

www.e-rara.ch

**Mundus Symbolicus, in emblematum universitate formatus, explicatus,
et tam sacris, quam profanis eruditionibus ac sententiis illustratus**

Picinelli, Filippo

Coloniae Agrippinae [Köln], 1681

Stiftung der Werke von C.G.Jung, Zürich

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-11061>

Mundi symbolici liber II. Corpora elementaria.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

MUNDI SYMBOLICI LIBER II. CORPORA ELEMENTARIA.

IGNIS.		Nix.	13	Piscina.	27
Ignis.	Cap. 1.	Grando.	14	Puteus.	28
Flamma.	2	Glacies.	15	TERRA.	
Facula.	3	Fulgur.	16	Terra.	29
Titio. Lignum.	4	Fulmen.	17	Campus.	30
Carbo.	5	Iris.	18	Mons. Vallis. Specus.	31
Fumus.	6	Cometes.	19	Æthna. Vesuvius. A-	
Cinis.	7	Ventus.	20	banus.	32
A E R.		AQUA.		Olympus.	33
Vapor. Nebula.	8	Aqua. Bulla.	21	Insula.	34
Nubes.	9	Aquæ distillatæ.	22	Isthmus.	35
Pluvia.	10	Mare.	23	Scopulus.	36
Ros.	11	Flumen. Torrens.	24		
Manna.	12	Nilus Fluvius.	25		
		Fons.	26		

IGNIS. Cap. I.

Animus generosus.

1. **H**erfilia Cortese de Montibus, nobilissima Matrona, Magnatum odio ac invidiâ plurimum exagitata, ut mentem suam heroicam, & plus quam fœmineam, orbi palam probaret, palatium depingi curavit, flammis undique devastatum; addito lemmate. **OPES, NON ANIMUM.** Præclare quidem, & è Senecæ sententiâ;

Seneca in Medea Act. 2. S. Aug. Epist. 205.

Fortuna opes auferre, non animum potest.
Doctorum Phæbus, S. P. Augustinus. *Divitiæ animum virilem, & Christianum, nec debent, si accedunt, extollere; nec debent frangere, si recedunt.*

Calamitas utilis.

2. Qui inter adversitatum turbines nihil depresso, gradus identidem sublimes conscendit, ignem imitatur, è complurium ventorum flamine latius excrescere solitum. Symbolo epigraphen subjunges. **VIM EX VI.** Vel meâ quidem sententiâ. **IL FAN MAGGIORE.** Id est. *Majorem faciunt.* Hoc sensu S. Gregorius Papa, *Sanctorum mentes, inquit, æternitatis præmia præstolantes, vires ex adversitatibus sumunt: quia crescente pugna gloriosorem sibi non ambigunt manere victoriam, & electorum desideria, dum premuntur adversitate, proficiunt, sicut ignis flatu premitur, ut crescat, & unde quasi extingui cernitur, inde roboratur.*

S. Greg. Papa lib. 26. Moral. cap. 10.

Calamitas utilis.

3. Amedeus VIII. Sabaudia Dux, geminos pyrobolos, in hostem spargi solitos, hoc lemmate donavit. **JACTI CRËSCIMUS;** significaturus, se è persecutorum insidiis plurimum incrementi retulisse. Huic non multum ab similibus erat, qui igni subscripsit. **CONTRARIA JUVANT.** Vel. **CRESCIT IN ADVERSIS.** Verbis è Lucano mutuatis.

Lucan. lib. 3.

Seneca in Troade.

Crescit in adversis virtus.
Seneca canit.
Male relictus igne de magno cinis vires resumit.
Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

Compendio Origenes. *Si non haberemur, qui adversum nos obfisterent, agones non essent, nec victoribus munera ponerentur, nec regnum caelorum vincitibus paratur.*

Origen. Hom. 24. in I. Num.

4. Veluti ignis, non nihil sopitus, aspirante vento mox reviviscit, ita virtus non nunquam dormitans, discretæ correctionis afflatu expurgatur. Unde lemma, igni subscriptum. **CONTRARIA JUVANT.** Eleganter S. Anselm. *Ignis, si vento impellatur, ad majorem ardorem crescit: taliter etiam est mens humana, salubri admonitione pulsata, ad opus agenda, post suggestionem citius surgit, ad quod prius surgere neglexerat. Sicque ut ignis, vento movetur, sic mens à torporis desidia admonitione excitatur.*

Calamitas utilis.

S. Anselm. in similitud. cap. 148.

5. Pyra succensa, & copiosis pluvius perfusa epigraphen tenet. **POTIUS AUGETUR.** Ita genuini amoris flamma amplissimum è calamitatum imbre augmentum facit. Opportune S. Petrus Damianus. *Quo magis caro per tormenta concutitur, eò mens, in Deum fixa, firmiter roboratur: & quasi igne succensa materies, quo plus adversitatum ventis impellitur, & quasi igne succensa materies, quo plus adversitatum ventis impellitur, eò in amorem Dei ardentius inflammatur.* Cum primis tamen Magdalena penitenti hoc Emblemata convenit, quæ propriæ charitatis ignem irrigante lachrymarum suarum imbre plurimum succendit, mirifque incrementis locupletavit. Optimè S. August. *Ubi fuerint lachrymae, ibi spiritualis ignis accenditur, qui secreta mentis illuminat.*

Amor in-ter adversa crescit.

S. Pet. Dam. serm. 21.

S. Magdalena.

S. Aug. lib. de salut. docum. 1.

6. Ignis, intra furnum distillatorium succensus, pendentes circum receptaculis omnibus satis eliquati humoris providet. Unde P. Caroli Bovii lemma. **SATIS OMNIBUS UNUS.** S. Ignatius Loyola, nomine & re verè ignitus, discipulos suos omnes infracto spiritu, ac copioso virtutum humore replevit. Id quod

Patriarchæ Religiosorum.

Christus redemptor

S. Aug. Psal. 34. Conc. 1.

quod etiam de SS. Augustino, Basilio, Benedicto, Dominico, Francisco, aliisque dixeris, qui præceptionum suarum ardore innumeros discipulos imbuerunt. Cæterum Christus tanto in miseros mortales amore flagravît, ut sanguine suo pretiosissimo copiosè perfusos, solus è morte in vitam revocârît. S. August. *Ille unus quærendus est, qui & redemit, & liberos fecit, & sanguinem suum, ut eos emeret, dedit, & servos suos fratres fecit.*

Virtus inter calamitates imperterrita.

Drog. Host. serm. 1. de sacr. Passion.

7. Idem ignis, intra officinam aquis irroratus, majore vi effervescebat. Unde lemma. **CRESCIT MALIS.** S. Ignatium Loyolam hæc imago loquebatur, qui virtutis, constantiæ, & charitatis adminiculo inter calamitatum procellas mirificè excrevit. Eodem symbolo Drogo Hostiensis singularem Magdalene ardore, inter assiduas lachrymas auferentem expressit. *Ubi, inquit, affectus incanduit & ubertavit, carbo, lachrymarum imbre resperfus, fortius incanduit.*

Justitia vindicativa

Psal. 98. 8.

S. Aug. in hunc loc.

8. Ignis, in campi succensi stipulas grassatus, non nihil quidem nocuementi arido huic pastui infert; at simul plurimum emolumenti præstat in consumendis humidis terræ excrementis, in referendis poris, in restinguendâ vitiosâ germinum luxuriæ, & cinere, ceu stercoracione, in arvis relicto. Benè proin P. Paulinus. **JUVAT NOCENDO.** Ita fanè justitia vindicativa, nonnullam perniciem sceleratis faceffens, integræ civitati consulit, ejusq; salutem & incrementum amplissimè promovet. Id probè edoctus David, *Deus, inquit, tu propitius fuisti eis, & ulciscens in omnes adinventiones eorû. Geminas hujus effati voculas, propitius, & ulciscens, acuratè examinans S. P. August. ait, Deus ignoscendo propitius fuerat, & vindicando; Non solum donans peccata, sed etiam vindicans propitius fuisti. Nam cui verè propitius est, non solum donat peccata ne noceant ad futurum seculum; sed etiam castigat, ne semper peccare delectet.*

Amor non potest abscondi.

Matth. 5. 14. S. Tho. Villanovan. Conc. de Maria Magd.

P. F. Atto. 1. scena. 2.

9. Idem Paulinus ignem, è pyroboli spherâ non sine impetu erumpentè, delineavit; adjecto lemme. **NON INCLUDAR.** Vel, meâ quidem sententiâ. **CARCERIS IMPATIENS.** Sicuti verò ignis sese carceribus aut feris coarctari ægerrimè patitur, ita amor, ignis simia, intra pectoris angustias difficillimè concluditur, quin erumpat: ut adeò eundem ignem etiam hoc D. Matthæi lemme jure insignias. **NON POTEST ABSCONDI.** S. Thomas Villanovanus. *Amor, inquit, ignis est, cujus ardor occultatus, & flamma publica, dissimulata quantumvis, abscondi non valet. Amor simulare nequit, nec dissimulari, si poteris abscondere solem, poteris & celare amorem.* Dialogum Ergasti cum Mirtillo huc afferre lubet.

*Gia non doneni tu si longamente
Celarmi la cagion de la tua fiamma,
Se la fiamma celar non mi poteri.
Quante volte l'ho detto: arde Mirtillo,
Ma in chiuso foco e si consuma, e tace.*

Amor Divinus destruens.

Gilbert. in Cant. 5. 8.

10. Illum, qui vitæ sanctimoniâ eò progressus est, ut exardentissimo amoris Divini aestu extremû mareorem, & ægritudinem admodum gravem contraxerit, symboli loco igni non absimilem dixeris, qui intra angustum carcerem accensus, epigraphen tenet. **DO NEC IN CINERES.** Gilbertus super illud sacri Epithalamii, *Amore languet, ait, Non languet amor, sed languet amans: ubi viget amor, ibi viget languor, si desit quod amatur. Quid est languor, nisi affectio quedam de absente dilecto, amantem conficiens? Amor vehementem patienti simul afficit & carnem & mentem &c.* De S. Theresiâ historiæ produnt. *Intollerabili igitur Divini amoris incendio potius, quam vi morbi, Albe cœ decumberet, sub columbæ specie animam Deo reddidit.*

Brev. Rom. 15. Oclob.

11. Experientia testatur, membra humana, nimio frigore constriçta, non modò ab igne recreari, sed in-

super malignis humoribus, quos inde contraxere, ejectis, ad pristinam dispositionum symmetriam revocari. Unde D. Prim^o Tattis igni subscripsit. **FOVET, ET DESTRUIT.** S. Maurus Abbas hoc Emblemate significabatur, cujus interventu fideles frequenter, maxime inter dolores febriles, roborantur. Idipsum porro de bono Principe dixeris, qui & gratiæ suæ favore benè meritos fovet, & suppliciorum rigore sceleratos destruit. Certè misericordissimus, simul & justissimus Deus ex æquo fovet animas sibi addictas, destruitque flagitiosas. Pulchrè S. P. August. *Nos per veritate nostrâ sic volumus Deum esse misericordem, ut non sit justus. Alii rursus, quasi præfidentes de justitiâ suâ, sic volunt justum, ut nolint misericordem. Utrumq; se exhibet Deus, utrumq; præstat; nec misericordia ejus, præscribit justitiæ, nec justitiâ ejus auferit misericordiam.*

12. Inter cætera Emblemata, à D. Carolo Bosso, rarissimi ingenii viro, excogitata, mihiq; singulari operâ ac humanitate P. D. Gabrieli Mariæ Spreafiggi, Clerici Regularis S. Pauli, & hodie dignissimi ræpositi Mediolanensis ad S. Barnabam, transmissa; duas ignis imagines reperi, in quarû alterâ igneum meteoron (cui ignis fatui nomen) ad ignis ætherici spheram tendens exhibetur, cum lemme. **AD SUA TANDEM.** Academicus inter Intentos Fatuus hoc suo Emblemate significavit, sicuti ignis ille impurus, è densis ac viscolis expirationibus concretus, tandiu incertis ac errabundis motibus (unde & ignis errans seu fatuus à Meteorologis dicitur) divagatur, donec, absumptâ illâ crassitie, penitus defæcatus, ad spherâ sibi connaturalem evolet; ita suum intellectum diversis quidem erroribus, ac crassâ ignorantia mole hæctenus fuisse agitatum; imposterum tamen fiducia de aquirendâ scientiarum perfectione adeò firmam sese concepisse, ut, academicæ exercitationis beneficio, purissimam cælestium ac divinarum rerum cognitionem obtinere confidat; suspiretque *Tandem ad sua;* anima enim, creata cœli hæres, ad cœlum, veluti ad centrum suum, evolare cupit. Verissimum adeò Ovidii effatum est.

Ignis est nobis vigor, & cœlestis origo.

S. Augustinus. *Omnis homo, qualiscunque sit, beatus vult esse. Hoc nemo est, qui non velit, atque ita velit, ut præ cæteris velit: imò quicunque cætera vult, propter hoc unum velit.* Cæterum anima, Spiritus Divini igne succensa, mox à terrenis sordibus expurgatur, & affectu ecstático ad superum regiam attollitur. Apprimè meus Concanonicus, D. Celsus Rosanus.

*Che chi foco D'vin porta nè l'alma,
Come al tergo habbia l'ali,
Al par d'ogni saetta
Al oggetto del Ciel correr s'affretta.*

13. Inter eadem D. Caroli Bosfi Emblemata igneam ætherici spheram videre est, quæ vasto suo ambitu aërem complexa, in imò totius universi centro globum terr-aqueum suspensum habet; idem tamen ignis, intra loci sui connaturalis terminos constitutus, proprias vires adeò non exerit, ut nec pælearum fasciculum, proximè adnotum, devoret vel adurat. Ignis proinde, intra spheram illam suam conspicuus, epigraphen tenet. **NEC COMINUS URO.** Principis hæc idea est, qui potestatis suæ nervos ac vires nunquam adversus propinquos intendere solet. Sic Christo à Nazarenis fuit exprobratum, quod plurima prodigia in exteriâ civitate Capharnaum, nullum verò in patriâ suâ Nazareth ediderit. Idipsum etiâ Christus tum de Eliâ restatus est, qui alienigenæ viduæ necessitatibus proinde succurrit, nullâ Judæa, a pauperû viduarum ratione habitâ: tum de Elisæo, solû Naamanum, nullum verò Palestinæ conterraneum à lepræ sordibus

Princeps benignus & justus.

Misericordia & justitia Dei.

S. Aug. serm. 109. de Temp.

Anima ad cœlum aspirat.

Ovid. S. Aug. serm. 112. de Divers. cap. 2.

Spiritus S.

Celsus Rosanus. nell' Istoria della Pentecoste.

Propinquus.

Luc. 4. 23.

Ibid. v. 25.

Et Joannes Audenus.

*Is facile extinguet Veneris flagrantia vela,
Qui meminit gehenna, qui Phlegaronis aqua.*

Pentapolis quoque, igne tortore castigata, hoc Emblemate denotatur, veluti D. Marinus de justitiâ Divinâ, adversus lasciviam mundanorum turbam succensâ, canit, eamque in hæc verba loquentem introducit.

*Hor la pena la giù nel cieco Auerno
Parial fallo n' aspetta; ardera poi
Chi visse in foco, in vervo foco eterno.*

Porro hujus symboli lemmate, *Ignem ignem*, significabis, pœnam ex æquo suæ culpæ respondere; nec incongruè lascivos mortales supplicio igneo castigari, qui ignem scelerum suorum instrumentum penè unicum habuerunt. Ludovicus Cerchiarus Neronis statuam, ad æquissimas Talionis leges, fulmine liquefactam ac consumptam asserit, ut qui paulo antè horrendo tyrannidis suæ igne Romanam urbem devastârat.

*Diruit effigiem fulgur, sternenda Neronis.
Fulgure, cum potius ferrea corda forent.
Non illa in mutilas cecidit diffracta figuras;
Amisit formam, sed liquefacta suam.
Abstulerant Romæ primævum incendia vultum,
Nec servanda mali Principis est statua.*

Denique exinde discas, vitiorum nostrorum incendia, intra contumacem pectoris nostri silicem exardescere solita, non nisi igneâ correctionis vehementiâ comprimenda, suffocandaque esse. S. Prosper. *Crimina quæcunque non fuerint patientiæ levi medicamentis sanata, velut igne quodam piæ increpationis urenda sunt, & curanda.*

17. Ignis, supra altare collocatus, ignem illum æternum representat, quem veteres Romani fovere consueverant: addito lemmate. **NUNQUAM DEFICIET.** Eximiam S. Caroli pietatem, charitatem, & zelum, nullis unquam intervallis distinctum aut deficientem, hæc imago representabat. Præceperat olim Deus, *Ignis in altari meo semper ardebit; eò præcipuè igne, quia, interprete S. Gregorio. Altare Dei est cor nostrum, in quo videtur ignis semper ardere, quia necesse est ex illo ad Dominum charitatis flammam indefinenter ascendere.* Eidem symbolo epigraphen non incongruam subjunges istam. **SEMPER INEXTINCTUS.** Idque è Pauli Maccii iudicio, intensum amorem, quo versus virtutem flagramus, significat.

*Ardor inextinctus virtutis nocte, dieque
Mentem, animumq; urit, cum semel arripuit.*

18. Luculentam animi ingrati ideam ignis exhibet, qui illam ipsam materiem voraci flammâ depopulatur, à quâ fomentum, & persistendi facultatem copiosè subministratam accipit, lemma. **ALENTEM DEVORAT.** In hanc rem multum conferunt querula illa Davidis suspiria. *Qui edebat panes meos, magnificavit super me supplantationem.* Et illa Servatoris nostri; *Qui iungit mecum manum in paropside, hic me tradet.* In hunc locum Origenes. *Hæc est autem propria consuetudo hominum nimis malorum, ut post saltem & panem insidiantur.*

19. Epigraphen igni subdidere, **NEC PROPE, NEC PROCUL.** Documenti loco id habeas, ne

F 2 Magna-

dibus restituentem. Verè S. Chryl. *Inter suos posse moris est, adustio est; inter civis eminere proximos, proximorum urit gloriam: propinquo propinqui, si honorem debeant, computant servitutem.* Cæterum ex hoc Emblemate discant Religiosi, ne, intra cœlestem religionis vitæ sphaeram collocati, nimiam propinquorum consuetudine utantur. Certè de Apostolis testatur S. Ambrosius, *Apostolis, cum à Domino mitterentur, neminem in viâ salutare præscriptum est; non quod benevolentia displiceret officium, sed quod persequenda devotionis intentio plus placeret.*

14. Ad eandem ignis, intra propriam sphaeram nec lucem nec ardorem spargentis, indolem collineans D. Gregor. Bolzi, ignem expressit, qui, amœno splendore conspicuus, vicinam quandam materiem prehenderat; cum lemmate. **DA LA SFERA PERO NATIA LONTANO.** Id est. **SPLendet, NATIVA SEDE REMOTUS.** Nempe sacram Ædem Lauretanam significabat, quæ è patrio Palæstinæ solo remota, famam ac honorem longè amplissimum recepit. Meus D. Salvator Carduccius Emblematis mentem hoc disticho aperuit.

*Flamma velut rutilat, natali at ab orbe remota,
Sic domus è patrio climate mota nitet.*

Cæterum complures extra solum patrium longè illustriores resplendent, quàm intra illud; Causam, quod domi nostræ ut plurimùm vilipendamus, hanc assignat S. Chryl. *Quia solemus, quod tritum est, ac quotidianum; etiamsi magnum sit, parvi pendere.* Juxta illud Alexii apud Athenæum, *Alienum amamus, proximum contemnimus.*

15. Ignis, supra aram accensus, nota ac consueta Religionis idea est; habetq; hos lemmatis loco præfixos characteres. **SINE LABE.** Invidit videlicet aureum illud S. Jacobi Apostoli dictum. *Religio munda, & immaculata apud Deum & Patrem, est visitare pupillos, & immaculatum se custodire ab hoc sæculo.* Hæc iconem Religiosi, aliique altaris Ministri ob oculos suos statuunt velim; ignem quippe imitati, sese ab omni spucitie aut defectu immunes contineant. Religiosissimè meus Thomas Kempensis. *O quam munda debent esse manus illa, quam purum os, quam immaculatum erit cor sacerdotis, ad quem totiens ingreditur auctor puritatis. Ex ore sacerdotis nihil nisi sanctum, nihil nisi honestum, & utile procedere debet verbum, qui tam sæpè Christi accipit sacramentum.* &c.

16. Intra vasti ignis umbilicum aliquot sagittas, arcum, pharetram, & facem depinxere; addito lemmate. **IGNE IGNEM.** Cœlestis amoris incendi-um hoc igne significabatur, à quo, quidquid terreni affectus est, quantocius extinguitur, & devoratur. Ab hoc argumento non multum abludit meus Richardus Victorinus, dum illa Christi verba explicans, *Ignem veni mittere in terram, ait, Quando hunc ignem Iesus de summis attulit, nunquid in terris tunc temporis ignis defuit? Invenit absque dubio ignem terrestrem: attulit autem ignem cœlestem. Illum venit extinguere: istum vehementer accendere.* Eodem igne infernales flammæ representantur, quæ meditabundo animo volutate, omnem libidinis ardorem restinguunt: id quod in filio prodigo, ad frugè converso, demonstrat meus D. Gregorius Comaninus.

*Alhor ch' io tutto de la fiamma ardea,
Che di lascivia, e non d' amor la face
Entro nel cor vilissimo avendea,
Per tormi eternamente in Ciel la pace.
Correr con la memoriai pur deuea
Al fiero ardor del infernal fornage:
E così di paura a poco a poco,
Amorzar dentro a lui FOCO CON FOCO.*
Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

S. Chrysol. serm. 48. in fine.

Religiosi.

S. Ambros. lib. 7. in Luca c. 9 v. 59.

Patriæ absentia utilis

S. Chrysol. Hom. 34.

Athenaus l. 3.

Religiosi puri.

Jacob. 1. 27.

Religiosi puri sacerdotes.

Tho. Kemp. l. 4. de imit. cap. 11. v. 6.

Amor cœlestis.

Richard. de S. Victore l. de Sacrif. David Luc. 12. 49.

Infernus.

D. Greg. Coman: nol. 1. parte del suo Canzoniere.

Supplicium.

Marinus.

Supplicium respondet culpæ.

Correctio efficax.

S. Prosper. l. 2. de vit. Con-templ. cap. 7.

Perseverantia.

Levit. 6. 12. S. Greg. 15. Mor. 5. 7.

Amor virtutis. Paul Maccii Embl. 46.

Ingratus.

Psal. 40. 10. Matth. 26. 23.

Orig. in hunc loc.

Principis familiaritas noxia.

Magnatibus, in igne illo repræsentatis, vel nimium propinquas adhæreas, vel plurimum ab iis removeare. Antisthenes id probè perspectum habuit, qui interrogatus, *quomodo ad Rempublicam capeſſendam sit eundum?* respondit, *velut ad ignem, ne nimis ad motus exuraris, procul amotus frigeſcas.* Eadem omninò disciplinâ Ecclicium suum instituens Sidonius Apollinaris, ait, *Igitur si quid nostratum precatibus aquiescitis, ac tuto in patriam recepti, canere festina, & assiduitatem tuam periculoſæ Regum familiaritati celer exime, quorum consuetudinem spectatissimus quisque flammarum natura benè comparat, quæ sicut paululum à sermota illuminant, ita satis admota comburunt.* Haud aliter Horatius.

Io. Stob. serm. 43.

Sidon. Apollin. l. 3. epist. 3. in fine.

Horat. l. 1. epist. 19.

*Dulcis in expertis cultura potentis amici,
Expertus metuet.*

Martial. l. 12. ad Iulium.

Id quod Martialis in particulari quavis amicitia observatum vult. Consilium ipsius sanissimum accipe.

*Si vitare velis acerba quædam,
Et tristes animi cavere morsus,
Nulli te facias nimis sodalem,
Gaudebis minus, & minus dolebis.*

Amor occultus.

20. Veluti ignis, sub cinerum acervo delitescens, amplioribus viribus invalescit; prout ille testatus est, qui igni, fumosos vapores è cineribus exhalanti, subscripsit. **ÆSTUAT MAGIS.** Ita amoris & odii flamma tantò ardentius æstuat, quò arctius intra pectoris angustias concluditur. Vernaculo idiomate hæc de re canit Joan. Bapt. Guarinus.

Io. Bapt. Guar. P. F.

*Mirtullo; Amor fu sempre un fier tormento,
Mà più, quand' è più chiuso.*

Tu huic malo quantocius medebere, si Virgilii antidoto, quo pecoris scabiem abstergendam docet, sedulo usus fueris.

*Non tamen ulla magis præſens fortuna laborum est,
Quam si quis ferro potuit rescindere summum
Ulceris os. Alitur vitium, vivit que tegendo.*

Humilitas amorem auget.

S. Aug. serm. 47. de divers. cap. 3.

Cæterum animus, inter humilitatis cineres delitescens, ardorem intensissimum, quo versus Deum æstuat, intra se sentit. Unde breviter Magnus Augustinus. *Omnes delectat celsitudo, sed humilitas gradus est.*

Charitas.

21. Ignis, intra angustam fornacem reclusus, epigraphen tenet: **QUANT' E RISTRETTO PIÙ, TANT' E PIV FIERO.** Charitatis genuinum hoc ectypon est, quæ intra cordis nostri latebras coarctata, nervos validè intendit, & vehementiore impetu versus Deum nititur. Unde lemma illud è nativo suo idiomate ita interpretaberis. **EFFERATUR ANGUSTIIS.** Opportunè S. Laurentius Justinianus. *Quemadmodum ignis, quanto magis in unum colligitur, tanto amplius nutritur, & flammæ evaporans, rursum impetuosius erumpit: ita & mens, cùm diutius intra se commorata fuerit, & ardentius per amoris incendium urit in se; & per desiderium elevatur in Deum.* Eosdem planè effectus in amore profano est deprehendere, quem Tassus in Niceâ, Tancredi amore irretitâ, his omninò verbis proponit.

S. Laur. l. 1. de Perfect. Monast. c. 15.

Tass. in Gerus. Conquist. l. 7. st. 80.

*Ama, & arde la misera: e si poco
In tale stato, che sperar le avanza:
Che nutrisce nel sen l' occulto foco
Di memoria via più, che di speranza:*

*E quanto è chiuso in più secreto loco,
Tanto hà l' incendio suo maggior possanza. &c.*

Idipsum de Argante, validis hostium, militumque armis circumdato, canit. *Idem lib. 8. st. 113.*

*Non cessa, e non s' allenta: anzi è più fiero
Quant' è ristretto più da i più gagliardi,
Si come a forza darin chiuso loco
Se n' esse, e moue alte ruine il foco.*

22. Quidam mundi pullus, igneam amoris sui vehementiam explicaturus, argumentum ab hyperbole mutuavit; quippe Troiæ incendium coloribus expressit, adjecto epigrammate. **PARVA IGNI SCINTILLA MEO.** Id tamen citra hyperbolen de animâ damnatâ dixisset, quæ totum conflagrantis Troiæ incendium, cum Orcinis flammis comparatû, non plus æstimaret, quam tenuissimam favillam. Unde Tertullianus horrendas Æthnæ & Vesuvii fauces, Tartaro commensuratas, non nisi *quædam fumariola* censenda testatur. S. P. Augustinus. *Cogita quoslibet cruciatu, extende animum in quaslibet in hac vitâ penas humanas, compara ad gehennam, & leve est omne quod cogitas.* *S. Aug. de urbis excidio cap. 4.*

23. Ignis, circum catillum, auro plenum, accensus epigraphen tenet. **PURGAT, ET URIT.** Præclara hæc piacularium flammarum idea est. S. Ambrosius in geminâ illâ ignis expiantis & incendientis prærogativâ gratiam Divinam contemplatur. Et alibi Machabæorum ignem in aquas, & has rursus in ignem commutatas observans, ait, *Quid ergo sibi vult, quod ignis aqua factus est, & aqua ignem excitavit? nisi quia spiritualis gratia per ignem exurit, per aquam mundat peccata nostra, eluunt enim peccatum, & exurunt.* &c. *Machab. l. 2. cap. 1. Castigatio.*

24. Alcibiades Lucarinus ignem, cinere cooperum, hoc lemmate distinxit. **SERVOR, NON PERDOR.** Eorum hoc Emblemata est proprium, qui mundi libertate relicta, sub cineream ac funebre Religionis vestem sese receperunt, ubi vitam non quidem amittunt, sed cum æternâ commutant. Ad mentem hanc Hieronimus Vates. *Sedebit solitarius & tacebit, quia levavit super se. Ponet in Pulvere os suum, si forte sit spes.* Et S. Basilius Magnus inter cætera Eremi encomia, *Cella, inquit, Dominice sepulture prope modum emula, que peccato mortuos suscipit, & per asflatum sancti spiritus Deo revivescere facit.* *Hier. Thron. 3. 28. S. Basil. Mag. hom. de laud. Eremi.*

25. P. Favianus Strada in Encomium S. Ignatii Loyolæ, qui sanctimonie luce, & charitatis favore universum orbem ad arma contra inveteratam scelearum phalangem concitavit, ignem supra turris fastigium depinxit, addito lemmate. **FERTE CITI FERRUM.** Nempe ad illum veteris militiae morem alludebat, quo dimicaturi facibus in edito loco suspensis ad pugnam convocari sunt soliti. Virgilius, de Helenâ canit. *Virgil. 6. Æneid. v. 118.*

*— Flammam media ipsa tenebat
Ingentem, & summâ Danaos ex arce vocabat.*

Hæc de re prolixum, ac, more suo, eruditum consule Ludovicum Cerdanum. Christo, ceu igne æterno, in hunc orbem nato, mox classicum adversus vitia infonuit; unde ipsius Servatoris verba. *Non veni pacem mittere, sed gladium.* Nam interprete Magno Augustino, *separaturus erat fideles ab infidelibus, filios à parentibus, & cæteras necessitudines dirempurus, gladio putredinem abscindenti, membra autem Christi sananti.* Et rursus, *Gladius verbi illius salubriter nos separavit à consuetudine malâ &c.* *idem in Psal. 96.*

26. Ignis,

Peccator conversus. S. Matthæus. S. Hieron. in Matth. 9.
 26. Ignis, à radiis solaribus, intra speculum reflexis, accensus, Lucarino authore epigraphen tenet. **EXCITATUS LUMINE.** Ita gratiæ Divinæ lumen, & radii, è Christi vultu reflexi, S. Matthæum ad frugem excitârunt. S. Hieronymus. *Fulgor ipse Divinitatis occulta, quæ etiam in humanâ facie Christirelucebat, ex primo aspectu videntes ad se trahebat.* Id quod de omni peccatore haud incongruè dixeris.

Peccator obstinatus.
 27. Igni subscripsit Lucarinus. **EXTINGUITUR, NON FRIGESCIT.** Hominum corda nonnunquam ad eò obstinata videre est, ut jamjam è vivis discessura, nec minimum de scelerum suorum ardore remittant. In hanc rem meus Concanonicus, D. Salvator Carducius canit.

*Vita prius fugiet, servus quàm frigeat ardor;
 Sic perit obliuctans non nisi morte scelus.*

Porro perfectæ charitatis incendium non antea refrigescit, donec cor, ceu propria amantis officina, extinguitur, & in cineres abeat. Undemonet S. P. Augustinus. *Tempus inimicorum est, donec transeat iniquitas; quæ, quanto magis abundat, tantò magis adversus diabolum acrius pugnandum est, ne charitas perseverantium refrigescat.*

28. Ignis, hoc lemmate conspicuus, **IN TENEBRIS LUCET,** eorum Encomiasten agit, qui vitæ integritatem inter sceleratorum umbras illibatam servant. S. Bernardus. *Non mediocris titulus virtutis est, inter pravos vivere bonum, & inter malignantes innocentie retinere candorem.* Hæc prærogativâ, è sacræ Paginæ testimonio, excellit Noë, Noë vir justus atque perfectus fuit in generationibus suis. In quem locum Nicolaus de Lyrâ. *Ad augmentum laudis, justus & perfectus fuit, etiam inter malos homines, qui ipsum nitentur verbis & exemplis trahere ad malum.* Iisdem encomiis S. Gregorius Papa Jobum prosequitur, dum verba illa explicans, *Vir erat in terrâ Hus nomine Job, ait, sanctus vir, ubi habitaverit, dicitur; ut ejus meritum virtutis exprimatur: ut hoc ejus laudibus proficiat, quod bonus inter malos fuit. Neque enim valde laudabile est, bonum esse cum bonis: sed bonum esse cum malis.*

29. Ingentem animi ardorem, quo S. Cajetanus Thianeus versus proximorum salutem assiduò flagrabat, ignis Emblemate significârunt, qui versus lignorum struem exardescens, epigraphen tenebat. **NUNQUAM DICIT, SUFFICIT.** Verbis è sacrâ Paginâ mutuatis. *Ignis nunquam dicit, sufficit.* Sacra Rota, cum de illo in Beatorum album recensendo ageretur, ejusdem symboli mentionem injecerat, his omnino verbis. *Ut inextinguibile ipsius, flagransque salutis aliena desiderium nobili exprimereetur Emblemate, in ardenti scilicet flammâ, cum inscriptione: Nunquam dicit, sufficit.* Ceterùm divitiarum fames, nunquam exlaturanda, eodem emblemate exhibetur. S. Basilii. *Ne adaugeas tibi peccatum avaritiæ, namque malum stare noscitur, aut quiescere, sed ignis natura simile: ignis enim postquam incendium attingit, omnem prope at absumere materiam, nec prius desistere poterit, quàm materia defecerit: avarum autem quid retinere poterit? Igne vehementior est, & omnia continuando finibus suis occupat, & quæ sunt vicina, sibi aufert, mox ubi alium sortitur vicinum, & quæ illius sunt, ad se rapit.* Calamo minus prolixo Seneca. *Nunquam improbe spei, quod datur, satis est, & majora cupimus, quò majora veniunt.*

30. Ignis, infra ahenum succensus, aquas ardore suo turbat, iisque ebullientibus, se ipsum parimit. D. Alexander de Cuppis, Canonicus Regularis, lemmatis locò illa Petrarchæ verba subjunxit. **IO STES-**
Mundi symbol. Picinelli & Ang. Erath. Tom. I.

SO DEL MIO MAL MINISTRO SONO. Id est. **SUM MIHI CAUSA MALI.** Hominem, facili negotio ad iram provocandum, hæc imago innuit; is quippe, persistentibus his animi turbis, nonnunquam voces ad eò improvidas evomit, quæ in gravissimum ipsius detrimentum redundant. S. P. Augustinus. *Ira vide quid noceat, agnosce inimicam tuam, stat contra te, sepe viam orationis tuæ, murmur erigit, & non est, quæ transeat. Non potes illam interimere, potes illam reprimere.*

31. Gratia divina eatenus viva ac constans in nobis persistit, dum assiduò virtutis nutrimentum eidem subministraverimus: haud secus, atque ignis, lignorum congeriem vicinam habens, vires semper integras retinet. Unde lemma. **NI DEFICIAT ESCA, vel, A FOMITE VIRES.** S. Joannes Chrysostomus. *Quemadmodum ignis indiget lignis: ita & gratia alacritate nostrâ opus habet, ut fervere perpetuò possit.* Et Lactantius Firmianus. *Sicut ardere ac vivere non potest ignis, nisi aliquâ pingui materiâ teneatur, in quâ habeat alimentum; sic animæ materia & cibus est sola justitia, quæ tenetur ad vitam.* Denique Paulus Maccius de virtute canit.

*Dotibus aucta novis, nec tempore deperit ullo,
 Ut sumit vires fomite flamma novas.*

32. Scelerum flammam, jamjam in nobis sopitam, levi admodum suggestione irritari posse; argumento minime obscuro ignis demonstrat, qui sub cineribus delitescens, epigraphen tenet. **REDARDESCET ACTU.** Lactantius Firmianus. *Latet autem mens oppressa somno, tanquam ignis obducto cinere sopitus, quem si paululum commoverit, rursum ardescit, & quasi vigilat.*

33. Adulatoris lingua omnem virtutis nostræ thesaurum voraci flammâ depopulatur, & in pulveres tenuissimos conterit. Id quod Abbas Certanus in igne dignoscendum proponit; qui in pretiosas vestes grassatus, epigraphen reddit. **OPTIMA QUÆQUE VORAT.** Guilielmus Parisiensis. *Multo frigore timoris Deitrementes & congelantes oportet esse, quibus tanti ignes inventiuntur, vel qui inter tam ardentis ignes versantur: heu quot & quantum bona hujusmodi ignibus consumpta sunt &c. Tanquam incendiarium igitur, & combustores bonorum nostrorum fugiendi sunt laudatores.* Id quod etiam de Detractore, & cumprimis, de vanâ gloriâ dixeris.

34. Academicus, inter Philoponos Pistorienses Fervidus, igni, intra sylvam quandam ardenti, subscripsit. **DUM AGITUR AUGETUR.** Hunc animi generosi, constantis amoris, & genuinæ virtutis typum habeas, qui inter hostium assultus majore semper robore invalescunt. S. P. August. *Cum cæperit homo Christianus proficere, incipit pati linguas adversantium: quicumque illas nondum passus est, nondum proficit; quicumque illas non patitur, nec conatur proficere.* Ceterùm meus Concanonicus D. Salvator Carducius eidem Emblemate subscripsit. **AUCTUS QUOD ACTUS.** Ita nimirum iræ incendium inter injuriarum ventos amplioribus incrementis exardescit. Carducii hæc de re pœma est.

*Auctus quod actus efferi lætâ Noti:
 Sic ventilatum crescit iræ incendium.*

35. Ignis, sub cinerum velamine delitescens, epigraphen monstrat. **SI SULPHURE TANGAR.** Academicus inter Philoponos Pistorienses Occultus, hoc suo Emblemate hominem, facili negotio ad iram aut indignationem concitandum, significat. Eodem insuper

S. Aug. serm. 93. de Divers. cap. 7.

Gratia Dei.

S. lo. Chryf. hom. 1. in 2. Ioan.

Lact. Firm. l. 2. c. 23.

Paulus Maccius Embl. 46.

Occasio.

Lact. Firm. de epist. ad Divi c. 18.

Adulator.

Guiliel. Paris l. de moribus.

DetraCTOR
 vana gloria

Animus generosus.

S. Aug. Pref. in Psal. 119.

Ira.

Iracundus.

insuper innuitur, quàm proclive sit, amoris, jamjam sopiti, flammam è quavis minima occasione vires resumere, & recidivo malo in animam grassari; ut adeò gravi noxâ reum pronuntient Theologi eum, qui, occasionem aliquam sibi periculofam expertus, in eam denuò se conijcit. Rationem subjungens S. Cyprianus. *Pro certo, inquit, animam suam decipit, qui non cavendo contraria, noxiis rebus semetipsum commiserit. Ille autem tutius sibi consulit, qui circa malos semper infidus, species quasunque noxias extimescit.* Præclare Ovidius.

Occasio.

S. Cyprian. de singular. Cleric.

Ovid. de re-med. l. 2.

*Ut penè extinctum cinerem, si sulphure iangas,
Vivet, & ex minimo maximus ignis erit.
Sic nisi vit àris quidquid revocabit amorem,
Flamma redar descet, quæ modo nulla fuit.*

36. Ignis, candidum truncum ligneum clarissimæ flammæ complexu lambere ac illustrare solitus, paulò post eundem infami fuligine dehonestat, & in vilifimi titionis formam convertit. Ita fanè detractor, ab aliorum laudibus exorsus, tandem epilogum, infamiâ ac dedecore plenum, dexterrimè subnectere novit. Epigraphen Emblematis subjunxi. CLARITATE DENIGRAT. vel, SPLENDORE DETURPAT. Totum id autoritate suâ gravissimâ confirmat Magnus Augustinus. *De ipso igne, inquit, mira quis explicet? quo quaque adusta nigrescunt, cum ipse sit lucidus, & penè omnia quæ ambit & lambit, colore pulcherrimo decoloret.* Et vates Regius. *Molliti sunt sermones ejus super oleum, & ipsi sunt jacula.* Proinde Detractor Nuntium illum Turcicum imitatur de quo canit Tassus.

S. Aug. l. 24. de civit. c. 4.

Psal. 54. 22.

Tass nella Gerusal. liber: cant. 2.

*Gran subbro di calunnie, adorne in modi
Noni, che sono accusè, e paion lodi.*

Charitatis perfeverantia.

37. D. Arefius observat, singulis elementis exteras ac inimicas qualitates, ejectis propriis, imprimi posse. Enimverò terra, aliàs sicca, non rarò humiditatem suscipere cogitur. Aër, naturâ suâ humidus, frequenter siccus evadit. Aqua frigus sibi congenitum sapius cum calore permutat. Solus ignis id peculiare habet, quod primævo suo calore nunquam exui possit. Unde Arefi lemma. NON REFRIGESCET. S. Mariam Magdalenam hoc simbolo concernit, quæ supremum charitatis Divinæ ardorem, animo semel conceptum, altis adeò radicibus intra præcordia sua admittit, ut illum nec momento quidem in pristinum frigus degenerare sit passa. Eandem præceptionem

Christus discipulis suis inculcavit his omnino verbis. *Sint lucerna ardentis in manibus vestris.* Nimirum, interprete meo S. Prospero dicere volebat, *ut superno igne accensus animas, non tepescat, sed studeat semper ardere.*

Luc. 12. 35.

S. Prosp. epist. 84. inter ep. S. Ambros.

38. Ignis, voraci incendio in sylvam, virore ac frondibus undique luxuriantem, grassatus, epigraphen tenet. QUID IN ARIDO? Nimirum ad illa Servatoris verba alludit; *Si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?* quasi diceret: si calamitatum ac suppliciorum flamma incendio adeò immani in arbores vivas, & pretioso virtutum succo plenas, defæviat; quæ, obsecro, tormenta ac arumnæ illos manebunt, qui ligna arida, omnique virtutum humore penitus destituta, existunt? *Si ego, inquit Christi ore Venerabilis Beda, qui peccatum non feci, lignum vite appellatus, sine igne passionis à mundo non exeo; quid putas eis manere tormenti, qui sunt fructibus vacui?* S. Gregorius Papa gravissimas Jobi, viri apprimè Sancti, ærumnas in memoriam revocans, ait, *Cum recognosco Job in sterquilino, cogito qualiter Deus in futuro cruciabit, quos reprobat, qui ita durè affligit, quos amat.*

Luc. 23. 31.

Sceleratis graves penæ referantur. Beda in loc. cit. S. Greg. in Job.

39. Ignis, intra virentis ligni fascem accensus, epigraphen sustinet. MICAT ACRIUS ARDOR. Quo sensu hanc iconem interpreter? forsan viridem teneramque juventutem significat, quæ à lascivo amoris igne magis, quàm arida & exsucca senectus infestari solet? Forsan amantis profani pertinaciam exprimit, qui tantò acrius adversus rem amatam inardescit, quò plures hæc machinas, ac resistentis animi clypeos opponit? Forsan imminens Dei bonitatem representat, quæ amoris sui ardorem tantò copiosius effundit, quò amplius læxæ ac perfida hominum corda renituntur. Verùm utut hæc non sint incongrua, Emblemate tamen illo Divinam iram cum primis significari putem; sicuti enim ignis majore violentiâ, ac operandi virtute longè validiore in lignum viride, quàm in siccum fertur, ita iræ Divinæ vehementia impulsu multo graviore eos percellit, quos amplioribus gratiæ ac dignitatum ornamentis excultos offendit. Verissimè adeò, *Potentes potenter tormenta patientur, seu, Vatablo traduce, In potentes inquiretur acriter.* Unde Origenes Principes tribuum Israël suspensos esse, ait, eò quod populum non docuissent, non movissent, non sollicitè arguissent; additque, *Hæc sic cogitarent homines, principatus non ambirent.* Certè Canonicus ille S. Victoris, teste Cantipratano, post mortem apparuit amico, cum dicto, *Si de numero Episcoporum fuisset, in damnationis periculum incidisset, & de numero electorum non esset.*

Amor in juvene.

Amans pertinax.

Bonitas Dei.

Christus iudex.

Sap. 6. 7.

Orig. homil. 20. in Num. 25. 4.

Tho. Cantipr. l. 1. Exempl. cap. 20.

40. **I**gnis, sub nocturno ac stellato cælo, in Vestalium templo supra aram accensus, Patre Boldono autore, epigraphen tenet. **ÆMULA SIDERVM VIGILAT.** Nimirum sacra hæc flamma vigilem Cardinalis Monti, Pastoris optimi, animum significabat. Eodem Encornio Seneca Octavianum prosecutus, **Omniū domos, inquit, illius vigilantia defendit, omnium otium illius labor &c. Ex quo se Caesar orbi terrarum consecravit, sibi eripuit, & siderum modo, quæ irrequieta semper cursus suos explicant, nunquam illi licet vel subsistere, vel quicquam suum facere.**

41. Ignis, in medio Dianæ templo accensus, epigraphen monstrat. **CUSTODE PERENNAT.** Ita sanè bonâ hominum diligentia, industriâ, & vigilantia res quævis maximæ conservantur. Meus D. Carducius in rem præsentem canit.

*Mulciber exardens vigili custode perennat,
Nil tibi deficiet, si vigil Argus erit.*

Justus Lipsius. *Caduca & fragilis res homines sumus: sed ut sumus etiam cum non sumus, & ut bona fama (sæpè etiam pecunia) mortuis nobis supersit, pendet ab industriâ juvenili.*

42. Tanta sensuum nostrorum est miseria, ut formæ cuiusdam venustatem nonnunquam brevi temporis intervallo contemplati, mox vastum intra præcordia incendium contrahant: id quod D. Carolus Rancatus in igne dignoscendum proposuit, qui ingentibus spatiis dilatatus, hanc Claudiani gnômam præferebat. **EXIGUE PEPERERE MORÆ.**

Opportunè S. P. Augustinus. *Quomodo enim, si aliquis carbones ignis apprehendat, si eos citò projecerit, nihil nocebunt, si verò diutius tenere voluerit, sine vulnere eos jaculare non poterit: ita & ille, qui ad concupis-*

cendum oculos defixerit, & libidinis malum in corde suscipiens, moras in suis cogitationibus habere permiserit, excutere à se sine anima occasione vel plagâ non poterit. Et S. Gregorius super illud Jobi, *Ignis est usque ad perditionem devorans,* ait, *Quid est libido nisi ignis, & quid item turpes cogitationes, nisi palea? Quis etiam nesciat, quia si in paleis ignis negligenter extinguitur, & parvâ scintilla omnes palea accenduntur? qui ergo virtutum incrementa non vult exurere, ita debet libidinis ignem extinguere, ut per remem scintillam nunquam possit ardere.*

43. E Sforziæ Pallavicini sententiâ, profusus hominum mundanorum decor, instat flammæ, tantundem splendet, quantum absumit. Proinde ignem, Emblematis loco, hoc lemmate notabis. **SPLENDET, UT ABSUMIT.** Quippe emendicatus hominum splendor nonnisi gravibus impensis, & divitiis prodigè dilapidatis, promovetur, conservaturque. Ad hoc propositum meus D. Carducius.

*Non secus augustis Regum qui degit in aulis,
Splendorem ni soveat, pabula perdit opum.*

Porro tantundem splendoris in cælo tibi concilias, quò plus divitiarum in egenos absumpseris. Unde S. P. Augustinus. *Arca exinanita est auro, cor plenum est fide. Foris pauper es, sed intus dives es.*

44. Ignis, intra domum excitatus, aquis tempestivè affusus citra negotium extinguitur, lemma. **PRINCIPIIS OBSTA.** Verbis ex Ovidio mutatis

*Principiis obsta, serò medicina paratur,
Cum malâ per longas invaluere moras.*

Id ipsum de amoris lascivi flammâ dixeris, Unde apo-

S Greg. in Job. 31. 16.

Pallavicin. in Histor. Concili. l. 1. cap. 2. n. 6.

Ambitiosus.

Eleemosynarius. S Aug. in Psal. 66.

Ovid.

Principiis obstandū.

Ovid Epist. Heroid. apodosis loco istud ex Ovidio distichon habeto.

Dum novus est, cepto potius pugnemus amori: Flamma recens parva sparsa refedit aqua.

Arist. 1. 4. Polit. cap. 4. Sapientis est, ajebat Philosophus, malorum initium occurrere.

Tob Lohner Instr. 3. c. 3. Parochi conversatio. Ribad. in vita S. Ignatii. l. 5. c. 1.

45. Ignis, dum in materiam sibi applicatam agit, semper interea sursum, ad centrum locumque; suum nativum, tendit. lemma. OPERANDO LEVATUR. R. P. Tobias Lohner, vir, si quis alius, pro animarum salute, & Pastorum institutione zelosissimus, imagine illa spiritualem operarium designat, qui cum hominibus agens, mentem semper ad Deum, veluti ad centrum finemque suum, elevatum habere debet. Id quod praeclare S. Ignatius, laudatissima Societatis Fundator, docuit; de quo P. Ribadeneira in haec verba loquitur. Atque hoc familiare nostris optabat esse, ut Deum in omnibus rebus presentem cernerent, & mentes suas non in oratione tantum ad caelestia attollerent, sed universas res, atque actiones singulas in Deum referrent, neque minorem devotionis spiritum in actione, quam in meditatione sentirent. Unde alius quidam dicebat, eum, qui cum proximo conversatur, assidue illam Ecclesiae adhortationem sibi occinere debere, Sursum corda.

Parochi conversatio.

Charitas ordinata.

Matth. 16.

Cant. 1.

S. Bernardi lib. 1. de Consideratione.

46. Ignis, dum agit, nec minimam nativi caloris sui jacturam facit. Lemma. NON PERDIT AGENDO CALOREM. Nempe Spirituales operarius, dum cum proximo agit, studiosè cavere debet, ne quidquam de interno charitatis & perfectionis ardore remittat. Eum in finem saluberrimum illud Christi monitum sibi prae oculis statuatur. Quid prodest homini, si universum mundum lucretur, anima vero sua detrimentum patiat. Hoc videlicet sponsa indicavit. Introduxit me Rex in cellam vinariam, & ordinavit in me charitatem. Quomodo enim ordinavit, nisi eam excitando, ut ordinem charitatis ab ipso praescriptum servaret, & prius charitatem erga se, postea erga alios exerceret? S. Bernardus, Eugenium suum instituens, fitotus, inquit, vis esse omnium, instar illius, qui omnibus omnia factus est, laudo humanitatem; sed si plena sit, quomodo autem plena, te excluso? & tu homo es. &c.

Acceptio personarum Parochis fugienda.

Matth. 11.

Jacob. 2.

47. Ignis calorem suum omnibus accedentibus indiscriminatim communicat. Lemma. OMNIBUS IDEM. Praclarum in rem praesentem zelosissimi Patris Lohneri est monitum; Verus operarius, inquit, sine ulla personarum acceptione, omnibus auxilium vel consilium poscentibus, aut iisdem indigentibus promptè ea communicare debet; illudque adeò Christi usurpare; Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Eum in finem meminisse debet, Christum pro omnibus aequaliter mortuum esse, omnes esse Dei filios, in omnibus Christum relucere, omnium animas esse pretiosas, & ad imaginem Dei creatas; Atque hoc est, quod tam facile hortatur S. Jacobus: Fratres mei, nolite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Jesu Christi gloria. Etenim si introierit in conventum vestrum vir, aureum annulum habens in veste candida; introierit autem & pauper in sordido habitu, & intendatis in eum, qui indutus est veste praecleara, & dixeritis ei; Tu sede hic bene. Pauperi autem dicatis: Tu stailic. &c. nonne judicatis apud vosmetipsos, & facti estis iudices cogitationum iniquarum? Themistocles admonitus, audivit à viro sapiente, Bene Principatum geres, si cunctis equalis, & communis esse voles. S. Bernardus ad Eugenium suum liberrimè, Non sit, inquit, in te acceptio personarum,

Plutarchi in A. opht.

S. Bernardi lib. 2. de Consideratione cap. 14.

non parvi te reum peccati existimes, si facies peccatorum, & non potius causas judicas meritorum.

48. Ignis, donec extinguarur, ab agendo nunquam desistit. Lemma. AGIT, DUM VIVIT. Id quod Salomon indicat his omnino verbis. Tria sunt insaturabilia, & quartum, quod nunquam dicitur sufficit, nimirum, ignis. Rursus de vero animarum Pastore imaginem hanc interpretatur eruditissimus P. Tobias Lohner; is enim, quoad vires suppetunt, ab operando nunquam remittere debet; ut adeò cum Davide possit dicere, Zelus domus tua comedit me; Et, Tabescere me fecit zelus meus. Sibi quippe à Deo illud Apocalypsis dictum putet, Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitae. Atque adeò cum tantà constantiâ animabus, sibi commissis, invigilet, ut & ipse cum Christo olim moritutus dicere possit: Consummatum est. S. P. Augustinus illum D. Joannis locum explicans, Cum dilexisset suos, in finem dilexit eos, ait; In finem dilexit, ut & ipse de hoc mundo ad suum caput dilectionis transiret, quid est enim in finem, nisi in Christum? finis enim legis Christus; finis perficiens, non interficiens: vel in finem, id est, usque ad mortem, non tamen dilectionem morte finivit; vel usque ad mortem dilexit, id est, usque ad mortem dilectio ipsa illum perduxit.

Prov. 30.

Ab operatione nunquam cessare.

Psal. 68. Psal. 118. Apoc. 1.

S. Aug. in Ioh. 13. 1.

FLAMMA.

Caput. II.

49. FLAMMAM in aère, quasi ad Cælum subvolaturam, non nemo hoc lemmate donavit. UT QUIESCANT. vel. QUIES IN SUBLIMI. Eorum genuina hæc imago est, qui è mundi retinaculis extricati, sese unius Dei obsequio adixerunt; probè gnari, veram quietem nullibi, nisi in solo Deo, repertum iri. Unde Dionysius Carthusianus in illud Threnorum, Peccatum peccavit Jerusalem, propterea instabilis facta est, ita commentatur, conquiescere studeamus in Deo, ipse enim est finis noster, ad quem semper respicere debemus, in quo solo vera & salutaris quies consistit. &c. Et meus Canonice, Thomas Kempensis, Deum ex imo corde affatus, Non potest, inquit, cor meum veraciter requiescere, nec totaliter contentari, nisi in te requiescat, & omnia dona, omnemque creaturam transcendat.

Religiosus

Dionys. Cart. in Thren. 1. 8.

Thom. Kemp. l. 3. de Limit. cap. 2. n. 2.

50. Flamma, Emblematis loco, in scriptum tenet. AD SUBLIMIA SEMPER. vel. SEMPER SURSUM. Assiduos in virtute progressus hæc imago significat. S. Hieronymus acutè observat, studiosè quidem ab Ezechiele descriptos fuisse gradus, per quos ad Templum ascendebatur; Gradus ejus versi ad orientem; sed tamen de eorum numero nihil determinasse, neque ullam eà de re mentionem fecisse. Verba S. Doctoris ad numero. Propterea graduum numerus incertus relinquatur, ut quocumque studio ascendere ad altiora poterimus, & inferioribus non putemus collocatos, & cogitemus illud Psalmista; Ibunt de virtute in virtutem.

Profectus.

S. Hierony. in Ezechiel. cap. 43. v. 17.

51. Flamma epigraphen legendam offert. ALICIT, ET TERRET. Principis Majestatem hæc imago describit, quæ benevolentia suæ splendore aliorum oculos in se convertit, & simul vultus sui gravitate in se defixos percillit. Talem, Plutarcho teste, se demonstrabat Rex Demetrius. Formâ & faciei venustate erat adeò mirâ atq; excellenti, ut Plastes vel Pictor exprimere nullatenus imaginem ejus posset; eadem enim venustatem & gravitatem, terrorem & hilaritatem habebat. Posteaquâ Constantius Imperator Julianû Imperii sui hæredem scripserat, Erant, teste Alciato, qui

Principis Majestas.

Plutarch. in vita Demetrii.

Alciatus Histor. Neola. lib. 4.

qui

quis ex Juliani ipsius facie, qualis Imperator futurus esset, prasagirent. Terribilis enim non sine maxima venustate, ejus oculi optimam indolem praseferebant. Itaiæ testimonio, ante Dei thronum Seraphim simul stabant & volabant. P. Antonius Fernandez, hujus ænigmati interpretis, ait, in Deo summa est pulchritudo, cum summa Majestate conjuncta, quarum illa repellit intuentes, ista verò attrahit; ideo nil mirum, Seraphim simul volabant & stabant: pulchritudinis enim studio, quasi in Deum volando rapiebantur; Majestatis verò radiis repercussis, retraherantur. Eadem vultus Divini effecta non obscure innuit Regius Pfalter, his omnino verbis, *Concupiscit, invitata à venustate, & deficit, repercussa à Majestate, anima mea in atriâ Domini.*

52. Viscosa expiratio, per antiperistasin accensa, & in aëra instar flammæ sublata, demùm oculos nostros effugit, & versùs sphaeram suam nativam evolat. Unde lemma. **OCULOS ELATA FEFELLIT.** Hoc Emblemate, ad tolemnes Odoardi, Parmensium Ducis, exequias erecto, caducam hominis vitam delineabis, quæ, tametsi meritorum fastigio, & virtutum heroicarum splendore, instar elatæ flammæ reluceat, mox tamen è mundi conspectu surripitur, & momentò disparat. *Quæ est enim vita nostra? vapor est, ad modicum parens, & deinceps exterminabitur.* Pulchrè S. P. Augustinus. *Urvebat heri homo, non est hodie, paulò ante videbatur, modò non est qui videbatur. Ducitur homo ad sepulchrum, redeunt tristes, citò obliviscetes. Dicitur, quàm nihil est homo; & hoc dicit ipse homo, & non corrigit se homo, ut non nihil, sed aliquid sit homo.*

53. Scipio Bargalius Mariam Virginem, ad cælos assumptam, flammæ non absimilem dixit; addito lemma. **SUMMA PETIT.** vel ut aliis placet. **CELLSA PETIT.** Ita omnis humana mens, rationis uti instructa, occultis impulsibus ad cæli fastigium aspirare consuevit. S. Bernardus, *Cupidi sumus ascensionis, exaltationem concupiscimus omnes: nobiles enim creaturæ sumus, & magni cujusdam animi, ideoque altitudinem naturali appetimus desiderio.* Tametsi verò cæli desiderium non adèd in omnibus ferveat, neminem tamen eoutque à se alienum videris, qui supra sortem suam evehit, & sublimiore gradu collocari non contendat.

54. Illud ipsum lemma, **SUMMA PETIT,** Invidia malevolentia, adversùs sublimia Magnatum, aliorumque hominum fastigia enutriti solitam, vivis coloribus exprimit. Titi Livii effatum sanè verissimum est. *Invidiam tanquam ignem, SUMMA PETERE.* Cui assensum præbet Ovidius. **SUMMA PETIT** livor, persflant altissima venti.

Et Justus Lipsius. *Habet hoc omnino præstans & excellens virtus, ut nescio quo modo facile aut invidios inveniat, aut inimicos.* Præ cæteris insigniter & profusus Divinè Æmilius Probus. *Est hoc, inquit, commune vitium in magnis, liberisque civitatibus, ut invidia gloriæ comes sit: & libenter de his detrahant, quos emergere videant alius.*

55. Flamma, Emblematis loco, titulum præfert, **SPLENDET,** seu, **LUCET, ET ARDET.** Hanc prærogativam Joannis Baptistæ, Servatoris nostri Prodomo, propriam faciunt Sacri Evangelistæ his omnino verbis, *Ille erat Lucerna ardens & lucens.* Eadem porrò singulos Christi fideles exornabis, qui fidei lumini comitem charitatem jungunt. Non multum ab hoc argumento recedit meus Concanonicus S. Prosper, *Predicatores, inquit, & nuntii veritatis, sunt ignis cum fervent spiritu, & eos, quos exhortantur, accendunt; duplicem habentes efficientiam, ut & il-*

lustrent animas, & adurant, cum eadem vi & ardorem virtutis adjiciunt, & peccatorum spinas, tribulosque consumunt.

Abfalon Abbas, Canonicus Regularis, Dum, inquit, *ignis charitatis ardet intus per fervorem devotionis, & dat foris calorem in doctrinâ, & exhortatione spirituali, consequenter oportet, ut det splendorem honestate conversationis, & exemplo bonorum operum.* &c. 56. Animus excelsus ac nobilis non modò in mudi negotiis, sed & in spiritualis vitæ perfectione semper ad sublimiora enititur. Id quod epigraphe, supra flammam collata demonstrat. **DEORSUM NUNQUAM,** vel, **IMIS HÆRENS AD SUPREMA,** vel, ut P. Carolo Bovio placet, **VIGOR OMNIS IN ALTUM.** *Quemadmodum flamma, Senecæ verbis utor, surgit in rectum, jacere ac deprimi non potest, non magis quàm quiescere: ita noster animus in motu est, & mobilior ac actuosior, quò vehementior fuit.* Laëtantius, *An, inquit, potest aliquis non intelligere solum ex omnibus cælesti, ac Divinum animal esse hominem, cujus corpus ab humo excutatum, vultus sublimis, status erectus, originem suam querit, & quasi contempta humilitate terræ, AD ALTUM NITITUR, quia sentit summum bonum in summo sibi esse querendum.*

57. Ea equidem adversis ventis est facultas, ut flammam infestent; at eandem, directo tramite ad cælos conscensuram, nil penitus impedire possunt. Unde Caroli Bovii lemma. **VIS NULLA RETARDAT.** Certè omnia malevolorum machinamenta Dei servis nullos unquam in spirituali progressu compedes injicere, aut seriam proficiendi voluntatem remorari valent. Exemplo suo id testantur S. Paulus, S. Athanasius, S. Theresia, aliique, quibus adversitatum centuriæ amplissimam virtutis prosequendæ semitam straverunt. S. P. Augustinus. *Quando carnales gravibus vitiorum compedibus premuntur in mudo: spirituales diversarum virtutum pennis elevantur in altum: & à Dei vel à proximi amore separari non possunt sed cum Apostolo clamant. Quis nos separabit à charitate Christi? Spirituales nec tormentis separantur à Christo, carnales verò interdum etiam otiosis fabulis separantur. Illos non separat crudelis gladius, istos verò separat carnalis affectus.* &c.

58. Dum truncus aridus escam ac fomentum desideratum flammis subministrat, hæ, quasi vicem reddituræ, eundem clarissimâ luce perfundunt. Unde lemma. **PRO ESCA SPLENDOREM.** Magistros, aut Magnatum ministros hoc Emblema concernit, qui minervali à discipulis, aut victu à Mecænatibus recepto, collybi vice, insignem virtutis aut consiliorum suorum splendorem rependunt. Eadem imago gratum etiam animi affectum, & recentem adversùs beneficia memoriam significat. Benè Euripides.

Beneficium beneficio respondeat.

Certè Romulus & Remus, ad Tyberis marginem miserè expositi, alimoniam, à lupâ subministratam, publico simulachro, ejusdem honori in Urbe erecto, compensarunt. Alexander Magnus, Thebarum civitate captâ, sparsoque passim civium cruore, solam illam familiam in libertatem asseruit, quæ olim patrem suum Philippum, cum in eadem urbe obfidis loco teneretur, benigno hospitio exceperat. Breviter S. P. Augustinus, *In quacunque voluntate benefeceritis, in ipsâ liberabimini.*

59. Muliebris venustas flammæ est æmula; utriusque enim aprè inscribes. **BELLA DA LUNGI, MA MORTAL D' APPRESSO.** Id est **EMINUS PULCHRA, COMINUS LE-THALIS.** His omnino verbis Baptista Guarinus.

Isa. 6. 2.

Fernand. Visione 10. scilicet 5. n. 3.

Deus amabilis & terribilis.

Psal. 83. 3.

Vita humana caduca.

Jacob. 4. 15.

S. Aug. serm. 111. de Divers. cap. 8.

Assumptio M. V.

Anima ad Cælum aspirat.

S. Bernardus serm. 4. de Ascens. Domini.

Invidia.

T. Livius 1. 7. Decad. 1.

Ovid.

Lips. Opere Critico Praefat. lib. 1. Par. Lect. Æmil. Prob. in vita Charitatis.

S. Jo Baptistæ.

Jo. 5. 35.

Justus.

S. Prosper in Psal. 103.

Abfalon Abb. serm. 11.

Animus nobilis.

Seneca l. 2. Ep. 39.

Laëtant. l. 7. Divin. Instit.

Virtus infestata.

S. Aug. serm. 54. de Temp.

Gratitudo.

Euripid. in Hel.

Ælian. lib. 33. Var. Histor.

S. Aug. Epist. 49. q. 4. in med.

Muliebris venustas.

Bapt. Guar. P. E.

Che

Che se il fuoco si mira, ò come è vago.
Ma se si tocca, ò come è crudo, il mundo
Non hà di lui più spaventevol mostro.
Come fera divorà, e come ferro
Pugne, etrapassa, e come vento vola:
E. clove il piede imperioso ferma,
Cede ogni forza, ogni poter da loco
Non altrimenti amor &c.

D'impure fiamme armata,
Contra il pudico Giovane S' auventa
La femina sfacciata,
E d'abbronzarlo, e denigrarlo tenta
Ma contra lui in vano
Sbussa il furore infano
Del infernal Megera,
Perche un Angelo egli era.

S. Pet. Da-
mian. lib. 2.
Epist. 18.

S. Petrus Damianus. Si consumi libidinis incendio no-
lumus, muliebris aspectus speciem declinemus, ne de con-
spectu forma flamma profiliat, & in nobis tota mentis in-
tima pervadat.

Superioris
præsentis
exemplum

Stob. serm.
45.

Lips. Centur.
1. ad Belg.
Ep. 41.

Angelus
Custos.

Origen. Hom.
20. supra
Num.

Amor.

S. P. Dam.
Opus. 12. c. 4.

Theodoret. in
Deuter. 6. 4.
quæst. 3.

Calamita-
tes utiles.

S. Aug. l. 1.
de Civit. cap.
29.

Tentatio
superata.

60. Flamma, supra Pharum accensa, navim re-
spicit, inter noctis umbras & tempestatum horrores
fluctuantem; cum lemæte, CURSUM DIRIGIT.

Superiores, aliòsve insigni prudentiâ ac virtute vi-
ros, hæc idea demonstrat, utpote à quibus familia,
civitas, aut Respublica plurimum præsidii recipit.
Epictetus Philosophus, referente Stobæo, *Quem-
admodum, inquit, faces in portu sublatae, magnâ flam-
mâ excitatâ, navibus per mare errabundis, multum au-
xilii ferunt; sic & vir splendidus in urbe periclitante
magnis beneficiis civis afficit.* Et Justus Lipsius, *Sicut
navitas in tenebris levis intermicantis sideris inspectio
dirigit: sic nos in hac vitâ inspectio magni viri.* Porro
bonum exemplum, & inculcata Sanctorum vita,
hoc symbolo repræsentantur. Idque Origenes me-
ritò etiam ad S. Angelum tutelarem trahit; *Adest,*
inquit, *unicuique nostrum etiam in Ecclesiâ Dei Ange-
lus bonus, Angelus Domini, qui regat, qui moveat, qui
gubernet.*

61. Bargalius flammam depinxit, in cujus medio
gladius, veluti illam in partes dissecturus, cernebat-
ur; cum lemæte. SECTIONEM REFUGIT. Hæc veri amoris genuina sunt lineamenta,
qui sese in plures distribui minimè patitur. In a-
more Divino id observatum habens S. Petrus Da-
mianus, *Magnus hospes, inquit, in diversorii tui que-
rit angusta descendere, atque idcirco solus vult, & si-
ne consortibus habitare.* Theodoretus quoque su-
per illam Deuteromii legem, *Audi Israël, Dominus
Deus noster Dominus unus est: Diliges Dominum
Deum tuum ex toto corde tuo, ait, Docemur dilectionem
non scindere in dilectionem Dei, & dilectionem au-
ri, sed totam dilectionem Creatori Deo conservare.*

62. Qui inter adversos aliorum motus ad majorem
fortunam eluctatur, symboli loco flammam præferat,
quæ geminis inter se collisis ventis aucta, epigraphen
lustineat, DISPARI PUGNA MAJOR. Sanè Othomannica flamma amplissimum
tyrannidis suæ incrementum non aliunde deriva-
tum habet, nisi è Christianorum dissidiis; qui mutuâ
cæde confecti, opportunissimum igni Turcico
alimentum subministrarunt. Experienciâ quoque
didicimus, S. Ecclesiam, & sacros Religiosorum
Ordines inter res adversas plurimum semper pro-
movisse. De se ipso testatur Magnum Ecclesiæ
Lumen, S. P. Augustinus, *Deus, cum me adversis re-
bus exagitat, aut merita examinat, aut peccata castigat,
mercedemque mihi æternam, pro tolleratis piè malis
temporibus, servat.*

63. Quidam virgineum D. Thomæ Aquinatis
candorem, à prostituti pudoris scorto tentatum
quidem, nullâ tamen labe fædatum, significaturus,
flammam depinxit, quæ rubum ambiens, epigra-
phen tenebat. AMBIT, NON URIT. Hanc i-
maginem sequenti epigrammate explicandam cen-
seo.

Individua enim mortalium comes est concupiscen-
tia, quæ dum resistantem sentit animum, urere non
potest. Pulchrè Magnus Augustinus. *Volumus ut
nulla sint concupiscentia, sed non possumus. Velimus, no-
limus, habemus illas, velimus, nolimus, titillant, blan-
diuntur, stimulant, infestant, surgere volunt. Pre-
muntur, nondum extinguuntur, quamdiu caro con-
cupiscit adversus spiritum.*

64. Flamma, rubum complexa, INNOXIA
SPLEDET. Ita Spiritus Sanctus suavissimo amoris
sui ardore animas nostras ab omni vitiorum sorde,
citra omne doloris aut supplicii vestigium, expiare
solet. S. Ambrosius in illud Psalmi, *In te inimicos no-
stros &c. ait, Ideò rubus urebatur, & non exurebatur,
quia terram istam, quæ nobis spinas germinabat & sen-
tes, disponebat urere per continentia disciplinam, non
consumere per mortis ærumnam.* Porro Correctoris
lingua illuminet, non destruat, necesse est.

65. Rubus, flammis circumdatus, illustrem qua-
quaversum splendorem diffundit, at nunquam con-
flagrat. Unde lemæte, flammæ inditum. LUCET,
NON URIT. vel. ILLUSTRAT, NON U-
RIT. Verbum Divinum, undique igneum, purif-
simam Virginem Mariam, carne intra illius uterum
assumptâ, citra omne virginei candoris detrimen-
tum, amplissimè illustravit. Robertus Abbas. *Hic
ignis, inquit, Christus, Deus & homo, novem in u-
tero ejus mensibus habitavit, & levem carnis vel ani-
mæ ejus stipulam, sive fenem, non solum non combussit,
verum etiam majore cum virginitatis honore gratiâ,
formati exinde hominis, quem assumpsit, perenniter il-
lustravit.* Pari ratione calamitates, à Deo immif-
sæ, gloriam ac splendorem, non verò perniciem no-
bis afferunt. *Ignis in rubo, teste P. Cornelio à Lapi-
de, est tribulatio in homine sancto, humili, & mortifica-
to: talem enim tribulatio non urit, non lædit, sed illustrat,
& roborat.* Et, prior illo, Hugo Cardinalis, *Ignis, in-
quit, in rubo Ecclesia probata, vel turbata tribulatione,
non consumpta.*

66. Flamma, rubum ambiens, LAMBIT, NON
URIT. Ita ineffabili Divinæ bonitati sufficit, igneâ
Nemesis suæ luce terrorem incussisse, omnemq; illi-
us ardorem, ac devastandi licentiam, quoad potest,
repressisse. Huic Emblemæte consonant illa Exodi
verba, ubi Moyses videbat, quod rubus arderet, & non
comburetetur. Nam, Interprete S. Ambrosio, *Ideò
rubus urebatur, quia terram istam, quæ nobis spinas ge-
nerat & sentes, disponebat urere per continentia disci-
plinam, non consumere per mortis ærumnam.* Aptè insu-
per hæc gnômâ illas tyrannorum flammæ signifi-
cabis, quæ S. Cæciliam, & Juvenes Hebræos in forna-
ce Babylonicâ, citra ullam offensam, circumdede-
re. Denique etiam Correctoris lingua proximos
suos illuminet, non verò excruciet.

67. Virtuti nunquam non suam adhærere appen-
dicem invidiam, è flammâ compertum habetur, cui
inscripti, NON SINE FUMO. Unde Justus Lip-
sius. *Vi flamma firmior non surrexit unquam sine
fumo, sic nec fama sine nube aliquâ livoris.* Cæ-
terum exinde etiam liquet, neminis virtutem ad eò
esse

Concupis-
centia.

S. Aug. Di-
verb. Dop-
serm. 43. 67.

Spiritus S.

S. Ambros. in
Psalm. 43. 7. 1
In inimicos.

Correctio

Incaratio
Dei.

Robert. Abb.
in Exod. 13.
cap. 12.

Calamita-
tes illu-
strant.

Cornel. à
Lap. in Exod.
3. 2.

Hug. Card.
in hunc loc.

Correctio
Divina

Exod. 3. 2.

S. Ambros. in
Psalm. 43.

Correctio

Virtus co-
mes invidia.

Lips. Centur.
1. ad Belg.
Epist. 14.

Virtus
cum vitio.

*Opes vorat sic dignitas, dum fulgurat
Absumit aurum, at splendidum parit decus.*

FACULA
Caput III.

73. **F**Acem agitatam genuinæ virtutis hieroglyphicum constituunt; quippe quæ inter adversos motus invalescit, majusque sui incrementum capit. Unde lemma. **JACTATA MAGIS**; vel, **AGITATA VIVACIOR**. vel deniq; **DUM AGITUR, AUGETUR**. Iisdem penè verbis Ovidius.

*Vidi jactatas, motâ face, crescere flammâs,
Et vidi nullo concutiente mori.*

Et post illum S. Augustinus. *In faculâ ignis agitatus accenditur.* Themistocles id expertus, gloriam suam miris incrementis proficere sensit, quando Atheniensium, conterraneorum suorum, malevolentiam miserè exagitatus, fugam versus Persarum Regiam arripuit, ibique eò excrevit, ut amicis fateri consueverit; *perieramus, nisi periissemus.* Persecutiones quoque, quibus singuli fratres in unius Josephi caput conspirarunt, immensæ gloriæ sementem eidem jecerunt. Denique S. Ecclesia ad hodiernum amplissimum splendorem succollante potissimum Tyrannorum crudelitate ascendit.

74. Tæda juniperina, petra allisa, epigraphen reddit. **ALLISA VEHEMENTIUS**. Eadem, adverso vento afflatam, hoc lemmate insignies, **AFFLATU FLAMMESCIT**. vel, **PUGNANTIA PROSUNT**, vel, ut Bargalio placet. **RINFORZA IL PROPRIO ARDORE**, seu, **ODORE**. Id est, **ARDOREM** seu **ODOREM GEMINAT**. Hoc Emblemate ii rursus significantur, qui adversitatum tempore virtutem, merita, ac gloriam suam majori decore exornant. Id quod in Sanctis Martyribus observat D. Augustinus. *Lapidati, occisi, fugati sunt, & cum inde tanquam ex uno loco fugarentur, quasi ligna ardentia Divino igne, totam sylvam mundi accensam fervore Spiritus, & lumine veritatis impleverunt.*

75. Eadem epigraphæ, **AFFLATU FLAMMESCIT**, faci subjuncta cernitur, quæ à ventis aspirantibus excitata, illos opportunè significat, quæ levissimâ quavis occasione turbati soliti, passim in amoris vel iræ incendia concitantur. Ex his quempiam, flammæ voce, ita loquentem introduxeris.

*Mentre non soffia il vento,
Sembra il tuo foco spento;
Mà un leggier venticello à pena spira,
Gh'egli fremme ne l'ira,
Tale se ben si mira
La fiamma del mio cor divampa in festa,
Se di lieve cagion soffio la destra.*

Mirum est, quantum cor humanum, naturâ suâ igneum, accedentibus Orci suggestionibus, inflammatur. Jobus, de Behemoto loquens, *Halitus ejus, inquit, prunas urdere facit.* In hunc locû S. Greg. Papa. *Toties Leviathan halitus prunas urdere facit, quoties ejus occulta suggestio humanas mentes ad delectationes illicitas pertrahit. Alias namq; superbia, alias invidia, alias luxurie, alias avaritiæ, facibus inflammat. Superbia quippè facè menti Evæ supposuit, cum hanc ad contemnenda verba Dominica jussionis instigavit; Evæ mox jungit Cainum, invidiæ flammis jactatum; Salomonè libidinis; & Achabû avaritiæ facib; agitato. &c. Demum verbis, plurimum in rempræsentè facientibus, concludit,*

esse splendidam ac defæcatam, quin non nihil caligantis fumi, ac imperfectioris labeculæ respersum habeat. Rursus sese testem offerens Lipsius, *Quid, inquit, sumus nos omnes, qui aliquid esse videmur? Homuli, & in quibus etherea illius partis aliquid emicat fortasse; sed non sine adjunctâ terrenâ suâ face. Itaq; caligo, hæsitatio, error agnata sunt nobis: & nihil tamen eximum ab homine eximio, in quo non ea reprehendas.*

68. Flamma, amœnis undique radiis corrusca, triste prognosticon reddit; nam **IN NOVISSIMO FUMUS**. Ita nimirum omnis mundi splendor, omnisque gloria, tandem in lachrymas, & obscuros languores definit. *Latitæ tribulatio sæpè succedit*, inquit S. Ambrosius; cui assentitur S. Bernardus. *sicut flammæ NOVISSIMA FUMUS occupat & caligo; sic latitæ in tristitiam commutatur.*

69. Magnatum amicitia, flammam imitata, a seclis suis plerumque plurimum detrimenti affert; Unde Abbas Certanus flammam, advolanti papilionis infestam, depinxit; cum lemmate. **LUDENTEM ELUDIT**, seu **DEVORAT**. Acutè Franciscus Petracha. *Magnus apud Regem. Major nè quàm apud Alexandrum Lisimachus, apud Tiberium Sejanus? Utriusque magnitudinem & ruinam nôstri.*

70. Idem Certanus Emblematis loco flammam expressit, penès fontis cujusdam aquas accensam; addito lemmate. **HAUD MISCENTUR**. Significabat nimirum, homini justo nihil mali accidere posse. Seneca. *Nihil accidere bono viro mali potest. Non miscentur contraria.* Hinc nec delitiæ spirituales sese cû carnis & sensuum voluptate commisceri patiuntur. Benè S. Bernardus. *Quomodo ignis & aqua simul esse non possunt, sic spirituales & carnales delitiæ in eodem se non patiuntur.*

71. Flamma, tamen si stabili loco persistere solita, vivis tamen scintillis passim volitat; atque adeò simul **STAT, ET VOLAT**. Hanc animæ beatæ ideam putes, quæ Divinis gaudiis assiduò immerfa, aliis identidem illecebris (ut vocant) accidentalibus beari cupit. Idias id insinuat, *Seraphim* (quos ignem interpretantur) **STABANT** super illud (nempe supra Dei solium) **ET VOLABANT**. Porro etiam anima religiosa, dum in silentio suo quieta persistit, altius identidem ad charitatis ac gratiæ Divinæ fastigium evolabat. Pulchrè S. Eucherius. *Deo ad stare, idem est, quod volare. Festinas ad Deum: sede in quiete & silentio orationis, elevaberis, & ad Deum Deorum in Sion evolabis.*

72. Flammam, intra atentium lignorum fascies succensam, D. Carolus Rancatus Præpositus gemino lemmate donavit; primo quidem; **SE SPLENDE, ANCOR CONSUMA**. Id est. **DUM SPLENDET, ABSUMIT**. Dignitatem tantundè noxiâ, quantum sublunem, hæc imago describit. Altero verò; **SE CONSUMA, ANCOR SPLENDE**. Id est. **DUM ABSUMIT, ILLUSTRAT**. Eos hoc Emblemata spectat, qui, tamen si plurimum noxii, in mundi tamen conspectu illustres, summisque honoribus conspicui habentur. De priore Emblematis sensu pulchrè S. P. Augustinus. *In terrenis solatiis magis desolatio, quàm consolatio reperitur. Divitiæ quippe, atque fastigia dignitatum, quibus se felices putant esse mortales, nihil afferunt consolationis, cum sit eis indigere, quàm eminere præstantius. Utramque verò illius mentem sequentibus hexametris Jambicis explicat D. Salvator Carducius.*

*Si flamma splendet; escas devorat,
Si devorat nutrimentum, effundit in bar simul;*

Lips. Centur. Singul. Ep. 23.

Felicitas mundana.

S. Ambros. in Psal. 1. S. Bernard. serm. 1. de Diversis. Favor Magnatum.

Petrach. lib. 1. de Remed. Dial. 49.

Justus nullis malis subjacet

Seneca lib. de Provid.

S. Bernard. Epist. 2.

Beati & gaudent, & desiderant.

Isa. 6. 2.

Religiosus. S. Eucher. quest. veteris testamenti cap. in Isaiam.

Dignitas noxia.

S. Aug. Epist. 122.

Virtutis persecutio;

Ovid. lib. 1. Amor. Eleg. 1.

S. Aug. serm. 219.

Virtus afflictæ.

S. Aug. Cont. 3. in Psal. 30.

Occasio.

Tentatio. Job. 41. 12.

S. Gregor. l. 33. Moral. cap. 28.

concludit, Eius halit⁹ prunas ardere facit; quia reproborū mentes, quas jam CALENTEs amore gloriae temporalis invenerit, suggestionis sua FLATIBUS usque ad nequitiam exercenda crudelitatis INCENDIT.

76. Scipio Bargalius faculam accensam hoc epigrammate legendam proposuit. E QUANTO E PIU AGITATA, PIU SI STRUGGE. Id est.

Vita humana.

S. Aug. in Iacob. 4. 15.

S. Greg. in Prolog ad Psalmum sextum Pœnitentialem.

Charitas.

S. Paschas. lib. 4. in Math.

Societas bona.

S. Aug. in Psal. 125.

Gemerar. Emblem. Amator.

Misericordia & Justitia.

Lips. Monit. Polit. l. 2. c. 12.

S. Greg. l. 20. Moral. c. 6.

Dependentia.

AGITATA DISSOLVITUR. Certè, vita humana inter externas corporis, & internas animi ad veritates tandem enervis fatiscit, ac dissolvitur. S. Augustinus, illam D. Jacobi sententiam interpretatus, *Quæ est enim vita vestra* &c. ait, *Vita hæc est vita dubia, vita cæca, vita erumposa, quam humores tumidant; dolens extenuant, ardores exsiccant, jejunia macerant, joci dissolvunt, tristitia consumunt* &c. Huic nihil dissimilis S. Gregorius, *Laboriosa*, inquit, *est vita temporalis: levior fabulis, velocior cursore, instabilitate fluctuans, imbecillitate nutans; cui nulla propofiti constantia, nulla à turbationibus requies, nulla à laboribus reclinatio. Quis denique est, quem non excruciet dolor, sollicitudo non urgeat, non subruat timor* &c.

77. D. Carolo, inter Cœlitum catalogum relato, facem ardentem exhibuere, cum lemmate. EX ARDORE SPLENDOR. Innebant videlicet, è Divi illius summâ charitate, versus Deum ac proximos miris ardoribus exæstuante, copiosum illum gloriæ splendorem promanasse, quo hodie in beatitudinis regiâ amplissimè relucet. S. Paschasius, de Charitate ratiocinatus, *Hinc certè, inquit, dignitas nominis, hinc celsitudo meritorum, hinc Reges sumus, hinc Sacerdotes, hinc triumphatores, hinc filii Dei sumus.*

78. Sodales, virtute ac meritis præstantes, opportunissimam proficiendi occasionem in propinquos quosvis derivant. E faculâ extinctâ id dices, quæ alteri ardenti vicina, epigraphen tenet. DABIT ALTERA FLAMMAS. S. Augustinus. *Sic se tenet corpus Christi, membra sociâ sic compinguntur, & adunantur in charitatem, & in vinculum pacis; cum quisque id, quod habet, præstat ei, qui non habet.* Emblemati huic construendo ansam dedit Georgius Camerarius.

*Felices tede, gemino quæ ardetis amore,
Extinguent vestras tempora nulla faces,
Altera si cedat, reduces dabit altera flammæ,
Se fovet, & sese, mutuus urit Amor.*

79. Duces Mediolanenses tres faculas accensas symboli loco præferunt, quæ tribus situlis, aquâ plenâ, connexæ, epigraphen subjunctam habent. EX UTRISQUE SECURITAS. Ubi ignis haud dubiè justitiæ vindicantis rigorem, aqua verò gratias conferendas significat; è mutuò enim justitiæ ac clementiæ temperamento regnorum incolumitas pendet. Nec abs re severitati clementiam connexam volumus, cum, Lipsio teste, *sit mirum & varium ingenium hominum. Quosdam benignitas, & ex eâ reverentia; quosdam severitas, & ex eâ terror meliores faciunt.* S. Gregorius Papa. *Circa subditos suos inesse Rectoribus debet & justè consolans misericordia, & piè sapiens disciplina.*

80. Abbas Ferrus tedam extinctam, alteri tamen ardenti proximam, hæc gnomâ oneravit. ACCEPTO LUMINE SPLENDET. Illius hæc imago est, qui non quidem proprio Marte, sed alienâ beneficiâ emergit. Talem de se ipso carentem audi.

*Quel io, che da me stesso
Sempre sarei da foscchi orrori oppresso,
In faccia al mondo splendo,
Perche dal'opra altrui la luce prendo,
Non luce dumque in me la virtù mia;
Mà l'altrui Cortesia.*

Porro, intellectus humanus, non nisi lumine (ut vocant) gloriæ instructus, in cœlis resplendet. Unde Vates Regius, *In lumine tuo videbimus lumen.* In hunc locum Magnus Augustinus, *Si in lumine ipsius videbimus lumen, quis cadit à lumine, nisi cui ipse non est lumen? Et qui voluerit sibi esse lumen, ipse cadit à lumine, quo illuminatur.*

81. Fax hymenæa, spinis circumflexis undique horrida, epigraphen sustinet. PUNGIT, ET ARDET. Nam amoris flamma comitem individuum habet zelotypiam, aculeatam ac crudelem illam conjugum carnificinam. S. Hieronymus de profano amante scribit, *Nam cum fruendi cupiditate insatiabili flagret, plura tempora suspicionibus, lachrymis, conquestionibus perdit, odium sui facit, & ipse novissimo odio sibi est.* Theocritus, *Nunc, inquit, novi amorem. Gravis est Deus, nimirum leana ubera suxit, & mater ipsum in sylvâ educavit, qui me exurens, usque ad ossa ladit.* De iisdem amoris profani stimulis ac cruciatibus disertè Plautus,

*Credo ego amorem primum apud homines carnificinam commentum,
Hanc de me conjecturam domi facio, ne foris queram.
Qui omnes homines supero, atque antideo cruciabituribus;
Factor, crucior, agitor, stimulor, versor, in amoris rotâ; miser
Examinor, feror, differor, distrahor, diripior. &c.*

82. Amantes, longius inter se distitos, faci accensæ non abfimiles dixerim, cum lemmate, LONGIUS, ARDENTIUS. Amor enim ab eâ distantia, non modò nihil detrimenti, sed plurimum roboris accipit. Unde Justus Lipsius, *Amantes, abjungit paululum aut exclusi acrius amant.*

83. Sicuti præceptiones ac doctrinas Christianas, ita & virtutum exempla abscondi, minimè decet. D. Aresius facis seu candelæ symbolo id demonstrat, quæ supra lychnuchum accensa, epigraphen præfert, NON SUB MODIO. Verbis è D. Matthæo mutuatis, *Neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, id est, Interprete Glosâ Ordinariâ, Non ideo data est doctrina prædicationis, ut celent eam, & subjiciant servituti corporis, dum aliqua timent* &c. Dionysius Carthusianus, *Vos, inquit, aliorum Pastores, seu Ecclesiæ Prælatos, non debetis sapientiam vobis concessam abscondere. Scriptum est enim; sapientia abscondita, & thesaurus invisus, quæ utilitas in utroque? Neque accendunt homines lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum ponunt eam, ut luceat omnibus, qui in domo sunt, simili modo Deus non illustravit Apostolos tam copioso lumine sapientia, ut occultentur & lateant, sed totum mundum luce veritatis perfundant.*

84. Ingeniosum D. Joannis Bapt. Mazzoleni Emblema facem ardentem, è sulphure fulam, exhibet cum lemmate. FOETET, DUM LUCET. Illos nempe vellicans, qui ad Reipublicæ gubernandæ speculam non sine splendore evecti, tetrâ vitiorum suorum mephiti omnes passim incolas offendunt. In Neroneid observatū habuit Thesaurus, qui

Beati. Psal. 35. 10.

S. Aug. in hunc loc.

Amor profanus.

S. Hieron. l. advers. 10. vin.

Theocritus apud Stobæum serm. 64.

Plaut. in Stellat. Act. 1. scen. 1.

Amantes diffici.

Lips. Centur. 3. ad Belgas Ep. 27.

Virtus manifesta.

Matth. 5. 15.

Gloss. in hunc loc.

Dionys. Carth. in hunc loc.

Magistratus vitiosus.

*Inter privatos optimus,
Inter Principes pessimus fuit:*

Regno dignus, nisi regnasset.

Molles illius mores in duris, indurire in mollitie.

Dum laurum acquisivit regiam,

Palmam amisit popularem: &c.

85. Funali, è cera nigra confecto, inscripti. DE TENEBRIS LUCEM. Verbis è sacra Pagina desumptis, *Qui dixit de tenebris lucem splendescere, illuxit in cordibus nostris.* Enimverò experientia testatur, ab hominibus etiam imperitis ac sceleratis nonnunquam aliquid sanissimæ doctrinæ bonique exempli profluere. Certè Judas, peccatorum facilè coryphæus, complura miracula est operatus. De Pharisæis, quos citra injuriam plenas invidia, rancoris, superbia, & hypocrisis sentinas dixeris, Christus apertâ lege sancivit, *Que dicunt vobis servate & facite.* Balaam, Dæmon venius quàm homo, ore suo Divina oracula passim edidit. Unde D. Thomas. *Balaam dicitur Dominus esse locutus Numerorum 21. licet esset Propheta Dæmonum, quia Deus etiam utitur malis ad utilitatem bonorum: unde & per Prophetas dæmonum aliqua vera pronuntiat: tum ut credibilior fiat veritas, quæ etiam ex adversariis testimonium habet: tum etiam, quia, cum homines talia credunt, per eorum dicta magis ad veritatem inducuntur.*

86. Academicus, inter Gelatos Bononienses Tenebrosus, facem, in spelunca absconditam, exhibet, cum lemmate. IN APRICUM PROFERET. Spe enim firmâ sibi blandiebatur, orbem olim univèrsi ingenii sui partu fore illustrandum. Verius tamen extremi iudicii dies inde significatur, in qua omnia hominum opera, quantumvis hodie occulta, evulgabuntur. Disertè Christus. *Nihil opertum, quod non reveletur; neque occultum, quod non sciatur:* Nam, interprete S. Hilario, *Dominus diem iudicii ostendit, quæ abstrusam voluntatis nostræ conscientiam prode: & ea quæ nunc occulta existimantur, luce cognitionis publicæ detegit.*

87. Inter cæteram pompam funebrem, piis manibus Isabellæ Borboniæ, Hispaniarum Reginæ, Mediolani adornatam, tæda cernebatur, quæ tamen extincta, etiamnum tamen candens, igneos quosdam halitus exspirabat; cum lemmate. EXINCTA LUCE SUPERSTES. Sicuti enim fumus proprium mœstitiæ symbolum habetur, ita Emblemate illo significabatur, afflictis subditis è dulcissimæ Reginæ morte nihil præter mœtiores esse residuum. Præterea symbolo illo innuitur, optimam Reginam, etiam post fata, in præclarissimarum virtutum meritis apud posteros æternam victuram. Opportunè in rem præsentem Seneca.

*Nunquam stygias fertur ad umbras
Inclya virtus.*

88. Sceptris regis ingenium est admodum volatile ac caducum; quippe quæ vix prehensa, mox alienas manus ambire solent. D. Didacus Saavedra è faculæ symbolo id dignoscendum proponit, quæ ab una ad aliam manum succedens, epigraphen sustinet. VICISSIM TRADITUR. Verbis è Lucretio desumptis; qui ratione non absimili de animalium propagatione philosophatur.

Et quasi cursores vitæ lampada tradunt.

S. Gregorio Nazianzeno teste, *Deus temporum vices sic moderatur, sic dispensat, ut naturæ convenienter alia decedant, alia accedant, perinde ac si in choro aliquo invicem sibi connectantur, & nihilominus inter se diversis spatii distent. Hæc est lex universi, nasci, surgere, languere, mori: & velut lampadem hanc vitæ alii aliis tradimus, successione ista æterni.*

Mundi symbol. Piccelli & Aug. Erath. Tom. 1.

89. Tæda, ventis afflata, epigraphen tenet. AGITATA REVIVO. Ita calamitates, quibus impetimur, opportunissima salutis ac felicitatis nostræ promovendæ sunt instrumenta. S. Gregorius Papa explicans cum illud Jobi, *Ipse vulnerat & medetur,* tum illud Deut. *Ego occidam, & ego vivere faciam,* ait, quod *Deus vulnerando ad salutem revocat; cum electos suos affligit exterius, ut interius urvam.*

90. Academicus, inter Philopponos Pistorienses Agitatus, symboli loco facem, ventis infestatam, præfert, cum lemmate. EX MOTU LUMEN, seu, ut aliis placet, FOVET INCENDIA MOTU. Nam virtutis, famæ, ac gloriæ splendor potissimum solâ operationum exercitatione comparatur, stabilitur que. Anto. in Meliss. *Ut ignem, inquit, ultrò lucis splendor, & unguentum suavis odor sequitur: ita bona opera utilitas necessario comitari consuevit.*

91. Compluribus faculis, conjunctim unicâ flammam nutrientibus, inscripsere. QUÆVIS ADMOTA, subintellige, accenditur. Hinc colliges, quàm proum sit, eorum affectibus ac ingeniis nos conformari, quorum societate utimur. S. Isidorus, *Ante ignem consistens, etiam si ferreus sis, aliquando dissolueris; proximus periculo, diu tutus non eris. Per assiduitatem citò peccat homo. Sæpè familiaritas implicavit, sæpè occasionem peccandi dedit, sæpè, quod voluntas non potuit, assiduitas superavit.*

92. D. Archangelus Conter, Can. Reg. Lateranensis, symboli loco lumen expressit, quod ad complures vicinas tædas, simul accendendas, per extensum filum delabens, epigraphen monstrabat. OMNES AB UNO. Innuebat nimirum, omnem gratiæ splendorem, qui in creaturas diffunditur, ab uno Deo, vero totius universi lumine, scaturire. Testem luculentum habet S. Joannem, *Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* S. Augustinus illius interpres, ait, *Quod dicitur, quod illuminat omnem hominem, sic intelligimus, quia, nisi ab illo, nullus illuminatur.* Capoleo Ghelfuccius eadem imagine methodum, à Dei filio in orbe illuminado observatam, miramque SS. Apostolorum vocationem, sequenti poemate vernaculo representat.

*Cresce la bella scbiera à poco à poco,
Com' è c'homai del ciel spanda, e riuete
Le sue gratie il signor di loco in loco:
Così splender veggiam mille candele,
S' una s' accese à ministrarle il foco,
Sparge foco d' amor Christo ne fui,
S' accendon essi, e ne fan lun lume altrui.*

93. Tæda accensa, si invertatur, à propria stilante cera suffocatur, ac extinguitur. Unde Aresii lemma. UNDE AUXILIUM, vel UNDE SPES ERAT ALI. Vel, ut Joanni Horozco placet. QUIEN ME DA VIDA, ME MATA. Id est. QUI ME ALIT, ME EXTINGUIT. S. Barbaram à proprio parente interfectam, opportuno hoc Emblemate depingens. Eo insuper lascivum amatorem representare licet, qui à libidine simul & nutrimentum & exitium recipit. Ad hoc propositum Otho Venius.

*Ut quæ nutritur pinguedine tæda liquefcit,
Quæ vivo hac morior, quam pereo, hæc pereo.*

Eodem lemmate, *Qui me alit, me extinguit,* cibus immoderatè sumptus, significatur; qui ex alimento, ob nimium usum in venenum transformatus, miseros mortales interficit. Disertè Regum sapientissimus. *Propter crapulam multi obierunt.* Et S. Cyprianus.

G

Calamitates utiles.

S. Greg. Papa

l. 6. moral.

cap. 4.

Job. 5. 18.

Deut. 32. 39.

Exercitatio.

Anto. in Me-

liss par 1. ser. 7

Societas.

S. Isidor. l. 2.

soliloq.

Gratia Divina.

Ioan. 1. 19.

S. Aug. in Cætena aurea.

Capol. Ghel-

fuc. nel suo

Ros. p. 2.

Cont. 12.

st. 45.

Libido.

Otho Ven.

Embl. Amor.

fol. 190.

Crapula.

Eccl. 37. 34.

Escâ

S. Cyprian. Carm. ad Senatorem A-postatam.

Esca alicui corpus, corpus corrumpitur esca, Vnaque suam minuit, si quid protrahitur ultra.

Iustitia vindicativa est meritoria.

94. Iustitia vindicans, qua bonus Princeps in sceleratos animadvertit, singularem a Deo mercedem ac gloriam promeretur. Id quod P. Raulinus e face demonstrat, qua adversus impugnatam hydrum triumphans, epigraphen praefert. DIGNA ET QUAE LUCEAT ARIS. Ita Phinees, legis Divinae zelo, instar facis, succensus, meretricium principem cum suo scorto in flagranti interfecit, moxque a Deo hereditariam summi sacerdotii dignitatem, praemii loco, est consecutus. Ipsius Dei verba accipe. Ecce do ei partem foederis mei, & erit tam ipsi, quam semini eius pactum sacerdotii sempiternum, quia zelatus est pro Deo suo. De eodem Matathias. Phinees, Pater noster, zelando zelum Dei, accepit testamentum sacerdotii aeterni. Et S. Augustinus. Trucidavit sacerdos Phinees fornicarios in ipso complexu nefariae voluptatis, terribile constituens adversus execrandas libidines ultionis exemplum; propter quod Deo maxime placuit.

Num. 25. 12.

1. Machab. 2. 54.

S. Aug. contra Advers. leg. cap. 10.

95. Tarda accensa & resplendens, se ipsam consumit, destruitque. Unde Raulino authore, titulum praefert. VELLEM NON LUCERE. Hominem iustum ac prudentem hoc symbolo significaveris, qui ad magni nominis ac splendoris dignitatem erectus, sese illa, ob assiduas tenerioris conscientiae syntheses, abdicare, honoremque adeo fucatum excutere nititur. Exemplo suo docuit Galliae hodiernae Phœbus, Reverendissimus meus Alanus de Solminihac, Episcopus Cadurcensis, quantum honores terreni sint fugiendi; cum enim a Rege Cadurcensium Episcopus nominaretur, adversus tantam dignitatem precibus adeo validis ac insolitis obstetit, ut Rex, manibus versus caelum sublatis, non sine admiratione exclamavit, Deo sint laudes, quod in Regno meo sit Abbas, qui Episcopales Insulas recusat; uti in ipsius vita, sane pulcherrima, refert Adm. R. D. Dominicus Bissellius Can. Reg.

Dignitates fugere.

D. Dom. Bissell. in vita Alani l. 2. cap. 1.

Luc. 1. 79.

Iusti errores exterrimentant.

Philip. 2. 15.

S. Nil. in Ascetico.

Immoderatio cibi.

Ecc. 37. 35.

Seneca ep. 95.

Horat. lib. 2. serm. Satyr. 2.

96. Faci, intra locum obscurum accensa, meo quidem iudicio opportunè illud Zachariae, lemma loco, subjunxeris. HIS, QUI IN TENEBRIS. Vel certè. DISCUTIT UMBRAS. En exactam hominis iusti ideam! is quippe boni exempli splendore cunctas in mundo nimium quantum invalescentes errorum tenebras dissipat, propulsatque. Certè S. Paulus voluptatem non exiguam e Philippenis conceptit, quod vixerint sine reprehensione in medio nationis pravae, atque perverse, inter quos lucetis sicut luminaria. De his S. Nilus. Lucerna profecto erant in tenebris fulgentes, & stella minime errantes, quae in splendore noctem illustrabant. &c.

97. Cera, si redundet, flammam, quam in face alit, extinguit. Unde lemma faci inditum. QUO ALOR, EXTINGUOR. Ita cibus, ultra sobrietatem ingestus, morbos creat, & vitae humanae faciem miserè extinguit. Siracidis testimonio, In multis escis erit infirmitas. Postquam cibus, non ad tollendam famem, sed ad provocandam queri coepit, & Seneca afferente, inventa sunt mille conditura, quibus aviditas excitaretur: quae desiderantibus alimenta erant, onera sunt plenis. Inde pallor & vino madentium tremor, & miserabilior ex cruditatibus, quam ex fame macies: inde incerti labantium pedes, & semper qualis in ipsa ebrietate titubatio, &c. Quid alios referam innumerabiles morbos, supplicia luxuria? Scitè Horatius.

98. Facula, domum incendens, epigraphen tenet. PERDITUR, UT PERDAT. Id ipsum hominibus malis evenire solet, quae exitium, in alios destinatum, ipsimet omnium primi sustinere coguntur. S. P. Augustinus. Sic enim esse putate malitiam, quomodo ignem: incendere vis aliquid aliud? illud quod admoveas, prius ardet; nisi ardeat, non incendit.

99. Eidem Emblemati subscribes. ET UTILE LÆDIT. Nimirum rebus quibusvis optimis, ipsifque adeo virtutibus, abuti possumus. Concinnè Ovidius.

100. Monacense Societatis Jesu Collegium ad solemnem S. Francisci Borgiae apothecin, Emblematis loco, faciem statuit, quae gestantis faciem illustrabat, cum lemma. HINC SPLENDOR. Sanctas nimirum Francisci preces significabat, quibus Deum, seu Lucem aeternam, assiduo frequentans, sapius toto vultu resplendere visus est. Ita etiam Moses ex consortio sermonis Domini faciem adeo lucidam retulit, & radios instar cornuum tam copiosos vibravit, ut Hebraei in illam intueri non possent. Atque frequens ad Deum oratio, si non humano corpori, certè tamen animae mirum splendorem conciliat. Oratio, Cassiodoro teste, serenat cor, abstrahit a terrenis, mundat a vitis, sublevat ad caelestia, reddit capacius & dignius ad accipienda bona spiritalia. Emblematis explicando sequentem poësin addidèrè Musæ Monacenses.

101. Facula aliquid quidem luminis, fumi tamen topiam longè majorem spargit. Emblematis in Thecium Philosophicarum fronte subscripsit eruditissimus meus P. Udalricus Dirhaimer. PLUS FUMI, QUAM LUCIS. Id ipsum de scientiis terrenis testatur experientia, in quibus adeo miserè caligamus, ut pleraque omnia, pauculis exceptis, ignoremus. Optime Theodidactus noster Kempensis, Si tibi videtur, quod multa scis, & satis bene intelligis, scito tamen quia sunt multo plura, quae nescis. Noli altum sapere, sed ignorantiam tuam magis futere. Verissimè Apostolus. Sapientia huius mundi stultitia est apud Deum.

Nec corporis tantum, sed & animae faciem, prudentiam inquam, & rationem, extinguit nimia cibi potulque affluentia. Luxuriosa siquidem res vinum, & tumultuosa ebrietas; quicumque his delectatur, Salomone teste, non erit sapiens. Difertè S. Ambrosius. Per escam laqueus non cavetur, in esca hamus latet, & cibus deducit in foveam, cibus inducit in retia, cibus visco etiam aves illigat, cibus volantes deponit ad mortem. Sed gravius longe est, quod magister pocillatorum atque coquorum (nempe intemperantia) destruat animae muros, nempe potentias & sensus tam interiores, quam exteriores. Et Horatius.

--- --- Vides, ut pallidus omnis Cœna defurgat dubia? quin corpus onustum Hesternis vitis animum quoque prae gravat una, Atque affigit humo Divina particulam aura.

100. Monacense Societatis Jesu Collegium ad solemnem S. Francisci Borgiae apothecin, Emblematis loco, faciem statuit, quae gestantis faciem illustrabat, cum lemma. HINC SPLENDOR. Sanctas nimirum Francisci preces significabat, quibus Deum, seu Lucem aeternam, assiduo frequentans, sapius toto vultu resplendere visus est. Ita etiam Moses ex consortio sermonis Domini faciem adeo lucidam retulit, & radios instar cornuum tam copiosos vibravit, ut Hebraei in illam intueri non possent. Atque frequens ad Deum oratio, si non humano corpori, certè tamen animae mirum splendorem conciliat. Oratio, Cassiodoro teste, serenat cor, abstrahit a terrenis, mundat a vitis, sublevat ad caelestia, reddit capacius & dignius ad accipienda bona spiritalia. Emblematis explicando sequentem poësin addidèrè Musæ Monacenses.

101. Facula aliquid quidem luminis, fumi tamen topiam longè majorem spargit. Emblematis in Thecium Philosophicarum fronte subscripsit eruditissimus meus P. Udalricus Dirhaimer. PLUS FUMI, QUAM LUCIS. Id ipsum de scientiis terrenis testatur experientia, in quibus adeo miserè caligamus, ut pleraque omnia, pauculis exceptis, ignoremus. Optime Theodidactus noster Kempensis, Si tibi videtur, quod multa scis, & satis bene intelligis, scito tamen quia sunt multo plura, quae nescis. Noli altum sapere, sed ignorantiam tuam magis futere. Verissimè Apostolus. Sapientia huius mundi stultitia est apud Deum.

100. Monacense Societatis Jesu Collegium ad solemnem S. Francisci Borgiae apothecin, Emblematis loco, faciem statuit, quae gestantis faciem illustrabat, cum lemma. HINC SPLENDOR. Sanctas nimirum Francisci preces significabat, quibus Deum, seu Lucem aeternam, assiduo frequentans, sapius toto vultu resplendere visus est. Ita etiam Moses ex consortio sermonis Domini faciem adeo lucidam retulit, & radios instar cornuum tam copiosos vibravit, ut Hebraei in illam intueri non possent. Atque frequens ad Deum oratio, si non humano corpori, certè tamen animae mirum splendorem conciliat. Oratio, Cassiodoro teste, serenat cor, abstrahit a terrenis, mundat a vitis, sublevat ad caelestia, reddit capacius & dignius ad accipienda bona spiritalia. Emblematis explicando sequentem poësin addidèrè Musæ Monacenses.

101. Facula aliquid quidem luminis, fumi tamen topiam longè majorem spargit. Emblematis in Thecium Philosophicarum fronte subscripsit eruditissimus meus P. Udalricus Dirhaimer. PLUS FUMI, QUAM LUCIS. Id ipsum de scientiis terrenis testatur experientia, in quibus adeo miserè caligamus, ut pleraque omnia, pauculis exceptis, ignoremus. Optime Theodidactus noster Kempensis, Si tibi videtur, quod multa scis, & satis bene intelligis, scito tamen quia sunt multo plura, quae nescis. Noli altum sapere, sed ignorantiam tuam magis futere. Verissimè Apostolus. Sapientia huius mundi stultitia est apud Deum.

100. Monacense Societatis Jesu Collegium ad solemnem S. Francisci Borgiae apothecin, Emblematis loco, faciem statuit, quae gestantis faciem illustrabat, cum lemma. HINC SPLENDOR. Sanctas nimirum Francisci preces significabat, quibus Deum, seu Lucem aeternam, assiduo frequentans, sapius toto vultu resplendere visus est. Ita etiam Moses ex consortio sermonis Domini faciem adeo lucidam retulit, & radios instar cornuum tam copiosos vibravit, ut Hebraei in illam intueri non possent. Atque frequens ad Deum oratio, si non humano corpori, certè tamen animae mirum splendorem conciliat. Oratio, Cassiodoro teste, serenat cor, abstrahit a terrenis, mundat a vitis, sublevat ad caelestia, reddit capacius & dignius ad accipienda bona spiritalia. Emblematis explicando sequentem poësin addidèrè Musæ Monacenses.

101. Facula aliquid quidem luminis, fumi tamen topiam longè majorem spargit. Emblematis in Thecium Philosophicarum fronte subscripsit eruditissimus meus P. Udalricus Dirhaimer. PLUS FUMI, QUAM LUCIS. Id ipsum de scientiis terrenis testatur experientia, in quibus adeo miserè caligamus, ut pleraque omnia, pauculis exceptis, ignoremus. Optime Theodidactus noster Kempensis, Si tibi videtur, quod multa scis, & satis bene intelligis, scito tamen quia sunt multo plura, quae nescis. Noli altum sapere, sed ignorantiam tuam magis futere. Verissimè Apostolus. Sapientia huius mundi stultitia est apud Deum.

100. Monacense Societatis Jesu Collegium ad solemnem S. Francisci Borgiae apothecin, Emblematis loco, faciem statuit, quae gestantis faciem illustrabat, cum lemma. HINC SPLENDOR. Sanctas nimirum Francisci preces significabat, quibus Deum, seu Lucem aeternam, assiduo frequentans, sapius toto vultu resplendere visus est. Ita etiam Moses ex consortio sermonis Domini faciem adeo lucidam retulit, & radios instar cornuum tam copiosos vibravit, ut Hebraei in illam intueri non possent. Atque frequens ad Deum oratio, si non humano corpori, certè tamen animae mirum splendorem conciliat. Oratio, Cassiodoro teste, serenat cor, abstrahit a terrenis, mundat a vitis, sublevat ad caelestia, reddit capacius & dignius ad accipienda bona spiritalia. Emblematis explicando sequentem poësin addidèrè Musæ Monacenses.

101. Facula aliquid quidem luminis, fumi tamen topiam longè majorem spargit. Emblematis in Thecium Philosophicarum fronte subscripsit eruditissimus meus P. Udalricus Dirhaimer. PLUS FUMI, QUAM LUCIS. Id ipsum de scientiis terrenis testatur experientia, in quibus adeo miserè caligamus, ut pleraque omnia, pauculis exceptis, ignoremus. Optime Theodidactus noster Kempensis, Si tibi videtur, quod multa scis, & satis bene intelligis, scito tamen quia sunt multo plura, quae nescis. Noli altum sapere, sed ignorantiam tuam magis futere. Verissimè Apostolus. Sapientia huius mundi stultitia est apud Deum.

100. Monacense Societatis Jesu Collegium ad solemnem S. Francisci Borgiae apothecin, Emblematis loco, faciem statuit, quae gestantis faciem illustrabat, cum lemma. HINC SPLENDOR. Sanctas nimirum Francisci preces significabat, quibus Deum, seu Lucem aeternam, assiduo frequentans, sapius toto vultu resplendere visus est. Ita etiam Moses ex consortio sermonis Domini faciem adeo lucidam retulit, & radios instar cornuum tam copiosos vibravit, ut Hebraei in illam intueri non possent. Atque frequens ad Deum oratio, si non humano corpori, certè tamen animae mirum splendorem conciliat. Oratio, Cassiodoro teste, serenat cor, abstrahit a terrenis, mundat a vitis, sublevat ad caelestia, reddit capacius & dignius ad accipienda bona spiritalia. Emblematis explicando sequentem poësin addidèrè Musæ Monacenses.

101. Facula aliquid quidem luminis, fumi tamen topiam longè majorem spargit. Emblematis in Thecium Philosophicarum fronte subscripsit eruditissimus meus P. Udalricus Dirhaimer. PLUS FUMI, QUAM LUCIS. Id ipsum de scientiis terrenis testatur experientia, in quibus adeo miserè caligamus, ut pleraque omnia, pauculis exceptis, ignoremus. Optime Theodidactus noster Kempensis, Si tibi videtur, quod multa scis, & satis bene intelligis, scito tamen quia sunt multo plura, quae nescis. Noli altum sapere, sed ignorantiam tuam magis futere. Verissimè Apostolus. Sapientia huius mundi stultitia est apud Deum.

100. Monacense Societatis Jesu Collegium ad solemnem S. Francisci Borgiae apothecin, Emblematis loco, faciem statuit, quae gestantis faciem illustrabat, cum lemma. HINC SPLENDOR. Sanctas nimirum Francisci preces significabat, quibus Deum, seu Lucem aeternam, assiduo frequentans, sapius toto vultu resplendere visus est. Ita etiam Moses ex consortio sermonis Domini faciem adeo lucidam retulit, & radios instar cornuum tam copiosos vibravit, ut Hebraei in illam intueri non possent. Atque frequens ad Deum oratio, si non humano corpori, certè tamen animae mirum splendorem conciliat. Oratio, Cassiodoro teste, serenat cor, abstrahit a terrenis, mundat a vitis, sublevat ad caelestia, reddit capacius & dignius ad accipienda bona spiritalia. Emblematis explicando sequentem poësin addidèrè Musæ Monacenses.

101. Facula aliquid quidem luminis, fumi tamen topiam longè majorem spargit. Emblematis in Thecium Philosophicarum fronte subscripsit eruditissimus meus P. Udalricus Dirhaimer. PLUS FUMI, QUAM LUCIS. Id ipsum de scientiis terrenis testatur experientia, in quibus adeo miserè caligamus, ut pleraque omnia, pauculis exceptis, ignoremus. Optime Theodidactus noster Kempensis, Si tibi videtur, quod multa scis, & satis bene intelligis, scito tamen quia sunt multo plura, quae nescis. Noli altum sapere, sed ignorantiam tuam magis futere. Verissimè Apostolus. Sapientia huius mundi stultitia est apud Deum.

100. Monacense Societatis Jesu Collegium ad solemnem S. Francisci Borgiae apothecin, Emblematis loco, faciem statuit, quae gestantis faciem illustrabat, cum lemma. HINC SPLENDOR. Sanctas nimirum Francisci preces significabat, quibus Deum, seu Lucem aeternam, assiduo frequentans, sapius toto vultu resplendere visus est. Ita etiam Moses ex consortio sermonis Domini faciem adeo lucidam retulit, & radios instar cornuum tam copiosos vibravit, ut Hebraei in illam intueri non possent. Atque frequens ad Deum oratio, si non humano corpori, certè tamen animae mirum splendorem conciliat. Oratio, Cassiodoro teste, serenat cor, abstrahit a terrenis, mundat a vitis, sublevat ad caelestia, reddit capacius & dignius ad accipienda bona spiritalia. Emblematis explicando sequentem poësin addidèrè Musæ Monacenses.

Prover. 10.

S. Ambrosius de Elia Epist. 1. junio cap. 8.

Horat. lib. 2. serm. Satyr. 2.

Malitia binocet.

S. Aug. in Epist. 34.

Abuti rebus bonis.

Ovid. l. 2. Trist.

Oratio.

Cassiodoro in Psal. 101.

Sapientia terrena.

Theo. Kemp. l. 1. c. 2. v. 1.

1. Cor. 3. 19.

102. Ho-

Charitas.

102. Homo, inter adversa & prospera semper ad Deum erectus, facem imitatur; quæ, si ve deorsum si ve sursum levata, flammam semper versus cælos surgentem tenet. Unde lemma. SEMPER SURSUM. Emblematis Oedipum se offert Magnus Augustinus, cujus singula verba admittior. *Ardete, ne ardeatis igne, quo arsi sunt demones. Ardete igne charitatis, ut a demonibus vos discernatis. Ardor iste sursum vos rapit, sursum tollit, in cælum levat. Quidquid molestiarum passi fueritis in terra, quantumcunque Christianum cor deorsum humiliatum premit inimicus; summa petit ardor dilectionis. Similitudinem accipite: si faculam teneas ardentem, rectam capite sursum teneas; flamma erigit in cælum. Deprime faculam, flamma in cælum it. Fac faculam capite deorsum, nunquid & flammam deponis in terram? Quacunq; ardens vergit, flamma altam viam nescit, cælum petit. Spiritu ferventes accendimini igne charitatis. Fervere facite vos laudibus Dei, & moribus optimis.*

TITIO, LIGNUM.

CAPUT IV.

103. Qui lentis passibus ad amorem, iram, vel studia concitantur, postea majore vehementiâ in illa rapiuntur. Haud secus atque flamma, in ligno virente accensa, epigraphen tenet. TARDA, SED FERVENTIOR. Ita beati Latronis anima, tarso quidem charitatis Divinæ motu accensa, paulo post tamen immensum exarsit. S. P. Augustinus. *Domnum tunc latro non suscitantem mortuos, sed morientem pro peccatoribus agnoscere & confiteri promeruit. O latronem mirabilem, violentum cælo, fide ferventem!*

104. Truncum, favillis passim erumpentibus ardentem, hoc lemmate circumscriptum. DI FUOR SI LEGGE, COM' IO DENTRO AV VAMPO. Id est. PRODIT EXTRA, QUOD INTUS. Ita verba, ex ore nostro proferri solita, reconditos cordis humani affectus omine penè infallibili manifestant. Marcus Vigerius, *Mores hominum, inquit, vitæque institutionem, nihil magis indicare sufficit, quam lingua. Non quod per os intrat, inquit Magister veritatis, coinquinat, sed quæ de ore egrediuntur, hæc hominem coinquinant, & purum vel impurum esse manifestant. Quando quæ de ore exeunt, de corde procedunt, quasi de cubano fumus; qualis enim unusquisque est, talia loquitur.*

105. Lignum viride, si accendatur, versus omne latus stillas quasdam humentes evomit. Unde lemma. ARDENDO GEMIT. Illius hæc imago est, qui inter amoris suspiria in lachrymas solvitur. Talis fuerat S. Magdalena, alique complures. S. P. Augustinus. *Dulcis Christe, bone JESU, da mihi evidens signum amoris tui, irriguum lachrymarum fontem jugiter manantem, ut ipse quoque lacryma tuum in me testentur amorem: ipse prodant, ipse loquantur, quantum te diligit anima mea, dum præ nimia dulcedine amoris tui nequit se à lachrymis temperare.*

106. Juniores discipuli sub iterata severioris Magistri ferulâ in uberes quidem gemitus solvuntur; at lachrymæ illæ eò faciunt, ut paulo post virtute ac gloriâ plurimum inclarescant. Hujus ectypon in ligno viridi cernerelicet, quod igni suppositum, ingemiscit quidem; sed, ut non sine ingenio observat D. Ludovicus Figninus Can. Reg. Abbas, LUGET, UT LUCEAT. Eadem Dei est methodus, qui plangentium clientum gemitus tandem cum æternis gaudiis commutat. Unde D. Matthæus. *Beati qui lugent; quoniam ipsi consolabuntur.* Et Isaias. *Ad annuntian- dum mansuetis misit me, ut consolarer omnes lugentes: Mundi symbol. Picinelli & Ang. Erath. Tom. 1.*

ut ponerem lugentibus Sion; & darem eis coronam pro cinere, oleum gaudii pro luctu, pallium laudis pro spiritu mæroris. S. Augustinus. *Omnes carnales medici amarissimas potiones bibere cogunt, & asperrimis feramentis eorum vulnera frequenter incidunt. Hoc ergo, quod pro sanitate corporum carnales medici faciunt, pro animarum salute spirituales medici exercere contendunt. Hæc ergo cogitans, & tam pro mea, quam pro vestra salute rationem me redditurum esse ante tribunal æterni judicis non ignorans, eligo aspera quidem, sed salubria vobis medicamenta ingerere; ut vobiscum postea in Angelorum consortio perpetuâ merear incolunitate gaudere.*

107. Truncus, è diversis poris flammam vibrans, epigraphen reddit. VIS EST ARDENTIOR INTUS. Ita, si amoris aut odii ardorem in verbis præferri audias, illum in corde longè intensiorem latere ominaberis. Certè Elias, voces quasdam, ceu flammulas, è labiis suis spargens, intra pectoris penetralia integrum propagandi honoris Divini incendium foverat. De hoc Siracides. *Surrexit Elias Propheta quasi ignis, & verbum ejus quasi facula ardebat.* Unde breviter Magnus Augustinus. *Vox corporalis auditur, spiritualis intelligitur.*

108. Colligatus truncorum acervus, flammâ semel conceptâ, totum sese, igne ab una ad aliam partem succedente, accendit. Atque ad eò OPE LUCENT MUTUA. Lucanus hoc Emblemate suavissimam illam vicissitudinem innuit, quâ sanctus senex Simeon Divino Infanti mille amplexibus est blanditus; Infante intereâ decrepitam servi sui senectutem mille favoribus excolente. Mutuum hunc Parvuli ac senis ardorem suavi memoriâ refricans Magnus Augustinus, *Simeon senex, inquit, ferebat Christum infantem, Christus regebat Simeonis senectutem.* Et cum illo S. Ecclesia. *Senex puerum portabat, puer autem senem regebat.*

109. Aliquot lignis, mutuo nexu inter se decussatim constrictis, epigraphen subdidi. TERUNTUR MUTUO. Veluti enim ligna illa mutuo sese consumunt, ita monomachi, proscripti, alique hostes alternis cadibus conficiuntur. S. Gregorius Nazianzenus. *Nos quoque (miserum me!) irruimus in alterutrum, & mordeamus invicem, ac lamiamus, scilicet, ut ab invicem consumamur.*

110. Fuit, qui titioni fumiganti inscriberet. LUCEM DABIT, vel, LUX PROXIMA. Ita è principis infirmis & obscuris nonnunquam ingentem nominis ac gloriæ lucem sortimur. Certè Nicodemus, Christo Servatori ac Divinis obsequiis noctu duntaxat sese addicere exorsus, postea constantem sese discipulum palam confessus est. Porro eodem Emblemate opportunè persuadebis, sicuti fumum, utpotè calamitatis typum, illicò subsequitur lumen; ita post ærumnas è vestigio illucescere felicitatem. Confidentissimè Jobus. *Rursum post tenebras spero lucem.* S. Augustinus. *Cum aliquod malum patitur Christianus, non debet facile velut odio ire in eum, à quo patitur, & velle ventum vincere; sed convertere se ad orationem, ne amittat dilectionem. Neque enim timendum est, ne faciat aliquid homo inimicus. Quid enim facturus est? Multa mala dicturus, opprobria jaculaturus, in convitiis serviturus. Sed quid ibi? Gaude, inquit & exultate, quoniam merces vestra magna est in cælo. Ille in terra gemitat convivia, tu in cælo lucra.*

111. Nonnulli fumigantes titiones, ad flammam concipiendam proximè instructi, epigraphen tenent. EX FUMO LUCEM. Sic non pauci ex injuriis sibi irrogatis laudem ac honorem amplissimum consequuntur. S. Joannes Chrysostomus, *Alimentum, inquit, & fomes claritudinis est malitia virtuti. Injusti-*

S. Aug. serm. 67. de Temp.

Verba mentem significant.

Eccles. 48 1.

S. August. in Esol. 5.

Auxilium mutuum.

S. Aug. serm. 13. de Temp.

Sanguinarii.

S. Greg. Naz. in Apolog.

Principia debilia.

Calamitates felicitatem afferunt.

Job. 17. 12. S. August. in Psal. 54.

Injuria utiles.

S. Jo. Chrysost. Hom 57 in Act. 14. 15.

S. Aug. in Ps. 32. Conc. 1.

Conversio tarda.

S. Aug. serm. 112. de Temp.

Verba sunt indices cordis. Marc Viger. Chordâ 4. cap. 21.

Amans.

S. Aug. lib. medic. ca. 36.

Discipuli.

Justorum suspiria.

Matth. 5. 5. 1/a. 01. 1.

riâ, quando, ut opus fuerit, utitur Deus, res nostras clariores reddit. Iterum, quando diabolus operatur tale quiddam, clariores facit, sustinentes. Caterum ii quoque hâc imagine representantur, qui malè captis coronidem imposuere optimam; quales fuere Saulus, Matthæus, Magdalena, S. P. Augustinus, alii.

Occasio.

112. Vitiosa pectoris nostri flamma, jamjam sopita, ad cuiusvis levissimæ occasionis exortum nonnunquam reviviscit, virésque pristinas resumit; haud secus atque titio, quantum vis extinctus, ventis tamen è regione aspirantibus, excitatur; cum lemma, FLAMMA REDARDESCET. Apprimè Poëta.

Ovid. l. 2. de Remed. Amor.

*Ut penè extinctum cinerem si sulphure tangas,
Vivet, & ex minimo maximus ignis erit.
Sic, nisi vitæris, quidquid revocabit amorem,
Flamma redardescet, quæ modo nulla fuit.*

Charitas Dei & proximi.

113. Titio viridis, igni appositus, hinc flamma concipit, inde aquis defluentibus stillat. Lemma. TEMPORE SIMUL EODEM. Bartholomæus de Rubeis hoc symbolo S. Titianum Martyrem significavit, qui inter flammam & lachrymas ad celos evolavit. Caterum ideam hanc cuiusvis Christiano ob oculos statutam velim, ut simul & charitate in Deum ardere, & beneficentiâ in proximum fluere discat. Nam, uti testatur Christus, *In his duobus mandatis universa lex pendet & Prophetæ.* S. Augustinus illa D. Matthæi verba interpretatus, *Diliges Deum. Diliges proximum &c.* ait, *Hæc semper cogitanda, hæc meditanda, hæc retinenda, hæc agenda, hæc implenda sunt. Dei dilectio prior est ordine præcipiendi, proximi autem dilectio prior est ordine faciendi. Tu enim, quia Deum non vides, diligendo proximum, promereris quem videas: diligendo proximum purgas oculum ad videndum Deum.*

Matt. 22. 40 S. Aug. tract. 17. in Ioan.

Virtus irritata.

114. **H**omines, virtutis studiosi, si aliorum calumniis impetantur, gloriam suam longè magis conspicuam reddunt, hostesque suos iustâ indignatione persequuntur; haud secus atque prunæ, à ventis afflatae, CORUSCANT, ET ARDENT. Illorum præterea hæc imago est, qui spiritu Apostolico aut prophetico stimulat, operationum suarum prodigiis passim resplendent, simulque Divinæ gloriæ promovendæ zelo exardescunt. Caterum iustus, calamitatum procellis acerbè jactatus, tandem insigni virtutum splendore coruscatur, majoremque charitatis Divinæ ardorem fortitur. S. P. Augustinus. *Homo bone voluntatis molestias hujus vitæ in usum fortunæ virtutis. In copia verò voluptatum, prosperisque successibus temporalium temperantiam suam probat, & roborat; acuit in tentationibus prudentiam, ut non solum in eas non inducatur, sed fiat etiam vigilantior, & in amore veritatis, quæ sola non fallit, ardentior.*

Propheta & Apostoli. Calamitates amorè Divinum augent. S. Aug. de vera Relig. cap. 14 & 15

Spiritus S.

115. Academici Obscuri Lucenses symboli loco carbonum congeriem, paulatim inflammandam, præfert, cum lemma. CORUSCANT ACCENSI. Tales Apostoli, obscuris natalibus orti, aspirante Spiritu S. igne, omnem orbis conspectum longè latèque illustrarunt. Hesichius, illa Psalms verba interpretatus, *Carbones succenssi sunt ab eo, ait, Carbones Apostolorum chorum significant, nam in die Pentecostes hujus ignis (nempe Spiritus S.) compositos facti essent, & flammæ as lingas accepissent, merito carbones dicti sunt: nam gentes cognitionis lumine illuminarunt &c.*

Hesich. super Psal. 17. v. 9.

Spiritus S.

116. Hippolitus Piccolominius carbonem, tamen ex uno duntaxat latere candentem, ventis tamen adversis afflatum, hoc lemma insignivit. **UT VEHEMENTIUS ARDEAT.** Apostoli ante acceptum Spiritum Sanctum aliquo quidem amoris Di-

vini igne accensi incedebat; verum aspirante felicissimo illo vento, eorum flamma longè amplius excrevit. S. P. Augustinus. *Impleti sunt Spiritu sancto Discipuli, coeperunt predicare magna Dei; lapidati, occisi, fugati sunt. Et cum inde tanquam ex uno loco fugarentur, quasi ligna ardentia igne Divino, totam sylvam mundi accensam fervore Spiritus, & lumine veritatis impleverunt.*

S. Aug. in Ps. 30. Conc. 3.

117. Corda humana, peccatorum fuligine obscurata, appositè carbonem mortuos dixeris; ibi præcipuè, dum aspirante Divino amore rursus accensa, propriisque penitentis animi suspiriis sublevata, flammescunt, & ad pristinam frugem reviviscunt. Emblematis loco carbonem, dimidiâ parte candentes pinges, additis è vicino latere folibus; cum lemma. **AFFLANTE MICAMUS.** Cassiodorus in illud Psalms, *Carbones succenssi sunt ab eo, ait, Carbones succensos peccatores dicit, qui velut carbonem mortui in mundi hujus cecitate renebantur. Sed iterum penitentia inflammante reviviscunt, & ex mortuis prunis vivi incipiunt esse carbonem.*

Spiritus S. Pœnitentia.

Cassiod. in Psal. 17. 9.

118. Lucensis Obscurorû Academia symboli loco carbonem extinctum præfert, qui, à vicinis prunis jamjam inflammandus, epigraphen tenet. **ALIIS JUNCTUS.** Ita illustribus & claris ingeniis sociatus, splendorem non ab similem referes. Id quod Agapitus etiam de malorum societate testatur. *Expeditur admodum arbitror, inquit, effugere pravorum contubernia: qui enim cum hominibus improbis semper versatur, eum vel pati, vel discere malum aliquid necesse est; qui verò una cum bonis degit, vel imitationem honestorum edocetur, vel diminutionem vitiorum condiscit.* Et Ovidius.

Societas.

Agapit. Epist. Parav. n. 27.

Ovid. 2. Remed.

*Proximus à tectis, ignis defenditur agrè,
Utile finitimis abstinuisse locis.*

119. Carboni accendendo non nemo subscripsit. **URET ADUSTUS.** Oratores ac Verbi Divini præcones hinc discant, alios nunquam ab iis inflammandos, nisi ipsimet facem præluxerint, seseque prius interno animi ardore succensos comprobaverint. Apprimè Tullius. *Ut nulla materies tam facilis ad exardescendum est, quæ nisi admoto igni, ignem concipere possit, sic nulla mens est tam ad comprehendendam vim Oratoris parata, quæ possit incendi, nisi inflammatus ipse ad eam, & ardens accesserit.*

Prædicator.

Cicero l. 2. de Orator.

120. Prunarum congeries, vento afflante excitata, epigraphen tenet. **NON ESTINGUE IL MIO FOCO, MA L'ACCRESCE.** Id est. **NON EXTINGUIT.** Ita aspirante Spiritu sancti aurâ Apostolorum corda versus Deum & proximum immensum incaluerunt. S. P. Augustinus. *Data est lex ad timorem, non ad amorem. Missus est Spiritus sanctus, ut amorem faceret, & solveret à timore. Timor legem non implebat. Amor implevit.* Guarinus Emblematis hujus mentem explicans, ait, suspiriis humanum pectus non mitigari, sed ardentius incendi.

Spiritus S.

S. Aug. in Ps. 90. Exposit. 2. post med.

Suspiria.

Guarin. P. F. Acto 1. Scena 2.

*Non son, come à te pare,
Questi sospiri ardenti
Refrigerio del core;
Ma son più rosto impernossi venti,
Che spiran ne l'incendio, è l'fan maggiore &c.*

121. Bartholomæus Rossus teneram S. Caroli atatem candenti prunæ non ab similem dixit, quæ multis extinctis carbonibus vicina, epigraphen symboli loco habeat. **CÆTERI AB HOC, vel, SUCCENDUNTUR AB UNO.** Nimirum ad mentem Divini Psalms. *Carbones succenssi sunt ab eo.* Quasi diceret, omnem reliquam coarctatam juventutem suam pietatis ac virtutis ardorem è Carolo participasse. *Plurimum prodest,* inquit in rem præsentem opportunè

Societas.

Psal. 17. 9.

S. Am-

S. Ambros. l. 2. Offic.

S. Ambrosius, unicuique, bonis jungi. Adolescentulis quoque utile, ut claros & sapientes viros sequantur. Et S. Gregorius Papa. Succendit cor nostrum igne charitatis querimus? Joannis verba pensamus, cuius omne, quod loquitur, charitatis igne vaporatur. Eundem Emblematis sensum Seraphicus Bonaventura ad Beatissimam Virginem transferens, Quia, inquit, tota ardens fuit, omnes se amantes, eamque tangentes incendit, & sibi assimilat.

S. Greg. hom. 1. in Ezech. B. Virgo Maria. S. Bonavent. To 3. ser. 1.

Amans occultus & modestus.

122. Joannes Ferrus amatorem occultum prunæ aut titionis, sub cinere latentis, Emblemate delineavit; cum inscriptione. ET TECTUS ARDET. vel, si mavelis. SUB TEGMINE FERVET. Posteriori huic lemmati subscribens meus Concanonicus D. Salvator Carducius, mentē suā sequenti disticho aperit.

Abditus ignis adhuc cineris sub tegmine fervet: Sic flagrat, obductus nube pudoris, Amor.

Antiochus Seleuci Regis filius, tametsi Novercæ amore captus, summū tamen ardorem modeste ac verecunde occultavit. Stratonices infinito amore correptus, Valerii Maximi verba recenseo, memor quam improbis facibus arderet, impium pectoris vulnus piā dissimulatione contegebat. Itaque diversi affectus, in eisdem visceribus ac medullis inclusi, summa cupiditas, & maxima verecundia ad ultimam tabem corpus ejus redegerunt. De eodem ardente ac tacito amore Ovidius.

--- --- --- Urimur intus, Urimur, & cœcum pectora vulnus habent.

Et alibi,

--- --- Me tacitum conscius urit amor.

Val. Max. l. 5. cap. 7.

Ovid. in Epist. Phedra ad Hippolit.

Discordia.

123. D. Alexander de Cuppis Canonicus Regularis, ut demonstraret, quantum exitii ab una discordia enascatur, prunas, in piram congestas, exhibuit; cum lemmate. EXTINGUIMUR, SI DISTINGUIMUR. Verissime Boethius. Nostine igitur, omne quod est, tam diu manere atque subsistere, quam diu sit unum: sed interire atque dissolvi pariter, quando unum esse desierit? Et Vegetius, Nulla, inquit, quantumvis minima natio, potest ab adversariis perdeleri, nisi propriis discordiis se ipsam consumpserit. Compendio ipsemet Servator. Omne regnum divisum contra se, desolabitur, & omnis civitas vel domus divisa contra se, non stabit.

Boeth. de Con. sol. Philosoph. l. 4.

Veget. lib. 3. cap. 10.

Matth. 12. 25

Societas mala.

124. Nobile quoddam Societatis Jesu ingenium symboli loco detractorem, malam feminam, & comilitonem sceleratum expressurus, carboni inscripsit, SI TANGIT, TINGIT. Præclara S. Gregorii Nazianzeni sententia est.

S. Greg. Naz. sentent. lib. 1.

Sic cum malis vivas, & ipse eris malus.

Justus Lipsius. Facile nos homines è vulgo aut opinione abducimur, & quotidiano velut contactu, etiam sapientia studiosi contaminantur. Quinimò ipsimet etiam Principes, eodem Lipsio authore, à ministrorum, sibi familiarium, malitiâ coinquinantur; Culpæ ministrorum Principes ipsos contaminant.

Lip. l. 2. Manuduct. dissert. 21.

Lip. in dispersione.

Lena.

125. Prostituta frontis mulier, quæ etiamnum juvenis, Veneri studiosè famulata est; nunc verò effata, aliorum libidini promovenda sefe internuntiam ac lenam profiteretur, à Camillo Antonio Carbonis symbolo exprimitur; addito lemmate. ACCESO PRIA BRUGIO, SE TINGE ESTINTO. Id est, INFICIT EXTINGUUS, QUI VIVUS ADUSERAT OLIM. Certè lenocinatrix voluptas, dum vivas in humano pectore flammam suscitavit, subdita sibi membra incendio non modico adurit; at demum frigescens, miserum hominem, atro infamiæ stigmate notatum, passim traducit. Hoc ipsum voluptatis lenocinium disertè exponit S. Ambrosius. Ipsa (volu-

Mundi symbol. Picmelli & Aug. Erath. Tom. 1.

Libido insanat.

ptas) in medio stans: bibite, inquit, & inebriamini, ut cadat unusquisque & non resurgat. Ille apud me primus, qui omnium perditissimus. Ille meus est, qui suus non est. Ille mihi gratior, qui sibi nequior. Lenam hanc describens Claudianus, canit.

Blanda quidem vulvæ, sed quæ non retrior ullæ, Interius fucata genas, & amicta dolosis Illecebris, torvos auro circumligat hydros.

126. Carbo, prunæ vicinus, REVIVISCET ATTACTU. Ita cadavera, è Cristi contactu, spiritum & vitam resumpserunt. Nec abs re eidem Emblemati subscribes, IGNESET ATTACTU. Hinc discēs, è domestico mulierum commercio plurimum damni nobis imminere. Frequens hæc Sanctorum est parcemia. ut S. Antiochi, Colloquium mulieris ignem reddendū voluptatis; S. Dorothei, Ab impudicis fuge, tanquam ab igne. Et S. Pauli, Bonum est homini, mulierem non tangere. Ubi, quod acutè observat S. Hieronymus, solers Apostolus non dixit, bonum est homini uxorem non habere, sed bonum est mulierem non tangere, quasi & IN TACTU ejus PERICULUM sit. Porro eodem Emblemate demonstratur, quantum igneæ virtutis Sanctissimus Eucharistiæ cibus intra membram nostram diffundat, animamque sibi familiarē, versus Deum inflammet. Quemadmodum ignis sensibilis, Divini Areopagitæ verba recenseo, ea, quibus insederit in suum traducit officium, omnibusque quodammodo sibi propinquantibus sui consortium tradit. Haud aliter Dominus noster, & Deus, qui ignis consumens est, nos per cibum hunc sacratissimum in sui traducit effigiem, Deiformesque reddit.

127. Pruna, quantumvis candescat, ardeatque; vix tamen intra aquam submersa, mox & splendoris & ardoris jacturam facit. Unde lemma. L'ARDORE, E LO SPENDOR AD UN PUNTO PERDE. Id est, LUMEN DISPARET, ET ARDOR. Ita, pro dolor! mens Christiana, quamlibet zelo ac luce Divinâ in orbis conspectu resplendat, libidinis tamen stagno paululum immersa, mox in amore cœlesti algere, famamque conceptam amittere solet. Hujus argumentum exemplo suo, æternum dolendo, dedit Henricus VIII. Rex Britannia, qui Annæ Bole-næ amore captus, illicò hæretici larvam induit, & paulò antè ob doctissimos libros fidei defensor omnium applausu nominatus, demum, Nicolao Sandero teste, acerrimus fidei hostis audiit. Unde S. Augustinus. Felicius servitur homini quam libidini, cum servitimo dominatu vastet corda mortalium.

128. Funebrem Marchionis Guidonis Villæ pompani prunarum Emblemate ornarunt, iisque, sub cinere latentibus, inscripsere. DETECTÆ MICABUNT, Vel, ut meo Carducio placet, VOLVE, MICABUNT. Innuebant videlicet, generosam militis hujus indolem, quò amplius examinatam, eò clariores meriti ac gloriæ radios diffundere. Hunc sensum Carducius sequenti poemate explicat.

Quos gelidos veris cimeres age, volve, micabunt: Sic sepe argenti in pectore flammalacet.

Cæterum posteriore illo lemmate significatur, neminem in Sanctorum album recensendum, nisi qui calamitatum impetu probè exercitati fuerint. S. P. Augustinus. Molestius exercitata vita justorum, splendidius enituit.

129. Carbonaria, liberalibus perfusa pluviis, copiosas fumi nubes, intercurrentibus crebris favillis, exhalat; cum gemino hoc lemmate. NON EXTINGUET, & VIGET VIRTUS. Ab hoc argumento non multum alienus Academicus, inter Errantes Brixienses sopitus; Carbonariam, è nivium delabentium humiditate fumigantem hoc lemmate

S. Ambros. lib. 1. de Cain. cap. 4.

Claud. de rapt. Proserp.

Societas cum foeminis.

S. Antioch. hom. 17. S. Dorothei doctrina 24. 1. Cor. 7. 1.

S. Hieronymus Epist. 50.

Sacra Communio.

S. Dionys. Areop. de cœlest. Hierarch.

Libido quantum nocet.

S. Aug. de civ. lib. 19. cap. 15

Indoles.

Calamitates utiles.

S. August. de Nat. & Grat. cap. 23

Constan. in an. oris.

Virtus oppreffa.

Cant. 8. 7.

S. Greg. in hunc loc.

notavit. NON PERO' ESTINTO. Id est, NEC EXTINGUITUR. Animus fortis ac constans sub hoc schemate dignoscitur, qui exteris calamitatibus, ac violentis injuriis vires opponit inconcussas, suæque victoriæ trophæum minimè anceps figit. Id quod etiam de Amore testatur Salomon, *Aqua multa non potuerunt extinguere charitatem &c.* Charitate quippe, inquit S. Gregorius, *Martyres sancti vocaciter ardebant, quia in Dei & proximi dilectione mirabiliter flagrabant. Hanc charitatem aqua multa extinguere non poterant: quia quantacunque tribulationes eis fierent, ad odium transmutare eos non valebant. Hoc nimirum esset charitatem extinguere, si in tribulationibus, quas ingerebant, ad Dei aut proximi odium eos humiliare potuissent.*

FUMUS Caput VI.

Cant. 3. 6.

Guil. in hunc locum.

S. Hieronym. ferm. de Assumpt.

Felicitas mundana.

Abfalon Ab. ferm. 8.

Superbus.

S. Aug. in Psal. 36.

Idem in Psal. 101.

Calamitates.

Iust. Lips. Centur. 1. ad Belg. Ep. 5.

Juventus ad vitium prona.

S. Ambros. l. 1. in Job. cap. 7.

Psal. 88. 47.

Verba obscena.

130. **A**lcibiades Lucarinus Beatissimam Virginem, ad cœlos assumptam, fumi Emblemate representavit; cum dicto. **DILATOR ASCENDENS.** Argumento nimirum è factis Canticis mutuato. *Quæ est ista, quæ ascendit sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ & thuris?* In hunc locum Guilielmus. *Instar fumi ex aromatibus, recta per actionem, fragrans per bonam famam, sursum recta per mentis sinceram intentionem.* Et S. Hieronymus. *Bene quasi virgula fumi, quia gracilis & delicata, quia Divinis extenuata disciplinis, & concremata intus in holocaustum piæ amoris, & desiderio charitatis.*

131. Fumo inscripsit D. Arelius. **ASCENDENDO DEFICIT.** vel si malis. **ASCENDENDO VANESCIT.** Viva hæc vanissimi mundi idea est, ubi mortales, quò sublimius evecti, tantò magis disparent, consumunturque. Eruditè Abfalon, Canonico-rum Regularium Abbas. *Fumus vanitas est rerum temporalium, quæ mutabilitate, mortalitate, vel omnimodo defectu tanquam fumus evanescent, utpotè divitiæ, honores, nobilitas, forma & potentia hujus sæculi, & cetera talia, quæ amatores mundi, tanquam perpetua sine mensura super omnia diligunt.* &c. Fumum prætereà exactè imitantur superbi, utpote tanto profundius à Deo deprimi soliti, quantò elatius in altum evehi nituntur. Ad mentem nostram S. Augustinus. *Fumus quippe ascendendo deficit, & sese dilatando evanescent; sic videlicet sit, cum peccatoris vitam præsens felicitas comitatur, quia unde ostenditur ut altus sit, inde agitur ut non sit.* Et rursus. *Videte fumum superbiæ similem, ascendentem, tumescentem, vanescentem, merito ergo deficientem, non utique permanentem.* Cæterum etiam cordis humani afflictio *Ascendendo deficit:* omnis enim nostra tristitia tum demum in auras vanissimas abit, quando mentem ad Deum sublevamus. Justus Lipsius. *Ut fumus & caligo, quamvis crassa, cum sublata est dissipatur & spargitur: sic dolor omnis, cum mens ad supera fertur, & æterna.*

132. Lignum viride, & succo plenum, ingentem fumi copiam in igne exhalat. Unde Patris Gallinæ lemma. **DENSIOR EX VIRIDI.** Viridis etiamnum ac valida juvenus ad teterrimum vitiorum fumum evaporandum præ reliquis ætatibus propender. S. Ambrosius de ætate juvenili differens, *Magis, inquit, ad vitium lubrica esse consuevit.* Et paucis interjectis. *Adolescentia est invalida viribus, infirma consilii, vitio calens, fastidiosa monitoribus, illecebrosa delitiis.*

133. Densissimus fumus, è lignorum struæ excitatus, epigraphen tenet. **EXARDESCET IGNIS,** Verbis è Psalmo mutuatis. Enimverò homo, obscuros vocum obscenarum fumos exhalans, brevi impurum libidinis incendium in sinu fovere cogetur. Item qui delictorum pœnitudine ductus, doloris fu-

num emittere cœperit, paulò post charitatis Divinæ flammâ exardescet. Primasius. *Sicut fumus, inquit, præcedit incendium, sic flammam fidei & charitatis præcedit confessio peccatorum.*

134. Veluti fumus, naturâ suâ, **CIT LACRIMAS;** ita quæcunque mundi negotia non nisi perennem calamitatis, gemitusque materiem subministrant. Adamus S. Chrysostomus. *Ut corporis oculos, cum in fumo fortè remorantur, lachrymas semper effundere intelligimus; ita mentis quoque oculus, si in fumum sæcularium negotiorum fuerit ingressus, ad innumera mala lachrymabit.* Unde Heraclytus, terrenis fraudibus ac ærumnis altum in animum demissis, toties in lachrymas, nullo solamine mitigandas, eruperat, quoties è domo pedem efferebat.

135. Qui malevolorum calumniis oneratus, tandem sese in orbis conspectu innocentem declarandum sperat; symboli loco stipularem fascem, quaquaversum fumigantè, circumferat; addito lemmate. **LUX TANDEM ERUMPET.** Jobus, acerrimè afflictus, animo tamen confidentissimo se ipsum exererat, *Et rursus post tenebras spero lucem.* Nec illo inferior juvenis Machabæus, inter crudelem carnificum & ignis jamjam irruentis tyrannidem, *Rex mundi, inquit, defunctos nos pro suis legibus in æterna vita resurrectione suscipiat.* Pulchrè S. Augustinus. *Ad tempus laboras, in æternum non laborabis. Brevis est molestia tua, æterna erit beatitudo tua: ad modicum doles, sine fine gaudebis.*

136. Fumus, oculorum aciem hebetare solitus, epigraphen tenet. **LUCEM ADIMIT.** Id ipsum tristitia affolet, nam Salomone teste, *In merore animi deicitur spiritus;* sæculi nimirum tristitia, quæ juxta Apostolum *mortem operatur,* & contemplatricem animi vim obtundit. S. Nilus. *Aqua profunditas, inquit, non admittit solis splendorem, & cor triste non exhilarat lucis contemplatio.* Ut gustus vim admittit febris, sic animi sensus aufert tristitia. Et S. Basilius. *Nimia tristitia auctor peccati esse solet, cum meror mentem submergat, consilii inopia vertiginem afferat, penuria cogitationis animum ingratum generet.* Quod multum improbatidem S. Doctor, cenferque generoso animo penitus indecorum, immodicos tristitiæ affultus non depellere. *Ingenere prorsus, inquit, nec virilis anima, & quæ parum constanti spe innitatur Deo, est, ad eum modum adversis frangi, rebusque parum letis succumbere.* Quantum angor iste functionibus corporis & animæ noceat, S. Chrysostomus apertis his verbis declarat. *Tristitia inæta est, non ossium tantum, verum etiam mentis, & perpetuus carnifex non latus fodiens, sed animi vires labefactans.*

137. Fumus, quò ascendit altius, hòc magis evanescent. Unde lemma. **SUBLIMIS DEFICIT.** De superbis id ipsum affirmans Psaltes. *Mox, inquit, ut honorificati fuerint, & exaltati, deficientes quemadmodum fumus deficient.* Divinè hoc totum incarnata Dei sapientia exemplo septuaginta duorum discipulorù, quos miserat binos ante faciem suam, nos præmonere voluit. Gestiebant hi præ gaudio, sibi que ipsis applaudebant: *Domine etiam demonia subjiciuntur nobis in nomine tuo.* Quem ille præcocem triumphum retundens; *Videbam, ait, Sathanam sicut fulgur de cælo cadentem.* Ac si apertius dixisset. Cavete pestem hanc vanæ complacentiæ, ut quæ Luciferum ipsum cælo extorrem fecit, dum loco omnium pulcherrimo conditus, inani sui donorumque acceptorum contemplatione delectatus, authorem Deum, ut par erat, venerari detrectavit, gloriamque; alienam impius usurpavit. Et ut compendio rem totam ex S. Augustino dicam. *Humilitas homines sanctis Angelis similes facit, & superbia demones ex Angelis facit.*

CINIS. Caput VII.

Arcanum custodire.

138. **A**Mici cujusdam fidem, in custodiendis arcanis sibi concreditis sanctè observatam, cinerum acervo non absimilem dices; cum lemmate. **TECTUM CONSERVAT.** Hâc prærogativâ plurimum excelluit S. Ambrosius, de quo Satyrus, ipsius frater, in panegyrico funebri ita testatur. *Cum omnia nobis essent nostra communia, individuus affectus, solum tamen non erat commune secretum amicorum, non quod conferendi periculum vereremur, sed tenendi servare-mus fidem.* Cæterum qui ob occultos amores cinerum in vultu pallorem contrahit, verè **Tectum conseruat**, subintellige, amoris ignem, intra pectoris limites inflammatum.

In orat. funeb. S. Ambros.

Amans occultus.

139. Cineres stercorandis & impinguandis arvis plurimum conducunt; ut inter ceteros Agriculturae peritos testatur Plinius. *Transpadanis cineris usus adeo placet, ut anteponant fimo jumentorum.* Unde cinerum acervo aptè subjunges. **MIRÆ FERTILITATIS HABET.** Sancta Ecclesia, suos fideles ubere virtutum fructu fecundatura, eorum capita cineribus aspergit. Breviter Magnus Augustinus. *De pulvere catus es, de pulvere sanaris.* Vincentius Guinifius Epigrammate id explicat.

Plin. l. 17. c. 9.

S. Aug. Tract. 2. in Ioan. circa finem.

Vincent. Guinif. in Epigr.

*Sordeat ille licet capiti cinis insitus alto,
O quantum MIRÆ FERTILITATIS HABET!
Nam subito capiti virtutum erumpere messis,
Et Domino segetem reddere mentis ager.
At tu qui cinerem ducebas, desine falli;
Non cinis, at semen Religionis erit.*

Mors hominis formosi.

140. Nullus dubites, quin pallida cinerum congeries paulò antè vivus extiterit ignis. Unde Carolus

Rancatus cinerum cumulo inscripsit. **IGNIS FUIT.** Nimirum pulcherrimæ cujusdam fœminæ mortem significabat. S. P. Augustinus. *Jactet se quisque de divitiis, jactet se de pulchritudine, & de viribus corporis, ista certè omnia mortalia sunt. Ridendi sunt, qui se de mortalibus jactant, à quibus rebus plerumque aut vivi deseruntur, aut mortui eas necesse est ut deserant.* In rem præsentem canit idem Rancatus.

S. Aug. in Ps. 88. Come. 2.

*Occidit, heu, postquam multos occidit amantes:
Et cinis est hodie, qua fuit ignis heri.*

Horatius Lycen, deformem animum, allocutus, canit.

Horat. l. 4. Ode. 13.

*Andivère, Lyce, Di mea vota, Di
Andivère, Lyce; sis anus, & tamen
Vis formosa videri &c.
Possent ut juvenes visere servidi
Multo non sine risu
Dilapsam in cineres facem.*

141. Idem Rancatus mortem, seu inevitabilem fortunæ ac majestatis humanæ terminum, Emblemate significaturus, cinerum acervo inscripsit. **OMNI MOMENTO MEMENTO.** Enimverò isthæc fortis nostræ caducæ memoriæ fecundam ac miram proficiendi sementem spargit. Seneca. *Nihil tam æquè tibi profuerit ad temperantiam omnium rerum, quam frequens cogitatio brevis ævi, & hujus incerti. Quidquid facies, respicè ad mortem.* Innocentius IX. Pontifex Maximus, nihil unquam decernere consueverat, nisi prius oculis ad binas icones defixis; quarum prima Calvariam, cæteramque ossæam hominis demortui compagem; altera funebreni pompam representabat. Unde factum, ut mortis nunquam immemor, omnes vitæ suæ actiones ad legis Divinæ libellam expleverit.

Mortis memoria.

Seneca Epist. 114.

Io. Rho Vat. Viri Histor. l. 5. c. 7. n. 8.

A E R.

Vapor. Nebula.	cap. 8.	Glacies.	cap. 14
Nubes.	9	Fulgur.	15
Pluvia.	10	Fulmen.	16
Ros.	11	Iris.	17
Nix.	12	Cometes.	18
Grando.	13	Ventus.	19

VAPOR. NEBULA.

CAPUT VIII.

Magistratus benefic. Sanctus miraculis clarus. Apostoli. S. Petr. Dam. serm. 2. de S. Baribolomeo. Prædicator Contemplativus.

142. **V**Apor, succollante solis calore in aëra sublevatus, tandem in pluvias resolvitur, terramque sitientem stillando fœcundat. Unde lemma Hispanum. **TRAIDO EN PLUVIA BUELTO.** Id est. **ELEVATUS IN PLUVIAM.** Eorum hæc imago est, qui ad dignitatum fastigia sublevati, plurimam gratiæ ac beneficentiæ significationem in subditos dispensant. Id ipsum de Sancto quodam dixeris, qui consensu beatitudinis culmine, mira beneficia suis clientibus impertitur. Porro S. Petrus Damianus Deum solis nomine comprehendit, qui hominum Apostolicorum mentes supra terram levat easque disponit, ut suis doctrinis, seu pluviiis, orbem universum fœcundent. *Filius Dei, inquit, prædicatorum suorum mentes ad cœlestia contemplanda suspendit: ut quanto liberius se ad intelligendum creatorem suum pennis virtutum librant, tanto feracius & u-*

berius imbrem cœlestis eloquii nostris cordibus infundere valeant.

143. Inter diversa Illustrissimi D. Berlingerii Gessi, Senatoris Bononiensis, Emblemata; vapor, versus cœlum elevatus, cernitur; cum epigrammate. **SERVIRE TONANTI.** Nam è nubibus & vaporibus, veluti è panopliâ, Deus sua fulmina capit, quibus orbem terreat, castigetque. Haud aliter Deus nonnullus, è sorte humili ad suprema fastigia sublatus, conficiendis gravissimis negotiis adhibet. Saulem certè è caulâ ad Judææ folium sublatus, reprimendæ Philistæorum tyrannidi destinavit. David, *de gregibus ovium* ad aulam Solymæam assumptus, totius Palæstinæ propugnaculum extitit. Petrus Apostolus è Galilææ lacu raptus, excalceato pede orbem universum triumphavit. Petrus Eremita Amosatenus, Hierosolymis in Christianorum potestatem redigendis, validissimum

Homines viles Deo in rebus gravibus serviunt.

diffimtum exercitum conduxit. &c. Denique, quod Magnus Augustinus asserit: *Veni Deus Christus prodesse omnibus: sed elegit prodesse Imperatori de piscatore, non piscatori de Imperatore.*

S. Aug. in Psl. 149.

144. Carolus Rancatus Emblematis loco densam nebulam, sereno exordientis diei radio fugatam, depinxit; addito lemmate. NITIDO RESOLUTA SERENO. Innuebat videlicet, bellum, compluribus annis non sine pertinaci crudelitate continuatum, tandem serenae pacis beneficio, sub annum 1659. fuisse exclusum. Epigraphen è Silio Italico mutuam accepit.

Bellum finitum.

Sil. Ital. lib. 5.

*Donec flammiferum tollentes aequore curram
Solis qui sparsere diem, jamque orbe renato
Diluerat nubes Titan, sensimque sivebat
Caligo in terram NITIDO RESOLUTA
SERENO.*

Tentatio finita.

Cæterum eodem Emblemate etiam tentationum & calamitatum nebulas describere licet, ut quæ tandem in quietis & felicitatis amænissimam lucem definere solent. Tentatio quippe, toto vitæ nostræ decursu duratura, demum cum æternâ beatitate commutabitur. Magno Augustino teste; *usque ad mortem erit tota tentatio, post mortem sola beatitudo.*

S. Aug. serm. 25. ex addit. à Sirmond.

145. Nebula, hortum infestans, à vicino igne, vel certè à solaribus radiis dissipatur, & in gloria evanescere jubetur. Epigraphen id declarat. PERCUSSA SCINDITUR. Ad verbum Prudentius.

Prudent. Calhemerion Hymn. mart. Calumnia superata.

*Caligo terra SCINDITUR
PERCUSSA solis speculo.*

Greg. Coman. p. 1. Canz. 2.

Ratione non dissimili calumnia solo virtutis & veritatis radio destruitur, fugaturque. Unde meus D. Gregorius Comaninus.

*Quant' è ver che non puote
Contra il ver la bugia,
Come non può la nebbia incontro al sole.*

S. Tho. Villan. Conc. 1. in Dö. 1. Quadr. Tentationes depellere.

S. Thomas Villanovanus eodem symbolo demonstrat, tentationes, unde anima nostra obnubilatur, interna veritatis splendore longissimè propulsari. *Quid mirumque est omnis tentatio, inquit, nisi nebula quadam arra, super oculos cordis sparsa, lumen rationis obnubilans & offuscans? Hæc radio veritatis dissolvitur, & in serenitatem placidissimam vertitur. Et sicut nubes speculo solis percussa dissolvuntur, sic passiones & perturbationes anime veritatis judicio redargute, evanescent.* Eò etiam reflectens Carolus Bovius, crebras conscientie turbas, à S. Ignatio Loyolâ in primo pietatis suæ ardore superatas; nebula, ad solem exorientem dissipatæ, symbolo expressit; addito lemmate. AD PRIMOS VICTA CALORES.

Dignitas.

Basil. Imp. in Exhort. ad Leonem filium cap. 10.

146. Tantò amplius in virtute resplendas, necesse est; quantò sublimius in fortunæ fastigio supra alios excellis. E Vaporis Emblemate id discas, qui solarium radorum beneficio sublevatus, epigraphen tenet. ELEVOR, UT FULGEAM. Basilus Imperator, Leonem filium instituens, *Cave, inquit, ne regni malus custos, degeneris aliquid, atque indigni commutas, sed cum cæteris prælatus es, ut omnibus imperes, ut contende, ut virtute quoque cæteris antecelas.* Ad hunc splendorem, Superioribus cum primis observandum; haud dubiè collinearunt milites illi, à quibus David cognominatus fuerat *Lucerna in Israel.* In quem locum Gaspar Sanctius, *Et quidem David, inquit, si quis alius in Republicâ Princeps, omnium merito lucerna potuit appellari, qui sicut viva quadam lex, quæ etiam appellatur lucerna, præcævit omnes & vitæ exemplo, & zelo justitie.*

2. Reg. 21. 17. Gasp. Sanct. in hunc loc.

Ingratitudo.

147. Ingratum animum, ipsiis etiam Mecænatibus

fuis insultare ausum, vaporis coloribus depinges: hic quippe solis adminiculo in aëra sublevatus, paulò post beneficium illius vultum offuscatur. Epigraphen addidi. ELEVANTEM OBUMBRAT. Ita Tatius, Sabinorum Rex, Tarpeiam, cujus operâ Capitolium occupaverat, suffocari iussit. Jason Medeam squalore & ærumnis plenam destituit, cujus ope velus aureum & insignem de monstro victoriam reportavit. Popilius Ciceronem crudeli manu enecavit, cujus facundiâ paulò antè & nominis patrocinium, & vitæ prorogationem acceperat. &c. Cæterum quibusvis nostris peccatis in Deum aliquo modo sumus blasphemus, eumque, à quo ad corporis & gratiæ vitam elevamur, obumbrare nitimur. S. P. Augustinus. *Omnia vitia blasphemant Dominum; superbia quippe dicit Deum non bonum esse; invidia & ira dicunt, Deum non bene fecisse; illa, quia alii malum contulit; ista, quia sibi intulit. Sic tria hæc vitia specialiter ad injuriam Dei spectare videntur, in quibus summum bonum, quod Deus est, rationalis mens perversè deserit; per superbiam, in irorsum ab illo se dividens; per invidiam, exterius visum præ non requirens; per iram, ipsam etiam è recordatione suâ memoriam illius propellens.*

Peccator est Deo ingratus.

S. Aug. Tract. de septem vitiis post mis. To. 1. supplam.

148. Nebulam, solis beneficentiâ è loco palustri in sublime elatam, hoc lemmate notabis. NITET ELATA. vel, UT LUCESCAM. Præclarum hoc illorum est symbolum, qui ex obscuris natalibus ad dignitatum fastigia sublatis, plurimo gloriosæ operationis splendore diffunduntur. Titus, Suetonio teste, *fordidit adibus natus; ac postea primis Imperii honoribus conspicuus, altum enituit, sicque vapor elatus,* Abbatis Thesauri verba usurpo, *ut stella fulsit.* Eos præterea idem Emblemata concernit, qui, licet humili loco progeniti, si tamen mundum superent, Deumque confinem habeant, plurimum gloriæ ac nobilitatis contrahunt. Denique etiam Religiosorum hæc imago est; ut quibus tantò plus existimationis ac reverentiæ accrescit, quò longius à sæcularium consuetudine sese subtrahunt. Optime S. Gregorius Nazianzenus. *Quidquid facile percipitur, facile quoque in contemptum venit. Quod autem supra nos est, quo majore cum difficultate percipi potest, eò etiam majorem sui admirationem movet.*

Virtus in homine ignobili.

Sueton. in Tito.

Religiosus solitarius.

S. Greg. Naz. Orat. 16. n. 44.

149. Vapor resolutus, in pluviam descendit, reditque in terram, ex quâ exhalando ascendit. Lemma. UNDE VENIT, RECIDIT. Ita corpus nostrum, morbo ac morte resolutum, redit in terram, ex quâ sumptum est. *Quæ est enim vita nostra? vapor est ad modicum parens, & deinceps exterminabitur.* Ideò prudenter Maximilianus Cæsar nihil horum, quæ circa ipsum erant, suum judicabat; omnemque diem sibi ultimum illucescere credebat; unde, ne vel unico momento oculos à vitæ instabilitate averteret, capulum funebrem è querno ligno circumferri secum iussit, additâ hæc præmonitione, *Cogita mori.* Continuam hanc mortis contemplationem Carolus V. tanto avo dignus nepos, prætulit tot regnorum ac provinciarum amplissimo Imperio, quo se ultro abdicavit, ut illâ totus perfrui posset. Saluberrimum proinde est, in terram, unde venisti, prius animo ac cogitatione, quam corpore recidere. Scitè Climachus. *Probatum quidem illo est, qui mortem singulis diebus expectat; sed ille sanè sanctus, qui hanc singulis horis desiderat.*

Mors.

Lips. l. 2. mon. Polit. c. 14.

Meditatio mortis utilis.

Climac. grad. 6. 1.

NUBES. Caput. IX.

150. Nubes obscura, ventis, ignisque fulgoribus vallata, non nisi in aquam sese converti patitur. Unde lemma. RETULIT IN MELIUS. Mutatio Eorum hæc imago est, qui vitam & mores cum melioribus commutant. Bonitas item Divina minarum Deusuarum

Bonitas Dei.

Hug. Card.
in c. 9. Exech.

Psal. 134. 7.
S. Aug. in
hunc loc.

S. Magda-
lena pœni-
tens.

S. Greg. Papa
Homil. 33.

Apostoli.

Coopera-
tio.

S. Pet. Dam.
serm. 2. de S.
Bartholom.

Sanctus
miraculo-
sus.

Assumptio
M. V.

In Vigil. as-
sumpt. in Ora-
tione secretâ.
And. Cret. in
Encom. Dor-
mitionis Ma-
ria.

Gratia Dei.

Abfal. Abb.
serm. 11.

Dependen-
tia.

Viaticum
sacrum
Eucharis-
tiae cultus.

Drogo de Sa-
eram. Domin.
Passion.

la pati. Christianorum est. Et Hugo Cardinalis. Sicut
suarum fulmina in beneficentiae refrigeria convertit.
Divino Psalti id observatum fuerat, quando de Deo
cecinit, Fulgura in pluviam fecit. In hunc locum Ma-
gnus Augustinus. De ipsis nubibus quid operatur? Ful-
gura in pluviam fecit; minas ad misericordiam flexit, de
terroribus irrigavit. Quomodo de terroribus irrigavit?
Quando tibi minatur Deus per Prophetam & per Apo-
stolum, & times; nonne coruscatio terruit te? sed cum pœ-
nitendo corrigeris, & agnoscis hoc misericordiae fieri, in
pluviam vertitur fulguris terror.

151. Oculi S. Mariae Magdalenae, è quibus paulò
antè, veluti è libidinis officinâ, acutissimi urentium
flammarum radii eruperant, hominumque incauta
pectora passim succendebant; postea in geminos fon-
tes sunt conversi, & uberimos lachrymarum imbres
depluerunt. Unde Carolus Rancatus nubem turbidam,
in pluvias resolutam, depinxit; additis illis Psal-
mi verbis, superiore Emblemate adductis. FULGU-
RA IN PLUVIAM. Nimirum, asserente S. Eu-
thymio. Instrumenta peccati, facit instrumenta virtutis.
S. Gregorius Papa. Quod, inquit, sibi turpiter exhibue-
rat, hoc jam Deo laudabiliter offerebat. Oculis terrena
concupierat: sed hos jam per pœnitentiam conterens fle-
bat. &c.

152. Nubes in pluvias, supra terram deciduas, re-
soluta, epigraphen tenet. UT GERMINET. De-
stillans Sanctorum Apostolorum doctrina, instar cœ-
lestis nubis, universum orbem adeò copiosè irrigavit,
ut paulò post uberrima virtutum germina produxe-
rit. S. Petrus Damianus. Doctores sancti per mundum
salutiferæ prædicationis imbrem pluunt, cum terram cor-
dis nostri doctrinae suae fluentis inebriant, ut eam ad pro-
ferenda pii operis germina fertilem reddant.

153. Sanctum, à morte suâ multis miraculis cla-
rum, nubem non absimilem dices; quæ supra mundi
oculos elevata, in pluvias convertitur, plurimâque
beneficentiâ arentem terram sæcundat. Epigraphen
subjunges. HINC RAPTA JUVO. Eodem Em-
blemate Beatissimam Virginem, ad Cælos exaltatam,
significabis, de qua S. Ecclesia canit. Quam idcirco
do presenti sæculo transulisti, ut pro peccatis nostris apud
te fiducialiter intercedat. Andreas Cretensis, ad Deipara-
ram conversus, Ex quo, inquit, translata es à terrâ, te
universus mundus continet commune propitiatorium.

154. Nubem obscuram, naturâ quidem suâ mox
in pluvias dissolvendam, à ventis tamen obfidentibus
cohibitam, Lucarinus hæc gnomâ insignivit. NON
FLANTIBUS FLUET, vel, NISI FLAVERIT.
Ita Gratia Divina, nisi adversis humana malitia ma-
chinis impedita, munificentiae suae stillas instar nubis
diffundit. Ab hoc argumento non multum recedere
videtur Absalon Abbas. Inordinatas cogitationes, qui-
cunque Deum puro amore diligit, exterminare debet, eò
quod separant hominem à Deo: nec spiritui sancto possit
esse domicilium in conscientia, quæ vulnerata est per inor-
dinatæ cogitationis affectum.

155. Qui ab alterius præscripto totus pendet, per
columnam nubis, Hebraeorum ducem, significari po-
test; cui inscribes. TE DUCE EGREDIAR. Ille
hanc tesseram opportunè usurpaverit, qui ad supre-
mam vitæ luctam accingendus, Sacro Christi corpo-
re, ceu vero aeternitatis Duce, munitur. Porro Belli-
duces hostem nunquam aggrediantur, nisi prius San-
ctissimam Eucharistiam, veluti victoriarum omnium
firmissimam calumniam, in auxilium vocaverint. Quæ
est nubes, inquit Drogo, quæ præcedit veros Israelitas ni-
si verissimum & sanctissimum corpus tuum, quod in alta-
ri sumimus? Hanc nubem totus exercitus tuus sequitur,
Domine Rex Sabaoth, qui autem non sequitur eam, in
tenebris est &c.

156. Scipio Bargalius Christum, in deserto tenta-
tum, non verò superatum, nubis emblemate signifi-
cavit, quæ elevata, caliginem suam conatu profluo irritò
in solem spargere nititur. Epigraphen addidit. PER-
TENTAT FRUSTRÀ. Idipsum in honorem S.
Pauli Apostoli dixerim, nam, teste S. Joanne Chryso-
stomo, Pauli mentem nulla obnubilavit tentatio, sed in
mediis quoque tempestatibus ipsam meridiei claritudi-
nem suo splendore superavit. Sol enim iste, qui in Paulo
luxit, tales radios non emittebat, qui tentationum concur-
su potuerint obumbrari, sed tum potissimum elucescebant.

157. Nubes, in pluvias resoluta, & supra hortum,
floribus ac fructibus undique confutum, destillans;
epigraphen tenet. DIVES IN OMNES. Verbis è
D. Paulo desumptis. Prædicatorem hæc imago re-
præsentat, auditores suos pascere solitum; Principem,
versus omnes munificum; &c. De seipso Constan-
tius Imperator, Ego porro, inquit, officii mei partes esse
duco, vobis non solum ex publicis, bonis lætitiæ materiam
præbere; sed in super privata singulorum utilitati, quoad
ejus fieri queat, debitam providentiam, sollicitudinemque
navare.

158. Nubes, foli adversa, ac pulcherrimo foli
eçtypo (parelium vocant) depicta; epigraphen le-
gendam offert. LUMEN DE LUMINE. Ita D.
Thomas Aquinas, à Crucifixo Dei filio illuminatus,
difficillima Theologiæ arcana penetravit. Ita quoque
S. Maria Virgo, Deo plena, solem aeternum, humanâ
carnè vestitum, intra viscera sua portavit, & è
quorundam sententiâ, igneum splendorem ab externo
vultu diffudit. Absalon Abbas. Attraxit sol ille invisibilis
nubem istam, cum spiritus sancti radio utero Virgi-
nis se infundente sub nube carnis latens, visibilem se exhibuit,
ne oculis ægris odiosa lux fieret, cum aspicerent filium
Dei sub carne, solem sub nube, radium in umbrâ, lumen
in laternâ.

159. Nubes, foli adversi parelio conspicua, epi-
graphen tenet. QUIA RESPEXIT. Ita Deus, Ma-
riam Virginem gravidam non vultu tantum, sed ipsâ
etiam præsentia suâ dignatus, penè sibi similem reddi-
dit, utpote quæ simul Mater, Filia, & Sponsa Dei eva-
sit. D. Arefius hoc suum Emblemata sequenti poemate
vernaculo explicat.

Di celeste splendor armata il viso
Vibra raggi di luce, e un altro sole
Creduta vien dal vero sol diviso
Nuvoleta gentil, e come suole
Terzo cristallo, di cui lo miraviso
Sembra d' Apollo vaga sposa, o prole,
E da Dio rimirata, l'addio somiglia
Vergine, ch' è sua madre, è sposa, e Figlia.

Eruditè ad hoc propositum Petrus Bercorius. Quan-
do radius solaris, scilicet ipse Filius Dei, ab ipso sole Deo
Patre usque ad interiora nubis, scilicet B. Virginis, fuit
missus per beatam incarnationem, tunc statim imago ip-
sius, ipse homo Christus, in ejus utero resultavit.

160. Quemadmodum Princeps dignitatem suam
omnem à Deo derivatam haber, ita mentem nun-
quam adversus Deum ingratam circumferat; nempe
nubem imitetur, quæ foli parelio insignita, assiduo
protestatur. MUNERIS HOC TUI. Justus Li-
pius. Princeps sublimis factus, & elatus à Deo, merito
veneratur, & colit magnitudinis suæ auctorem. Nisi facit,
quid expectet, nisi iterum dejici?

161. Animus generosus injurias sibi illatas non nisi
beneficiis compensare solet. Id demonstraturi Humo-
ristæ, symboli universalis loco nubem præferunt, quæ,
tameñ supra mare collocata, falsis illius evaporationi-
bus amaricetur, postea tamen dulces pluvias refundit.
Unde istud è Lucretio lemma. REDIT AGMINE
DULCI. Philo Carpatius, Benefacere, inquit, & ma-
la pati;

Christus
tentatus.

Resistere
tentationi-
bus.

S. Io. Chryso-
stom. 18. in
cap. 11. ad
Rom.

Rom. 10. 12.
Princeps
liberalis.

Constant.
Imp. Orat. de
Theomistio
Philosoph.

Scientia
infusa D.
Thomæ.
Maria V.
gravida &
resplendens.
Abfal. Abb.
serm. 24.

Maria gra-
vida Deo
similis.

Pet. Bercor.
Reductor. 1. 6.
c. 19. n. 10.

Gratitudo.

Iust. Lips. de
unâ Religione

Benefacere
inimicis.

Phi. Carpat.
in c. 9. Exech.

la pati, Christianorum est. Et Hugo Cardinalis. Sicut nubes aquas marinas in dulces convertit, sic memoria Passionis Christi, quam in corpore suo sustinuit, omnes passiones & amaritudines, quas fideles pro eo sustinent, in dulcedinem vertit.

Studiofus liberalis.

Senec. Epist. 6.

S. Basil. Orat. 6. de Instit. & admon.

Eleemofynarius. Leontius Episc. in ejus vita.

Miseriordia Dei.

Concionator.

S. Pet. Dam. firm. 41.

Liberalitas.

Eleemofynarius.

Virtus calumniis obruta.

Demosth. n. quid Lipsium Centur. 2. ad Belg. Ep. 6. Concionatores.

S. Tho. Villano in Dom. 4. Advent.

S. Io. Chrysof. Hom. 20. Imperf.

Gratia Dei.

Incob. 1. 17.

S. Aug. l. 22. contra Faust. ap. 9.

S. Tho. Villan Co. in De. in Ecclesia.

162. Homo virtuosus, insignes suos labores mundo ultrò communicare solitus, nubem pluviam imitatur; cui hunc titulū præfixerim. CONGREGATA DISPERTIT. De se ipso fatetur Seneca. *Si cum hac exceptione detur sapientia, ut illam inclusam teneam, nec enuntiem, rejiciam. Nullius boni sine socio jucunda possessio est.* Et S. Basilius. *Discendum est, inquit, absque nullo pudore; & docendum absque invidia; & si quid ab altero hauserimus, id ipsum non est celandum &c.* Aliis hoc Emblemate ii significari videntur, qui eleemofynis elargiendis student: nec abs te; siquidem Joannes Eleemofynarius, Leontio Episcopo teste, quanto pluribus à liberalissimo Deo opibus instructus, eò plures ipse in egenos distribuit; pià contentione Deo objicere solitus; *Videbimus quis vincat, an tu mittendo, an ego dispergendo.*

163. P. Vincentius Gilibertus Divinam misericordiam nubis roscidæ confimilem dixit, quæ resoluta, hiantis terræ sitim levat, arentemque fecundat, Epigraphen subdidit. DISSOLVAR UT SOLVAM. S. Petrus Damianus hoc Symbolo Prædicatores exornans, *Iste nubes, inquit, resolvuntur in aquam, cum terram cordis nostri doctrina sua fluentis inebriant, ut eam ad proferenda pii operis germina fertilem reddant.* Cæterum nubes, campum torridum & arentem copiosis pluviis recreans, etiam hoc lemmate ornata cernitur. SE EXHAURIT EGENTI. Nonnemo hoc Emblemate Philippi IV. liberalitatem, in sublevandâ Flandriæ egestate profusè regiam, deprædicabat. Illud tamen, omnibus Eleemofynariis proprium, sequenti poemate explicat meus D. Salvator Carducius.

*Nubes egenti exhaurit undis viscera,
Quidni misellos, divites, auro recreas?*

164. D. Nicolaus Crassus nubibus adversus solem elevatis, inscripsit. HAUD OBSUNT. Mens Emblematis erat, malevolorum calumnias clarissimis D. Bernardi Venieri virtutibus penitus nihil detrimenti aspersisse. Huic symbolo affine est illud, quod nubem in folis conspectu hæc gnomâ notatam refert. DESTRUETUR TANDEM. Calumnia quippe, assiduis conatibus virtuti obscurandæ insidiari solita, tandem evanescit. *Calumnia, inquit, Demosthenes, in occasione apud audientes valet, tempore infirmatur.*

165. Plurimæ nubes, versus solem elevatae, epigraphen tenent. UT IN ORBE PLUAMUS. Sanctos Apostolos hæc imago repræsentat, qui ex obscuris Galilææ terris sublevati, fecundas Evangelicæ doctrinæ pluvias per orbem universum dispensarunt. S. Thomas Villanovanus, *Prædicatores, inquit, nubes sunt, qui totam terram animarum fidelium irrigant imbre, & pluvia doctrinæ Evangelicæ, ut fructificent fructus bonorum operum.* Et S. Joannes Chrysofomus. *Sicut nubes bajulant pluviam, & effundunt eam super terram: ita Prophete & Apostoli accipiunt verba à Deo, & effundunt super rationabilem terram.*

166. Bartholomæus Rossus aliquot nubes, à sole irradiatas, expressit; hancque loquenti soli epigraphen adjecit. SPLENDOR EX ME. Innuebat videlicet, omnes creaturarum perfectiones ab uno sole Divino scaturire. Enimverò, teste D. Jacobo, *Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à patre luminum.* Unde S. P. Augustinus Deum *Lucem Lucificam* vocat; cum omnis sive gratiæ, sive naturæ splendor non nisi lucis supernæ sit communicatio. S. Thomas Villanovanus. *Vidisti, inquit, aliquando nubem atram, turbidam, valem vaporem à terrâ sublatum? quid illà deformius? sic omnino, sic est*

anima cui illabitur Deus: non videtur ejus gloria, omnino illustrior est. Et alibi. *Qualis nubes lucida, cum purpureis coloribus, sole irradiante, coruscat, talis hujus Virginis anima Deo illuminante fulgebat.*

167. Nubes, folariū radorum reflexu quæquæversum illustrata, hanc à me epigraphen cepit. M' ORNO CON L' ALTRUI LUME. Id est. ALIENA LUCE DECORA. Iis hoc emblemata obelum infigit, qui flagitiis, cæterisque abjecti animi notis onusti, nullâ aliâ laude, nisi quam è profapiæ splendore emendicatam habent, gloriantur. Porro eodem symbolo Creaturæ attinguntur; quippe quæ lucem, bonitatem, ac perfectionem suam omnem soli Deo acceptam referte debent. Ut adeò Deus à S. Augustino verè cogminetur *Lumen illuminans.* Hæc præceptione propè instructus S. Protomartyr Levita, in Concilio, Judæis acerrimè infrementibus, apertè confessus est; *Ecce vides caelos apertos, & filium hominis stantem à dextris Dei.* Quæ verba non quidem ad vanam ostentationem, nec ad hostium bilem acrius provocandam, sed eò solùm collinabant, ut Judæorum admirationem, quam de insolito ipsius splendore conceperant, anteverteret, iis quippe in Sancti Martyris vultum, undique resplendentem, defixis, (*Intuentes eum omnes, qui sedebant in concilio, viderunt faciem ejus, tanquam faciem Angelicam*) mox subjunxit, prodigiosum hunc fulgorem non aliunde, nisi à clarâ Dei præsentia sibi advenire. *Ut indicaret, concludit S. P. Augustinus, Pastorem suum in ipsum ostentantem adiutorium, ne videlicet tantum animi robur, & ipsum in facie splendorem alii adscriberet, quam Christo, de quo differebat.*

168. Alcibiades Lucatinus nubem pluviam hoc lemmate legendam offerit; EFFLUENDO CONSUMITUR, Hominem Apostolicum designans, qui in Dei obsequio & proximi emolumento, frontem sudore perfundi, sanguinem è venis diffluere, ipsamque adeo vitam sibi eripi, non abhorret. Emblemata consonat illud Jobi effatum, *Consumitur nubes, & pertransit.* Ita S. Paulus, vitâ suâ jamjam ad occasum inclinante, Timotheum his omnino verbis compellavit. *Ego enim jam delibor, & tempus resolutionis meæ instat. Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. In reliquo reposita est mihi corona justitiæ &c.* Sic nimirum post diversos pro S. Ecclesiâ superatos labores, post gravissima itinera, post patrata sexcenta heroica facta, tandem enervis & viribus confectus, gloriosum vitæ terminum attigit. Nam, Chrysofomo teste, *Quantum sol terram percurrit, proprios emittens radios; tantam & hic beatus Paulus sollicitudinem & curam habuit Ecclesiarum omnium, quæ erant per totum orbem terrarum.*

169. Mirum est, eodem nonnunquam momento è nubium sinti simul & fulgura, quæ orbem tremore concutiunt; & copiosas, plurimumque fecundas aquas in terram spargi. Unde lemma. TERRORE FACUNDO. Igneos terrores, à vindicante sive Dei, sive alterius cuiusvis boni Principis justitiâ vibratos, miram consortii humani fecunditas subsequitur: pauculis enim pro merito punitis, plerique omnes à flagitiis cohibentur, & ad saniora mentè componunt. Senecâ habeto testem. *Tria lex secuta est, quæ Princeps quoque sequi debet: aut ut eum, quem punit, emendet; aut ut poena ejus ceteros meliores reddat; aut ut sublatis malis, securiores ceteri vivant.* Suffragatur S. Gregorius Nazianzenus. *Pœna sæpè eos, qui peccant, meliores reddit: sin minus, eos, qui ad ipsos accedunt: etenim aliorum cruciatibus multos ad meliorem frugem convertunt, &c.*

170. Claudianus poemate de Histrice canit.

--- additur armis

Calliditas, parcusque sui timor; iraque nunquam Prodiga telorum: cautè contenta vinari.

Postre-

idem Com. Assumpt.

Profapau.

Auxilium Dei.

S. Aug. Epist. ad Honor. 1.

As. 7. 16.

Recognitio.

As. 6. 15.

S. Aug. serm. 98. apud Corin.

Job. 7. 9. S. Paulus Apof.

2. Tim. 4. 6.

S. Chrysof. Hom. 73. ad Pop.

Justitia punitiva utilis.

Seneca l. 1. de Clem. c. 12.

S. Greg. Naz.

Claud. de Histrice.

Clementia Principis.

Postrema hæc ultimi versûs particula, **CONTEN- TA MINARI**, à Gamberto nubi inscripta fuerat, quæ clarum fulguris splendorem, citra ullam tamen fulminis violentiam, in orbem ejaculatur. Hanc ideam cuius bono principi ob oculos positam velim, qui clementiâ & benignitate, ceu Imperiorum stabiliendorum basi, nixus; minis potius, quàm suppliciiis rem suam perficere satagat. Cassiodorus, à P. Velazchez adductus, *Districcio nostra, inquit, in verbis habita, & in factis est ipsa benignitas. Irascebamur placati, minabamur innocui, & ne potuissimus ledere, terrorem videbamur inferre.* Ita quoque de Deo David, *Ostendisti populo tuo dura &c. dedisti metuentibus te significationem, ut figniant.* Unde Bellarminus verba illa profundius examinans, *Ostendisti &c.* ait, *Insinuatur benignitas Dei, qui tribulationes non tam immittit, quàm ostendit: ut terreat, non ut noceat.*

171. P. Gambertus nubem, supra arefcentem campum in pluvias resolutam, illis Virgillii verbis insigniit. **POSCENTE NULLO.** Ita Princeps benignus, supplices egenorum libellos antevertit, suosque gratiæ radios promptâ munificentia ultro diffundit. Deo hanc operandi methodum familiarem testatur Psal-mographus, *Preparationem cordis eorum audivit auris tua.* S. Gregorius Nazianzenus de Deo differens, *Promptâ, inquit, munificentiâ, atque proluxâ natura est: jucundius dat, quàm alii accipiunt.* Hujus exemplum è filio prodigo defumitur, qui necdum factus supplex, *cum adhuc longè esset, accurrens pater cecidit super col-lum ejus.* In hunc locum apprimè S. Hieronymus. *An-requam dignis operibus, & verâ penitentia ad Patrem rediret antiquum, Deus ad ejus præcurrit adventum & reditum filii sui junioris anticipat.*

172. Nubi, ante solem explicatæ, inscripsere. **TAN- TO NON PUO' CELLAR, CHE IL GIOR- NO CELI.** Id est, **QUOD CELAT, NON AUFERT.** Ita venusta nobilis sceminae facies, licet velamine serico prætectâ, miro tamen decore tralucet. Ita quoque Christi Divinitas per humanas exuvias, quibus, ceu nubibus, tegebatur, perspicuè dignosci poterat. De hac S. Hieronymus. *Fulgur ipse & majes-tas Divinitatis occulta etiam in humana facie relucebat.* Ita demùm calumnia, quamlibet importunas nubes virtuti aut veritati obumbratæ explicet, aded tamen nihil evincit, ut inviçtas tandem dimittere, ac victoriam cedere cogatur. E Tullii sententia, *Mul-torum improbitate depressa veritas emergit.* Cui non dis-similis Titus Livius, *Veritatem, inquit, laborare sæpè, extingui nunquam.*

173. Intra Pistoriensem Experrectorum Acade-miâ, Emblematis loco nubes cernitur, quæ solè obsi-dens, epigraphen tenet. **ELEVATUR IN UM-BRAM.** Nimirum Emblematis author singulari mode-stiâ signicare voluit, se nuperè inter litteratos illos assumptum, solis conspectui (solem quippe Acade-mia illa communis symboli loco præfert) nonnisi umbram ingerere. Caterum hoc emblemata diverforum sensuum est ferax. Imprimis quidem ebrietas nu-bis est æmula, veluti mentem humanam miserè inun-brans. S. Petrus Chrysologus. *Sicut terra nubes cali-gant calum, sic obscurant animas intemperata convivia.* Id quod Sanctus hic Doctor etiam de invidia pronuntiat. Ecquid enim invidia aliud, nisi nubem repræ-sentat teterrimam? *Non sic nubes cælum, nox diem, so-lem caligo, quomodo mentes cæcat & tenebrat invidia,* Mitior Emblematis interpres Hugo Cardinalis, *Per nubem, inquit, significatur caro Christi, quia nubes solis ardorem mitigat per sui interpositionem, & caro Christi iram patris compefcuit per suam oppositionem, quia in se sustinuit ictus. Elias Cretensis refrigerium illud, quod è nubium umbra capimus, Spiritui sancto proprium*

dicit. *Nubis columna Spiritus sanctus est, qui eos, quos vitiosarum affectionum estus divexat, obumbrat, & re-frigerat.* Denique eandem nubis obumbrationem Ri-chardus de S. Laurentio in Deipara Matre copiosam reperiri testatur. Ipsius verba ita accipe. *De Maria nu-be dicitur Psal. 104. Expandit nubem in protectionem eorum, nempe Israelitarum, & ignem ut luceret eis per noctem. Ecce duo officia, ad quæ data est Maria, ut prote-gat à fervore solis justitia, tanquam nubes, & etiam contra diabolum, quasi igneus murus.*

174. Tanta, tamque generosa fuit D. Caroli Borro-mæi munificentia, ut juvanda aliorum egestati, intra unius diei spatium integros principatus erogârit. Nu-bi, in copiosas & fecundas pluvias resolutæ, liberali-tatem illam non absimilem dices; addito lemmate. **VOLUNTARIE FUNDIT.** Justorum animæ suas operationes non ita necessitate cogente, sicuti liberae ac fervidæ voluntatis impulsu elicere cupiunt. David certè, *voluntariè, inquebat, sacrificabo tibi.* In quem lo-cum laconicè S. Ambr. *Expectat Dominus voluntarios ministros.* At quid Divinas ac Christianas mentes mor-ror? Ethnicis etiam hæc ipsa præceptio altum fuit im-pressa. Inter ceteros Demetrium, à Seneca relatum, audi & admirare. *Hoc unum, Diu immortales! de vobis queri possum, quod non ante voluntatem vestram mihi notam fecistis; prior enim ad ista venissem, ad quæ nunc vocatus adsum. Vultis liberos sumere? illos vobis sustuli. Vultis aliquam partem corporis? sumite, non magnam rem promitto: cùm totam relinquam. Vultis spiritum? quidni? nullam moram faciam, quo minus recipiatis, quod dedistis: à volente feretis, quidquid petieritis. Quid ergo est? maluisse offerre, quàm tradere. &c.*

175. Nubes, adversis viribus percussæ & agitatae, quaquaversum ignita fulgura evibrant. Unde lemma. **COLLISÆ FULGURANT.** Haud aliter mentes hominum virtuosæ, diversis hostium calumniis jacta-tæ, mirum acenissimi luminis splendorem passim e-jaculantur. Brevi calamo id perstringens D. Emmanuel Theaurus, *Virtutes, inquit, uti nubes collisæ fulgurant.* Apostoli, instar nubium in Synagogis & compitis a-cerrimè percussi, innumeros tolerantia radios spar-se-runt, laudelsq; Deo assiduas dixerunt. S. Stephanus, & S. Jacobus minor, carnificum & lapidatoru tyrannide, instar nubium, gravissimè cæsi, charitatis splendorem aded insolitum diffuderunt, ut Deo pro iis supplices sint facti, à quibus paulò post in acerbissimam mor-tem præcipitandi erant, &c. S. Augustinus. *Videa-mus, spectemus magnum spectaculum; Ecce Stephanus lapidatur! Eja membrum Christi, eja athleta Christi, in-spicite illum, qui pro te pendit in ligno. Crucifigebatur ille, tu lapidaris. Ille dixit. Pater ignosce illis, quia ne-sciunt, quid faciunt. Tu quid dicis, audiamus. Primò stans oravit pro se, & ait, Domine JESU accipe spiritum meum. Deinde genu flexit, & flexo genu ait, Domi-ne ne statuas illis hoc peccatum. Hoc dicto obdormivit, O felix somnus & requies vera! Ecce quid est requiesce-re, pro inimicis orare, &c.*

176. Mens heroica, inopinatis hostium assultibus nunquam non superior, gloriæ suæ radios per orbem universum spargit; haud secus atque sol fulgorem suum in eas ipsas nubes copiosè diffundit, à quibus paulò ante supprimendus obscurandusq; fuerat. Un-de lemma. **DOVE OSCURAR CREDETER- LO.** Id est **AB OBICE LUCET.** Certè Deus eo ipso momento cor & animam Sauli copioso radio est dignatus, quo is ad Servatoris nostri gloriam penitus evertendam accinctus stabat. En! immanem Christia-ni nominis hostem! *spirans minarum & cædis in Disci-pulos Domini.* Sed quid tum? *Circumsulsit eum lux de cælo, S. P. Augustinus. Cùm Paulus Apostolus, prius Saulus, crudelissimus & immanissimus persecutor, nihil*

Profectio Mariæ V.

Richard de S. Laur l. 7. de Laud. Virg.

Animus voluntariè agens. Psal. 53. 8.

S. Ambros in Psal. 118. serm. 14.

Senec. l. de Provid. cap. 5.

Virtus heroica.

Eman. The-saur. in Elo-gio Claud.

S. Aug. serm. 237. de Tempo.

Luc. 23. 34.

Act. 7. 59.

Virtus op-pressa.

Conversio S. Pauli.

Act. 9. 1. Ibid. n. 3. S. Aug. lib. 50. Homil. cap. 2.

omni

Cassiod. apud Velazq. To. 1. in Ep. ad Phil. fol. 336. col. 1. Psal. 59. 5.

Bellarmin in hunc loc.

Virgil. 1. Georg. Princeps benignus. Liberalitas Dei. Psal. 9. 17. S. Greg. Naz. Orat. 40. in sanct. Baptis.

Luc. 15. S. Hieronym. Epist. 146. ad Damasian.

Pulchritudo velata.

Divinitas Christi.

S. Hieron. l. 1. in Matth. c. 9.

Veritas cæ-lari nequit.

Cic. pro Clu-entio. Tit. Liv.

Modestia in virtuoso.

Ebrietas.

S. Pet. Chry-sol. serm. 41.

Invidia.

Idem. ser. 48. Ascensio Christi.

Hug. Card. in Luc. 9. Spiritus S. Elias Cretens. in Orat. 3. Greg. Naz.

omnino boni merebatur, imò merebatur plurimum malum. Merebatur enim damnari, non eligi. Et ecce subito, cum mala faceret, & mala mereretur, unâ cœlesti voce prostermitur, persecutor dejicitur, predicator erigitur. Huc collineat etiam Academicus inter Errantes Brixienses Luminosus, qui nubem, lunæ adversam, & ab hac illustratam, exhibet; cum lemmate. DUM IMPEDIO, LUCESCO.

177. Idem Emblemata, Nubes nimirum, ab eo ipso sole illuminata, in quem suas umbras paulò ante machinata fuerat; hanc Statii poësin, lemmatis loco præfert. ADDITUR UIMBRANTI DECUS. P. Gambertus hoc symbolum benigno Principi propriū dicit; cum is gratiæ suæ munera etiam in eos derivare soleat, quos gloriæ suæ observanda unice intentos experitur. Nihil ab hoc Emblemate alienus P. Raulinus, nubem depinxit, Iridis coloribus à sole eleganter discriminatam; cum lemmate. ORNATUR, & OBSTAT. Odoardi Farnesii laudes hæc imago prædicat, utpote in eos etiam beneficiæ suæ radios dispergere soliti, qui generoso ipsius splendore obniti videbantur. Certè Christus, Sol Divinus, obscurâ & infamâ Crucis morte ab hominibus obnubilatus, in tantæ injuriæ vicem infinitum paradysi splendorem iis promisit. Eò collineans Eusebius Gallicanus. *Credamus Deum, inquit, vel ex sola virtute patientiæ: qui dum ab homine cruci & neci traditur, sic quoque homini gloriam pollicetur: qui illas ipsas injurias & plagas convertit in pretium nostrum.*

178. Tenuis quædam nubes, ad solis conspectum sublevata, epigraphen tenet. CITO DISSOLVAR. Caducam, labilem, & transitoriam hominis vitam hæc imago ad unguem exprimit. *Qua est enim vita vestra?* inquit non sine emphasi S. Jacobus, *Vapor est, ad modicum parens, & deinceps exterminabitur.* Certè Cælius Rhodiginus, S. Bonaventura, S. Maximus, aliique passim miseram ac mortalem vitam nostram sub fragilis ac vanissimâ nubis schemate dignoscendam proponunt. Pulchre S. Augustinus, *Vivebat heri homo, non est hodie, paulò ante videbatur, modò non est, qui videbatur. Ducitur homo ad sepulchrum, redeunt tristes, cito obliviscentes. Dicitur, quàm nihil est homo; & hoc dicit ipse homo, & non corrigit se homo, ut non nihil, sed aliquid sit homo.* Franciscus Petrarcha de Laura obitu non sine gemitu canit.

*Che come nebbia al vento si delegua,
Così sua vita subito trascorse.*

179. Nubes lucida, ac solis parelio effulgens, epigraphen tenet. ILLUSTRATUR, ET ILLUSTRAT. P. Jacobus Masenius Mariæ Virgini hanc ideam propriam dicit, quæ Sole Divino gravida, orbem universum illustravit; Unde à S. Hieronymo vocatur. *Nubes diei, nunquam in tenebris, semper in luce.* Opportunè de eadem Dei Matre S. Ambrosius. *Quid splendidius eâ, quàm splendor elegit.* Emblemata explicando sequentem è P. Masenio poësin habeto.

*Phœbeo veluti nubes illustris ab astro,
Illustrat Phœbum, grandior orbe, suum.
Sic dum Virgo capit Divinum, ut lumina, Numen,
Numinis effusas auxit in orbe faces.*

180. Nubes, quoad pluvias parturiunt, atræ admodum densæque existunt; at ubi depluere, pellucidæ evadunt. Lemma. EXCUSSO IMBRE NITEBUNT. E sancti Nili Abbatis, aliorumque Patrum sententia, quamdiu quis suam tentationem circumfert, & intra se cohibet, jacet in mœnore, seque tantum non conficit: at ubi hoc onus excussit, omnis illic agritudo discedit, tristitia mitigatur, miraque animo tranquillitas redit; nullum quippe ferendæ conscientiæ potentius est remedium, nisi ut tentationes omnes coram Superiore aut Magistro spirituali

candidè exoneret, aperiâve. *Non enim validior vel efficacior est vulneribus nostris medicina, inquit Doctorum Phœbus, Augustinus, quàm habere, qui omni incommodo occurrat compatiens, omni commodo occurrat congratulans, &c.* Unde cum tentationum manifestatio tantoperè nostrâ interficit, S. Ignatius prorsus sapienter singulis Domibus & Collegiis quemdâ rebus spiritualibus Præfectum constituit, ad quem in suis tentationibus confugiant, cui confidenter sua omnia detegant, & à quo consolationem & auxilium in omnibus sperent. Ita enim, Cassiano teste, *sic, ut in nullo te circumvenire callidus inimicus velut in expertum ignarumque prævaleat; nec ullâ fraude decipere, quem prævidet non suâ, sed senioris discretione muniri, & suggestiones suas, vel ignita jacula quacunque in cor ejus jecerit, ut seniore m celet, non posse suaderi.*

PLUVIA. Caput. X.

181. Verbi Divini Incarnationem Emblemata significaturus, pluviam depinges, quæ supra lanam destillans, epigraphen ferat. STREPITU SINE ULLO. Emblemata ansam suppeditat Divinus Psaltes. *Descendet sicut pluvia in vellus.* In hunc locum S. Laurentius Justinianus. *Pluvia, inquit, sine strepitu descendit in lanam; sic & Deus occultâ virtute in Virginem.* Eadem icone homo quietus, prudens, & factis potius, quàm verbis clarus representatur. Appositè Ovidius.

Eximia est virtus, præstare silentia rebus.

182. Nubi, supra igneas Æthnæ fauces depluenti, inscripti. MAGIS ADAUGET. Charitatis Divinæ flammam, inter gravissimas hominum calumnias plurimum augetem, hæc imago demonstrat. Firmamentum præsentis symbolo è sacris Canticis accedit; *Aque multa non potuerunt extinguere charitatem.* In hunc locum P. Cornelius à Lapide. *Etiamsi in Cruce, inquit, ab eis rideretur & blasphemaretur: in hunc locum omni infamâ & dedecore velut latro afficeretur; hiscè aquis, & hoc frigidissimo cordium humanorum gelu, omni contrarietate superatâ, quasi per antiperistatim amor Christi vehementius exarsit &c.*

183. P. Octavius Boldonus, temperantiæ significanda gratia, primam autumnii pluviam hoc lemmate ornavit. TEMPERAT ÆSTUM. Meâ tamen sententiâ lachrymarum pluviae symbolo illo innuuntur, quæ mitigandis afflictæ animi doloribus quàm opportunissimè deserviunt. Verissimè Seneca.

--- Fletus ærumnas levat.

Ea insuper lachrymarum vis est, ut Nemesis Divinæ ardorem temperent. Petrus Cellensis id observans, *O lachryma humilis! exclamat, tua est potentia, tuum est regnum. Tribunal judicis non vereris, amicorum tuorum accusatoribus silentium imponis: quandoque sententiam rapis, etiâ ab ore judicis.* Quin imò ipso etiam Tartari ignes à lachrymis extingui, compertum est; *Lachryma, inquit idem Cellensis, portas refringit inferni, carbonem extinguit ferrea fornacis.*

184. E contra P. Raulinus pluviam, tempore æstivo è nube destillantibus, (tempus æstivum Leone supra solem depicto exprimitur) inscripsit. NEC TEMPERAT ÆSTUM. Quasi diceret, lachrymas, in amici morte effusas, nullum intenso amoris refrigeriū posse affundere, ut qui in eo articulo omnium maxime flagrat. Ita quoque lachrymæ obstinati peccatoris, quales fuere impius Herodes, & infamis Antiochus, nullam omnino temperiem justitiæ Divinæ flammis injicere valent. De reprobo Esau testem omnium humanâ fide majorem habeto D. Paulum. *Non invenit penitentia locum, quamquam cum lachrymis inquisisset eam.* Nam Doctore Magno Augustino, *Deus hominem non vivificabit, quando serò penitentia locum querit cum lachrymis.*

185. D. Di-

S. Marius l. 7.
Thebaid.

Inimicis
benefacere.

Luce. 23. 43.

S. Aug. serm.
111. de Di-
vers. cap. 8.

Maria V.

S. Hier. in
Psal. 77.

S. Ambrosii
2. de Virgin.

S. Nil. Abb. de
Interem. PP.
qui erant in
Sin.

S. Aug. l. 1. ubi
co. 5. de
mic. c. 5

S. Ign. p. 3.
Const. c. 1.

S. 12.

Cassian. l. 4.
de instit. rec.
cap. 9.

Incarna-
tio.

Psal. 71. 6.

S. Laur. Diss.
in hunc loc.

Quietus
homo.
Ovid l. 2. de
Tristib. Eleg.

Charitas
Dei.

Cant. 8. 7.

Corn. à Lape-
in hunc loc.

Tempe-
rantia.

Lachry-
ma.

Sen. in Troade
Æst. 3.

Lachry-
ma.

Pet. Cell. l. de
panibus c. 12

Ibidem.

Lachrymæ
in morte.

Lachrymæ
sceleratorum
ineffici-
caces.

Hebr. 12

S. Aug. Au-
not. in Job.
cap. 30.

185. D. Didacus Saavedra campum, arctis flavescens, depinxit, quæ ab imbris impetuosi, extra opportunum tempus delabentis, onere deprimuntur, cum eas non nisi rore leviter humectari oportet. Epigraphen, Pythagoræ seu Bianti familiarum, subjunxit. **NE QUID NIMIS.** Innuebat videlicet summos honores nonnunquam plus calamitatis quam splendoris afferre; quin, ipsa etiam collata beneficia interdum injuriæ loco haberi. Seneca. *Magni animi est, magna contemnere; prudentis est mediocria malle, quam nimia; ista enim utilia sunt; illa, quando superflua sunt, nocent. Sic segetem nimia ubertas sternit, sic rami onere franguntur, sic ad maturitatem non pervenit nimia fecunditas.*

186. Gratia Divina, meâ quidem sententiâ, pluviam, supra campos diffusam, imitatur; cum lemma-
te, **INFUSA FOECUNDAT.** S. Marcus Eremita, *Quemadmodum, inquit, pluvia, terra infusa, accom-
modam, qualitatem plantis suppeditat: sic quoque gratia,
in corda fidelium assidue descendens, ac influens, con-
venientes virtutibus actiones largitur.*

187. Pluviæ cadenti subscripsi, **LABENDO SENSIM OPIMAT.** Eruditionis ac pietatis præceptiones, paulatim intra filiorum aut subditorum animos delapsæ, opimos illos efficiunt, mirâque operandi virtute locupletant. S. Isidorus, *Pluvia nubium, Eloquentia sunt Apostolorum, qui quasi GUTTATIM, id est sensualiter veniunt, sed abundantius doctrina FOEGUNDITATEM INFUNDUNT.*

188. Vehementior corrigendi ratio intra subditorum animos gravissima damna, turbasque vix unquam conciliandas parit. Ideâ loco impetuosos ac horrendos cataclysmi nimbos, hoc lemma notatos, accipe, **ARVA SUBVERTENT.** Utriusque, hujus videlicet, & præcedentis symboli mentem strictim attingit S. Hieronymus. *Pluvia illa optima Mundi symboli Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

Abundantia & felicitas sæpè nocent.
Senec. Ep. 36.
Gratia Dei.
S. Marc. Erem. de lege spirituali.
Documēta paulatim instillanda.
S. Isid. l. de Mundo. c. 33.
Correctio vehemens.
S. Hieronym. Epist. ad Euzerium.

est, quæ sensim decidit in terram; subitus & minus imber in præceps arva subvertet. Pulchrè ut solet, Magnus Augustinus. In correctione tenendus est modus apertus humanitati, congruus charitati; ut ne ceterum, quod potestatis est, exeratur; & in eo, quod exeritur, dilectio non amittatur; in eo autem, quod non exeritur, mansuetudo monstratur.

189. Pluviæ simul super florentem hortum, & campum spinosum deciduæ, epigraphentent. **IDEM IMBER, FRUCTUS DISPAR.** Ita Divinum auxilium diversa in diversis sortitur effecta. optime in rem præsentem Theologorum Phœbus, Augustinus. *Quidquid loquimur in nomine Dei, quoniam Dei est per nos loquentis, imber Dei est, videte vos qualis terra sitis. Nam quando pluvia venit super terram, si bona terra est, fructus bonos parit: si mala terra, spinas parit. Pluvia tamen dulcis est, & super fructus, & super spinas.*

190. Jobus admirandam Dei providentiam dilaudans; *Qui ligat aquas, ait, in nubibus suis, ut non erumpant pariter deorsum.* Divinæ providentiæ est, aquas aëreas claudere, & velut panno aut veste constringere, ne diffluant. Harum aquarum vehiculum nubes, & instar equorum venti sunt, qui alveos illos per orbem quaqua versus trahunt. Quod si Deus has aquas uno impetu præcipitari sineret, plus equidem obessent, quam prodesse; sed quia stillatim & guttatim defluunt, fecundo elapsu terram irrigant. *Si continuerit aquas, ait Jobus, omnia siccabuntur, & si miserit eas, avertent terram, sicut in diluvio, cum dimissæ, agmine facto præcipites ruebant. Unde pluvii, leniter destillantib⁹, inscribes. STILLANDO PROSUNT.* Aquæ in Divinis paginis symbolum sunt afflictionis. Hinc Psaltes Regius dixit: *Intraverunt aqua usq; ad animâ meam.* Quemadmodum Deus pluvias sic Orbi attemperat, ut nec illarum defectus noceat, nec

S. Aug. l. 3. contra Crescon. cap. 51.
Gratiæ Divinæ, diversi effectus.
S. Aug. in Psal. 98.
Job. 25. 8.
Deus calamitates nostras mitigat.
Job. 12. 15.
Psal. 68. 2.

nec copia: sic & labores omnes ac dolores nostros ita modificatur, ut non desit exercitatio, ne torpeamus; nec tamen omnis intercitat consolatio, ut succumbamus. Atque hoc Regius Vates petiit: *Non me derelinquas usquequaq;*, Non rogat, non derelinqui; hoc unum deprecatur, non omnino, non usquequaque deferri, quod noxis suis meruisset; uti his penè verbis interpretatur S. Ambrosius. De dolore optimè philosophatus Seneca. *Nemo, inquit, potest valde dolere & diu. Sic nos amantissima nostri natura disposuit, ut dolorem aut tolerabilem, aut brevem faceret.* Nam summi doloris intensio invenit finem. Notum est illud Poëta.

Si longus, levis est; si gravis ille, brevis.

ROS. Caput. XI.

191. **E** Fœcundis cœli uberibus pretiosæ ac pingues roris guttulæ, instar lactis, minutatim destillant. Eæ tamen priusquam in orbem se effundant, oportet cœlum apparere tranquillum, à ventis imperturbatum, nec nubibus obductum, nec nimio aëris frigore asperum. Ad hæc nunquam, nisi placido noctis serenâ tēporē fluunt. Plin. id observatū habens, *Rores, inquit, neq; gelu, neq; ardoribus, neq; ventis, nec nisi serenâ nocte.* Unde lemma. TANTUM NOCTE SERENA. Ita prorsus Divina gratia intra conscientias, non quidem superbas, inquietas, aut futibundas, sed serenas, ac tranquillas, instar roris, diffunditur. Hæc una ratio Isaïæ persuasit, ut Servatoris nostri adventum rori similem diceret, *Rorate cœli desuper;* nam, ut Petrus Damianus interpretatur, *impacata mentis hospitium non requirit.*

192. Si genuinam Psalms centesimi non mentem spectes, poteris verba illa, *Ex utero ante luciferum genui te,* è contextu Hebraico ita traducere, *EX UTERO AURORÆ ros juventutis meæ.* Proin rori opportunè inscripserim. EX UTERO AURORÆ. Symbolum id credas Incarnati Verbi, quod instar cœlestis roris è Deiparæ sinu, veluti è gratiosâ ac venustissimâ aurorâ, profluxit. *Ros ergo designat Christi generationem cœlestem ex Virgine, sicut ros nascitur ex aurorâ virtute cœlesti,* inquit R. Hadarsan, à P. Cornelio de Lapide adductus.

193. Roris destillatio æstivos calores mirâ temperie afficit. Ut adeò rori haud incongruè subscripseris. DULCE REFRIGERIUM. Ecclesia Orthodoxa, eandem roris vim in Spiritû Sancti auxiliis experta, illum in hæc verba salutatur. *Consolator optime, dulcis hospes anima, dulce refrigerium.*

Illam ipsam quoque in Mariâ Virgine prorsus copiosam reperiri testatur S. Germanus, venerabundo ore eidem supplex. *Sola, O Domina mea, sola, quæ sola mihi ex Deo solatium, sola estus in me existentis Divinus ros, &c.*

194. Carolus Bovius Emblematis loco rorem expressit, qui nascente die horti cujusdam flores recreans, epigraphen sustinebat. TOLERATÆ PRÆMIA NOCTIS. Cœlorum, & ipsius adeò Dei beneficentiam hæc imago representat; quippe qui suos servos, post calamitates toleratas, amœnissimis solatiis, ceu melle, sua viximè reficiunt. Regius Vates hanc Dei bonitatem deprædicans, exclamat, *Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo; consolationes tuæ latificaverunt animam meam. Noli ergo timere,* inquit Magnus Augustinus, *adeest in itinere auxiliator.* De Servatore nostro ait Tertullianus. *Favos post sella gustavit, &c.* Calpurnius roris indolem sequenti poëmate describit.

*Frigida nocturno tinguntur pascua rore,
Et matutina lucent in gramine gutta.*

195. Ni fallor, postrema hæc poëmat's verba, IN GRAMINE LUCENT, præsentis symbolo lemmatis loco, apprimè deservunt. Innuunt quippe, sicuti roris stillulæ, ceu totidem gemmæ, tenuissimo terræ gramini adhærescere solitæ, miram suam operandi vim plus quam alio quocunque loco exerunt, omnemque campum longè lateque fœcundant: ita demissos ac humiles mortalium animos à Divinâ gratiâ præ reliquis uberrimè fœcundari. Breviter ac verissimè S. Jacobus, *Humilibus, inquit, dat gratiam.* S. Augustinus. *Spiritus Sanctus capitur per humilitatem, repellitur per superbiam. Aqua est enim cor humile, tanquam locum concavum querens ubi subsistat; elatione autem superbie, tanquam tumore collis, repulsa labitur. Unde dictum est, Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Quid est, dat gratiam? Dat Spiritum Sanctum, implet humiles, quia capaces invenit.* In hanc rem appositè meus D. Salvator Carducius.

Rorantes gemme demisso IN GRAMINE LUCENT;

Pectore sic humili calice dona nittent.

MANNA.

Cap. XII.

196. **M** Anna Symboli loco epigraphen sustinet, è sacra Apocalypsi desumptam. VINCENTI, supple, *dabo manna absconditum.* Certè Hebræis cibus hic Angelicus non nisi post devictos Pharaonis assultus, & relictas Ægypti ollas è cœlis depluit; quisquis enim consolationis Divinæ manna concupiscis, prius insignem è tentationibus victoriam referas, necesse est. Stimulos subjiciens Magnus Augustinus, *Pugnate, inquit, ut vincatis, vincite ut coronemini.* Certè, Abbas Joannes, Cassiano teste, *mundana omnia vincens, & in cœlum mente conscendens, tantâ perfundi solebat interiori dulcedine, ut ne id quidem recordaretur, an pridie comedisset.* S. Franciscus Xaverius in cœlum defixus, ita consolationibus Divinis affluebat, ut exclamaret; *Satis est, Domine, satis est.* In Japone pedes iter faciens, ita in Deum absorbebatur, ut sæpè de viâ deflectens, in vepres, dumeta, & saxa inpingeret, nec adverteret; quocirca semper ei plantæ & tibiæ sanguine fluebant, cum tamen ille ne sentiret quidem.

197. Manna symboli loco inscriptum tener. PER MODUM RECIPIENTIS. Alludit nempe ad illud Philosophorum axioma, *Quid quid recipitur, per modum recipientis recipitur.* Sanctissimæ Eucharistiæ hæc figura est, quæ bonis gratiam, malis verò exitium affert. Gravissimè Apostolus. *Quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini.* S. Augustinus id explicans, subjungit, *Non ait, quia illa res mala est, sed quia ille malus malè accipiendo, ad judicium accipit bonum, quod accipit. Num enim mala erat buccella, quæ tradita est Judæ à Domino? Absit. Medicus non daret venenum; salutem Medicus dedit; sed indignè accipiendo, ad perniciem accepit, quia non pacatus accepit.*

198. Manna Hebræis omnem saporis varietatē dabat. Unde lemma. SAPIT OMNIBUS. Difertè Salomon. *Angelorum escâ nutritisti populum tuum; & panem de cœlo prestitisti illis sine labore, omne delectamentum in se habentem, & om-*

Psal. 118. 8.

S. Ambr. in hunc. loc. Senec. Epist. 78.

Plin. l. 2. c. 60.

Gratia Dei.

Isa. 45. 8.

S. Pet. D. m. lib. 8. Ep. 14.

Psal. 109. 3.

Christus nascens.

R. Hadarsan apud Corn. à Lap. super O eam c. 6. v. 3.

Spiritus S.

Maria. V. S. German.

Solatium post miseria.

Psal. 93. 19.

S. Aug. l. 50. Homil. hom. 27. cap. 1. Calpurn. in Eclog. 3.

Divina gratia humiles dignatur.

Jacob. 4. 6.

S. Aug. serm. 22. ex addit. à Symond.

Apoc. 2. 17.

Consolatio cœlestis.

S. Aug. Tract. 2. in Epist. Joan. Cassian. Co. las. 19. 4.

Eucharistia.

1. Cor. 11. 27.

S. Aug. Tract. 6. in Joan. 1.

Sap. 16.

Et omnem saporis suavitatem. Ita & Christus in Eucharistia, parvulis est lac, infantibus olus, perfectis solidus cibus, ut pulchrè explicat S. Gregorius Nyssenus. S. Cyprianus, Hic panis, inquit, omnium carnalium saporum irritamenta, & omnium exsuperat dulcedinum voluptates. Vide, quomodo his, qui Christi commemorant passionem intra sacra officia, quasi per quosdam canales, de interioribus fontibus egrediantur torrentes, & super omnes delicias lachrymis necesse est anima delectetur; quantam suavitatem anima inquirenti, ubi sit Deus suus, suspiria contemplationis eliciant.

199. Manna Hebræis tantum roboris contulit, ut Amalecitas febrici pugna superârunt, lemma. DAT ROBUR. Genuina hæc Sanctissimæ Eucharistia imago est, cujus virtute omnia cœlestis patriæ impedimenta ac tentationes citra negotium remouentur. S. Bernardus. Duo illud Sacramentum operatur in nobis, ut videlicet & sensum minuat in minimis, & in gravioribus peccatis tollat omnino consensum. Si quis vestrum non tam sapè modò, non tam acerbos sentit iracundia motus, invidia, luxurie &c. gratias agat corpori & sanguini Domini, quoniam virtus Sacramenti operatur in eo. Et S. Joannes Chryostomus. Hæc mensa anima nostra vis est, nervi mentis, fiducia vinculum, spes, salus, lux, vita nostra.

200. Manna, congenita suâ dulcedine, suavissimum sacchari saporem & colorem referebat, lemma. DULCEDINE PRÆSTAT. Ita Sanctissimæ Eucharistia gustus adeò suavis est, ut præ illo terrenas voluptates omnes fastidiamus. Unde post sumptam Eucharistiam S. Cyprianus teste, sequitur, ut deinceps peccatorum pocula horreat, & omnis sapor delectamentorum carnalium sit ei quasi rancidum, radensque palatum acule mordacitatis acetum. Eodem symbolo felicissima Beatorum ambrosia, & suavis innarrabilis significatur. Ibi enim, inquit, S. Gregorius, est lux sine defectu, gaudium sine gemitu, desiderium sine poena, amor sine tristitia, satiety sine fastidio, sospitas sine vitio, vita sine morte, salus sine languore; Perfecta viget in omnibus charitas, una omnium letitia, una iucunditas.

201. Manna, sive in parvâ, sive in magnâ copiâ ab Hebræis collectum, singulis tamen totum id conferebat, quod ad diurnum victum suffecerat; Angelo nimirum invisibiliter addente, si infra debitam portionem; demente verò, si ultra illam collegissent; ut explicat P. Cornelius à Lapide. Unde lemma. EADEM MENSURA CUIVIS. Ita Christum in Sanctissima Eucharistia æqualiter omnes recipiunt, sive species plures, sive etiam hostia major sit, sive minor. D. Thomas, Ex hoc, inquit, quod sacerdos plures hostias consecrat in unâ Missâ, non multiplicatur effectus huius Sacramenti, quia non est, nisi unicum sacrificium. Nihil enim plus est virtutis in pluribus hostiis consecratis, quàm in unâ, cum sub omnibus, & sub unâ nõ sit nisi totus Christus. Unde nec si aliquis simul in unâ Missâ multas hostias consecratas sumat, participabit majorem effectum Sacramenti. Eodem symbolo innuitur, miram adeò esse Dei providentiam, ut omnibus æqualem annonam, quæ vitæ tuendæ sufficiat, subministret; superflua enim avarorum divitiarum crumenis duntaxat replendis, & animabus inquinandis, non verò fami exsaturandæ conducunt. Pulchrè S. Chryostomus. Avarus dives à paupere tantis differt curis, neglectu Dei, corporis iniquatione, & animi perditione: nam ventrem uterque aque satiant.

202. Hebræorum manna summo mane colligi debebat, ut præ incalente sole liquefcere solitum. lemma. SUB SOLE LIQUESCET. Ita nimirum orationis ac gratiæ Divinæ capescendæ opportunif- Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erash. Tom. I.

simum tempus matutinum; reliquo enim die intentio nostra facilè inter negotia distrahitur. Certè Sapiens de mannâ, ad solem liquefcente, ait. Statim ab exiguo radio solis calefactum, tabescebat: ut notum omnibus esset, quoniam oportet prævenire. Solem ad benedictionem illam, & ad ortum lucis adorare. Unde Jobus sanctificabat illos (filios), consurgensq; diu- culo offerebat holocausta pro singulis. S. Athanasius, Magnum, ait, certaminis decus, è lecto ipsâ Deo sistere se ipsam, & prævenire in gratiarum actione solem. Et S. Chryostomus in illa Platis Regii verba. Mane exaudies vocem meam, ait, Ab initio diei David dabat Deo primitias. Oportet enim ad gratias tibi agendas solem prævenire, & ante ortum lucis te interpellare. &c.

Sap. 16. 28.

Job. 1. 5.

S. Athan. in Psal. 5.

S. Chryost. in Psal. 5.

N I X.

Cap. XIII.

203. Omnes inferi hujus orbis creaturæ, gemina, herba, arbores, fructus, metalla &c. facundo solarium radiorum vigore adolescant, suaque incrementa ab illo capiunt; unicum nivem ab hæc suâ universali beneficentiâ exclusam vult ille siderum Princeps; utpote quam dissolvit, suffocat, ac extremè persequitur. Unde nivi, ad solis conspectum depictæ, inscribes. DECRESCIT, NON INCALESCIT, vel, DECRESCIT, QUO CÆTERA CRESCUNT. Genuina hæc ingrati animi idea est, qui cœlestium beneficiorum radiis copiosè excitatus, tantum à perfectione comparandâ abest, ut potius ad deteriora ruat, mentemq; dissolutam majoribus probris involvat. Hanc complurimum miseriam non sine suspirio deplorat Salvianus, Deus, inquit, nobis bona præstat, ut boni simus: nos è diverso, quoties bona accepimus, mala nostra cumulamus. Ille nos beneficiis suis vocat ad probitatem, nos ruimus in improbitatem. Ille beneficiis suis nos provocat ad compunctionem, nos ruimus in dissolutionem, &c.

Ingratus.

Salvianus 16. de vero Iudic.

204. Nivis frigus terræ coëcendæ deservit, ut in fructibus producendis ante præstitutum tempus nec quidquâ luxuriare possit, sed omnes illos destinata messi maturos ac copiosos reservare debeat. Proinde campum, nive respersum, hoc lemma ornari. RIGORE FOECUNDAT. Ita prudens ac discreta corrigendi ratio immoderatis vitæ nostræ licentiis frenum injicit, & ad saluberrimos beatitatis æternæ fructus proferendos disponit. Utinâ Domine Jesu, Divi Ambrosii preces sunt, terram meam nivis istius candore respergas, ne præpropere calore ver- nantis corporis arva luxurient; sed potius foris nivali semina verbi cœlestis pressa facundent. Calamitates etiam occasione opportunissimam ipsâ suâ mole afferunt, ut pietatis calorem, ac virtutum frugem longè uberrimam concipiamus.

Correctio discreta.

S. Ambros. 1. 7. in Luc. cap. 11. Calamitates utiles.

205. Tametsi nix, intra valles & campos dispersa, facili negotio dissolvatur; attamen supra montium cacumina ætatem ferre, ac diutissimè conservari assollet. Emblematis lemma, è Divino Psalte mutuum, subjunxi. IN ALTIS HABITAT, vel, CELSO LOCATA PERENNAT. Ita omninò puritas, castimonia, & innocentia potissimum supra vitæ religiosæ fastigium collocari desiderant, quod in orbe hoc infero, nullis non injuriis indes pervio, integritatem suam difficillimè fartam rectamque custodire possint. Petrus Bercorius. Sicut nix in montibus plus quàm in vallibus perseverat, sic in contemplativis plus viget castitas, quàm in activis. Et paulò post. Nives sunt divitiæ & mundi prosperitates, quæ plus abundant in superbis & montosis, quàm in vallibus, id est humilibus

Psal. 112. 5.

Innocentia

Pet. Bercor. Reduct. 1. 5. c. 25. n. 1.

Idem n. 7.

S. Greg. Nyss. S. Cyp. Tract. de Coena Domini.

Eucharistia.

S. Bernard. Serm. de Baptis. in Coena Domini habito.

S. Jo. Chryost. Hom. 24 in 1. ad Corinb.

SS. Eucharistia.

S. Cyprian. loc. cit.

Beatorum gaudia.

S. Greg. in Psal. 7. penitential.

Corn. à Lap. in 2. Corinb. 8. 15.

Eucharistia.

D. Thomas quest. 79. art. 7. ad 3.

Divitiarum superflua.

S. Chryost. Hom. 40 in 1. ad Cor.

Oratio matutina optima.

S. Aug. Lib. Medit. c. 37.

virtuosis. Unde Magni Augustini ad Deum preces. Tene mentem meam, ne ad ima tenebrosa vallis corruiat, & prohibeatur alta respicere. Tene cor meum manuâ, quia sine te ad altiora non rapitur.

Calamitas utilis.

S. Ambros. l. 7. in Luc. c. 11.

Verbum Dei.

S. Aug. l. 10. Conf. cap. 6. Idem lib. 50. Homil. hom. 29.

Peccator.

Pœnitens.

Act. 9. 6.

Ibid.

S. Aug. in Psal. 138.

SS. Petri & Pauli conversio.

Greg. Coman. Canon X. Stanza 6.

206. Nix, campos & vineas cooperiens, epigraphen tenet. HINC MESSIS UBËRIOR, S. Ambrosio id observatum. Nix, inquit, cum cadit, latior solito tritici proventus exuberat. Animus noster, ærumnis tantisper obrutus, ad plurimam sanctimonie frugem consequendam instruitur; rursus Verbi Divini fomentis, ceu candida ac fecunda nive, contactus, miram operandi vim concipit. Expertus id Magnus Augustinus, Percussisti, inquit, cor meum verbo tuo, & amavite. Et rursus. Ego vires parvas habeo, sed verbum Dei magnas habet; valeat in cordibus nostris.

207. Nivem, supra montes sparsam, ac solarium radiatorum contactu mox dissolvendam, hoc lemmate notarunt. CITO DILABITUR. Bartholomæus Rossus hac icone persuadet, hominum corda, quantumvis instar nivis argentia, primo gratie Divinae aspectu commoveri, & pristinae suae teneritudini restitui. Unde alius eidem Emblematis subscripsit. COELESTI LANGVET. D. Paulus huic imagini firmamentum addit, qui licet scelerum frigore ac odio versus Christianos penè congelatus, mox tamen, ubi circumfusus eum lux de caelo, suavi quodam languore emolliabatur, Domine, inquit, quid me vis facere? S. Petrus quoque, vix unico Solis Divini aspectu tactus, mox in tenerissimas lachrymas est solutus. De hoc S. P. Augustinus. Petrum pollicentem & negantem, præsumentem & deficientem, viderunt tamen oculi tui, nam quod exiit foras, & flevit amarè, stetit ille de respectione Dei fuit. Hinc meus D. Gregorius Comaninus, Divini illius aspectus memor, vernaculâ linguâ canit.

Luci del mio Signor, luci gioconde, Mirate or me così fiammanti, e belle, Che struggendosi quelle Nevi, che al cor fan verno, un doppio rio Versi di picanto anch'io, Anzi un diluvio, che l' antiche, e nove Colpe sommerga, e me tutto rinove.

Vita humana.

Ovid. l. 1. Amor. Eleg. 8.

Labitur occultè, fallitq; volubilis etas, Et celer admissis labitur annus equis.

Libido.

S. Aug. in Psal. 57. Magdalena.

208. Nix, folis ardore soluta, epigraphen tenet, ARDORE LIQUESCO. Libidinis adeò immodicus est ardor, ut non animæ tantum, sed & corporis vires enervet, perdatque. Magno Augustino teste, Concupiscentia mala quasi ardor est ignis: ignis consumit vestem, libido consumit animam. Porrò Maria Magdalena, ad Christi Solis Divini, pedes provoluta, in lachrymas desuit, suaque inter suspiria nobilis cujusdam ingenii ore sequentes sensus expressit.

Nix ego, Sol Christus, radiatorum ARDORE LIQUESCO:

Nil mirum ex oculis si fluat unda meis.

209. Nix, in candidos floccos decidua, lemmatis loco per prolopopoeiam de se ipsâ testatur. MIHI CANDOR AB ALTO. Ita quidquid sanctitatis, castimonie, aut gratie candore resplendet, non nisi à supremâ & infinitâ Dei bonitate scaturire potest. Unde Hugo Cardinalis in illa Threnorum

Castitas. Hugo Card. in cap. 4. Thren. v. 7.

verba, Candidiores Nazarei ejus nive, ait, Nix comparatur castitati, vel per nivem castitas designatur; quia sicut nix ex alto descendit, sic nullus castus est, nisi dono speciali. Sap. 8. 21. Scribi quòd aliter non possum esse continens, nisi Deus det. S. Augustinus. Habes quod ames, pro mundi amoribus, imò pro immundis amoribus. Sed parum est moveri, nisi impetres adjuvari. Est ergò à Deo patientia nostra contra dolores, & continentia, qua necessaria est contra voluptates.

210. Ut Mariam Virginem ab ipso conceptionis suæ exordio penitus illibatam commonstret; nivis congeriem, hoc lemmate distinctam, pingit. MEUS EST AB ORIGINE CANDOR. Ad hoc propositum Joannes Geometra.

Gaude concretum sublimi corpus olympo, Et vitii nostri crimine Virgo cares.

S. Gregorius Thaumaturgus, Deiparam venerabundo ore affatus, Tu sancta, inquit, omni humana natura gloriosior ac purior, sanctiorque effecta es, ac nix quidem candidiorem habens mentem &c.

211. E nive, veluti è speculo, fucatum hypocrite sanctimoniam discernere licet, utriusque enim describeris. ALBA, SED FRIGIDA. vel certè, CUM FRIGORE CANDOR. Nam S. Petro Damiano Cardinale teste, Hypocrita, qui se per sanctitatis adumbratâ figmentum transfiguratur in Angelum lucis, nullis infervet estibus charitatis, atque, ad instar nivis, simul est ALBUS, ET FRIGIDUS. In eandem sententiam S. Isidorus. Nives, inquit, sunt homines, dilectione frigentes: qui, etsi existant candidi puritate Baptismatis, non fervent spiritu charitatis.

212. Nivem, eximie puritatis ideam, hoc versu, ceu lemmate, insignies. AL MIO RISCONTRO OGNI BIANCHEMAZZA E VILE. Id est. SIC MIHI COLLATUM VILESCIT QUODLIBET ALBUM. Emblematis suffragatur S. Joannes Chrysostomus, de Divinis prærogativis differens. Sicut ad comparationem nivis & solis omne mundum sordidum videtur, & omnia lucida obscurum; ita quantum ad comparationem Dei; qui solus singulariter est bonus, omnes mali videntur. Eandem iconem etiam S. Joanni Baptistæ propriam facit; si albam vestem, inquit, posueris juxta nivem, incipit tibi sordida apparere, etsi verè sordida non est; tamen similitudine nivis sordida inveniuntur; sic quantum ad comparationem Joannis, omnis homo videbatur immundus.

213. D. Octavius Boldonus, Divinam providentiam significaturus, nivem pinxit, quæ, per campos sparsa, epigraphen tulit. OPPORTUNE FOECUNDAT. Testem habeto Prophetam Regium. Oculi omnium in te sperant Domine, & tu das illis escam in tempore opportuno. Et Rursus. Omnia à te expectant, ut des illis escam in tempore. Id est, interprete S. Basilio, Abs te omnia suo tempore, qua necessaria sunt, reportant. S. Ambros. eandem fecundandi virtutem in Verbo Divino animadvertens, Verè, inquit, hic solus sermo nivibus comparandus, qui de caelo missus in terras, jejuna nostrorum arva pectorum fecundat.

214. Eam esse eloquentie vim, ut rigentes etiam acinuratos hominum animos emollire queat; P. Octavius Boldonus nivis Emblemate demonstrat, quæ zephyro spirante resolvitur, fugamque è campis molitur. Epigraphen, DIFFUGERE, Horatius suppeditat.

Diffugere nives, redeunt jam gramina campis.

Porrò purissimus nivis candor illustrem justorum typum

S. Aug. serm. 42. de Divers. cap. 2.

Concepcio immaculata Mariæ. Io Geomet. Hymn. 3.

S. Greg. Thaum. serm. 2. Abnunt.

Hypocrita.

S. Petr. Dam. l. 6. Epist. 42.

S. Isid. de mundo. c. 31.

Puritas Divina.

S. Jo. Chrysost. Hom. 18. Imperf.

S. Joannes Baptista. Idem Hom. Imperfect.

Providentia Divina.

Psal. 144. 17. Psal. 103. 27. S. Basil. in hunc loc.

Verbum Dei.

S. Ambros. l. 7. in Luc. c. 11.

Eloquentia.

Horat. lib. 4. Carm. Ode 7.

Justi per-
terrefacti.

Apocal 20 11

Maria
protectrix.

S. Amed.
Hom. 8. de
Laud. Virg.

Concio-
nator.

S. Greg. Papa
127. Moral.
cap. 14.

Exemplū
moribun-
di.

Christus
patiens.

S. Ambrosii.
3. de Fide c. 2.

Castitas
modesta.

Job. 31. 10

P. Gasp.
Sancti in
tonic loc.

typum præfert; unde Joannes Apocalypticus, sese vidisse testatur, sanctissimos homines ac Cœlites, viso Divini Judicis, ceu solis perspicacissimi, vultu, ingenti terrore percussos aufugisse. *Vidi thronum magnum, candidum, & sedentem super eum, à cuius conspectu fugi terra, & cœlum, & locus non est inventus eis.* Si demùm in nivis frigore calamitates humanas contemplari libeat, opportunè dixeris, ad tūnum Deiparæ Virginis (quam Deus Sole amictam voluit) obtutum, eas omnes evanescere, & irritas cadere. Fidem suam interponit S. Amedeus, de Virgine Matre differens. *Velut ardore solis destitit glacies: sic ab ejus facie inimicorum deperit acies, eaque jubente nihil adversi subsistit.*

215. Nix, per campi planitiem sparsa, epigraphen tenet. SOLUTA FOECUNDAT. Hoc inter encomia sua numerari cum primis studeat bonus Prædicator, ut discretâ & opportunâ suâ facultatē auditorum mentes, veluti terras steriles, mirâ ubertate, fructibusque plurimis repleat. S. Gregorius Papa. *Sicut nix terram, cum jacet, operit, cum verò liquatur, rigat: ita Sanctorum virtus per firmitatem suam apud Deum vitam peccatorum protegit, & per condescensionem suam, quasi liquefacta, arentem terram, ut fructus proferat, infundit.*

216. Joannes Baptista Seccus, ad Comitissæ Lucretiæ Gambaræ exequias, Emblematis loco, nivem statuit, quæ liquefacta, campum irrigabat; cum lemma. RIGAT LIQUESCENS. Innuebat videlicet, heroem illum longè virtuosissimum, tametsi è mortis luctu jam jam fatiscens, adhuc tamen adstantium coronam sanctissimis præceptionibus ac exemplis uberrimè locupletasse. Id ipsum tamen jure longè meliore de Christo patiente dixerim, cuius singulæ actiones, ipsaque ad eò mors humanam gentem amplissimis virtutibus ac beneficiis fecundantur. Pulchrè S. Ambrosius. *Fatigatur ex itinere Jesus, ut reficiat fatigatos; petit bibere, sitientibus potum spiritualem daturus; esurit, cibum salutis esurientibus traditurus; moritur, vivificaturus: sepelitur resurrexerit; tremulo pendet in ligno, confirmaturus trementes; &c.* Cæterum Emblematis explicando sequens epigramma subjunxit Seccus.

*Ut nix per tepidas estu delabatur undas,
Donat & interitu vivere prærata suo:
Sic nostras moriens fecundat Gambara mentes,
Et docet ad vitam nos inhære novam.*

217. Nivem ab aquâ vel in hoc etiam differre cernimus, quòd hæc, instar crystallini speculi, diversos colores, ac obvias qualvis rerum confinium formas in se effingat; nix contra, observante Francisco Paulino, OBJECTA NEC EXPRESSIT ORA; nix enim recipiendis aliorum imaginibus penitus ineptam se exhibet, neque candorem suum temerè violari patitur. Hominis illius hanc iconem propriam dixeris, cui ex æquo & vitæ castimonia & modestia obtigit: is quippe sive domi, sive in itinere, omninò decretum sanctumque habet, nec intra oculos, nec intra animam imagines illas admittere, quæ integritatis suæ candori labem vel minimam alpergere, eamque contaminare possent. Talem se Jobus Deo & Orbi probavit, *Pepigi fedus, inquit, cum oculis meis, ut ne cogitem quidem de Virgine.* Nimirum, interprete P. Gasp. Sanctio, *Docet, ad eò sibi castitatem, munditiam, atque candorem placuisse, ut non solum oculos, qui in ipsius erant potestate, ab aspectu, sed etiam mentem à seminarum cogitatione contineret.*

218. Geminum è nive beneficium recipimus: primò quidem exsuccam & arentem terram fecundo suo liquore irrigat; dein, omnem terræ squalorè mundi symbol. Picinelli & Aug. Erast. Tom. I.

ac spurcitiem tegit. Unde lemma. RIGAT, ET OPERIT. Ita Justus obduratos aliorum animos bono suo exemplo rigat, eorumque vitia prudenti ac discretâ charitate coram aliis abscondit. Appositè S. Gregorius. *Sicut enim nix, inquit, terram cum jacet, OPERIT, cum verò liquatur, RIGAT: ita Sanctorum virtus per firmitatem suam apud Deum vitam peccatorum protegit, & per condescensionem suam, quasi liquefacta, arentem terram, ut fructus proferat, infundit.*

219. E versutis mercatoribus non nemo, cum ob fidem creditoribus desertam, foro cedere, fortunisque omnibus exui juberetur, mox plurimùm alieni æris contraxit, sicque non tantum nomen, sed & divitias, è conturbatione deperditas, cum insigni auctario, redemit. Hanc hominis vafritiem demonstraturus D. Joannes Baptista Mazzolenus, pro eruditi ingenii sui more, Emblematis loco, niveum globum depinxit, qui per montis præcipitium devolutus, è sociatâ nive in amplam molem excrevit. Epigraphen addidit. CUMULATA CADENDO. Id ipsum etiam de prostutiti pudoris muliere dixeris, quæ è frequenti libidinis, ac impudicitæ lapsu magnam divitiarum vim congestit. Dedecus est, unicam olim meretricem è turpi corporis quæstu integram pyramidem maximis imperis in Ægypto erigi curasse; aliam item iisdem sumptibus vasta Græcæ cujusdam civitatis mœnia extrui fecisse; adjuncto hoc dicterio; *Ex Græcarum intemperantiâ.* Cæterum complures, dum in peccata ruerè permittuntur, ex ipso suo lapsu cumulatam virtutis colligendæ occasionem capiunt. Audacter Magnus Augustinus, *Audeo dicere, inquit, superbis continentibus expedit cadere, ut in eo ipso, in quo se extollunt, humiliantur. Quid enim prodest, cui inest continentia, si dominatur superbia?*

220. Nix, intra angustas montium cavernas, veluti in tenuissimis porticibus videnda, à P. Garbeto hanc Claudiani gnomam lemmatis loco recepit. LATUISSE JUVAT. Puritatis ac innocentie hoc schema est, quæ solitudinis & recessus beneficio integræ persistunt. Inde fit, ut, quæ in sacris Litteris phrasi latinâ vocantur *Virgines*; idiomate Hebræo dicantur *Abscondite*; prout è compluribus Genesios, Isaia, & Canticorum locis testatum faciunt Interpretes; verissimè proin *latuisse juvat.* Dicta confirmans S. Hieronymus, suam Eustochium his omninò verbis hortatur. *Semper te cubiculi tui secreta custodiant. Audies ab sponso; Hortus conclusus soror mea sponsa, hortus conclusus &c.*

221. Qui virum eximium, in ætate provecta ad Cardinalium purpuram sublevandum, augurari cupit; Emblematis loco nivem pingat, hoc lemma insignem; VETUSTATE RUBESCET. Nam è Plinii, aliorumq; sententiâ, *Nix vetustate rubescit.* Id ipsum de Martyre sene dixeris, cujus cani tandem nobilissimâ proprii sanguinis purpurâ ornantur. Sic Eleazarus, *vir ætate provectus*, quod Dei mandatum transgredi nollet, tyranni imperio interfectus est. S. Aretas, nonaginta quinque annorum senex, jamjam capite plectendus, *Ego autem, inquit, sum beatus, non ob id præsertim, quòd in hac vitâ in bonâ fui existimatione; sed quia in profunda senectute sub eo martyrium, & tam magnam, & populo tam frequentem civitatem, & totam regionis ipsius gentem Deo offero; qui etiam mei perpetuam conservabit memoriam, summas illi gratias agentes; uti prolixè refert Surius.*

222. Nix, per montem Æthnam dispersa, quantumvis igni vicina, nihil tamen exinde dani sustinet; utpote ARCANO DEFENSA GELU. Ita Virgineo

Justus.

S. Greg. 1. 27.
Moral. cap. 14.

Quæstus
mali.

Peccata
interdum
utilia.
S. Aug. De
Verb. Dom.
serm. 53. c. 8.

Claud. 3. de
Rap. Prosper.

Solitudo
Virginum.
Gen. 24. 16.
Isaia 7. 14.
Cant. 1. 2.
S. Hieron. Ep.
22. ad Eustoch.

Vaticini-
um Cardi-
nalatus.
Plin. 1. 11.
c. 35.

2. Mach. 6.

Sur. 24. Or.
Job.

Virginitas
constans.

S. Greg. l. 29.
Moral. c. 11.

Luc. Flor. lib.
2. cap. 4.

Libido ef-
faminat.

Senec. Epist.
51.

S. Aug. Epist.
205. Tom. 2.

neo D. Thomæ Aquinatis candori penitus nihil de-
cessit, quantumlibet à Tartareis lalcivæ lupæ
flammis acerrimè infestaretur. Eandem nivis Æth-
neæ resistantiam etiam in obduratis ac rebellibus
peccatorum animis experimur; E S. Gregorii do-
ctrinâ, *Quid aliud nive vel grandine, nisi frigida ac
dura intelligenda sunt corda pravorum? Sicut enim fer-
vore charitas, sic solet in sacro eloquio frigore malitia de-
signari.*

223. Lucius Florus, quærens, cur ii, qui alpes in-
colunt, in primo conflictu strenuè ferociterque ho-
stem aggrediantur; pugnâ verò paulatim incalescen-
te, spiritum remittant, & languescant animis? re-
spondet, *Alpina corpora, humenti cælo educata, habent
quidquam simile cum nivibus, quæ mox, ut caluere pu-
gnâ, statim in sudorem eunt, & levi motu, quasi sole, la-
xantur.* Unde nivem, è vicino sole mollescentem,
hoc lem-mate afficies. **MOLLESCIT AB IGNE.**

Ita homo, ardore venereo tactus, mox effæminatur,
& masculus ejus animus in mollitiem, ignaviamque
degenerat muliebrem: quantocius enim enervant,
ut primùm irruerint, libidinis flammæ. Olim invi-
cti extitere Milesii, qui delitiis, luxuque diffuentes,
brevis totius roboris jacturam fecere. Immoderata
carnis petulantia, importuna illa lues, ardorque
perniciosissimus, totam subvertit Pentapolim. Se-
necâ teste, *Una Hannibalem hyberna solverunt: & in-
domitum illum nivibus atq; alpi-bus virum enervave-
runt fomenta Campanie, Armis vicit, vitis victus est.*
Præclare S. Augustinus. *Unde turpe est, ut, quem
non vincit homo, vincat libido.*

GRANDO.

Caput. XIV.

Calamitas
generosè
superata.

Lips. l. 2. de
Const. cap. 19.

Senec. Epist.
45.

Mala so-
cietas no-
xia.

S. Hieronym.
Epist. 7.

S. Greg. Naz.
in Tetra-stich.

224. **C**alamitatis, brevi finiendæ, imaginem
grando representat, quæ vix tecto alli-
sa, mox rumpitur dissilitque. Unde Bargalii inscrip-
tio. **ILLIDIT, AT DISSILIT.** Cæterum grandin-
em contratio robore adeò veloci diffringi, nulla
alia est causa, nisi tecti durities. Eodem planè modò
ærumna, adversus robustum hominis magnanimi
pectus impulsâ, mox repercutitur, irritoque conatu
cadit. Justus Lipsius. *Ut grando, tectis magno strepi-
tu ILLISA, ipsa tamen DISSILIT: sic clades in fir-
mum animum si accidunt, franguntur, non frangunt.*
Et prior illo Seneca, de adversâ fortunâ differens,
*Ejus tela, inquit, quibus genus humanum debellatur,
grandinis more dissiliant; quæ incussa tectis, sine ullo
habitatoris incommodo, crepitat, ac solvitur.*

225. Grando, ex Aristotelis, aliorumque Meteo-
rologorum doctrinâ, vaporatio est calidissima, quæ
solis virtute ad mediam aëris regionem, naturâ suâ
intensè frigidam, elevata, ibique ad verso frigore
concreta ac conglaciata, tandem agmine factò non
sine impetu in terram ruit. Unde Paulinus cadenti
grandini subscripsit. **EX CALORE GELU.** Idem
iis usu venit, qui è frequentatâ hominum frige-scen-
tium societate mentem suam igneam paulò post in
algentem ac conglaciatam, dolendâ metamorphosi,
transformari sentiunt. Damno suo id didicit S. Pe-
trus Apostolus; cum enim inter Pontificis famuli-
tium moras traheret, adeò in Servatoris sui obse-
quius obriguit, ut tertiâ vice illum perfidè negare
non erubuerit; & quod mireris, homo paulò ante
totus igneus, repentino motu in glaciem sit muta-
tu s. Nimirum, afferente S. Hieronymo, *Proclivis
est malorum imitatio, & quorum virtutes assequi ne-
queas, citò imitaris vitia.* Providè S. Gregorius
Nazianzenus.

*Si frequens sis cum malis, eris malus:
Ne munus unquam sumas de manu mali:
Veniam suorum nam petit sic criminum.*

Et Seneca. *Sumuntur à conversantibus mores. Et ne
quædam in contractos corporis vitia transliunt, ita ani-
mus mala sua proximis tradit, &c.* Seneca l. 5.
196.

GLACIES.

Cap. XV.

226. **V**itæ nostræ conservandæ aptissimam oc-
casionem à solitudine subministrari,
Lucarinus è glaciei emblemate persuadere nititur,
quæ in hypogæo supra paleas asservari solita, epigra-
phen tener. **NE LIQUESCANT.** Ab hoc sensu non
multùm alienus est Petrus Bercorius: *Per nivem,
inquit, Potest intelligi timor Dei, qui scilicet candorem
innocentiæ secum portat. Iste igitur optimè custoditur, si
in paleâ, id est, in humilitate & consideratione nostra vi-
lis fragilitatis, sub terrâ, id est, sub memoriâ nostra mor-
tis & terretatis, sagaciter teneatur.* Nihil proinde ho-
minem in solidâ virtute adeò servat, atque crebra
mortis imminentis memoria, animusque indies in-
tra tumuli sui profundum descendens. Pulchrè S.
P. Augustinus. *Nihil sic revocat homines à peccato,
quemadmodum imminentis mortis cogitatio.* Emble-
ma non dissimile, glaciem scilicet in fursure recon-
ditam, Academici Furfurarii circumferunt; cum
lemmate. **IN LEI M' ATTEMPO.** Id est, **SER-
VOR IN IPSO.**

Solitudo.

Pet. Bercor.
Reduct. l. 6.
cap. 25. n. 8.

Mortis
confidera-
tio utilis.

S. Aug. de
Gen. contra
Manich. lib. 2.
cap. 28.

FULGUR.

Cap. XVI.

227. **F**ulgura tonitruum sunt prodromi. Illis e-
nim coruscantibus, hæc cum immani fra-
gore è vestigio subsequuntur. Unde fulguri, inter a-
tras nubes divaganti, inscripsi. **TONITRUA PA-
RAT.** Ita sanè terrenæ prosperitates æterni excidii
sunt prognostica. Opportunitissimè S. Bernardinus
Senensis. *Sicut fulgur tonitrua parat, ita prosperitas
supplicia sempiterna prænuntiat.*

228. Terrenæ prosperitates ac dignitatum fastigia
aptissimâ sui effigiem in fulgure expressam habent;
quippe quod inter nubes resplendens, authore Ab-
bate Certano, epigraphen reddit. **BRIEVE
SPLENDOR, CHE IN APPARIR SPA-
RISCE.** Id est, **PERIT, DUM FULGURAT.**
Regius Propheta hujus periculum fecerat; *vidi, in-
quit, impium superexaltatum, & elevatum sicut cedros
Libani, & transivi, & ecce non erat; & quæsi vi enim,
& non est inventus locus ejus.* Hoc vatis Divini testi-
monium Jacobus Billius sequenti epigrammate
explicat.

*Vidi ego, qui latis rerum successibus utens
Tollebat tumidum stultus ad astra caput.
Immemor atque Dei provsus, rebusq; secundis
Ebruis athereas despiciebat opes.
O levas hominum mentes, o pectora caca,
Quam nihil est magni, quidquid hic orbis habet!
Vix ego transferam, cum protinus ora retorquens,
Cum fastu hunc vidi jam perüsse suo.*

Ad hæc, S. Lucâ teste, Dæmon Servatori nostro
monstravit *omnia regna orbis terræ in momento tem-
poris; & quidem, interprete S. Ambrosio, benè in mo-
mento;*

Felicitas
mundana.

S. Bern. Se-
nen. in serm.
5. post Dom.
2. Quadr.
art. 3. cap. 3.

Felicitas
mundana.
Psal. 36. 35.

Jacob. Billius
Antholog.
sacr. lib. 2.

Luc. 4. 5.
S. Ambrosio
hunc lo. non
momento;

mento ; non enim tam conspectus celeritas indicatur , quam caduca fragilitas potestatis exprimitur. In momento enim cuncta illa praterunt , & saepe honor saculi abiit , antequam venerit. S. Joannes Chrysoctomus. Archidemon , inquit , in puncto cuncta regna mundi coegit , & gloriam eorum , & cum omnibus visus est , ut cum omnibus evanesceret. Celerem hunc transitum etiam in mundi venustate deprehendens S. Gregorius Nazianzenus , ait , Pulchritudo brevis , atque fulgetro similis. Coronidis loco , Abbas Grillus momentaneam vitae humanae fugam eodem penè sensu describit.

lentius propulsantur ventis & turbinibus culmina quacun- que sunt altiora. Ita magis magisque , quo plus ceteris unusquisque potest , sciat esse sibi metuendum , ne aliquo minoretur. In hanc ipsam sententiam Seneca.

Senec. in A- gamem. act. 1.

————— Feriunt celsos
Fulmina colles : corpora morbis
Majora patent &c.

Eò reflectens Jacobus Gaddus , libri sui frontem hoc disticho animavit.

Invidia trepidant solum excellentia fulmen ,
I liber , invidia fulmine liber eris.

Cæterum eodem symbolo aptè innues , superbos , Superbi eosque omnes , qui dignitatum aut gloriae fastigia occupant , supplicii Divini fulmine longè acerbissimo esse feriendos.

232. D. Jovius in præcedentis lemmatis locum ; Paupertas
Feriunt summos ; substituit : HUMILIORA MI-
NUS. Verissimè enim , conditio minus elevata , mi-
nus etiam periculi sustinet. Seneca. Secura.

Senec. Hyp-
polyt. act. 3.

Munus parvos fortuna ferit.

Et Magnus Augustinus. In humilitate est fortitudo , nolite timere superbos. Humiles tanquam petrae sunt. Petra deorsum videtur , sed solida est. Superbi quid , quasi summi ; & si alti sunt , evanescent. Torquatus Tassius Dialogi more senem pastorem , Erminia colloquentem , introducit ; ubi , cum hæc miraretur , qui ille in regione , tot bellis infestâ , posset quietus vivere , respondit Pastor.

S. Aug. in
Psal. 92.

Torquatus
Tass. Gerusa-
lemme
liberata
Canto 7. st. 9.

O sia gratia del Ciel , che l' humiltade
D' innocente pastor salui , e sublime :
O che , si come il folgore non cade
In Basso pian , ma su l' eccelse cime :
Così il furor di peregrine spade
Sol de gran Rè l' altere teste opprime :
Ne gli audi soldati à preda allesta
La nostra povertà vile , e negletta.

Et meus Concanonicus , D. Gregorius Comaninus.

Greg. Co-
man. ne i suoi
Affetti l. 2. c. 1.

Antica selva , in cima a Pelio , & Ossa
Più forte scossa da contrari fiati
Di venti irati , che giù in valli , ò in campi ,
Cinto di lampi il folgor cieco , e torto ,
Da rabbia scorto , le sassose fronti
Vrta de i morti , e tocca il pian di rado.

Huic affinis Jacobus Gaddus , inter cæteras Odas canit.

Emissa caelo vindice montium
Culmen superbum spicula verberant ,
Ferire qua parvunt penates
Agricolarum , humilesque valles.
Sunt imatura &c.

Denique Fulvius Testi in quodam Poëseos suæ ludo non sine ingenio canit.

Fulv. Testi
nella 3. parte
delle sue poe-
sie.

Ben dal ciel forza di fulmini
De le torri atterra is culmini ,
E sfrondate ,
Lacerate ;
Suol lasciar alpine toneri ;
Ma di Giove irata destra
Se tonò ,
Non toccò
Basso nòrto umil ginestra ,
E di canne in vil riconeri ,
Stan sicuri i pastor pomeri.

H 4

233. Ge-

F U L M E N.

Cap. XVII.

Calamitates. 229. Regulæ loco circumfertur , calamitatibus nostris à fulmine superveniente finem imponendum significari ; vicissim verò ab eodem , si rebus secundis interveniat , gravissimas misérias portendi. Hinc D. Jovius fulmini inscripsit. EXPIABIT , AUT OBRUET. Hanc cum fulmine analogiam in ærumnis , à Deo immisissis , experimur ; quippe quæ justos ab omni feciore labe expurgat , amplioreque gloriae incremento afficiunt ; sceleratis e contra abolitis , ac miserrimè destructis. Hujus exemplum è rubo ignito capias licet , qui Israël's populo libertatem , Ægyptiis contra ruinam est vaticinatus. Id quod etiam in maris Erytræi transitu constare voluit Deus ; Etenim , teste S. Augustino , ad hos ambos populos , Hebræos scilicet & Ægyptios , Deus mare rubrum divisit , ubi eorum alteri totius pressuræ finis , initium alteri cuncta felicitatis fuit.

S. Aug. l. 4. de
mirabil. c. 19.

230. P. Vincentius Gilibertus in fulminis Emblemate Divinam vindictam , olim è tribunali extremo detonandam , contemplatus ; epigraphen addidit. ET OBRUET , ET OBSTRUET. Enimverò postremâ Dei sententiâ , adversus reprobos decretâ , mox terræ ac inferorum viscera tremendo hiatu diffungentur , eosque , omni cœlestis amœnitatis videntæ solatio æternum præciso , intra horrores nunquã terminandos sepelient. Abulensis , Divinâ potentiâ aperiatur terra , fietque usque ad Orcum hiatus magnus , per quem ibunt. Postea claudetur. Id quod etiam Regius Vates de daninatis , sub Dathanis typo , asserit. Aperta est terra , & deglutivit Dathan , & operuit super congregationem Abiron.

Christus
judex.

Abulens. in
Mash. 25.
9. 52.
Psal. 105. 17.

Invidia.

231. Quò celsiores in virtute gradus conscendisti , eò acerbiores experière adversas invidorum linguas. E lemmate , fulminibus inscripto , id discas velint. FERIUNT SUMMOS. Vel ut aliis placet. SUMMA PETIT. Opportunè Ovidius.

Ovid l. 5. de
Remed.

Summa petit livor , perslant altissima venti ,
Summa petunt dextrâ fulmina missa Jovis.

S. Cyprian. de
singularit.
Cleric.

S. Cyprianus , Acrinus , inquit , divitiis , quàm pauperibus invidetur , & non inopes , sed locupletes inquiet infestatio sæva latronum. Plus Duces & Principes , quàm milites ab hostibus appetuntur in pugnâ , & vis-

S. Io. Chris-
in Psal. 2.

Pulchri-
tudo.

S. Greg. Naz.
Tract. de vita
invenibus.
Abb. Grillus
nei sui affer-
tip. 1. v. il se-
ne.

E questa vita un lampo ,
Ch' al apparir dispare ,
In questo mortal campo ,
Che se miri il passato ,
E già morto ; il futuro ancor non nato ;
Il presente partito
Non bene anco apparito ,
Abi lampo fugitivo , e s' n' allesta ,
E dopo il lampo , pour vien la saetta.

udo.

tercor.
7. l. 6.
5. n. 8.

is
idera-
tilis.

g. de
comra
ch. lib. 2.
8.

itas
dant.

n. Se-
m ferit
A Dum-
andr.
cap. 3.

icas
dant.

Billi
olog.
ib. 2.

4. 5.
mbr. 5.
lo. nm

Miles generosus.

233. Generosus militis animus vires suas eo amplius exerit, quod acerbius provocatur; haud secus, atque fulmen, densas perfringens nubes, Bargalio auctore, MICAT ARDENTIUS. nimirum antiperitiam illam innuit, cujus beneficio fulmina tanto vehementius inflammantur, quanto in media aeris regione ab obsidente vaporum frigore arctius constringuntur. Id ipsum clarius expressit P. Carolus Bovius, dum fulmini, inter nubes vagabundo, inscripsit. INTER FRIGIDA FERVET. S. Ignatii Loyolae hoc ectyponerat, qui stagno congelato immerfus, amplissimas charitatis flammam versus proximum excitavit. Certè amor Divinus Inter frigida fervet, & micat ardentius, ibi potissimum; quando homines in Divinis obsequiis penitus obriguere. Ego te offendebam, inquit, non sine gemitu D. Augustinus, & tu me defendebas. Ego te non timebam, & tu me custodiebas; a te recedebam, & inimico meo me exhibebam; tu ipsum, ne me acciperet, deterrebas &c.

S. Ignatius Loyola.

Charitas divina.

S. Aug. in soloq.

Virgil. 1.8. Aenoid.

234. Virgilius auctor est, terram fulminis ictu nunquam perfringi, nisi simul altissimo fragore hemisphaerium concutiente.

Namque improvise vibratus ab aethere fulgor,
Cum sonitu venit, & rueret omnia visae repente.

Deutr. 32.41

Deus praemonitos punit.

Psal. 7.13. Nahum. 1.3. S. Aug. in Ps. 7. v. 12.

Unde fulmini apposite inscribes. CUM SONITU VENIT. Dei haec imago est, cujus vindicta, fulminis simbolo exprimi solita (Si acvero ut fulgur gladium meum,) dum jam ad plagam, delinquentibus infligendam, est accincta, prodromi vice horrendas minas circumquaque spargit, ut vel sic miseros a proposito revocet. Nisi conversi fueritis, gladium suum vibrabit, arcum tendit, & paravit illum. Et, Dominus in tempestate, & turbina via eius. S. Augustinus, Non ergo Deus iram adducit per singulos dies, id est, non per singulos dies ad vindictam congregat ministros suos. Nunc enim patientia Dei ad poenitentiam invitatur; ultimum vero tempore, cum homines propter duritiam suam & cor impenitens, thesaurizaverint sibi iram in die irae, gladium suum vibrabit.

Psal. 42.4.

Mors Christi.

Luc. 23.46. & Matt. 27.50. Hebr. 1.7. Origen. in hunc loc.

235. B. Andreas Avellinus, vitae suae periodum clausurus, vericulum illum pronuntiavit. Introibo ad altare Dei. Unde ad ipsius exequias fulgur, è nubibus vibratum, pinxere; cum lemmate. DEFICIENS RESONAT. Servator noster animam Divino Patri reddidit, clamans voce magna; vel, ut D. Paulus refert, cum clamore valido: Clamabat enim, interprete Origene, ut significaret, se confidenter, & secure mori, cum certa spe resurrectionis & gloria, tertio die à Patre sibi danda, ac suis fidelibus in eum credituris.

Miles velox.

Miles jactabundus & ignavus.

Pet. Blesim. Ep. 94.

236. Fulmen hoc lemmate distinctum cernitur. TONITRU VELOCIOR ICTUS. D. Joannem Mediceum, militem generosissimum, hoc Emblemata spectabat, qui factis quam verbis validior, tantà celeritate hostem feriebat, quantà alii nec minas in adversam partem spargerent. Eidem simbolo P. Aloysius Juglaris aliam, nobilem sanè ac eruditam epigraphen subjunxit. PRÆMISIT DAMNA TIMORI. Celerem promptumque hominis animum innuens, qualem praecleara Victorii Amedei, Sabaudiae Ducis, facinora in expeditionibus militariibus nunquam non prodiderunt. Sunt econtra, qui casta identidem tonitrua spargunt, & pugnam vel ingredi metuunt, vel si ingrediantur, nihil adversus hostem audent. Hi sunt, inquit Petrus Blesensis, quorum testimonio laudari audis in otio occupationes, in pace pradas, inter arma fugas, inter vina victorias, cum sint in pratoris leones, in praeliis lepores.

237. S. Jacobum Apostolum, qui salutiferam fidem ad ultimas usque Hispanias promovit, D. Aresius fulminis Emblemate honoravit; additis Evangelistae Matthaei verbis. USQUE IN OCCIDENTEM PARET. Apposite sanè ipse enim Christus D. Jacobo nomen indidit, Boanerges, quod ad verbum Tonitruus filius, vertas. Caterum haec imago genuinam intellectus humani ideam refert, qui velocitate cuius fulmini praestat. Verè Lipsius. Animus momento omnia pervadit, syderibus velocior, cogitatione velocior, temporibus velocior.

S. Jacobus Major.

Marc. 3.17.

Intellectus Lips. l. 3. Philosoph. Dissert. 19.

238. Alcibiades Lucarinus magni nominis, ac formidandi roboris militem, fulminis emblemate describit; cum lemmate. EX FRAGORE FERIT. Hoc elogio Georgius Castriotus insignis extitit, cujus sola fama Turcas adeo perculit, ut, tamen si 15000. equitū totā Antigoniae viciniam infestarent, ubi tamen aliquot turmarum eruptionem inde conspexerant, rati ipsummet Georgium inter eas numerari, mox ingenti horrore concussi, fugam versus alpes accelerarant; spoliis etiam, quae propè Chalcedonem fecerant, ibidem relictis; cum tamen Castriotus interea temporis lethali morbo decumbens, nunquam civitate exierit; uti refert Petrus Matthaeus in vita Ludovici XI. Porro Dæmones, solo Christi nomine percepto, passim ex energumenis in fugam agebantur; adeo ut gloriabundi accurrerent discipuli; Domine, etiam daemones subjiciuntur nobis in nomine tuo. Et. In nomine meo daemones eicient. Unde exclamat S. Bern. O nomen benedictum! O oleum usquequaque effusum! quousque? de caelo usque in judaam, & inde in omnem terram, adeo ut in nomine Jesu omne genu flectatur caelestium, terrestrium, & infernorum. S. Justinus Martyr refert, Christianos suo tempore energumenis, solâ invocatione nominis Jesu, libertatem impetrasse.

Miles formidandus.

Pet. Matth. in vita Ludovici XI. vol. 1. l. 4. Luc. 10. 17. Marc. 16. 17.

Nomen Jesu daemones pellit.

S. B. marth. serm. 25. in Cantic.

S. Justin. Apolog. 1. pro Christianis ante finem.

239. Mortuo Ranutio I. Parmensium Duce, fulmini inscriptum. ALTA DURAQUE CONTERIT. Nimirum eximiam Principis tam in superandis arduis negotiis prudentiam, quam in castiganda sceleratorum contumacia justitiam significabant. Id quod inter praecipua Principis munia numerat S. Paulus; Non enim sine causa, gladium portat. Non enim, interpretete S. Petro Damiano, ad hoc praeingere, sed ut ea studeas vibrati mucronis ictibus obruncare.

Prudentia & justitia.

Rom. 13. 4. S. Pet. Dam. Opusc. 57. c. 6.

240. Eodem argumento, ad finem tamen diversum, usus Andreas Salvator; ut demonstraret, Principem quemdam à nobili famina pro libitu omnia obtinuisse; fulmini inscripsit. OGNI DUR ROMPE, ED OGNI ALTEZZA INCHINA. Id est. ALTA, DURAQUE DOMAT. Otho Venius eandem vim ac potentiam in amore esse testatur.

Amoris vis.

Veniens in Emblem. Amoris.

Defendit Parthi celeres lorica sagittas,
Ferreus umbo aciem ferri inhibere valet.
At nihil à telis pharetrati munit amoris;
Quem ferit hic volucris cuspide, transadigit.

Justus Lipsius hanc symboli mentem alii argumento accommodans, ait, Reges ut fulmina sunt; dura frangunt, mollibus plerumque illesis.

Regū potentia.

Lips. Centur. 1. ep. 4.

241. E Principis majestate aliquid timoris ac reverentiae in subditos derivari, Fulminis Emblemata docet; à Lucarino hanc gnomâ discriminatum. TERRET, UNDE FULGET. Ea ipsa, nō fallor, S. Ecclesiae mens est, dum de Christo judice loquens, illum hanc antonomasiâ dignoscendum proponit, Rex tremendae majestatis. Sciscitatus Dionysius Cartusianus, quænam virtus milites in Olivarum horto, ubi Christum

Majestas Principis.

Christus judex. Dionys. Cart. ens. a. 48. in Luc.

stum adoriebantur, tantoperè prostraverit? respon-
det, *Christus vultum suum ostendit Judæis in terrore &
majestate, egredientibus ex oculis ejus igneis radiis, at-
que Divino quodam fulgore in eis mirabiliter radiante,
& apparatu sui vultus illos exterruit & prostravit.* De
Ferdinando II. Imperatore in hæc verba scribit P. La-
mormainus. *Factum aliquando, ut eos ipsos, quos hu-
manitate ad loquendum invitabat, majestate faceret e-
lingues; idque amplius confirmans, subjungit, Tar-
tarorum Regis legatum in conspectu Cesaris positum, ob-
mutuisse; interrogatum deinde ab interprete, quid ita
hasset suavisimo coram Principe? respondisse, Fulgore
se fuisse victum, quo Cesaris Majestas emicabat.*

242. Nemo non Divinâ gratiâ illuminatur, quam-
vis eam non omnes fortiantur efficacem. Id quod Lu-
carius Emblemate demonstraturus, fulmini inscrip-
sit. **ILLUMINAT, NON FERIT UBIQUE.** Scitè S. Augustinus. *Multum audiunt verbum veritatis,
sed alii credunt, alii contradicunt; volunt ergo isti, no-
lunt autem illi: quis hoc ignorat? sed cum alius præpare-
tur voluntas, alius non præparetur, discernendum est,
quid veniat de misericordiâ, quid de judicio.*

243. Virtus & vitæ sanctimonia agrè sese abscondi
patiuntur, ut quibus proprium est, splendorem suum
quaqua versum diffundere; hæud secus, atque Ful-
men, effractis nubibus, flammâ suam versus omne la-
tus spargit. Emblemata hæc è D. Marthæo gnomam
subjunges. **NON POTEST ABSCONDI.** *Virtus enim, inquit S. Joannes Chrysostomus,
ubique lucet, & inexpugnabilis est, nihil eam impedire
potest, non divitiæ, non paupertas, non principatus, non
subjectio, non rerum præsentia & administratio, non
morbi, non ignominia, sed his omnibus in terrâ relictis,
ad cælum ipsa pertingit.* Laconicè Seneca.

Veritas nunquam latet.

244. Supplicium, sive à Deo in peccatores, sive
à bono Principe in scelestos vibratum imitatur, quod
è nubibus erumpens, inscriptionem reddit. **L'OF-
FESA A POCHI, ED IL TERRORE A
MOLTI.** Id est, **DUM PAUCOS LÆDIT,
MULTOS TERRET.** Seneca. *Ut fulmina, in-
quit, paucorum periculo cadunt, omnium metu; sic a-
nimadversiones magnarum potestatum terrent latius,
quam nocent.* Et S. Cyprianus. *Plectuntur interim
quidam, ut ceteri corrigantur; exempla sunt omnium,
tormenta paucorum.* Horatius.

*Avidos vicinum funus ut agros
Exanimat, mortisq; metu sibi parcere cogit:
Sic teneros animos aliena opprobria sæpe
Absterrent vitus.*

Quibus affinis Justus Lipsius, *Sicut, ait, cum fulmen
in unum aliquem cecidit, etiam ii, qui in proximo sta-
bant, tremuerunt: sic in magnis, communibusque cladi-
bus damnum ad paucos per venit, metus ad omnes.* Co-
lophonem jungit Ovidius.

*Cum feriant unum, non unum fulmina terrent,
Iunctaque percusso turba pavere solet.*

245. Vindicta Divina longè clarissimè in fulmi-
nis Emblemate dignosci potest; cui hanc inscriptione
præfixi. **NULLA VIS CONTRA.** Fulminis
violentiam sequenti disticho exprimit Ovidius.

*Nil adeo validum est (adamus licet alliget illud)
Ut maneat rapido firmitus igne torvis.
Enimvero fulmen aptissimum est iræ divinæ instru-*

mentum, teste ipsomet Deo. *Si acervo ut fulgur gla-
dium meum, & arripuerit iudicium manus mea, red-
dam ultionem hostibus meis.* Et quidem ea Dei vindi-
cta adeo est valida, ut Jobus asseveret, *Deus, cujus
ira nemo resistere potest.* Pulchrè S. Augustinus, *Non
est quo fugias à Deo irato, nisi ad Deum placatum &c.*
Seneca eodem symbolo iracundiæ muliebri feroci-
am exhibet.

*Nulla vis flamma, tumidique venti,
Tanta nec teli metuenda tori,
Quanta, cum conjux viduata tadis,
Ardet & odit.*

246. Fulmen nunquam non socias habet arden-
tes flammâs. Unde lema. **LUCENS FERIT.** Cer-
tè, Detractoribus solenne est encomiis vaserrimas
quasdam invectivas miscere, sicque alterius famam
splendido ictu configere. Quod si vertendo calamû,
eidem fulmini inscribas, **DUM FERIT ILLUMI-
NAT,** Deum significabis, qui nunquam in suos ho-
stes animadvertit, quin eosdem simul ad sua obsequia
suavissimè alliciat. Vati Divino id credes. *In luce sa-
gitarum tuarum ibunt, nam interprete S. Hieronymo,
Iacula Dei, id est sagittæ euntes, atque pergentes, non ad
hoc mittuntur, ut interimant, sed ut illuminent.* Hujus
periculum fecere Centurio, mulier Chanaanæ, Sau-
lus, aliique innumeri; qui paralysis, cæcitatibus, alia-
rumque ægritudinum fulminibus tacti, interiorem
hominem conservârunt illustrem ac splendidum.

247. Fulmini eruditè inscribes. **DOVE NON
MINACCIO, FERIR SI VEDE.** Id est, **UBI
NON COLLIMAT, ILLIDIT.** Milites seu pu-
giles peritos hoc Emblemata representat. Torquatus
Tassius de Tancredo & Argante, monomachis, diffe-
rens; eos in hæc verba describit.

*Questo, e quel con molti arte à colpi mone
La destra, a guardi l'occhio, a passi il punde:
Sirecca in atti vari, e n' guardie none.
Hor gira intorno, hor cresce inanzi, hor cede:
Hor qui ferir accenna; e poscia altroue
Done non minaccio ferir si vede &c.*

Celeritas enim plurimum in rebus agendis potest, ut
adeo paucissimos, in bello præsertim, reperias, qui
cunctando restituant rem. Nam, Magno Augusti-
no teste. *Omnia serventiora velociora, omnia frigidiora
rardiora.*

248. Marchionem Sforziam Brivium, Equitem
Mediolanensem, virum præclaris animi dotibus cu-
mulatè instructum, fulminis Emblemata represen-
târunt, quod transitum, à nubib; præclusum, imma-
ni violentiâ investigat, easque tandem perfringit, ac
foras erumpit; cum lemmate. **OBLUCTATUM
VALIDIUS.** Magnanimi pectoris hæc lineamenta
sunt; quod, quanto violentius impetitur, tantò ma-
jore robore invalescit, donec tandem è prostrato ho-
ste palmam referat. Porro genuina charitas, quo plu-
ribus infestatur hostibus, eò vires sortitur ampliores.
S. Augustinus. *Secundamini charitatem, dulce ac salubre
vinculum mentium sine quâ dives pauper est, & cum
quâ pauper dives est. Hac in adversitatibus tolerat, in
prosperitatibus temperat, in duris passionibus fortis, in
bonis operibus hilaris, in tentatione tutissima, in hospitali-
tate latissima, inter veros fratres latissima, inter falsos
patientissima.*

249. Antiquitati persuasum erat, fulmina, è fini-
stro cæli latere vibrata, fortunatum afferre nuntium,
certumque esse felicitatis securitæ prodromum. De
his Plinius, *Leva prospera existimantur* Huc refle-
ctens Raulinus, fulmini cadenti inscripsit. **BONO
FERT**

Deutr. 32. 47.

Job. 13.
S. Aug. in Ps.
74.

Iracundia
fœmina.
Senec. in
Trag. Medea
act. 3.

Detractor:

Deus pu-
nit & illu-
minat.

Habac. 3. 11.
S. Hieron. in
hunc loc.

Pugiles.
Tassius nella
Conquistas
l. 7. ft. 03.

Celeritas.

S. Aug. in Ps.
147.

Animus
generosus.

Charitas.

S. Aug. serm.
29. de Temp.

Plin. l. 2. c. 54

Lamorm.
cap. 22.

Gratia Dei.

S. Aug. de
Prædest. SS.
c. 6.

Virtus &
sanctitas.

Moth. 5. 14.

S. Jo. Chry-
som. 11. in
ep. ad Philip.

Senec. in
Troade act. 3.

Supplicia.

Senec. l. 1. de
Clem. cap. 8.

S. Cyprian.
serm. 5. de la-
psu.

Horat. li. 1.
serm. Satyr 4

Lipsi. de
Clem. c. 9.

Ovid. de
Pont. Eleg. 2.
lib. 3.

Ira divina.

Ovid. li. 4.
Trist. Eleg. 7.

Supplicium
utile.

FERT OMINE MORTEM. Ita supplicia, à Principe in sceleratos lata, reis quidem vitæ jacturam, toti verò Reipublicæ plurimum felicitatis ac commodi afferunt. Porro mortis fulmina, è lævâ reproborum ac tyrannorum parte in sanctos Martyres sparsa, summam æternæ beatitudinis gloriam præflagunt. Nimirum, *Novit Deus etiam de ipsis diaboli persecutionibus coronas suscitare Martyribus, utens bene omni genere malorum ad utilitatem bonorum*; uti, more suo, pulchrè dicit Magnus Augustinus.

SS. Martyres.
S. Aug. l. 4.
contra Julian.
cap. 7.

250. Excelsos montes, ac turrium fastigia crebro admodum fulmine percuti, ideò contingit, quod istud errabundo furore per sublimiorem acris partem divagari solitum, in varia loca impellatur, & obfistitia quatiat. Unde Raulino authore, fulmini subscribes. ERRANS PETIT ALTA. Herem illum hæc imago deplorat, qui ætate etiamnum juvenili, profapia nobili, & crebrâ animi dote illustris, immaturâ morte prostratus est; enimverò lapsus adeò dolendus non abs re incauto Parcarum fulmini exprobratur, utpote adversus vitam, perenni vitâ dignissimam, evibrato. Porro is ipse errantis fortunæ lusus est, quæ summos dignitatum apices plerumque sternit, illæsis humilioribus. S. P. Augustinus. *In terrenis solatiis magis desolatio quam consolatio reperitur. Divitia quippe, atque fastigia dignitatum, quibus se felices putant esse mortales, nihil afferunt consolationis, cum sit eis indigere, quam eminere præstantius.*

Mors vir-
tuosi.Fortuna
inconstans.
S. Aug. epist.
121. c. 2.Senec. in Thi-
este. Act. 1.
Choro. 1.Miles ge-
nerosus.
Gratia Dei.S. Aug. lib.
Medit. c. 41.

251. Fulminis symbolo epigraphen, è Seneca desumptam, præfixi. NON PATIENS MORÆ. P. Dominicus Gambertus generosum magnanimi militis animum hæc icone depingit, qui, ruptis induciis, pleno ardore in hostium phalanges, instar fulminis, non sine illorum clade irruit. Gratia Divina omnis moræ adeò est impatiens, ut nobis juvandis nec momento differatur. S. P. Augustinus. *Veniet Redemptor meus, quia bonus est; nec tardabit, quia pius est.*

Amor Dei.

S. Aug. Tract.
2. in ep. 107.

Plin. l. 2. c. 4.

Infernus.
S. Aug. serm.
36. de diver-
sis.

252. Fulmen, in ardentem focum incidens, eum extinguit. Emblematis subscripsit Aresius. COMPESCIT IGNIBUS IGNES. Nempe amoris divini ignis omnes lascivi Cupidinis ignes delet. S. P. Augustinus. *Duo sunt amores, mundi & Dei. Si mundi amor habitet, non est, quæ intret amor Dei; recedat amor mundi, & habitet Dei.*

253. Plinio teste, nullum animal, nisi exanimatum, fulmine accenditur. lemma. URITUR EXANIME TANTUM. Ita flamma infernalis non nisi homines, in peccato mortuos, exurit. S. P. Augustinus. *Impius, & omnibus malis gehenna ignes ardentes, & æternas flammæ minatus est Deus. Compara hæc duo, mortem ad momentum, & pœnas in æternum. Times mortem ad momentum? veniet & si nolis: time pœnas in æternum; non venient, si nolueris, si elegeris hic bene vivere, in æternas pœnas non mitteris. Quia verò eligere non potes hic ne moriaris, elige, cum vivis, ne in æternum moriaris.*

I R I S.

Cap. XVIII.

Incarnatio
Verbi.Amb. Ansb.
in c. 4. Apoc.

254. IRIS Bargalio vocatur SERENITATIS NUNCIA. Verbum Divinum, humanâ carne vestitum, Iridem amœnissimam dixeris, quæ vindictæ Paternæ tempestatem certis limitibus circumscripsit, orbemque gratissimo pacis nuntio beavit. *Quia quemadmodum arcus cœlestis, afferente Ambrosio Ansberto, Divini fœderis pignus tunc apparet,*

cum radiis solis umbrifera fuerit nubes illustrata; ita cum Patris verbum, quod candor est lucis æternæ & sol justitiæ humanam suscipiendo naturam irradiavit, ipsa humanitatis susceptio, reconciliatio facta est mundi.

255. Catharina Medicea, Henrici II. Galliarum Regis Conjug, sibi et Emblematis loco Iridem, præfigi voluit, hoc lemme insignem. LUCE APPORTO, E BONACCIA. Id est. CUM LUCE SERENUM. Vel, ut aliis placet. SERENITATEM AFFERT. Encomium, certè, regiâ indole dignum! cui omninò sanctum sit, suos subditos non bellorum, aliarumve calamitatum squalore, sed pacis ac tranquillitatis luce afficere. *Æliano teste, Philippus ad Alexandrum aliquando dixit, ad gloriam incumbere; verum eâ conditione, ne sis pestis vel magnus aliquis morbus, sed pax & sanitas.*

256. Ad Iridis exortum venti detumescunt, nubes dissipantur, cœloque obscuro frons serena redit. Unde Valerius Flaccus.

*Emicuit referata dies, cœlumque resolvit
Arcus, & in summos redierunt nubila montes.*

Eò collineans Carolus Rancatus Iridem in cœlo nubo supra mare tempestuosum depinxit; cum lemme è Claudiano desumpto. REDEUNT IN CLAUSTRÀ PROCELLÆ. Ita nimirum bellorum tempestates pacis universalis beneficio sedantur. Ita etiam promiscuus Ordo, & assidua civitatis aut familiæ inquietas, solâ præsentis unius personæ autoritate nonnunquam ad exoptatam tranquillitatem componitur. Hujus experimentum præbent Athenienses, qui, referente Thucidide Historiographo, immani furore concitati, & discurrentes per urbem, atque ad arma corripienda præcipientes, à Thucidide Pharsalio iterum ad pristinas leges sunt persuasi. Ad unius etiam Periclis præsentiam, si Aristidi fides, tumultuans vulgus conquevit. Cicero author est, M. Popilium Consulem inter seditiosas turbas medium, cum autoritate tum eloquentiâ eas composuisse. Quin imò, ipsum etiam mare fluctuans, unde sancti Apostoli altum nec sine discrimine jactabantur, Christo comparente serenitatem induit. *Cedit enim, inquit S. Cyrillus Alexandrinus, omnis perturbatio, cunctaque pericula desinunt, cum Christus adsit.*

257. Patres Carmeli Mediolanensis ad S. Joannem, cui à Conchâ nomen, ut illud S. Andreae Corfini factum exhiberent, quo domesticas Bononienfium turbas, jubente Urbano V. composuerat; Iridis imaginem depinxere, quæ tempestatem, infernè tumultuantem, reprimens, epigraphen monstravit. COMPRIMIT IRAS. In hanc rem Pindarus.

*Potentior vir sedat præcedentem litem.
Et Perseus.
Ergo ubi commotâ fervet plebecula bile,
Fert animus calida fecisse silentia turba
Majestate manus.*

Porro optima pacis ac tranquillitatis parens est sancta Fides, quæ non patitur humanas mentes ullis agitari discordiis; unde olim, *Multitudinis credentium erat cor unum & anima una.* S. P. Augustinus. *In corde Christiano tranquillitas erit & pax, sed quamdiu vigilat fides nostra.*

258. Eximia equidem, & ad miraculum, venusta est Iridis species; ad hoc tamen solius naturæ artificium, nulla artis aut industriæ humanæ operatio accessit. Unde Gambertus illam hoc Ovidii lemme ornavit. NULLUS AB ARTE DECOR. Principem illum hæc imago refert, qui profapia aut animi splen-

Princeps
benignusÆlian. teste,
Philippus ad Alexandrum
aliquando dixit, ad gloriam
incumbere; verum eâ conditione,
ne sis pestis vel magnus
aliquis morbus, sed pax & sanitas.Val. Flaccus
l. 1. Arg.Hoy
OdeClaud. l. 1.
Rap. Prose
Bellorum
finis.Præsentia
Magnatium

Thucid. l. 2.

Aristid. in 2.
Plat. nich.
Cicero in
Bruto.Præsentia
Dei.S. Cyrill. Alex.
lex l. 3. in 10.
c. 23.

Placare.

Pindar. Ode
8. Nemen.

Persius sat. 4.

S. Fides.

Act. 4. 32.
S. Aug. in
Psal. 93.Ovid. 1. Fasti.
Perfectiones
naturales.

splendorem minimè emendatam, sed ab ipsâ naturâ munificentia liberaliter sibi concessum ostentat. Eodem Emblemate foemina significatur, quæ formam, solius naturæ beneficio exquisitam, non verò cerusâ aut stybio fucatam præfert. Certè Beatissimam Virginem pulcherrimam fuisse inter filias hominum, testatur Albertus Magnus; eamque Richardus noster Victorinus ter pulchram vocat, pulchram facie, pulchram mente, pulchram corpore: quæ tamen ab omni exteriori vestium ornatu adeò abhorruit, ut Author operis imperfecti in illa D. Matthæi verba, *Invenere puerum cum Mariâ matre ejus*, dicat, *Invenere matrem ejus vix unam tunicam habentem, non ad ornatum corporis, sed ad tegumentum nuditatis proficientem, qualem habere poterat uxor carpentarii.* Et S. Vincentius Ferrerius, *B. Virgo non curabat de ornamentis.*

259. Eodem Gamberto observatum est, omnem colorum ac elegantia pompam, ab Iride superbè ostentari solitam, merum esse oculorum ludibrium, & caduca formæ apparentis pigmenta. Epigraphen ex Horatio subdidit. **SPLENDIDE MENDAX.** Talis omninò magnifica illa ingenii ludentis varietas, quæ in Francisci L. Mutinæ Ducis, ludis Trojanis, cæterisque bellorum simulachris, spectantium oculos mirè in se rapit. Poësis quoque pulcherrimis inventis, ac integrâ figmentorum panopliâ insignem se exhibet. Lactantius Firmianus ait, *Poëtas, quæ verè gesta sunt, in aliquas species obliquis figuratibus cum decore aliquo conversa traduxisse, & mendacium non in factis, sed in nominibus admisisse.*

270. Physici testantur, plantas, sub Iride collocatas, gemino, odoris & fecunditatis beneficio locupletari. Unde P. Gambertus versicolori huic arcui, supra plantas quasdam conspicuo, inscriptionem è Martiali subjunxit. **COMMENDAT GRATIA DUPLEX.** Ita bonus Princeps, Iridem imitatus, meliora subditorum ingenia & honoribus, & gratis exornet. Certè Maria Virgo è Divinâ voluntate, cui nunquam non subditam se probavit, simul & odorem & fecunditatem retulit. Et quidem odore fragrant adeò suavi, ut de illâ sponsus fateatur, *Odor unguentorum tuorum super omnia aromata. Odor nimirum olens omnia Divina, omnia honesta, omnia religiosa, omnia Ecclesiastica, omnia in Deum relata;* uti interpretatur Justinus Miechoviensis. Fecunditate verò excellit adeò mirâ, ut attonitus exclamet Magnus Augustinus. *Virginum sponsus attulit matri fecunditatem, sed non abstulit integritatem.*

261. Mira illa lucis varietas, unde Iris resplendet, non nisi è radiis solaribus componitur, qui in nubem toridam & opacam sparfi, indeque versus solem repercussi cernuntur. Epigraphen Emblematis subjunxit. **MUTUATA LUCE.** Innuit videlicet, lucem è sanctorum quorundam, ut Moïsi, S. Stephani Protomartyris, Philippi Nereii, Ignatii Loyolæ, Andreæ Avellini, aliorumque vultu promicantem, à solo claritatis Divinæ reflexu scaturire. *Natura quippe præclarissima atque pulcherrima,* inquit S. Cyrillus Alexandrinus, *Deus est; is porrò, qui circa ipsum, aut propè ipsum sunt, suæ naturalis claritatis consortium impartitur, ut lumen, cum ad objectum aliquod corpus appulsus reflectitur, & suo splendore, quidquid objectum est, illuminat.*

262. Philippus IV. Hispaniarum Rex, annum ætatis suæ quinquagesimum excesserat, regio hæredetiamnum orbis: ea tamen paulò post Divinæ providentiæ fuit bonitas, ut illius senectutem Serenissimis Philippi Prosperi natalibus bearet. Cum verò hæc Regii Infantis incunabula, tantoperè desiderata, tribus admodum, ac plurimâ bellorum tempestate

horridis temporibus intervenissent; idcirco inter reliqua genethliaca vota ac superbos, Mediolani festivè erectos Emblematum tholos, Princeps, recens natus, sub Iridis schemate expressus cernebatur; addito lemmate. **INTER NUBILA GRATIOR.** Tanto enim effusiore gaudio omnes gestiebant, quanto gravioribus ærumnis suavissimus ille Principis ortus sese interposuerat. In hanc rem multum analogiæ affert illud Simoni, Pontifici Maximo, olim erectum encomium, *Quasi stella matutina in medio nebula, & quasi arcus resurgens inter nebulas &c.* Porro homo, ut divinis oculis gratiorem se probeat, inter calamitatum nubila exerceatur, necesse est. S. Augustinus. *Cum cœperit homo Christianus cogitare proficere, incipit pati linguas adversantium. Quicumque illas nondum passus est, nondum proficit: quicumque illas non patitur, nec conatur proficere.*

263. Adulatores ac Politicos, qui omnes suas actiones ad Principis genium, Protheo versatiliores, effingere nòrunt; Iridis Emblemate describes, addito epigrammate. **IN DIVERSI COLORI AL SOL SI TINGE.** Id est. **VARIOS SUB SOLE COLORES.** Adulatorum mores graphice describens Magnus Augustinus. *Loqui dolium, inquit, est aliud labiis promere, cum aliud claudatur in pectore. Ad hoc maxime adulatorum exarsit negotium, qui penè semper, ne prohibeantur ab optimis mensis, blandiendo non tacent falsum, ne ab his prohibeantur, si amando Deum dixerint verum.* Emblematis argumentum subministrabat sequens vernaculum Tassii poëma.

*Così piuma tal' hor che di gentile,
Amorosa colomba il collo cinge
Mai non si mostra à se stessa simile,
Ma n' diversi colori al sol si tinge.*

264. Iris, sub nubilo ac pluvio cælo in orbem contorta, à Poëtis dicitur. *Risus plorantis Olympi.* Unde illam, inter nubes conspicuam, hoc lemmate ornabis. **TEMPERAT TRISTIA RISU.** Prudentis ac discreti Principis hæc idea est, qui subditos, laborum pondere non nihil fatigatos, diversis belli simulachris, Trojæ decursionibus, Dramatis, choreumatis, aliisque animi oblectamentis erigit. Horatii consilium est.

*Latus in presens animus: quod ultra est
Oderit curare: & amara læso
Temperet risu.*

Tum demum fletus noster risu temperabitur, quando ex hæc lachrymarum valle ad æternam beatitatem migrare licebit. Pulchrè S. Augustinus. *Deo sibi tempora ordine suo succedunt, tempus stendi, & tempus ridendi. Nemo se circumveniat, non est in hoc mundo tempus ridendi. Scio quod omnis homo gaudere desiderat: sed non toti ibi quærunt gaudium, ubi oportet inquiri. Verum gaudium in hoc mundo nec fuit, nec est, nec esse poterit.*

265. D. Arefius Iridi inscripsit. **SPECIES EXHILARAT.** Lemmate è sacris litteris mutuato; *Species mulieris exhilarat faciem viri sui.* Ita omninò Mariæ Virginis amœnissima species Divinam mentem suavissimâ voluptate perfundere, illamque, vindictæ moribus paulò antè formidandam, mirè mansuetam efficere novit; quod Deiparæ encomium his verbis proponit Cardinalis Ailgrinus. *Species quidem mulieris virum potentem humiliat, severum & austerum emollit: virginis autem speciem sic concupivit Dominus, & ipsa eius desiderium in se superduxit, id est, ad*

Natalis Principis.

Eccles. 50. 6.

Calamitates utiles.

S. Aug. in Pf. 119 in Prajas.

Adulator.

S. Aug. l. 50. Homil. hom. 1. c. 3.

Tass. nella Conquist. l. 2. st. 21.

Calamitas solatiis levatur.

Horat. l. 2. Ode 16.

Beatitudo.

S. Aug. serm. 46 de sanctis.

Ecc. si. st. 36. 24.

Pulchritudo Mariæ. Card. Ailgrin. in c. 4. Cantic.

Mariæ V. vestes.

Albertus M. apud Dionys. de laud. Virg. l. i. c. 34. Richard. Viç. l. 2. 6. in cant. Aub. Op. Imp. in cap. 2. Matth.

S. Vinc. Ferr. serm. in Vigil. Nativ.

Horat. lib. 3. Ode 11.

Poësis.

Lact. Firm. l. i. c. 11. & 19.

Martial. l. 12. Epig. 33. Princeps beneficus. B. Virgo odorifera & fecunda.

Cant. 4. Justin. Miech. super Lyan. Laur. discurf. 192. S. Aug. de Symb. l. 3. c. 4.

Sancti splendidi.

S. Cyrill. Alex. de adora. l. 6.

Princeps benignus. Prov. 16. 15.

ad tantum excessum perduxit, ut ad nostram infirmitatem humiliatus sit omnipotens, & qui est vita viventium, emollitus sit ad mortem. Serena quoque Principis facies subditorum animos mirificè recreat. Salomon id testatur. In hilaritate vultus Regis, seu ut textus Hebraeus legit, in luce, vel ut Septuaginta vertunt, in lumine vultus Regis, vita. Encomium istud Claudianus Stiliconi tribuit.

Claud. in Stilic.

Non sic virginibus flores, non frugibus imbres; Prospera non fessis optantur flamina nautis; Ut tuus aspectus populo.

Guerric. Abb. serm. 3. in Dom. Palm.

Idipsum de Christo affirmans Guerricus Abbas, eum in hac verba alloquitur. De vultu tuo candor lucis aeterna radiat. Vultus sicut in tristibus, sic in laetis, sibi modestus, serenus, ac totus arcano lumine cordis floridus, iustis hilaris, & jucundus, paenitentibus clemens & pius &c.

Virg. Aeo. 5.

266. Ibi demum Iridis effigies à solis vultu exprimitur, quando hic radiorum suorum penicillo roridam nubium telam coloribus obduxerit. Unde lemma, ADVERSO SOLE, è Virgilio mutuatum.

Mille trahit varios ADVERSO SOLE colores.

Præsentia Dei.

Præsentia Divina, vivum Iridis ectypon, animam humanam, caligine ac peccatorum fordibus miserè coopertam, virtutum coloribus splendè perpingit.

Incarnatio.

Incarnatum quoque Dei Verbum eà Iridis icone significatur; natura enim humana cum hypostasis Divinæ præsentia, nexu profus admirando concreta, ineffabilem, omnique mortalium fide longè majorem splendorem contraxit. Cornelius à Lapide, Iris, inquit, est Verbum incarnatum & carne velatum; quia sicut sol in nube irradians facit iridem, ita Verbum in carne irradians, facit Christum. Imò quævis natura, sive humana sive Angelica, omnem suum splendorem ac excellentiam soli Deo acceptam habere debet. S. Augustinus. Nulla est natura, quæ non Deo debeat id quod est; quia Deo debetur omne decus & pulchritudo, & congruentia partium.

Corn. à Lap. in Gen. 9. 13.

Bona omnia à Deo.

267. Nonnemo Iridi subscripsit. VARIE PULCHRIOR. Et alius. VARIETATE JUCUNDA. Hanc Iridis prærogativam in Virgine Deiparâ illustrem cernerelicet, ut quæ, Divino Psalte teste, est circumdata varietate. Unde illam Joannes Geometra in hac verba salutat.

S. Aug. 1. 83. quest. 9. 68.

Pulchritudo M. V.

268. Iris, supra nubem roridam & cavam apparet, Meteorologis indubium cœli serenioris prognosticon affert. Unde lemma. VINDA SERENAT. vel, AB IMBRE SERENUM. Ita è lachrymarum imbre tranquillam conscientiam, & æternam beatitatem tibi polliceri poteris. Christi testimonium est, Beati qui nunc fletis, quia ridebitis. S. Basilii illud Psalms interpretatus, Ad vesperum demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia, ait, Quicumque dies sæculi huius in consummatione jam existentis, & ad occasum tendentis in plorandis peccatis exegerit, sic demum vere illo matutino (beatitudine) adveniente gaudēbit.

Psal. 44. 10. Geomet. hymn. 3.

Salve versicolor cœlum: iridis instar amœnas Virtutum formas, florigerasque serenas.

S. Ecclesia.

Idipsum de S. Ecclesiâ pronuntiat Magnus Augustinus, Ecclesia, inquit, est regina illa de qua ad Dominum dicitur; Astitit Regina à dextris tuis in vestitu aurato, circumdata varietate, id est, diversarum circumdata pretioso decore virtutum.

S. Aug. serm. 253. de Temp.

Lachrymæ

269. Eidem Iridis Emblemati alius inscripserat.

Luc. 6. 21. S. Basil. hom. 7. an Psal. 29.

TRAHIT ROSCIDA LUCEM. Ita Maria Virgo, gratiâ & Spiritu sancto plena, serenissimam totius Univerfi lucem intra sinum suum traxit. Magdalenam quoque hæc imago adumbrat, quæ in lachrymarum rorem conversa, mox Divinâ claritate illustri resplenduit. Hugo Cardinalis, Arcus, inquit, fit ex repercussione radiorum solis in nube aquosâ. Nubes fuit Magdalena, peccatorum scilicet multitudine obscura. Aquosâ fuit, quando lachrymis pedes Domini lavit. Radius solis fuit repercussa, id est, gratiâ Dei respersa, & sic factus est arcus.

Maria V. annunciata S. Magdalena.

Hug. Card. in Genes. 9. 13.

270. Ferunt, Iridem ad Occidentis partes omnium pulcherrimè resplendere. Unde illam in Nobilis Personæ obitu depinxere, hoc lemmate insignem.

CLARIOR AB OCCASU. Certè sancti Martyres, tametsi vitâ illustres, splendorem tamen longè illustriorem è mortis suæ occasu sunt assecuti. In hunc sensum David, Qui exaltas me de portis mortis; ubi S. Joannes Chryostomus acutè observat, Non dixit, qui liberat, sed qui exaltat. Non enim in eorum malis tantum solvendis subsistit Dei beneficium: sed facit eos etiam admirabiles, insignes, & clariores.

Mors Martyris.

Psal. 9. 15.

S. Chryost. in hunc loc.

271. In encomium Victorii Amedei, Sabaudia Ducis, qui se ob diversas bellorum pacificationes, inter summos Orbis Christiani Principes stabilitas, illustrem probavit, P. Aloysius Juglaris Iridem depinxit; addito lemmate. CLARIOR PRÆEUNTE PROCELLA. Militis hoc ectypon est, qui post bellorum tempestates clarissima ab hoste devicto trophæa figit, omniumque applausum sibi conciliat.

Persecutiones.

Id quod Breviarium Romanum de S. Hilario his omnino verbis testatum facit, Hilarium, è praelio hereticorum revertentem, Gallicarum Ecclesia complexa est. Et de S. Joanne Chryostomo; Ejicitur in exilium, sed paulò post admirabili civitatis plausu ab exilio revocatur.

Brev. Roma.

Ibidem.

272. Arcus cœlestis, tametsi primariâ colorum triade sit depictus, eos tamen decore adeò ordinato inter se constructos habet, ut unus alterius venustati nec minimum dispendii afferat. Unde lemma. NULLUS ALTERO POTIOR. Porro licet iris tribus omnino coloribus discriminetur, hi ipsi tamen arcum duntaxat unicum constituunt. Epigraphen Lucarinus addidit. ET UNUM SUNT. vel, CON TRE LUMI IN UN LUME. Id est, UNO LUMINE TRINUS. Ex hoc symbolo, citra Oedipum, Deus dignoscitur, in quo & Personarum Triadem, & naturæ unitatem venerabundâ Fide amplectimur. Ad propositum Torquatus Tassus.

Deus Trinus.

Tassus. Conquist. l. 10. sb. 58.

Centre lumi in un lume Iddio risplende.

Et Gratianus.

Vede nel infinita eterna essenza Del profondo splendor tre chiari giri, Son distinti fra lor con evidenza, E pure un sola appar, come sà l'Iri.

Gratian. in Gratia Cant. 19. sb. 37.

Profundè, ut solet Magnus Augustinus, Totus Pater in filio, & Spiritu sancto est: totus Filius in Patre & Spiritu sancto est: totus quoque Spiritus sanctus in Patre est & Filio. Nullus eorum extra quemlibet ipsorum est, quia nemo alium aut præcedit æternitate, aut excedit magnitudine, aut superat potestate. Et Venantius Fortunatus.

S. Aug. de Trinitate ad Petrum l. 1. c. 1.

Ven. Fortun. l. 3. v. 273.

Est Deus, alta fides, unus tribus, & tribus unus, Personis propriis sicut tribus, unus apex. Nam Pater, & genitus, quoq; sanctus spiritus idem: Sic tribus est unum jus, opus, ordo, thronus.

Qui Sanctissimam Trinitatem prolixiore discursu cum

cum Iride comparatam desideraverit, Magni Basilii Epistolam, ad Gregorium Nyssenum scriptam, consulat; ubi argumentum istud exactè prosequitur.

273. Lucarinus Mariam Virginem, sine labe originariâ conceptam, Iridis imagine expressit, quæ supra obscuras nubes generari solita, epigraphè monstrabat. **EX NIGRA, SED PURA.** Illa enim, quantumvis è carne peccatrice efformata, à primævo tamen vitæ suæ momento omnis navi experta, ac integerrima perstitit. *O beatos Joachim lumbos,* exclamat S. Joannes Damascenus, *ex quibus prorsus immaculatum semen effluxit! O præclaram Anne vulvam, in quâ tacitis incrementis ex eâ actus atque formatus fuit fetus sanctissimus.*

274. Iris, nonnunquam noctu efformari solita, nullo alio nisi candido calore spectabilem se exhibet; estque opportunissimum innocentiae ac puritatis integerrimæ symbolum. Unde epigraphen præfert. **SOLO CANDORE.** Deiparam Virginem hoc ornamento illustrem observat S. Hieronymus, ubi illa Sacri Epithalamii verba interpretatus, *Veni de Libano Sponsa,* ait, *Non immeritò venire de Libano jubetur, quia Libanus candidatio interpretatur; erat enim candidata multis meritorum virtutibus, & dealbatâ nive candidior.*

278. Arcum cœlestem, à solaribus radiis in cœlo nubilo descriptum, & rursus ex eorum reflexu intra maris aquas expressum, ad frontem mei Libri, cui à Luminibus reflexis nomen, præfixi; addito lemmate. **UNUS, ET MULTIPLEX.** Verbis è Salomone mutuatis; *Est enim in illâ spiritus intelligentia sanctus, unicus multiplex.* Nimirum significare volebam, eandem sapientiæ Divinæ lucem non tantum in Prophetis & Apostolis, veluti in hominibus cœlestibus, resplendere; sed insuper, multiplicatis radiis, etiam ad infimas profanorum sapientum aquas non nihil luminis reflectere; ut ad eò multi, tam sacri quam profani Doctores, eadem tantum sapientiæ Divinæ luce refulgeant. Id quod veluti explicans S. Paulus, ait, *Divisiones gratiarum sunt, idem autem spiritus &c. Et, Omnia autem hæc operatur unus atque idem spiritus, dividens propria unicuique prout vult.* Dividens ergo, inquit Magnus Augustinus, *non ipse divisus, qui ipse unus atque idem.*

279. Mariam Virginem, Filio Divino gravidam, Lucarinus Iridi non ab similem dixit, quæ Emblematis loco hæc gnomam præferat. **CIRCUMDAT IMMENSUM.** Huic iisdem penè verbis faciem prævivisse videtur S. Petrus Damianus, ubi ait, *Immensum conceptu, æternum genuit, genitum ante sæcula parturavit.*

280. Idem Lucarinus Verbum Divinum, è Patris æterni fecunditate genitum, significaturus, geminam Iridem depinxit, quarum una alteram complexa, epigraphen ferebat, **INTERIORIS REFLEXU.** Ple-runque enim geminum arcum cernimus, quorum exterior non nisi è reflexo interioris lumine nascitur. Certè S. Ecclesia Verbum Divinum modò vocat *Lumen de lumine, Deum verum de Deo vero;* modò familiariter apostrophe ad illud, ait, *Lux de Luce apparuisti hodie;* modò eidem encomii loco acclamat.

Confors Paterni luminis, & Splendor paterne glorie.

281. Iris, à sole supra nubem pluviam delineata, epigraphen tenet. **MEDIIS PAX FULGET IN ARMIS.** Ita misericordiâ Divina, genuinum Iridis prototypon, suam de pace ac felicitate tribuendâ fidem etiam inter medias mortis ac diluvii procellas statuit. S. Hieronymus, *Arcus,* inquit, *signum est clementiæ & testamenti Dei, quod fecit cum hominibus, ut quando apparuerit in nube, sciamus nos secundum antiquitatis Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

exemplum, nequaquam perituros esse diluvio &c. Alius eidem Iridis Emblemati subscripserat, **DABIT FINEM;** opportunè Mariam Virginem innuens, quæ, instar arcus verè triumphalis, ad omnia pacis ac plenissimæ felicitatis incrementa nos promovere studet. Tenerrimè, ut solet, suavissimus Matris Divinæ pullus, S. Bernardus, *Hæc,* inquit, *in omnibus, & per omnia providens, trepidationem nostram solatur, fidem excitat, spem roborat, diffidentiam abigit, evigilantissimam.* Constantinus Magnus, cœu Iris pacifica, truculentas illas persecutionum tempestates, quibus orbis Christianus acerrimè jaçtatur, felicissimè composuit, suæque Christianos tranquillitati restituit. Nicolaus Causinus eruditè in rem præsentem canit.

*Veniet inclutum terris caput
Principes pudici mite presidium chori,
Qui Christianis rite perfusus sacris,
Graci furoris franget indomitas faces,
Totamque gremio Colliget Christi domum.
Sic post feroces Africi ingentis minas,
Post nigra cœli prælia, & nimbos graves
Diffusa longis brachia extendit plagis
Pictos honores illigans Iris polo.*

282. Ad D. Caroli apotheciosin, Iris in solis conspectu depicta cernebatur, cum lemmate. **TE RADIANTE MICAT.** Significabant nimirum, cum Patrum Oblatorum Congregationem, Mediolani ad S. Sepulchrum à D. Carolo institutam; tum omnem Mediolanensium civitatem, plurimum ornamenti ac splendoris à Magno illo orbis Thaumaturgo participare. Tantundem ergò virium ad nos illuminandos habet vel unicus homo, virtutibus ac meritis illustris. Porro cum Verbi Divini lumen humano generi illuxisset, mox omnes dissipari tenebræ, & clarissimo sanctæ fidei radio mortales omnes illustrari ceperunt. S. Augustinus, *Non lumen nos sumus, quod illuminat omnem hominem: sed illuminamur à te; ut, qui sumus aliquando tenebræ, simus lux in te.* Id quod cum primis de Divinâ gratiâ intelligi potest; hæc enim in nobis radiante, non possumus non omni virtutum ornatu resplendere.

283. Ii, qui inter cœli phasmata oculis suspensi imbulant, omnino exploratum habent, à fucata ac non nisi apparente Iridis venustate visum nostrum dexterè circumveniri, & veluti genuinis coloribus picta esset, persuaderi. De mendaci hæc Iridis formâ philosophatus Seneca, *Non est,* inquit, *propria in istâ nube substantia, nec corpus, sed mendacium, & sine re similitudo.* Hinc scitè eidem inscribes. **FICTA, NON FACTA.** vel, **MENDACIO CONSTAT.** Hypocritas hæc imago repræsentat, qui nullo alio sanctiionis affectu studio flagrant, nisi ut ex aliorum sententiâ illam consecuti dicantur. Cygnis fucatam hanc hominum farinam similem dixeris, qui extimam plumarum speciem argento obductam monstrant, interiori carne atram sædamque formam nutriente: prolixis ii quidem sermonum ac precum ambagibus suos erga Deum affectus, & tenerrimæ pietatis sensa aliis persuadere conantur; sed re penitus exploratâ, illorum virtutem non nisi scenicam & adulterinam deprehendes, ut quæ, instar Iridis, res eximias ostentat, nullas tamen possidet; estque **SPECIOSE MENDAX, & ficta, non facta.** De his S. Laurentius Justinianus, *Hominum genus,* inquit, *qui sub imagine sanctitatem fingunt, sepulchris decuratis, dealbatis parietibus, nubibus sine aquâ, infructuosis arboribus, cæcis errantibus, exclusis à regno, & à proprio conductore ignotis assimilati sunt isti. Nam aliud ostentant in facie, aliudque gerunt in corde: fingunt quod non sunt, atque à semetipsis delusi, ceteros fallere arbutantur.*

284. Iridis materies, è nube rosicidâ conflata, à majoribus

Intercessio
M. V.
S. Bernard
serm. in Nat.
M. V.

Nicol. Causs.
in Tragad.
Felicitas A. A.
1. scen.

Congregatio.

Verbum
incarnatū.
S. Aug. lib. 9.
Confess. c. 4.

Gratia Dei.

Senec. 1. Nat.
Quæst. cap. 6.

Hypocrita.

S. Laur. Iust.
1. de Humilit.
cap. 15.

Basil. Mag.
Epist. 43. ad
Greg. Nyss

Conceptio
M. V.

S. Io. Damasc.
Orat. 1. de
Nat. B. V.

Puritas
M. V.
S. Hieron. in
Cant. 4. 8.

Sap. 7. 22.

Sapientia
Dei in divi-
sa.

1. Cor. 12.

S. Aug. Epist.
57.

M. V. gra-
vida.

S. Pet. Dam.
serm. 3. de
Nat. Virg.

Generatio
Verbi Di-
vini.

Misericor-
dia Dei.

S. Hieron. in
cap. 1. Ezech.

majoribus nostris dicta fuit, *Rifus plorantis olympi.* Unde D. Petrus Cassina occasione sumpsit, eandem hoc epigrammate exornandi. IN FACCIA ALMIO BEL SOL M' E' RISO IL PLANTO. Id est, *Solis ad aspectum formatæ lacryma risum.* In-
nuebat videlicet, personæ amata præsentia amaritiam omnem in suavissima mella converti. Plautus asseverat, è solo amore omnem animi nostri suavitatem ac lætitiã scaturire, ad eò ut nec labor præsentè illo sentiat.

*Neque falsum prorsus, neque suave esse potest quicquam ubi Amor
Non admiscetur. Vel quod est amarum id dulce faciet:
Hominem ex tristi lepidum & lenem.*

Præsentia amici.
Plautus in Cassina.

S. Aug. Tract. 48. in Joan.

S. Catharina M.

Maria V. Psal. 44. 10.

Iust. Miesch. super Lyan. To. 1. discurs. 342. n. 3. Mutabilitas humana.

Ovid. l. 1. de Arte.

Verus amicus.

Senec. Epist. 9

Minister Magnatū.

Beatitudo.

1. Cor. 15. 41. S. Aug. serm. 143. de Temp. cap. 8.

Gloria à Deo provenit.

Philipp. 3. 3. 1. Cor. 1. 3. S. Bernard. in hunc loc.

S. Aug. in Ps. 70. Conc. 2.

Maria V. benevola.

Et S. P. Augustinus. *Non recusatur labor, si adest amor, quoniam qui amat, non laborat.*

285. In encomium S. Catharinæ Virginis & Martyris, Iridis Emblemata statuere, cum dicto. NON COLOR UNUS. In illâ enim, veluti in Iride spiritali, alborem virginitatis, purpuram martyrii, & prasinum sapientiæ, non sine mixturâ prodigio, cernere erat. Id ipsum de B. Virgine Mariâ intelligas velim, quæ, Psalmistâ teste, fuit *circumdâta varietate*, id est, interprete Justino Mieschoviensi, *virtutum, gratiarum, meritorum, ac donorum multiplicitate.* Nec tamen incongruè eodem Emblemate volubilis humani ingenii inconstantia significatur. Ex Ovidii sententiâ

Pectoribus mores tot sunt, quot in ore figura.

286. Academicus, inter Philopponos Pistorienses Opportunus, Iridi inscripsit. SI FUERINT NUBILA; Verum amicum significabat, qui auxiliarem ac beneficam suam dexteram potissimum inter calamitatum imbres queritanti porrigit. In hunc sensum Seneca. *Amicum parvo, ut habeam, pro quo mori possim; ut habeam, quem in exilium sequar, cujus me morti impendam, imo & superimpendam.*

287. Meteorologis compertum est, spheram tanto vastiorem ab Iride describi, quo sublimiore gradu sol intra eandem resplendet. Eam obrem Celebris quidam miles Iridi inscripsit. A MAGNO MAXIMA. Veluti diceret, militares suas expeditiones tantò fore celebriores ac magis generosas, quanto sublimior esset Princeps, sub cuius signis mereretur. Porro in cœlis beatitudinem tantò ampliorem possidebimus, quò sublimior extiterit nostra charitas. S. Augustinus in illud D. Pauli, *Stella à stellâ differt in claritate, sic & resurrectio mortuorum;* ait, *Videris quia promissa est sanctorum corporibus claritas, & diversa species claritatis, quia diversa sunt merita charitatis.*

288. Arcus cœlestis, foli è regione adversus, epigraphen præfert. EX ADVERSO DECOR OMNIS. P. Sigisfundus Laurentius hanc iconem D. Paulo propriam existimat, qui totum nominis ac virtutum suarum splendorem uni gratiæ bonitatiq; Divinæ acceptam referre debet. Testem habeto ipsummet Apostolum; *Gloriamur, in Christo Jesu, & non in carne,* Nosque instruens, ait, *Qui gloriatur, in Domino gloriatur;* quippe, interprete Sancto Bernardo, *Noverat Apostolus, gloriam propriam esse creatoris, non creature.* S. P. Augustinus. *Nihil est per te. Tua peccata sunt; merita Dei sunt. Supplicium tibi debetur: & cum premium venerit, sua dona coronabit, non merita tua.*

289. Arcui cœlesti inscripsit P. Jacobus Masenius. NIHIL ISTE MINATUR. Mariæ Virginis cœu Iridis venustissimæ, hæc idea est, è quâ non nisi vice-

ra materna, & benevolentiam suavissimam expectaret licet; ut ad eò à D. Bonaventurâ pro meritis cognominetur, *Arcus fœderis Divini & reconciliationis nobiscum.* Emblemata explicando sequens distichum accipe.

*Virgo nites vacuo, qualis Thaumantias, arcu;
Ille caret telis, tuque furore cares.*

COMETA.

CAPUT XIX.

290. Immani terrore hominum corda è viginti cometarum aspectu percellabantur, qui olim in cœlo conspicui, ceu totidem ignitæ linguæ, ex inopinato non nisi sanguineas strages & adversa quæque sunt minitati. Hunc terrorem suis coloribus depingens Silius Italicus, canit.

*Crine ut flammifero terret fera regna cometes,
Sanguineum spargens ignem, vomit atra rubentes
Fax cœlo radios, & se vâ luce coruscum
Scintillat radios, terrisque extrema minatur.*

Unde Carolus Rancatus Cometæ inscripsit. EXTREMA MINATUR. Vitiosum ministrum hæc imago repræsentat, qui ad dignitatis fastigium erectus, malis gravissimis orbem terret; haud secus atque maligna evaporatio, ad cœlos sublata, in cometam concrevit, omnesque passim formidine replet. Porro Cometis non absimiles dixeris Prælatos illos, qui ad muneris sui culmen è vulgo sublati, subditos suos non quidem amore, sed minis ac suppliciis in officio continere solent. His regendi methodum præscribens Magnus Augustinus, *Magis, inquit, monendo, quam minando agendum est cum multitudine: severitas autem exercenda est in peccata paucorum.*

291. P. Henricus Engelgrave Cometam illo Ovidii hemistichio, ceu lemmate, notavit. MULTA AC METUENDA MINATUR. Nimirum ad terrores illos, in primâ Dominicâ Adventûs prænuntiari solitos, alludebat. *Errunt signa in sole, lunâ, & stellis, & in terris pressura gentium.* Et rursus, *dabo prodigia in cœlo sursum, & signa in terra deorsum, sanguinem, & ignem, & vaporem fumi.* De his minis differentem auctori Magni Augustini. *Propterea se iudex venturum minatur, ut non inveniat quos puniat, cum venerit. Si damnare vellet, taceret. Nemo volens ferire, dicit observa.*

292. E probatissimâ Meteorologorum sententiâ, evaporationes, ad mediam aëris regionem deductæ, aptam fulmini cudendo materiem subministrant: at verò sublimius provecctæ, in cometas, id est, in cœli minas ac horrendos terrores, efformantur. Hoc philosophemate nixus P. Franciscus Raulinus, Cometæ sub-
scripsit. IN FULMEN COGI POTUISSET. Insinuabat nimirum, Clementiam Odoardi, Parmensium Ducis, tametsi sapius ad fulmina vibranda à sceleratis provocatam, minis tanten ac formidine incutiendâ fuisse contentam, sicque maluisse cometarum terrores, quàm fulminum plagas imitari. Probè videlicet optimus Princeps animo suo impressum habebat illud Magni Doctoris effatum. *Qui clementer peccantibus ignoscere novit, clementiam Divina pietatis certissime accipiet.*

293. Inter cætera Emblemata aulæ, ad honorem Mariæ Virginis, die quodam festivo, Mantua affixa, Cometam videre erat, hoc lemmate insignem. FULGET, ET INTERIMIT. Maria enim suis clientibus

S. Bonavent. in Laudibus B. V. m. m. s.

Sil. Ital. lib. 6.

Minister vitiosus.

Prælatos severos.

S. Aug. Epist. 64.

Minæ Evangelicæ. Luc. 21. 25. Mat. 24. 19.

S. Aug. serm. 109. de Temp. cap. 3.

Clementia solis minis punire folet.

S. Aug. serm. 203. de Temp.

Maria benigna & terribilis.

clientibus quidem illuminatrix & Mater est ; sed simul hæreticorum monstros terribilis ut castrorum acies. Eleganter Richardus de S. Laurentio, Ipsa tantum demonibus terribilis, quantum Angelis & sanctis extitit venerabilis. Cæterum D. Basilius Paradisi muliebrem formam cometis splendori non absimilem dicit, cum utriusque venustas opportunum mortis satellitem agat. Mentem suam sequenti metro Italico explicat.

Qual ne gli eterei campi
Se lucida cometa il crin diffonde,
E con raggio mortal splende, e minaccia,
La terra per timor trema, & agghiaccia
A quelle fiamme, e l'onde
Temono anch' esse in rimirar quei lampi,
Ch' in uso han di predir certe, e vicine
Tempeste à i mari, e à le città ruine.
Tal di luce homicida
La donna scabellà s'orna, e predice
Tanto più grave il duol, quanto più splende,
E lusingato l'buom, di chi l'offende
Idololatra Infelice
Servo si fa d' una bellezza infida,
E in vece d' aborir gl' insusti raggi,
Adora la cagion de proprii oltraggi.

294. D. Archangelus Conter sciintillanti cometæ inscripsit. IN ORTU SIGNAT OCCASUM. Cometæ enim, recens exortus, magnorum Principum fata casusque prænuntiat. Herodiadis hæc imago est propria, quæ gratiosâ ac lascivâ suâ venustate in infami convivio apparens, extremam Divino Præcursori ruinam est minitata. Taliæ etiam Antichristi natalis, proximum mundo interitum significat. Quid? quod ipse, quem incolimus, mundus, omnem suam felicitatem brevi in occasum & in ærumnas gravissimas deturbari faciat? Verè in hanc rem Innocentius III. Semper mundana læticia tristitia repentina succedit, & quod incipit à gaudio, desinit in mœorem: mundana quippe felicitas multis amaritudinibus respersa est.

295. Clementia & Justitia geminæ ac nativæ boni Principis dotæ sunt; quarum hæc quidem paucos offendat, illa verò omnes recreet. Utamque hanc virtutem in cometâ, veluti in ideâ, discat velim; qui PAUCIS MINATUR, OMNIBUS FULGET. Summus nimirum, inquiebat Cassiodorus, ad nocendum privati, ad præstandum Judices; quasi diceret, sceleratos à Principe puniendos esse, veluti personam ageret privatam; auxiliis verò ac promptâ manu aliis succurrere, genuinum esse personæ publicæ munus. Nihil enim, Cicerone teste, est tam regium, tam liberale, tamque munificum, quam opem ferre supplicibus, excitare afflictos, dare salutem, liberare periculis homines; contra verò, nihil est tam deformis, quam ad summum imperium, acerbiter naturæ adjungere.

296. Cometam, quocumque divagantem, ingens semper splendoris copia subsequitur. Eò alludens Avesius, Cometæ inscripsit. QUOCUNQUE IERIT. D. Thomæ Aquinatis hoc Emblemata erat, qui doctrinæ radiis undique conspicuus, omnem penè orbem litterarium post se trahit; insuper famæ ac gloriæ splendor virtutem è vestigio comitatur. Dilucidè Cicero. Virtutem necessariò gloria sequitur. Et, Nihil est virtute amabilius, quam qui consequitur, ubi cumque erit gentium, à nobis diligitur. Ad mentem nostram Andreas Alciatus.

Fama viros animo insigni, præclaraque gesta
Prosequitur &c.

297. Cometa, è sicca ac fumosæ exhalationis materie conflatus, epigraphen tenet. ELATA NITESCIT. Demonstrat nimirum, Apostolos, Religiosos, & pœnitentes, è præsentis mundi ac vitæ turbis sublevatos, ad splendoris illustrissimi cultum promoveri; adeò ut ipsa etiam Imperatorum diademata ad ipsorum pedes venerabunda jaceant. Unde S. Augustinus. Melius est, in Romam cum venerit Imperator, deposito diademate ploret ad memoriam piscatoris, quam ut piscator ploret ad memoriam Imperatoris.

298. Scipio de Cellâ mulierem admodum venustam, incessu gravem, & austeram, Cometæ non absimilem dixit, addito lennate. EMIE L' OCCHIO DI LUCE, E IL COR DI GELO. Id est, Dum oculos luce, gelu corda perfundit. Id ipsum longè rectius de extremo Servatoris nostri tribunali intellexeris, quod quidem plurimâ luce undique spectandum, gelu tamen ac terrore gravissimo reproborum animos dejiciet. Unde magnus Augustinus. Christus in judicio videbitur terribilis, qui visus est contemptibilis; demonstrabit potentiam, qui demonstravit patientiam. In cruce patientia erat, in judicio potentia erit. Cæterum primam Emblematis mentem sequenti pœmate explicat Scipio de Cella.

Fende le pompe sue mostra il bel viso,
Che per pompa del Ciel son pure, e schiette;
Escan de l' auree fila auree saette
Gli agghi, c' han su la fronte il crin diviso
Quando stella mirar di Paradiso
L' alta donna mirando altri credeste,
Ma s' ella pur d' Amore in dubbio stette,
Che non parean d' amore il guardo, e l' riso.
Parea d' honor più tosto il viso, e l' guardo,
Che riverenza in noi destando, e zelo,
Fean l' humilita veloce, e l' desio tardo.
Tanto ch' al fin dissio; certo del Cielo
Gran Cometa è costei, che s' io la guardo,
M' empicè l' occhio di luce, e il cor di gelo.

299. E Meteorologorum sententiâ, Cometæ, in Libræ signo apparens, proximam populi seditionem prænuntiat. Emblemata subscribes. SIC CONCI-TO TURBAS. Ita nimirum non potest non Princeps seditiosos ac rebelles experiri populos; si justitiam & potestatem suam moderari nesciat, eamque assiduis terroribus ac plagis formidandam exhibeat. Expertus id fuerat Roboam, Israël Rex; cum enim rogantem populum responso hoc durissimo tenuisset, Pater meus aggr' avavit jugum vestrum; ego autem addam jugo vestro; Pater meus cecidit vos flagellis; ego autem cadam vos scorpionibus: mox populus Aduram, Roboam legatum, interfecit, Reversusque Israël à domo David, usque in præsentem diem. Præclare Principem monet Corn. Tacitus. Dura, inquit, debet etigalia populo non imponat: nimia enim in exigendo tributo severitas; & nimium ipsum tributum impositum movet subditos frequenter ad seditionem. Id quod etiam Episcopus observandum proponit S. Hieronymus. Amari, inquit, parens & Episcopus debet, non timeri. Antiqua sententiâ est: quem metuit quis, odit; quem odit, perisse cupit. Qui scorpionibus cedit, & lumbis patris habere se putat digitos crafiores; cito regnum mansueti David dissipat.

Richard. à S. Laur. lib. 4. de Laud. Virg. Marie. Venustas muliebris. D. Basil. Parad. in Lyricis.

Felicitas mundana.

Antichristus.

Innoc. III. lib. 1. de Contempu mundi. cap. 21.

Princeps clemens & justus.

Cassiod. Var. lib. 11. Ep. 36.

Cicero 1. de Orat.

Idem Epist. 1. ad Q. Fr.

S. Thomas Aquinas.

Virtus. Cicero 1. Tuscul. Idem 1. de Nat. Deorum. Alciat. Embl. Amor. 133.

S. Aug. in Psalm. 65.

Venustas muliebris.

Judicium exremum.

S. Aug. in Psalm. 85.

Scipio de Cell.

Seditio.

Princeps severus.

3. Reg. 12: 24.

Ibid. num. 19.

S. Hieronymus. Epist. 62.

Corn. Tacit. lib. 4. Annal.

VENTUS.

CAPUT XX.

300. **V**entus, propulsatis nubibus, serenam cæli frontem explicans, à Ludovico Ferro epigraphen recepit. FUGAT, ET FOVET. Geminum hoc boni Principis munus est, nimirum profligare sceleratos, & blanditiis fovere eos, quos nomini suo devotos habet. Agapitus de Justiniano Imperatore differens, *Venerandum*, inquit, *iure est vestrum Imperium, quia hostibus quidem sua demonstrat pietatis aculeos, subditis verò exhibet humanitatem.* Adhæc è boni Principis officio est, attras tristitiæ nubes ab afflictis subditis arcere, eosque benevolâ ac serenâ manu erigere. Unde Cassiodorus. *Dolorum nubila nostrâ semper serenitate detergimus.* Guido Casonus utrâque hâc dote omnem exacti Consiliarii prudentiam explicari censet; unde vernaculum illius pœma.

Princeps
justus.

Agapit. Ep.
Panon. n. 20.

Cassiodor. 2.
Var.

Consilia-
rius.

Guid. Cason.
Embl. Polit. 2.

— — *Il prudente consiglio,
Inguisa d'aura placida, e soave
Scaccia le nubi de contrarii affetti,
L'animo rasserena, e luminosa
Rende la mente, e fa tranquillo il core &c.*

Spiritus S. Verissimè tamen spiritum Sanctum hæc imago representat, qui animum nostrum ignorantia ac calamitatum nubilis expurgat, eumque amicâ & serenâ voluptate perfundit.

Pœna in
contuma-
ces lata.

301. Ventus, Quercum prosternens, Francisco Raulmo authore epigraphen tenet. PARCEREM, SI FLECTERETUR. Principis Clementis geminum hæc imago refert, qui non nisi in contumaces animadvertit, iis in libertatem assertis, quos animi submitendi, ac vitæ ad frugem revocandæ studiosos novit. Hunc in Deo morem tamen complura Sacræ Paginæ loca testentur, præ cæteris tamen opportu-

Hierem. 18 7.

num videtur illud Hieremiæ oraculum; *Repentè loquor adversum gentem, & adversus regnum, ut eradicem, & destruiam, & disperdam illud. Si pœnitentiam egerit gens illa à malo suo, quod locutus sum adversus eam; agam & ego pœnitentiam super malo, quod cogitavi ut facerem ei.* In hunc locum S. P. Augustinus. *Nunquid quasi errantem pernitet Deum? sed pœnitentia dicitur in Deo quasi mutatio sententiæ. Non est iniqua, sed iusta. Quare iusta? mutatus est reus, mutavit iudex sententiam. Nolite terri; sententia mutata est, non iustitia. Iustitia integra manet, quia mutato debet parcere, qui iustus est.*

S. Aug. serm.
109. de Temp.
cap. 6.

Occasio.

302. Odii & amotis nostri flammæ ad omnem, quantumvis exiguam suggestionis auram reviviscere, è venti Emblemate conjicies, qui adversus ignem spirans, epigraphen tenet. SUSCITAT, vel, ni fallor, melius; SOPITOS SUSCITAT. Ex Ovidii sententiâ.

Ovid. l. 3. de
Arte.

Qualibet extinctos injuria suscitât ignes.

Calamita-
tes.

S. Aug. in
Psalm. 60.

Calamitates quoque humanam mentem jamjam inter vitia sopitam, excitant, & vivis virtutum scintillis denuò accendunt. S. Augustinus. *Flagellum interius & exterius glorificat Creatorem, compellit nolentem, erudit ignorantem, custodit virtutem, protegit infirmitatem, excitat torpentem, humiliat superbientem, purgat pœnitentem, coronat innocentem, inuit ad mortem semper viventem.*

Spiritus S.
S. Cyrill. A-
lex. l. 2. Con-
tra Iul.

303. Scipio Bargalius Emblematis loco carbonem, dimidiâ parte candentem, lenique aurâ afflatum expresit; cum lemmate. AL TUO SPIRAR M' AUVIO. Id est, TE FLANTE REVIVO. Spiritus Sancti hæc imago est, de quo S. Cyrillus Alexandrinus. *Vivificat omnia Dei Spiritus, omnia etiam*

illo opus habent, nec aliter poterunt firmè in suâ essentiâ, quæ sunt, persistere.

304. Ventum non nemo depinxit, qui adversus frondosam arborem intumescens, invidio suo afflatu eam omni foliorum ornatu exuit. lemma addidit. FACILIS JACTURA. Generosam mentem suam, ni fallor, exprimebat, cui leve est, quidquid malignior fortuna adversus eam fuerit machinata. Hugo Cardinalis, illud Proverbiorum examinans, *Non contristabit justum, quidquid ei acciderit*; ait, *Accidens adest & abest præter subjecti corruptionem: ita præsens prosperitas & tribulatio viro justo adest, & præter ejus contristationem & conturbationem.*

Bona ter-
rena.

Hug. Card. in
Proverb. 12.
21.

305. Abbas Ferrus duobus ventis oppositis, quorum unus cælum pluvium, alter serenum portendit, inscriptionem subjunxit. AUT SOLEM, AUT IMBREM. Sic pectus humanum, duabus animi passionibus agitatum, ad virtutis vel vitii extremum deflectet, nullo planè interveniente medio. Porro quivis homo in hâc vitâ experitur & bonas inspirationes Dei, & malas diaboli; aut igitur virtutis lucem, aut flagitiorum imbrem parturias, necesse est; cum utrumque sequi non liceat. Opportunè S. Augustinus. *Modo aures tue posite sunt inter monentem Deum, & suggerentem serpentem. Quare huc flectuntur, hinc avertuntur? Si aliquid persuadente satanâ mali feceris, dimitte satanâ, accusate, ut accusatione tuâ Dei misericordiam merearis.*

Inspiratio-
nes bonæ
& malæ.

S. Aug. in
Psalm. 91.

306. Quantum beneficii præsentis hominis illustris suppetiæ nobis conferant, Abbas Ferrus è placido Favonio, versus flammam spirante, dignoscendum proponit, addito lemmate. ALIT, ET AUGET. Propriâ hæc bonæ educationis effecta sunt; Horatio teste.

Educatio
Horat. l. 3.
Carm. Od. 4.

Rectique cultus pectora roborant.

Porro etiâ animus noster, diversis calamitatibus, ceu totidem ventis, afflatus; binâ illâ operationum virtute invalescit. S. Petrus Damianus. *Quò magis caro per tormenta concutitur, eò mens in Deum fixa firmitus roboratur: & quasi igne succensa materies, quo plus adversitatum ventis impellitur, eò in amorem Dei ardentius inflammatur.*

Calamita-
tes.

S. Pet. Dam.
serm. 21.

307. Eodem Ferro authore, ventus, adversus ignem spirans, geminâ epigraphâ, ex Ovidio mutuata, descriptus cernitur. Primâ quidem. LENIS ALIT. Ita sanè correctio placida ac prudens in mente humanâ plurimum potest. Apertè Seneca. *Omnium honestarum rerum semina animi gerunt, quæ admonitione excitantur: non aliter, quam scintilla FLATU LEVI adjuta, ignem suum explicat.*

Correctio
suavis.
Seneca.

308. Posterior inscriptio, GRANDIOR NECAT, sensum præcedenti adversum innuit; nimirum correctionem indiscretam, fastu aut vehementiâ turgidam, plurimum exitii afferre. Sapienter proinde suadet Magnus Augustinus. *Corripiantur à Præpositis suis subditi fratres, correctionibus de charitate venientibus, pro culparum diversitate diversis, vel minoribus, vel amplioribus.* Et Ovidius.

Correctio
dura.

S. Aug. de
Correct. Ep.
Grat. cap. 15.
Ovid. l. 2. de
Arte.

*Dextera præcipuè capit indulgentia mentes;
Asperitas odium, sævaque bella movet.
Odimus accipitrem, quia vivit semper in armis;
Et pavidum solitos in pecus ire lupos.
Este procul lites, & amara prælia lingua,
Dulcibus est verbis mollis alendus Amor.*

309. Utramque epigraphen, duobus superiori-
bus Emblematis adductam, Carolus Rancatus in u-
nam imaginem coëgit, dum vento, adversus candentes

tes

res prunas spiranti, inscripfit. ALIT, ET NECAT. Ovidius id fuggerit.

Nutritur vento, vento restinguitur ignis, Lenis ALIT flammam, graavior aura NECAT.

Utrumque hoc in corrigendis aliorum vitiis experimur; Unde S. Gregorii consilium est; *Regat disciplina vigor mansuetudinem, & mansuetudo ornet vigorem: & sic alterum commendetur ex altero, ut nec vigor sit rigidus, nec mansuetudo dissoluta.* Porro etiam magnaturæ favores, intra debitæ mensuræ limites collati, plurimum nobis emolumenti afferunt; at si cum excessu ingerantur, justoque majores fiant, enimvero tum gravissima damna parturire solent.

310. Animi generosi ac impetriti effigiem in Vento cernere licet, qui adversus annosam Quercum impulsus, ibique repercussus, mox majore robore invalescit, & ut non nemo lemmatis loco dixerat, *DOPPIA NE LA CONTESSA I SOFFII, E L' IRA.* Id est, *IN RELUCTANTES SÆVIOR.* Venti impetuosi nomine diabolus, acerrimum generis humani hostem, intelligas velim; plurima is adversus Jobum, validissimam patientiæ quercum, machinabatur; primò enim in boves & asinos Jobi grassabatur; mox servos occidit; eodem penè momento oves & pastores combussit; paulò post, Chaldaeorum ope, impetum fecit in Camelos. Quid amplius? ventum se fecit, ut domum concuteret, liberosque ejus opprimeret epulantes. Sed cum hæc omnia eludi ac irritò conatu cadere videret, consilium viresque auxit, ipsamque Jobum adortus, innocentem percussit *ulcere pessimo à verice usque ad plantam pedis.* Denique & uxorem instigavit, quæ linguæ suæ vehementiâ ad ipsas usque viri medullas penetraret. In rem præsentem Magnus Augustinus. *Vicit Job omnibus nobilissimus, totiens tentatus, sed minimè superatus, implevit Dominicum præceptum, contempsit filios, ne blasphemaret, qui dederat filios. Repulit à se uxorem, quæ ei blasphemiam persuadebat; quam diabolus propterea solam dimiserat, qui sibi eam necessariam esse noverat. Non enim dimiserat marito consolatricem, sed suæ tentationis adjuvicem. Fortior fuit Job in doloribus, quam Adam in nemoribus: iste non cessit tormentis, ille superatus est in deliriis.*

311. Vento, in arboris frondes grassanti, inscripfit Ferrus. *ARENTE RAPIT.* Talis vindicta Divina, instar venti, peccatores non nisi virtutibus aridos, sterilesque exterminare consuevit. Dæmon quoque, ventus ille Tartareus, non nisi vitiatas & inutiles hominum conscientias è Fidei orthodoxæ arbore ad apostasiam præcipitare solet. S. Cyprianus. *Nemo putet bonos de Ecclesiâ discedere. Triticum non rapit ventus, nec arborem solidâ radice fundatam procella subvertit. Inanes palææ tempestate jactantur, invalidæ arbores turbinis incurfione evertuntur.*

312. P. Octavius Boldonus Zephyrum in veris exordientis signis expressit, qui versus areolam, floribus undique respersam, flabat; cum lemmate. *EMINUS, UT OLEANT.* Innuebat videlicet, Cardinalem Montium, Sedis Apostolicæ autoritate primò Neapolim, & exinde in Hispanias Oratorem egisse, ut virtutum suarum fragrantiam longè lateque diffundere posset. Guilielmo Esthio calamitates ventorum loco sunt, à quibus virtutes, instar florum, agitata, suavissimum odorem undique exhalant. Unde in illa D. Pauli verba commentatus, *Odo-rem notitia sine manifestat per nos in omni loco;* subjungit, *Non modò predicamus Christum apud omnes, sed etiam persecutionibus & pressuris conterimur, ut odor notitia Dei, id est, fama ejus, à nobis quam LONGIS- ME DIFFUNDATUR.* Pulchrè S. Augustinus. *Mundi Symbol. Picinelli & Ang. Erath. Tom. I.*

Capit persequionem patior odor Sanctorum: sed quomodo ampulla unguentorum, quanto magis frangebantur, tanto amplius odor effundebatur.

313. Ventus, intra cannetum spirans, à D. Jo. Philippo Certano gnomam accepit. *IL SUO N' NE TRAGGE.* Id est. *MELÓS EDUCIT.* Opportunum hoc Academiae Sylvestris, in quâ Certanus pro meritis recensebatur, Emblemata erat. Ceterum etiam spiritus Sancti virtutem ex imagine illâ conjicere licet, qui afflatus sui vigore egenos piscatores, è mappaliis ad prædicationis Evangelicæ forum evocatos, ita animavit, ut in omnes totius universi partes amplissimè resonerint. *Repleti sunt omnes spiritu Sancto, inquit Apostolorum monumenta, & ceperunt loqui. O quam velox est sermo sapientiæ!* exclamat S. Leo Papa, *& ubi Dens Magister est, quam cito discitur, quod docetur. Ab hoc igitur die in uba Evangelicæ prædicationis intonavit.*

314. Vento appositè, ni fallor, inscribes; *NON SAI D' ONDE, NE DOVE.* Id est, *NEC UBI, NEC UNDE.* De Ventis enim incerta est philosophatio. Psaltes Regius de Thesauris Divinis eos produci canit; id est, de locis clausis atque occultis, ubi Numinis premuntur imperio, vinculisque & carcere frenantur. Arcanam hanc operandi virtutem etiam Spiritui Sancto, ac miris ejus inspirationibus propriam affirmat ipsa Sapientia Incarnata. *Spiritus ubi vult, spirat, sed NESCIS UNDE VENIAT, AUT QUO VADAT.* S. Joannes Chryostomus, *Si venti, inquit, quem sentis, viam nescis, quomodo Divini spiritus operationes scrutaberis?* Et Sanctus Augustinus, *Occulta est gratia, & in abdito latet. Non videtur, sed inde eminet, quod videtur.*

315. Calamitates terræ, & malignioris fortunæ damna mentem nostram exagitant quidem, sed simul in sublime evehunt; haud secus atque Ventorum procellæ Oceanum *TURBANT, SED EXTOLLUNT.* Zenonem hæc imago delineat, qui, cum mercatui deditus, omnes suas facultates in maris tempestate ivisset deperditum, operam postea in Philosophiæ studiis unice collocavit, idque tanto animi sui oblectamento, ut Laertio teste, dicere consueverit, *Tunc secundis ventis navigavi, quando naufragium feci.* Sed quid extera adduco, cum habeamus domestica? Gentium Apostolum Paulum de se ipso loquentem audi. *Nocte & die in profundo maris fui, in itineribus sæpè, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari &c.* Sed quorsum hæc omnia evehere calamitosissimum Apostolum? Paulò post *raptus est in paradysum: & audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui.* De hoc S. Joannes Chryostomus. *Paulus undique pressus, nec oppressus, cedere nescius, clarior semper redit patiendo victor, & millies martyr.*

316. Navis, ob adversam ventorum vim à portu contingendo non nihil impedita, epigraphen tenet. *MORANTUR, NON ARCENT.* Isthæc imago ideæ loco inservit, qui alterius invidiâ obstaculum aliquod fenserunt, nec tamen à fine obtinendo penitus sunt exclusi. Sic corporis deliquia, egestas, exilium, aliaque hominis incommoda, virtutis obtinendæ portum remorantur quidem, non tamen penitus præcludunt. Diuturna quoque tormenta Sanctis Martyribus veram felicitatem non quidem penitus abstulerunt, sed tantisper, donec eam consequerentur, distulerunt. S. P. Augustinus. *Martyres, quod non videbant, per patientiam expectabant. Illi, qui eos occidebant, quæ videbant amabant: illi, qui occidebantur, ad ea, quæ non videbant, suspirabant. Et quòd tardius occidebantur, moras sibi fieri arbitrabantur.*

S. Aug. serm. 101. de Divers. cap. 5.

Spiritus S. Act. 2. 4.

S. Leo Papa serm. in Pent.

Psalm. 134.

Spiritus S.

Joan. 3. 8.

S. Chryost. in hunc loc.

S. Aug. serm. 14 ex addit. à Paris. cap. 5.

Persecutiones & calamitates.

Diogen. Laert lib. 7.

2. Cor. 11. 25.

Ibid. cap. 12. vers. 4.

S. Io. Chryost. in Morat. Homil. 25. & 26.

Calamitates.

S. Aug. in Psalm. 117.

317. Alius vicissim navim, ventorum violentiâ à portu prohibitam, hoc lemmate notavit. **NON MORANTUR, SED ARCENT.** Vel, prout meo Carducio placuit. **REFLANTE DESPERAT.** Mala consilia, & consuetudines vitiosæ, ventis non absimiles, non modò à perfectionis portu obtinendo retardant, sed illum penitus obstruunt; quin imò peccaminosa affectuum nostrorum vehementia ipsum etiam æternæ beatitudinis ingressum præcludunt. S. Augustinus. *Tanta ibi (de Sodomitis loquitur) nefanda turbidinis consuetudo erat, ut jam nequitia esset iustitia, & prohibitor potius reprehenderetur quam factor. Tales consuetudine malignâ pressi, tanquam sepulti sunt. Moles imposita sepulchro, ipsa est vis divæ consuetudinis, quâ premitur anima, nec surgere, nec respirare permittitur.* Et meus Carducius.

Consilium malum. Consuetudo vitiosa.

S. Aug. de Verb. Dom. serm. 44. c. 5.

*Portum raris reflante desperat Notò.
Culpâ quid hoste adire tentas Sydera?*

318. Navis, stimulante ventorum impetu è portu solvere coacta, epigraphen tenet. **DUCUNT IN ALTUM.** Ita spiritus Sancti dona animam nostram, post superatos hujus mundi fluctus, ad æternam felicitatem propellunt. In hoc demonstrando totus videri possit S. Joannes Chrysostomus. *Anima, inquit, à Divino adjuncta spiritu, omnibus rebus superior existit, & omnibus fluctuationibus vitæ hujus eminet, & vitam in cælum ducentem vehementius quam navis incedit, utpote quæ non vento impellitur, sed ab ipso Paracleto fertur.* Cæterum eodem Emblemate innuitur, spiritus Sancti gratiam ad penetranda Divinæ Paginæ abdita plurimum promovere. *Ratè nostræ mentis, inquit S. Petrus Chrysologus, carnis à litore solventes, in pelagus evangelici sermonis intramus, credentes, quod flante spiritu Sancto celestis intelligentiæ perveniamus ad portum.*

Spiritus S.

S. Io Chrysof. Hom. 34. in Epist. ad Hebr.

S. Pet. Chrysol. serm. 108.

319. Navi, à vento propulsatæ, inscripti. **DEDUCET IN PORTUM.** Argumenti ratione è Divino Psalte mutuata; *Deduxit eas in portum voluntatis eorum.* Adversam valetudinem & ærumnas ventis non absimiles dixerim, quæ ad Deum, veluti ad asyllum, confugere jubent. Exquisite Lipsius. *Quem Deus diligit, per aquam, per iniquam, per fluxum & refluxum perducet ad suum portum.* Et alibi de morte differens, ait, *Tristis est (inquiunt nonnulli) cogitatio super morte, & ipsam adducit. Falluntur. Sapiens cum tranquillitate de eâ cogitat: non aliter quam in navi & mari ventos & vela spectat, quibus fertur in portum.*

Psal. 106. 30. Calamitates.

Lips. Centuria Mis. ell. Epist. 2. Mortis meditatio. Idem l. 2. Physiolog. dissert. 1.

320. Venti, dum navim propellunt, Lucarino authore epigraphen sustinent. **MINANTUR, SED FERUNT.** Vel ut melius meus Carducius. **DUM FERUNT, FERUNT.** Genuina hæc calamitatum idea est, quæ quidem minaci assultu hominem adoriri solent, at simul ad supremam virtutis ac Dei beatitatem manuducunt. Breviter rem totam explicat s. Doctorum Phœnix. *Tribulatio, inquit, asper quidem ventus est, sed prosper.* Emblematis mentem hoc disticho aperit D. Carducius.

Calamitates.

S. August. in Psalm. 125.

*Vela ferunt, feriunt rabido dum flamine Caur:
Dum stygis ira animum vexat, ad astra vebit.*

Et sequentibus Jambis.

*Iter secundæ puppis aura persequens:
Adversa sic fortuna cor felicitat.*

Calamitates utiles.

321. Eidem Symbolo inscribere. **CURSUS SECUNDOS DABIT.** Quippe adversi & undosi

ærumnarum venti tandem ad paradyfi portum felicissime provehunt. Author Faistorum Marianorum de S. Ursulâ, ejusque sodalibus, intra maris tempestatem acerrimè jactatis, hæc verba addit. *Ecce tempestas suboritur, & arreptas naves in Rhenum aufert. Nimirum adversum hunc alii ventum dicent; at secundum Ursula vocat, & castitati velificantem.* Denique hæc imago etiam spiritus Sancti est propria, quippe quo aspirante fidelium carbasa secundis ventis volitant, & ad virtutis æternæque felicitatis portum appellant. S. P. Augustinus. *Spiritus vitæ, qui vivificat omnia, creatorque omnis creati spiritus, ipse est Deus, spiritus utique non creatus. In ejus voluntate summa potestas est, qui creatorum spirituum bonas voluntates adjuvat,*

S. Ursula.

Spiritus S.

S. Aug. de Civ. Dei. l. 9. cap. 9.

322. Ventorum furore per Oceanum tumultuante, jactatos undarum fluctus versùs cælum levati conspicimus. Unde lemma. **AD SIDERA VOLVUNT.** Verbis è Virgilio mutuatis.

Virgil. Æneid. l. 1. v. 89.

*Unâ Eurisque, Notisque ruunt, creberq; procellis
Africus: & vastos volvunt ad sidera fluctus.*

Ita sanè adversitatum & persecutionum turbines agitatam hominis mentem ad Dei ac Cæli fastigium attollunt. S. Anselmus. *Adversis irruentibus, separatur à terrâ fidelis anima, & cælo sit proxima.*

Calamitates elevant. S. Anselm.

323. Ventus, sub terrâ clausus, tandem, eâ perruptâ, emergit in altum. Lemma. **TANDEM LEVATUR IN ALTUM.** Divinos quosdam hominum spiritus hæc imago concernit, qui in his terris, veluti in carcere, constricti, tamdiu suspirant, donec perfracto corpore, ad cælos evolent. Inter hos anhelantem audi D. Paulum, *Cupio dissolvi, & esse cum Christo.* In hunc locum S. Augustinus. *Qui desiderat dissolvi & esse cum Christo, non patienter moritur, sed patienter vivit, delectabiliter moritur. Unde Apostolum patienter viventem, id est, cum patientiâ hic non amare vitam, sed tolerare.*

Mors hominis justit.

Philipp. 1. 23. S. Aug. Tract. 9. in Ep. 107.

324. Ventus incensæ ædis flammam ad vicinas domos impellit; cum lemmate. **INCENDIA NUTRIT.** Suffurionum genuina hæc imago est, qui, è munere suo, amicorum pacem dissociant, omniaque passim odiis ac suspicionibus succendunt. Unde Salomon. *Cum defecerint ligna, extinguetur ignis: & suffurione subtrahcto, jurgia conquiescunt.* Suffurionibus Seneca hanc notam imprimit. *Pessimum genus hominum videbatur, qui verba gestarent: sunt quidam, qui vitia gestant. Horum sermo multum nocet. Nam etiamsi non statim officit, semina in animo relinquit, sequiturque nos etiam, cùm ab illis discesserimus, resurrecturum postea malum.* Porro etiam ambitio honorum & regnorum, si in homine prævaleat, non rarò vicinos latè populos bellis & incendiis vastat.

Suffurro.

Prov. 26. 20. Senec. Epist. 129.

325. Ventus totius Sylvæ minores majoresque arbores sine discrimine impellit. Unde lemma. **OMNES HAC TANGIMUR AURA.** Nimirum omnes homines innatum quendam, & ex Evâ traditum honoris ac dignitatis obtinendæ appetitum habent, eoque nunquam non infestantur. Noverat hanc hominis indolem callidissimus serpens, unde ad expugnandos Protoparentes nostros nullum altum, nisi ambitionis ac superbiæ arietem admovendum censuit; nequaquam, inquebat, *morte moriemini, sed eritis sicuti Dii.* Nec sanè irritus fuit vaserrimi hostis conatus; mox enim mulier tulit de fructu illius (arboris) & comedit: deditque viro suo, qui comedit. Ut adeò pleriq; Interpretes doceant, primum Evæ peccatum fuisse ambitionem ac superbiam. In illum Geneleos locum commentatus S. Aug. *Quomodo, inquit, verbis crederet mulier serpentis à bonâ utiq; utili re se divinitus fuisse prohibita, nisi jam inesset menti ejus amor propria potestatis,*

Ambitio.

Ambitio & superbia.

Gen. 3. 4. 6.

S. Aug. 1. 11. de Civ. Dei. c. 30.

Et quadam de se superba presumptio, qua per illam tentationem fuerant convincenda et humilianda. Et a libi. Superbia lapsi sumus, ut ad istam mortalitatem perveniremus. Et quia nos superbia vulneraverat, humilitas sanos fecit. Venit humilis Deus, ut a tanto superbia vulnere curaret hominem. Ceterum etiam gratia Divinae auram omnes omnino homines ita tanguntur, ut liberrimam suam voluntate ad amplissimam virtutum frugem excrefcere possint.

326. Alphonfus II. Carettus, Marchio Savonae, symboli loco arcem in rupe collocatam habuit, quae a ventis frustra oppugnata, epigraphen monstrabat. FORTES PROBANTUR IMPETU. Congruè nimirum ad illud Deuteronomii. Tentat vos Dominus Deus vester, ut sciat si diligitis eum. Plurimis olim calamitatibus infestabatur optimus Tobias; tandem miseriarum causam nullam aliam subjunxit Angelus, nisi, quia acceptus eras Deo, necesse fuit, ut tentatio probaret te. Pulchre, ut solet, Magnus Augustinus. Vita nostra in hac peregrinatione non potest esse sine tentatione; quia profectus noster per tentationem nostram fit;

nec quisque sibi innotescit, nisi tentatus: nec potest coronari nisi vicerit; nec potest certare, nisi inimicum et tentationes haberit.

327. Ventis, uti & fulmina, montium duntaxat, turriumque fastigia sternunt; vallibus, caeterisque rebus humilibus ut plurimum intactis. Lemma. FERVIUNT SUMMOS, supple ex Seneca, Fulmina montes. Ita nimirum, quod sacra Pagina testatur, Potentes potenter tormenta patientur. In hunc locum S. Cyprianus, Gravius, inquit, iudicari de his, qui in saeculo plus habuerunt potestatis, apud Salomonem docetur: Exiguus enim conceditur misericordia; potentes autem potenter tormenta patientur. Quærit Theodoretus, cur Moses ob leve dubitationis delictum a Deo exclusus sit terram sanctam; populus vero gravius peccans, in eam sit inductus? ac respondet, Per hæc docet nos Dominus, se summam virtutem a perfectis exigere; et cum erga alios homines graviter peccantes sit longanimis; Sanctis tamen hanc veniam non concedere. Unde Servator in Evangelio. Cui modicum datum fuerit, modicum exigitur ab eo.

Potentes grave iudicium sustinent.

Sap. 6. 7.

S. Cyprian. 1. 3. Testim. ad Quirin. n. 112

Theodores. quæst. 4. in Deuter.

Idem in Psal. 35. v. 12.

Gratia Dei.

Tentatio.

Deut. 13. 3. 7.

Tob. 12. 13.

S. Aug. in Psal. 60.

AQUA.

Aqua. Bullæ.	cap. 20.	Nilus fluvius.	24.
Aquæ distillatæ.	21.	Fons.	25.
Mare.	22.	Piscina.	26.
Flumen. Torrens.	23.	Puteus.	27.

AQUA. BULLÆ.

CAPUT XXI.

Otium. 328. **A** Quas inter, & vitam humanam plurima est similitudo: illæ enim, nisi a ventis aut proprio decursu agitatae, residues evadunt, & mortuarum instar languescunt. Unde lemma. SERVANTUR MOTU. Seneca, Vivit is, inquit, qui se utitur: et vivissim. Qui latitant et torpent, sic in domo sunt, tanquam in conditorio. Atque adeo, Seneca iudice, solus ille veram ducit vitam, qui labores suos nullo unquam marcescere finit otio.

329. Quantum detrimenti animus noster ex otio sibi accersat; aqua, intra angustos lacus conclusa, docent; ut quæ QUIESCENDO TABESCUNT. Justus Lipsius. Ut aqua dum in situ vitium contrahunt; sic nostri animi assidua sessione vel quiete. In eandem sententiam in eus Concanonicus, S. Laurentius Justinianus. Sicut aqua, inquit, quæ caret decursu, ac jacet in foventis, putrescit, repleturque animalibus venenatis et noxiis, ita et corpus otii tabe confectum, concupiscentiarum carnalium parit insaniam. Eodem argumento S. Joannes Chrysostomus adversus divitias superflue coaccervatas ait, Quemadmodum fons, si aquarum flumina in se ipso quasi stagnum quoddam retineat, facile putrescit; eodem modo divites, cum in se ipsis opes suas detineant, marcescunt; putredo enim profecto est non possidentium, sed opum ipsarum. Et S. Basilius. Putei, qui exhauriuntur, melius stant, quibus si suas aquas intactas relinquant, fetorem contrahunt: ita etiam divitiarum quiete inutilis: motus et transgressus publice utilis est, et fructuosus.

330. Quintus Soranzus, Academicus inter Errantes Brixienfes inquietus, symboli loco aquam præfert, quæ in sublimi monte in subjectam planitiem precipitata, lacum constituit; cum lemma. QUIESCIT IN PLANO. Certè cordis, & animi nostri affectus nullam, nisi in Deo, quietem reperiunt. S. Augustinus,

Cor humanum, inquit, in desiderio aternitatis non fixum, nunquam stabile potest esse: sed omni volubilitate volubilis, de alio in aliud transit, querens requiem: ubi non est. Et Benedictus Haestenius.

Mobile cor nullam potest esse requiescere sede, Unus ei centrum nam Deus, una quies.

331. Aqua per canalem è colle delapsa, & rursus alterius tubi beneficio in eminentem clivum fursum coacta, epigraphen reddit. SI DEFERAR, EFFERAR. Ita anima nostra, gratia Divinae adminiculo, secundis gressibus ad caelos emergit. S. Bernardus testem se offerens, ait; Cujus, id est, liberi arbitrii, conatus ad bonum et casti sunt, si a gratia non adjuventur; et nulli, si non excitentur.

332. Aqua è canali destillans, congelascit; cum lemma. RIGORE SUBSISTIT. Lubrica hominis vita, in errores nunquam non proclivis, è temperato prudentis Prælati rigore faciles habenas accipit, et intra recti limites coercetur. Certè Deus primis duobus Decalogi præceptis mox severas comminationes pœnasque subjecit, ut Hebræos, ad flagitia pronissimos, illo suppliciorum rigore in officio contineret. S. Thomas Aquinas, Pœna, inquit, præcipue necessaria sunt contra illos, qui sunt proni ad malum, ut dicitur 10. Ethic. Et ideo illis solis præceptis legis additur comminatio pœnarum, in quibus erat pronitas ad malum: erant autem homines proni ad perjurium, propter frequentiam juramenti; proni ad idololatriam, propter generalem consuetudinem gentium: et ideo duobus primis præceptis adiungitur comminatio.

333. Cardinalis Verallo in gentilitiis scutis rivulum, rosam irrigandam affluentem, præfert; cui proinde P. Gualtherus Pajulus, è Societate Jesu, inscriptionem,

S. Aug. in Manuali cap. 25.

Bened. Haest. schola Cordis l. 3. lect. 19.

Animus à Gratia adjuvatus.

S. Bernardus tract. de grat. et lib. arbit.

Rigor discretus.

Exod. 20. 15. et 7. S. Thom. 1. 2. q. 100. art. 7. ad 4.

Otium.

Senec. Epist. 60.

Otium.

Lips. Centur. 2. ad Belg. Epist. 47.

S. Laur. Iust. l. 1. de Perfect. grad. cap. 9.

Divitiæ. S. Jo Chry. Iust. Hom. 48 in Matth.

S. Basl. Hom. in Discess. res.

Quies in Deo.

Lachrymæ

S. Pet. Dam. Opusc. 13. c. 12.

S. Io. Chrysof. serm. in Inventum.

Martyrium.

Oratio Lachrymis juncta.

S. Io. Chrysof. Hom. de Anna, & Samuelis educatione.

Sanguis Christi.

S. Aug. in Ps. 21. v. 15.

Animæ vitiosa.

S. Ephraim de Laud Joseph. Patriarchæ.

Serapion apud Amœon in Melissa p. 1. serm. 1.

S. Greg. Naz. sentent. Latibic. 57.

Senec. Ep. 94.

Modestia. S. Matthias

Act. 1. 24.

Sursum tendere,

ptiohem, ex ipsomet Cardinalis cognomine desumptam, subjecit. VER ALO. Ita humectante lachrymarum nostrarum rivo, virtutum flores felici incremento progerminant. S. Petrus Damianus. *Lachrymarum mador*, inquit, *animam omni labe purificat, & ad proferenda virtutum germina nostri cordis arva fecundat: mox ut lachryma eruperint, protinus anima revivescit, & tanquam arbor verna redvivro virtutum suarum flore vestitur.* S. Joannes Chrysofomus de purpuratis Christi Testibus ait, *Neque horti, aquis irrigati, ita germinant, & fecundi sunt, ut Ecclesiæ, si martyrum irrigentur sanguine.* Quippe Martyrum sanguis in Ecclesiâ orthodoxâ, veluti in horto amantissimo, perennes florum ac veris delicias conservat. Cæterum, eodem Authore, precum nostrarum flores, si lachrymis aspergantur, plurimum auferunt. *Neque perinde amnium fontes floridos reddunt hortos, ut plantam deprecationis fontes lachrymarum irrigantes faciunt in summam altitudinem excurrere.*

334. Aqua, ubicunque diffusa, vel illuviem obviam abstergit, vel terram irrigat, ac fecundam efficit. Unde lemma. ABLUIT, AUT IRRIGAT. Ita sanè unda illa purpurea, è Servatoris nostri venis scaturiens, immundas conscientie fordes eluit, & incultas sterilefque animas fecundat. S. P. Augustinus in illa Psalmi verba, *Sicut aqua effusus sum*, ait, *Aquas, quando effunditur, aut ABLUIT, AUT IRRIGAT: effusus est Christus sicut aqua, abluti sunt fordes, rigida sunt mentes.*

335. Aquaturbida vicinarum rerum imagines recipere nequit; unde lemma. DISPUNGIT TURBIDA FORMAS. Ita anima, malignis affectibus turbata, virtutis aut gratiæ Divinæ vultum ægerimè sibi imprimi patitur. S. Ephraim Syrus in adulterâ illâ Ægyptiâ id observatum habet, cujus cor, libidinis vehementiâ agitatam, castissimas Josephi cohortationes penitus respuebat. *Sancta verba dicebat Joseph, singulis horis ad Dominam suam admonens, obsecrans, increpans, & reprehendens illam. At nihil Divinum admittibat auris ac cor mulieris; quin imò vehementiore adhuc libidinis flagrabat ardore.* Argumento non dissimili Serapion Abbas, *Quemadmodum*, inquit, *oculus perturbatus; sic etiam anima opinionibus, quæ naturam excedunt, turbata, veritatis lucem videre non potest.* S. Gregorius Nazianzenus hanc doctrinam in Jambos contraxit.

Consilia nemo recta commotus capit, Consulta nec sunt, ira queis adjungitur.

Præclare Seneca. *Ubi aliqua res obcæcat animum, & ad officiorum dispiciendum ordinem impedit, nihil agit, qui præcipit. Nihil enim proficiunt præcepta, quamdiu menti error obsusus est; si ille discitur, apparebit quid cuique debeatur officio.*

336. Aqua, naturâ suâ deorsum nitens, miro siphonum artificio sursum tendere, & in usus humanos ex imo fundo in sublime ascendere didicit. Unde eodem siphone Emblematis vice expresso, aquam in hæc verba loquentem introduces. SURGO, NE DETUR INANE. Illius hæc imago est, qui non sine profundâ animi modestiâ, nullâ que sui ipsius existimatione ad dignitatum fastigia sublevatur. Præclaram hujus doctrinæ faciem præluxit S. Mathias; qui inspirante spiritu Sancto inter Apostolos recensitus est, ne sedes illa, unde perfidus Judas exciderat, vacaret. *Tu Domine ostende quem elegeris ex his duobus unum accipere locum ministerii hujus, & Apostolatus, de quo prævaricatus est Judas, ut abiret in locum suum.* Porro homo, nativâ corporis sui mole deorsum semper & ad vitia inclinat; unde, nî virtutum fluentis vacuus esse velit, per gratiæ Divinæ canales sursum co-

netur, necesse est. Hortantem audi Magnum Augustinum. *Sursum cor, sursum cogitationem, sursum amorem, sursum spem, ne putrescat in terrâ.*

337. Nisi tubo aliquid vacuitatis intervenerit, continutum liquorem in usus humanos sursum è dolio extrahit. Unde tubus ille, aquas fundens, epigraphen à D. Carolo Bosso recepit. MOTU PERENNIS. Divina gratia, in sacris litteris aquarum effigie describi solita, assiduo felicitatis fluxu gaudet, nî nos à virtutum exercitatione otiosos repererit. S. P. Augustinus. *Qui boni sunt, cum Dei gratiâ contendunt perseverare in operibus bonis; quia non qui cæperit, sed qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.*

338. Aqua, ventorum impetu intra Oceanum aut vastum aliquem lacum jactata, & adversus scopulum allisa, in altum erigitur, undasque fluctuantes versus cælum attollit. Unde lemma, ELEVATUR ALLISA. Ita è persecutionum tempestate non rarò plurimum tam spiritualis, quam temporalis augmenti capimus. Verè S. Gregorius Papa. *Mala, quæ nos premunt, ad Deum ire compellunt.*

339. Humilitas regia est ad summas dignitates via; id quod haud obscure ex aquâ discis; quæ, ex uno colle præcipitata, alterum vicinum ascendere cogitur; cum dicto, DEFLUENS ELEVOR. Ovidius.

Et magis exurgit, quo magis unda cadit.

Oporet namque, afferente Doctore mellifluo, *humiliter sentire, de se, nitentem ad altiora.* S. Hieronymus in encomiis S. Paulæ ait, *Minima fuit inter omnes, ut omnium major esset, & quando se plus dejiciebat, tanto magis à Christo sublevabatur.*

340. Aqua, canalibus angustias egressa, mox vivo impetu versus cælum erumpit. Lemma. COHIBITA SURGO. Seu ut Academia Altorffensi placet. FORTIOR E LATEBRIS. vel, ANGUSTIIS ELEVATUR. Hinc discis, animam nostram, ut ad Deum contendat, è morborum, persecutionum, aliarumve calamitatum angustis maximum incitamentum recipere. Egregiè in hanc rem Joannes Climacus. *Quemadmodum coercita aqua in altum exurgunt, ita sæpe anima, periculis circumventa, ad Deum per penitentiam exurgit.* Et meus S. Prosper.

Amplius incedit spatium terrena voluptas, Angusto virtus limite celsa petit.

Virtus proinde inter angustias five voluntariæ castigationis, five externæ persecutionis, multum adolescit ac sublevatur; imò verò oculos suos tantò sublimius supra univèrsam attollit, quantò arctiore adversitatum forte comprimitur.

341. D. Didacus Saavedra, ut demonstraret, errores admodum esse fecundos, utpote è quorum unico complures semper emergunt; lapidem depinxit, qui in aquam projectus, ex aliis aliis identidem innumeros circulos intra undas efformat: addito Hispano lemmate. DE UNO ERROR MUCHOS. seu, nî fallor, melius. AB UNO MULTIPLICES. Penè ad verbum S. Gregorius Nazianzenus.

Et lapidem si quis tranquillitas mittat in undas, Egregios turbat latices, vitæque colorem, Multiplicesque orbes summâ nascuntur in undâ.

Emblematis mentem explicant Justus Lipsius, *Licentia*, inquit, *janua & aditus ad omne scelus.* S. Joannes Chrysofomus. *Semper scelera, dum non reserantur, in crescant, & in augmenta facinorum proficiunt.* Et S. P. Augustinus. *Ex voluntate perverfa facta est libido*

S. August. Psal. 90. Conc. 2.

Gratia De

S. Aug. ser. de Temp.

Calamitates utiles. S. Greg. Pap.

Humilitas exaltat.

Ovid.

S. Bernard. serm. 34. in Cant. S. Hieron. Ep. ad Eustoch.

Perfectiones ad Deum elevant. Jo. Climacus gradus 26.

S. Prosper. Ep. de angustia vitæ vitæ.

Virtus castigata.

Peccata fecunda.

S. Greg. Naz.

Lips. Centur. 1. Ep. 73. S. Io. Chrysof. serm. de Abjalon. S. Aug. 1. 8. Conf. cap. 16.

libido, & dum servitur libidini, facta est consuetudo, & dum consuetudini non resistitur, facta est necessitas.

342. Aquæ rivulus infra solem, in Leonis constellatione existentem, depictus; epigraphen tenet. GRATOR ALGET. Innuit videlicet, sicuti refrigerantis aquæ apud sitibundos nunquam majus habetur pretium, quam dum intra æstivos calores toto corpore uruntur; ita beneficia, inter egestatis ac calamitatum angustias collata, pluris, quam aliàs unquam, æstimari. In hunc sensum Salomon. Sicut frigus nivis in die messis, ita legatus fidelis. Et rursus. Aqua frigida animæ sitienti, & nuntius bonus &c. Huc reflectens S. Ephræm Syrus, Sicut aqua frigida, inquit, in magnis caloribus sitienti: ita consolatorius sermo fratri in tribulationibus & angustiis ipsius. Emblematis mentem meus Carducius hoc disticho explicat.

Grator en alget rivus, dum Syrius ardet,
Tempestivâ ita sunt munera grata magis.

Cui hos Jambos subjungit.

Ut rivus alget grator sub Syrio,
Sic dona pluris æstimes, si congrua.

343. Aqua congelascens è canali suspensa hæret, cum lemmate. GELIDA NON FLUIT. Ita fanè Dives, avaritiæ frigore contractus, nullam opum cumularum partem in egenos profundit. S. Asterius, Corpus avari, inquit, non alitur: anima nihil lucratur, quia non exuberat è dextera ejus elemosyna. Et Hector Pintus. Cor humanum absque amore Divino frigidum & gelatum est. Divino autem amore incensum liquefit, & fluatur, omnibusque inopiis desiderat subvenire; unde ait in Canticis sponsa; Anima mea liquefacta est, & discit meus locutus est.

344. Rivulus, versùs arbutuli cujusdam radices fluitans, epigraphen tenet. ALIMENTA MINISTRAT. Patrisfamilias hoc paradigma esto, cui incumbit, filiis suis congrua optimæ educationis alimenta subministrare. Quemadmodum Divinâ lege, inquit Catechismus Pii V. sancitum est, ut parentibus filii honorem debeant, ut pareant & obsequantur: sic parentum propria officia sunt, atque novera, ut sanctissimis disciplinis ac moribus filios imbuant. S. Basilius Emblematis mentem ad jejunium trahens, Pueri, inquit, velut plantæ virides, jejunii aquâ irrigentur.

345. Aqua, ingenti copiâ ac nimio impetu versùs hydromylam præcipitata, illam non modò non circumagat, sed frangit, ac demolitur. Lemma. FATIGET, NON RAPIAT. Sic studiis eoque habenas laxemus, ut laborem quidem sentiamus, nullum tamen sanitatis aut vitæ dispendium nobis exinde creemus. Providè Demetriadem suam imbuens S. Hieronymus, Sit ipsa lectio, inquit, temperata, cui finem consilium, non lassitudo imponat; nam studium in temperans lectionis in reprehensionem cadit; & quod laudabile est in genere suo, sit nimietate sui culpabile.

346. Quidquid has terras incolit, afferente Abbate Certano, caducum, ac instar rivuli fugitivum est, qui obvia florum herbarumque latera lambit, & lambendo aufugit; Nimirum. LAMBIT, ET LABITUR. S. Ambrosius. Itaque manes & vanæ rerum species tanquam in somno venerunt, abierunt, astiterunt, evanuerunt, circumfusa dispersa sunt: teneri videntur, & non tenentur.

347. Aqua sordes omnes, è lotis manibus absterfas, in se recipit, & ut Joannes Baptista Mazzolenus ait, RECIPIT, QUAS DILUIT. Compluribus solenne est, eadem vitia, quibus ipsimet contaminati sunt, in aliis reprehendere. Adversùs istos D. Paulus,

Qui predicat non furandum, furaris; qui dicit non mechandum, macharis; qui abominaris idola, sacrilegium facis. Unde in Vitis Patrum Abbas Astor, Si quis docet aliquid, & non facit quod docet, similis est puteo, qui omnes ad se venientes sariat, & sordes delet, se ipsum autem purgare non possit, sed omnis spurcicia & immunditia in eo est.

348. Juvenilis ætas tenuem aquæ rivulum imitatur, qui præeuntis digiti vestigia undique insequitur; cum lemmate. QUA DUXERIS, SEQUITUR. Penè ad verbum S. Hieronymus. Ut aqua in areolâ digitum sequitur precedentem: ita ætas mollis & tenera, in utramque partem flexibilis est, & quocumque duxeris, trahitur.

349. Lucarinus S. Petrum, inverso corpore cruci affixum, delineaturus, aliquot domos, lacui vicinas, depinxit; qui illarum imagines, in se reflexas inversâ figurâ proponebat; cum lemmate. AT IMAGO PER INVERSUM. Enimverò Petrus moriturus genuinam Servatoris sui imaginem in se expressit, dum, Christi capite versùs cælum in crucem fixo, ipse, ceu illius umbra & imago, caput suum deorsum suspendi voluit. Didacus Baeza. Quando, inquit, aliquis in sublimi vertice consistit: umbra, quæ ab ejus corpore sit, cadens per declivem, inversam prorsus representat figuram, inversisque vestigiis exprimit corpus illud, cujus est umbra. Itaque Crux, ut Petrus accepit, tantam illi gloriam dedit, ut esset umbra expressissima Christi Domini, quem in vertice Calvarii crucifixum, necesse erat, ut umbra exprimeret, inversis omnino vestigiis.

350. Joannes Ferrus Prælate benefico, & in gratiis dispensandis liberali, Emblematis loco aquam, è vase diffusam, offert; addito lemmate. ET LATE DIFFUNDITUR. Cassiodorus, Pietate plenum est, inquit, peregrinam gentem publicis beneficiis obligare, & quantum ipsos quoque advenas invitare. Cum primis tamen Gratia Divina late diffunditur; siquidem Pater cælestis solem suum oriri facit super bonos & malos; & pluit super justos & injustos. More suo præclare Doctorum Phæbus, Istum papam, inquit, quo venter impletur, videtis Deum dare non solum laudatoribus suis, sed etiam blasphematoribus. Laudas, pascit te: blasphemus, pascit te: ut poenitentiam agas, expectas te: sed si te non mutaveris, damnat te.

351. Aquas, è vento agitante turbatas, hoc lemma notârunt; CESSANTE CLARESCUNT. Conscientiæ nostræ id solamen esto, quæ, tentamentis ac peccandi occasionibus sublatis, ad pristinam serenitatem reverti permittitur. Appositè S. Cromatius. Non fit mare tranquillum, nisi cessaverint venti: sic nec animus erit mitis, & quietus, nisi ea, quæ exsuscitant & inflammant, fuerint abdicata.

352. Aquæ rivulus, in medio suo decursu per angusta transversæ cujusdam craticulæ foramina manans, epigraphen tenet. NE SORDESCAT. Emblemata hoc fuerat Juliani Pozzobonelli, Servitarum Magistri, & Academici inter Electos Restricti: eoque forsân innuere volebat, veluti perforata illius laminæ beneficio omnis illuvies excluditur, nec nisi aquis limpidis ac purissimis transitus patet; ita sibi decretum esse, arctum regularis disciplinæ claustrum subire, sicque animam suam ab omni mundanâ sorde præservare. Atque adeò si vitiorum colluvie imminem te volueris, omnem mundo ac dæmoni aditum obstruas, necesse est. Prolixè ac eleganter in rem præsentem S. Augustinus. Claude ostium tuum, ne tentator ingrediatur. Tentator non cessat tentare ut irrumpat, si clausura invenerit, transit. Quid est autem claudere

Rom. 2. 27.

Vita Patrum l. 5. c. 19.

Juventus.

S. Hieron. Ep. ad Gaudent.

S. Petrus Crucifixus.

Didac. Baeza Tom. 1. in Evangel. l. 3. c. 4. §. 1.

Prælati benefici.

Cassiod. l. 12. Var. Ep. 9.

Gratia Dei: Math. 5. 45.

S. Aug. serm. 48. de Diversi cap. 6.

Occasiones.

S. Cromat. l. de S. Basilii

Clausura utilis.

S. Aug. in Psalm. 141.

Beneficiū.

Prov. 25. 13.

Ibid. v. 25.

S. Ephram. de Vita religiosa.

Avarus.

S. Asterius Hom. de Avaritia.

Hector. Pintus in cap. 5. Ezech. n. 37.

Educatio.

Catech. Pii V.

S. Basili. Hom. 2. de Jejunio.

Studere moderatè.

S. Hier. Epist. ad Demetriad.

Delitiæ mundi.

S. Ambros. Epist. 44.

Corrector corrigendus.

claudere ostium ? hoc ostium tanquam duas habet valvas, cupiditatis & timoris. Aut cupis aliquid terrenum, & hanc intrat. Aut times aliquid terrenum, & hanc intrat. Timoris ergo & cupiditatis januam claudere contra diabolum, aperi ad Christum. Quomodo ipsas valvas aperis ad Christum? cupiendo regnum caelorum, timendo ignem gehennarum. &c.

Simon Majolus Dierum Canicul. Col. loq. 13. & 22.

353. E Simonis Majoli doctrina, alicubi aquae è scaturigine sua ebullientes & adeò calidæ repuntur, ut nonnunquam copiosæ ac vivaçes flammæ intra illas discurrere sint visæ. Hinc nonnemo Emblematis ansam sumens; aquam, flammis è superficie resperfam, depinxit; cum lemmate, **MUNDAT, ET URIT.** Aquam hanc fervidus Prædicator prototypi loco sibi habeat, ut qui conscientiae munditiem, & pietatis calorem in auditorum suorum cordibus cumprimis fovere studeat. Geminam hanc virtutem à Spiritu sancto in fidelium corda diffundi, ex illo Ecclesiæ suspirio liquet; **URE igne Sancti Spiritus venes nostros & cor nostrum Domine, ut tibi casto corpore serviamus, & MUNDO corde placeamus.** Talis denique vindicans boni Principis Justitia, simul & in sceleratos animadvertit, & Provinciam ab hac hominum fœce expurgat. Idipsum in rem præsentem de calamitatibus, in hoc mundo sustinendis pronuntiat S. Augustinus. *Patientia necessaria est, quamdiu veniat quod promissum est. Medicus exerit ferrum ad secandum vulnera, & dicit ei, quem secturus est, patiens esto, sustine, tolera; in doloribus exigit patientiam, sed post dolores promittit salutem.*

Prædicator

Spiritus S.

Justitia vindicata, Calamitates. S. Aug. in Psal. 91.

Eleemosynarius.

Bapt. Fulgos. lib. 4.

S. Aug. in Psal. 48. Conc. 1.

Gratia sine quaestu exhibita.

Sapientia sine errore.

Breviar. Rô. 14. Januarii.

Puritas M. V.

S. Th in 1. Sent dist 44. quest. unica. art. 3. ad 3.

Senec. lib. 6. Natural quest. cap. 27.

354. S. Thomas Villanovanus, ne egenos vitæ alimenta deficerent, sese ad extremam penuriam opibus omnibus exhauriri voluit. Facinus adeò heroicum nonnemo Emblemate significaturus, aquam depinxit, quæ ad irrigandas herbas in campos effusa, se ipsam perdit & absūmit; addito lemmate. **DEFICIT, UT ALAT.** Mens illa generosa etiã in Alexandri V. Pontificis Maximi, pectore locum obtinuit, qui bonis omnibus in pauperes erogatis, amicis suis dicere solebat, *se olim divitem Episcopum fuisse (dum nimirum Novariensi Ecclesiæ præerat) Postea Cardinalem factum eguisse; utque dein Pontificatu ornatum, ad mendicitatem penè redactum esse; uti de ipso refert Baptista Fulgosus. Nimirum uterque hic Eleemosynarius haud dubiè cordi impressum habebat illud Magni Augustini effatum. Illi dant pretium redemptionis animæ suæ, qui non cessant eleemosynas facere.*

355. Gratia & favores, quos Illustrissimus D. Antonius Longus, etiamnum Cremensium Prætor, optimâ fide, nullisque muneribus aut proprio quaestu laçessitus in suos subditos cumulâtè distribuit; crystalino aquæ rivulo fuère repræsentati, cui, per rupem defluentem, inscripserunt. **LIMOSE NUNQUAM.** Hæc Fr. Lucretii Borsati imago, quam inter cætera symbola Panegyrica in honorem Prætoris illius Cremensis edidit, etiam S. Hilario propria est, qui doctrinæ suæ fluentia nullo unquam vel minimo errore turbata habuit; restante S. Ecclesia. *Multos libros scripsit mirâ eruditione; quos omnes S. Hieronymus ad Latam sine ulla erroris suspitione legi posse restatur &c.* Omnium tamen optimè Mariam Virginem hoc Emblemata spectat, quæ nec minimâ unquam ullius vitii sordè fuit temerata; Pulchrè S. Thomas. *Potest aliquid creatum inveniri, quod nihil purius esse potest in rebus creatis, si nullâ contagione peccati inquinatum sit; & talis fuit puritas B. Virginis, quæ à peccato originali & actuali immunis fuit.*

356. Ea est aquarum indoles, ut otiosæ languescant, fastidium pariant, residensque ac emortuæ penitus corrumpantur. Si Senecam consulas, *Aqua inuti-*

les pestilentibusque in abdito latent, ut quas nunquam usus exerceat, nunquam aura liberior verberet; ut ad eò aquas, vento agitata, hoc lemmate fat opportuno notaverim. **NE VITIUM CAPIANT.** Ex Ovidii sententiâ.

Ovid.

Et vitium capient, ni moveantur aqua.

Verissimè adeò pronuntiat S. Bernardus, *Otiositas mater est nugarum, & noverca virtutum omnium: ipsa enim est, quæ virum fortem fortissimè præcipitat in reatum.* Porro Deus Justorum mentes, ceu aquas, assiduus calamitatibus jactat, ut vel sic à putredine ac vitiorum inertia præserventur. Breviter S. P. Augustinus. *Molestis exercitata vita justorum, splendidius enituit.*

Otium. S. Bernardi Consideratione lib. 2.

Calamitates præferunt. S. Aug. de Nat. & Grâ. cap. 23.

357. Aqua idè cumprimis ad irrigandam arboris radicem ab olitore derivatur, ut fruges suas feliciter ac copiosius eniti queat; unde lemma. **UT FRUCTUM PROFERAT.** Ita sanè recentes fidelium plantulæ idè solum doctrinæ Christianæ aquis aspurguntur, ut olim uberes virtutum fructus proferrant. *Hoc quippe, inquit S. Thomas Villanovanus, facit lectio sancta in corde, quod aqua in arbore, radicem voluntatis humore spiritus irrigat, ut tempore suo fructus bonorum operum grandes emittat.*

Lectio ac doctrina spiritualis irrigat.

S. Tho Villan. Conc. 2. de S. Ni. olao.

358. Henricus Engelgrave aquas, è situlâ in canalem effusas depinxit; addito Ovidii lemmate. **PLENIOR UNDA DEFLUET.** fons enim aquas, per canalem in situlam dispensatas, postea longè majore copiâ ex illo recipit. Eos, qui eleemosynis erogandis student, hoc Emblema delineat; quippe qui fortunas suas, in pauperes distributas, nunquam deficere, sed semper, quasi collibo, augetur experientur. Salomone teste, *Feneratur Domino, qui miseretur pauperis; cui Christus firmamentum addidit, Darte & dabitur vobis. Liberale est officium, inquit Tullius, ferere beneficium, ut possis metere fructum.* Et S. Clemens Alexandrinus. *Largitus bonus est fons beniguitatis, & potum sitientibus communicans rursus augetur & repletur &c.*

Eleemosynarius.

Prov. 19. 17.

Luc. 6. 38. Cicero.

S. Cl. m. Alex. l. 3. Pedag. c. 1.

359. Tametsi exigua aquæ portio intra leberem fundatur, ea tamen ab ignis suppositi calore rarefescens, ad dimensionem adeò vastam, excrefcit, ut supra vasis labra ebulliat. Epigraphen P. Henricus Engelgrave addidit. **EXUNDAT, NEC ABUNDAT.** Ita, inquit ille, omnia mundi bona plurima quidem ac cumulata humanis oculis apparent, quæ tamen, si integrâ fide spectentur, rarissima ac penè nulla sunt. S. Augustinus. *Christianus homo, inquit, non debet abundare, sed pauperem se debet agnoscere; Et si habet divitias, scire debet, quia non sunt illæ veræ divitiæ, ut alias desideret: qui enim divitias falsas desiderat, veras non querit; qui autem veras querit, adhuc pauper est.*

Bona mundi.

S. Aug. in Psal. 122.

360. P. Gambertus de aquis, intra fontis craterem, veluti in carcere conclusis, simulque hyemis inclementiâ congelatis, ait, eas sibi iniecisse vincula, sui que ipsius esse captivas. Unde lemma. **CAPTIVA SUI.** Hanc ideam illi assequuntur, qui sponte sua vel corporis castigandi rigores suscipiunt; vel proprii sui intellectus, judicii, aut discursus acumina in sanctæ fidei obsequium cogunt; congruè nimirum ad illud Apostoli. *In captivitate redigentes omnem intellectum in obsequium Christi.* Nam, Magno Augustino teste, *quod humana ratio non invenit, fides capit; & ubi humana ratio deficit, fides proficit.*

Anima religiosa & fidelis.

2. Cor. 01. S. Aug. in 1. 61. de Div. 11. cap. 2.

361. Aqua, occultis artificii coacta, vivaci impetu è fontis siphone versùs cælum erumpit: mox tamen, ubi supremum gressus sui terminum attingit, proprio

Felicitas
mundi ca-
duca.

Psal. 87. 16.

Isaia 2. 17.
Idem 10. 33.

S. August. in
Psal. 30.
Cone. 3.
Joseph. Bapt.
P. 4. delle
Poesie Mel-
che.

proprio pondere depressa recidit, viâque rectâ in terram delabitur. Emblematis subscribes. EX ALTO IN PRÆCEPS. En genuinum miserrimæ conditionis humanæ typum! hæc enim verò ad dignitatis, divitiarum, & gloriæ fastigium sublevata, quid nisi ruinas, lapsus, ac præcipitia expectet? Expertus id David, *Exaltatus autem, inquit, humiliatus sum & conturbatus.* Dilucidè Divinus Vates. *Incurvabitur sublimitas hominum, & humiliabitur altitudo virorum: Et rursus, Excelsi statim succidentur, & sublimes humiliabuntur.* S. P. Augustinus. *Ipsi sunt, qui male cadunt, qui spem suam in hoc sæculo ponunt.* Ad Emblematis mentem plurimum confert Poësis Lyrica Josephi Baptistæ.

*Pirro non superbir, che quando aletta
Fortuna ingiuriosa, all' hora offende.
Ogni splendor di mondo occaso attende,
E volo altero il precipitio aspetta.
Nitroso ardor, che per l' aerie strade
Veggiamo seminar lucidi oltraggi,
Quando s' inalza troppo, all' hora cade.*

362. Aqua per campi elicem ad fitibunda graminia irriganda decurrens, eandem à P. Gambero epigraphen recepit, quam jam olim Claudianus de Nilo pronuntiavit. SALUS SITIENTIBUS. Ita nimirum charitas suam operam in eos præ aliis effundit, quos majore egestate pressos novit. *Eleemosyna,* inquit S. Bernardinus Senensis, *nisi indigenti, danda non est; exemplo nature, quæ corporalibus membris secundum eorum necessitatem distribuit cibum; terra quoque sitiienti aqua utilis est &c.* Alianus miris encomiis extollit Theoclem, Thrasionem & Praxum, quod relevandis civibus copiosas divitias in extrema egestate distribuerint.

363. Homo charitatis studiosus, & in id unum incumbens, ut aliorum egestatem ope ac refrigeriis sublevet; auctore P. Carolo Bovio, vasis Emblematis, in medio horto collocati, depingi potest; in quo sedulus olitor magnam aquæ copiam, floribus irrigandis, habet reconditâ: epigraphen addidit. CONGREGAT, UT DISPERDAT. Fortassis edoceri cupis, qui semper, etiam pauperimus, erga egenos possis esse dives, eorumque necessitati succurrere? Consilium audi Magni Augustini. *Iustus qui non habet extrinsecus facultatem, habet intrinsecus charitatem: etenim si habet foris facultatem, dat ipsa charitas, quod habet: si autem non invenit foris, quod det, dat benevolentiam, dat consilium, præstat auxilium, si potest. Ad extremum sine consilio, nec auxilio adjuvare potest, vel voto adjuvat, vel orat pro contribulato: & forte magis ipse exauditur, quam qui porrigit panem. Habet semper unde det, cui plenum peccus est charitatis.* Hanc virtutem admodum familiarem, & quasi domesticam habuit S. Ignatius Loyola, de quo Bovius canit.

*Exiguam, pauper, quam corrogat, erogat idem
In populi turbas largus egentis, opem. &c.*

Verissimè adeò, habet semper unde det, cui plenum peccus est charitatis, ut paulò ante ex S. P. Augustino retuli.

364. Idem Bovius bombylium mathematicum cum siphone, ad illius umbilicum prominente, ac copiosas aquas eructante, expressit: addito lemma, CUM CALET, EXILIT, Quasi diceret, ibi demùm lachrymarum rivulos versus cælum sublevati, quando pietatis ac devoti animi calore effervescunt. Certè Maria Magdalena in planctus soluta est, quia dilexit multum. S. P. Augustini cor, amore erga

Superos undiq; accensum, uberes effudit lachrymas. Eandem caloris Divini virtutem sensere S. Ignatius Loyola, S. Carolus Borromæus, alique complures. Opportunè in rem præsentem S. Anselmus, *Nares Dei, inquit, inspiratio ejus in corda fidelium, ut est illud in libro Regum, ascendit fumus de naribus ejus, id est lachrymosa compunctio pœnitentium in inspiratione ejus.*

365. Aqua ab aëre, intra canales attrahente, ex imo putei alveo in sublime levatur. Emblematis subscripsit Bovius. SPIRITUS INTUS AGIT. Innebat nimirum, eos, qui Divino spiritu sunt pleni, ad ardua quæque negotia ultrò animari. Christus referente S. Matthæo, vix baptisimatis fonte tinctus, ductus est in desertum, ut tentaretur à diabolo. Ne verò hanc luctam sine præviis viribus aggredere, Spiritum sanctum, dum ablueretur, supra se vilendâ formâ præsentem habuit. De hoc P. Franciscus Maldonatus. *Simul atque baptisatus est, & Spiritus sanctus super eum descendit, in desertum secessit; fortasse Spiritus sancti, qui super eum descenderat efficacitatem ostendere voluerunt Evangelistæ: hoc enim spiritu plenus Christus, sese ad pugnam accinxit. &c.* Unde etiam homo, si Spiritum S. acceperit, mox è terra sublevari, suumque Creatorem attingere cupit. S. Augustinus. *Qui Spiritum S. recepit, non est temporalibus voluptatibus servus, sed Dominus corporis factus, & servus Creatoris.*

366. Joannes Baptista Mazzolenus plurima diversa majoris & minoris formæ vasa, rotunda, octogona, & ovata circum fontem statuit; asserens, quod aqua, vel alius liquor, FORMÆ SE ACCOMMODAT OMNI. Hæc Emblematis mente quemquam è familiaria Fontana magni nominis virum insigniebat, qui tuam loquendi peritiam ad omnium ingenia, conditiones, & naturas exactè componere noverat; veluti illam S. Laurentii Justiniani paranesin cordi suo incisam tenuisset. *Transformemur in singulos, communicemus nos omnibus, ita ut illud Apostoli compleatur in nobis: omnibus omnia factus sum.* Cæterum bonus Magister, ut discipulorum profectui tantò melius studere queat, eorum genio & captui sese in dispensandis sapientiæ suæ aquis, quantum fas est accommodare debet.

367. Aqua, è salso mari ad superiorem aëris regionem sublevatâ, in nubem concrevit, & excoquente sole, dulcis relabitur. Unde lemma. DULCIOR INDE REDIT. S. Petri hæc imago est propria, qui è mari ad Apostolarum fastigium elevatus, universum orbem suavi ac Divinâ sacri Evangelii pluvii irrigavit. Porro homo, è mundi amaritie ad vitam religioisam e-vectus, tandem ita in virtutibus solidatur, ut omnes passim suavissimâ boni exempli dulcedine perfundat. Et appositè quidem mundum maris nomine intelligere licet; nam magno Augustino teste, *Mare est mundus amarus salitate, turbulentus tempestate, sæviens fluctibus persecutionum.* Certè idem Augustinus, ex hoc vitiorum pelago ad fidei orthodoxæ fastigium ascendens, dulcedinem adeò miram distillare cœpit, qualem hodie etiamnum S. Ecclesia suis fidelibus indies gustandam proponit; undè hæc ipsius voces; *Stultâ sæculi amaritudine me crucisti, atque adhibita tunc dulcedinis charitate, mellis suum reddidisti.*

368. Sicuti tranquilla ac pellucida aqua minimos etiam lapillos arenulasque funditus spectandas exhibet, ita turbida nihil penè fideliter representat. Unde lemma. OCULIS NIL TURBIDA PRÆSTAT. Hinc discès, tentationis tempus consiliis suscipiendis penitus ineptum esse; tentatio enim mirè perturbat, atque ad res suis momentis ponderandas planè inhabilem reddit; juxta illud Davidicum,

S. Anselm. l. de
vestim. &
membris Dei,
apud P. Ve-
lazq. in s. 3.
ad Philipp.
v. 18. b. 22.

Spiritus S.
animat.

Matth. 4. 2. r.

Franc. Mald.
in hunc loc.

S. Aug. serm.
44. de diversis,
cap. 1.

Confor-
mari aliis.

S. Laur. Inst.
de triumpho
Christi a-
gone cap. 4.

Magister.

S. Petrus.

Religiosus

S. Aug. in
Psal. 65.

S. Augusti-
ni conver-
sio.

S. Aug. lib.
Modis c. 1.

Tentatio
ad consilia
suscipienda
est inha-
bilis.

Eleemofy-
narius.

S. Bernardin.
Senens. tom.
1. serm. 7.

Alian. l. 14.
Par. c. 24.

Charitas
erga proxi-
mum.

S. Aug. in P.
36. Conc. 2.

Lachrymæ
amoris.

Psal. 39. 13. Cum, *Comprehenderunt me iniquitates meae & non potui ut viderem.* Proinde eâ ingruente nihil unquam de veteri instituto propositove immutandum est, donec conquiescat aqua, subsidat lurum, redeat animo l'impiditas, omniaque perspicua fiant. Commendant hoc magnoperè cum alii vitæ spiritualis duces, tum S. Ignatius in regulis, quas ad discernendos diversos hominum spiritus tradidit, ubi etiam hanc rationem adfert. *Quemadmodum dum fruitor quis consolatione, non proprio suo, sed boni spiritus instinctu regitur: ita obversante sibi desolatione, agitur à malo spiritu, cuius instigatione nihil unquam rectè conficitur.*

S. Ignat. l. E. xerc. spir. Reg. 5.

Mundus inebriat.

S. Aug. lib. Medit. c. 21.

369. Lyncestis aqua, quam Acidulam vocant, instar vini temulentos facit. Lemma. DEMENTAT INANIS. Ita vanissimus mundus suos assecletas adeò omni ratione destituit, ut & propriæ salutis, & boni æterni obliviscantur. *Vita mortalis, inquit S. Augustinus, infinitam stultorum multitudinem aureo calice, quem in manu habet, inebriat.*

BULLÆ.

Res mundi

Fec. Cell. l. 5. Ep 13.

S. Nil. Paranes. n. 221. S. Greg. Naz. Orat. 2. de pauper. a-manda

Sap 5. 15.

370. Bullæ nonnunquam in undarum tumentium superficie vix enata, mox disparent; dignæ proindè, quibus inscribas; TUMESCUNT, ET INANESCUNT. Hâc ratione, quidquid superbè ostentat mundus, bulla est. Verissimè Petrus Cellensis. *Currit, fluit, labitur, & evanescit quidquid unquam habere potest mundanus usus.* S. Nilus, *Omnia mundana, inquit, umbra, & fumus, & bulla sunt.* Et S. Gregorius Nazianzenus. *Nihil eorum, quæ mixta concretâq; sunt, semper eodem statu permanet. Exiguum ad tempus, Bullarum ad instar, spiritui nostro circumjacentium, est corpus. Mox autem exinguitur, nullo in vita hujus tumoris relicto vestigio.* Denique his omnibus superior Salomon, *Spes impu, inquit, tanquam lanugo est, quæ à vento tollitur, & tanquam spuma gracilis, quæ a procella dispergitur.*

Mundana felicitas.

S. Greg. Papa l. 16. Moral. cap. 5. S. Aug. Epist. 120. cap. 2.

371. Bullas illas mirâ colorum varietate perpicuas cernere licet, quas pueri, ex aqua & spumante sapone formatas, jucundo quidem, sed brevi spectaculo instant: tanta enim est illarum venustas, ut simul & florum elegantiam, & gemmarum pretium, totamque superbam Iridis cœlestis pompam in se solis, veluti compendio, ostentare videantur. at quamdiu, obsecro, hic splendor obtinet? nimirum, asserente Carolo Rancato, DUM NITET, CADIT. Bullis concolor est omnium mundi forma, dignitas, ac gloria, quæ quidem apparentis splendoris plurimum, stabilitatis verò nihil continet. Testem habeto S. Gregorium Papam. *Carnalis gloria DUM NITET, CADIT.* S. Augustinus. *Hujus vita felicitas temporalis est, ab hac vita incipere, necessitatis est, in eâ persistere, voluntatis.*

Felicitas mundi.

Bona mundi ca-duca.

372. Bulla vocatur rumor ille perexiguus, qui ex stillicidiis in aqua natus, aut ex aqua aut sinegmate confectus, eadem facilitate, quâ gignitur, iterum resolvitur; ibi potissimum, cum maximè excrevit, diversis fulgens coloribus. Eam proinde meus Concanonicus, D. Alexander Luzon de Millares hoc Lemmate spectandam proposuit. DUM SPLENDET, FRANGITUR. Genuinam hanc felicitatis humanæ effigiem dixerim: fatalem enim mundana omnia christi habent, & non modò annum, sed diem, horam, imò momentum climactericum. Certè omnia fortunæ & ambitionis mancipia meritò formidare debent ut verè climactericum illum annum, horam, vel momentum, in quo gratiâ, divitiis, vel dignitate maximè splendent. Homo enim non potest fixè & immobiliter, in gradu suo persistere: cum ad summum pervenit, descensus aut ruina illum expe-

tant. Quando Amanni fortuna potissimum splenduit, subito miseriam passâ est ecclipsin; *Necdum verbum de ore ejus (Regis Assueri) exierat, & statim operuerunt faciem ejus;* Persarum enim more homini mortis reo, facies velabatur. Necdum verbum de ore Regis exierat, & bulla maximè splendescens evanuit. Verissimè Seneca. *Non est ista solida & sincera felicitas. Crusta est, & quidem tenuis. Itaque dum illis licet stare, & arbitrium suum ostendi, nitent & imponunt. cum aliquid incidit, quod disturbet ac regat, tunc apparet, quam alta ac verè seductis alienus splendor absconderit.* Suspecta semper fuerat Didaco Areas, Joannis Castiliæ Regis Cubiculario, summa apud Principem gratia, & ridentis fortunæ favor; unde clavum sibi optare consueverat, cum ut instabilem Principum gratiam, ne fugitiva posset avolare, affigeret; tum ut fortunæ rotam detineret, ne quem in sublimi locavit, ad ima deprimeret.

Esph. 8. 10

Seneca lib. 1. Provide. 4.

373. P. Jacobus Mafenius bullam, in mari tumescentem, hoc lemmate notavit. ET LEVIS, ET BREVIS EST. Ita qui in aulis subito instantur, & arroganter extolluntur, mox mutante fortunâ, in pristinum suum nihilum recidunt. Probè res omnes mundi caducas & leves perstringit Magnus Augustinus. *Vana sæculi hujus, si in experta concupisti, experta contemnas. Fallax est enim in eis suavitatis, & infructuosus labor, & perpetuus timor, & periculosa sublimitas. Initium sine prudentia, & finis cum penitentia.* Ita se habent omnia, quæ in ista mortalitatis ærumnâ cupidius, quàm prudentius appetuntur. Id quod longè maximè de brevi ac transitoria hominum vita intelligas velim. Unde idem Doctorum Phœbus, *Etsi, inquit, longa videatur ætas, cum venerit mors, convincitur brevis, quia finitur.*

Principum favor brev. vis.

S. August. Epist. 81.

Vita humana.

S. Aug. in Psalm. 120.

AQUÆ DISTILLATÆ.

CAPUT XXII.

374. **A** Quæ, ex herbis, aliisque rebus eliquatæ, oculis nostris sese colore ac formâ omnino similes exhibent, quas tamen virtute longè distillimas experimur. Unde Aresio authore, illis inscribes. VIS AB ORIGINE PENDET. Ita Principis virtus non à dignitatis majestate, sed à propria indole, quæ ipsi ex natalibus & bonâ educatione obtingit, originem suam trahere solet. Dilucidè Horatius.

Natales. Educatio.

Horat. lib. 4. Carm. Ode 4.

*Fortes creantur fortibus, & bonis
Est in juvenis, est in equis patrum
Virtus: nec inbellem feroces
Progenerant aquila columbam.*

S. Hieronymus Latam de filia instituenda erudiens, *Difficiliter, inquit, eraditur, quod rudes anni perbiberunt, laxarum conchyliis quis in pristinum candorem revocet? recens testa diu & saporem retinet & odorem, quo primum imbuta est.* Certè Salomon, hominum omnium sapientissimus, optimam naturæ temperiem ex ipso matris utero sese traxisse testatur. *Puer eram ingeniosus, & sortitus sum animam bonam.*

S. Hieron. Ep. 7 ad L. sam

375. Eidem Emblemati subscribes. VIRE S DIVERSÆ LATENT. Tales omnino Sacræ Baptismatis aquæ, lachrymarum fontes, & scatebræ illæ facratissimæ, quæ è Divino Christi latere profluxerunt. Certè aqua, è Crucifixi latere manans, vires exeruit adeò ingentes ac diversas, ut restituendo toti humano generi suffecerit. Unde S. Augustin. *Percussit latus lanceâ persecutor, & fudit pretium redemptor. Hic sanguis inebriat*

Sap. 8. 19.

Baptismus. Lachrymæ.

Aqua è Christi latere manans.

S. Aug. de car. enclismo c. 4.

in ebriat mentem, ut amorem obliviscatur mundi. Hac aqua mundat animam, ut corpus sordibus careat diaboli. Cæterum Emblematis hujus mentem de S. Evangelio interpretari licet, quippe quod, instar liquoris distillati, omnem veteris legis sensum ac virtutem in se complectitur.

Lachrymæ
Magdale-
næ.

Vitium.

Juvenal. sat.
14.

376. Aquam vitæ hoc lemmate insignierunt. **LACHRYMÆ MAGDALENÆ.** Sanctam Mariam Magdalenam hæc imago representabat, intra cujus lachrymas copiosæ amoris Divini flammæ erant absconditæ. Cæterum in liquore illo adusto, cujus externa facies quidem aquea, re ipsâ tamen meros ignes intra se fovet, genuinam vitii effigiem cernere licet, ut quod non raro pulcherrimam virtutis formam induerent. Verissimè Juvenalis.

Fallit enim vitium, specie virtutis & umbrâ.

DetraCTOR
& verba
fucata.

S. Bern.
serm. 24. in
Cantica.

Pressius tamen eo Emblemate DetraCTOR, vel etiam maligna illorum benevolentia significatur, qui sub verbis, melle ac suavitate obductis, toxicum, merosque ignes propinant; imò tanta horum est malitia, ut nonnunquâ animi commiserantis indicia in vultu effingere, vocemque suam lachrymis ac mœrore distinguere norint. In hos sycophantas egregiè S. Bernardus. *Videas, inquit, præmitti alta suspiria, sicque quâdam cum gravitate & starditate, vultu mœsto, demissis superciliis, & voce plangenti egredi maledictionem, & quidem tanto persuasibiliorem, quanto creditur ab his, qui audiunt, corde invito, & magis condolentis affectu, quam malitiosè proferrî.*

S. Scriptura.
S. Greg. hom.
3. in Evang.

Nomen
JESU.

S. Bern. Ser.
To. 2. serm.
49.

277. Aqua vitæ in quantitatem quidem minorem comprimitur, sed vires, eò ampliores fortitur, quò magis adusta sublimatur. Unde lemma. **VIS IN MINORI MAJOR.** In hunc sensum de S. Evangelio ait D. Gregorius, *Sancti Evangelii brevis est lectio recitata, sed magnis mysteriorum ponderibus gravida.* Verùm non sola duntaxat sacra Biblia pauculis verbis innumera mysteria & immensam sapientiæ vim comprehendunt, sed ipsum quoque suavissimum nomen Jesu intra duas tantummodo syllabas innumera arcana, & sacramenta gravissima habet recondita, S. Bernardus Senensis, *Nomen Jesu, inquit, breve syllabis, leve prolatione sermonis, grave sententiis, superfluit & redundat ineffabilibus sacramentis. Omnia quacunquæ Deus pro salute humanâ ordinavit, in Jesu nomine comprehenduntur.*

Martyr.

Charitas.

S. Aug. in
Psal. 49.

378. Aqua, non nisi distillata & probè adusta, morbis medetur. Unde lemma. **SANAT, vel FRAGRAT ADUSTA.** Sanctos Martyres thaumaturgos, eos præfertim, qui igne interfecti sunt, hoc Emblemata spectat; qualis erat S. Afra Martyr & Patrona Augustana, innumeris miraculis hodie etiamnum conspicua. Porro anima, charitatis Divinæ igne succensa, odorem supremo Numini suavissimū exhalat, suâque fragrantia, veluti holocausto, spiritus cœlestes recreat. S. P. Augustinus. *Holocaustum est quidam ignis flagrantissime charitatis. Animus inflammatur charitate, arripiat eadem charitas membra in usum suum, non ea permittat militare cupiditati, ut totus exardescat igne amoris Divini, qui vult offerre Deo holocaustum.*

M A R E.

Cap. XXIII.

379. **M**ARE, solem supra se collocatum ostentans, epigraphen tenet. **NUNQUAM** Mundi symbol. Picinelli & Ang. Erath. Tom. I.

SICCABITUR ÆSTU. Talia magnorum Principum araria sunt, quæ bellorum æstu, quantumvis acerrimo, nunquam exhauriantur. Certè S. Ecclesia, & fides orthodoxa inter crudeles persecutorum ardores nihil unquam imminuuntur. Unde S. Augustinus, *Non vincetur Ecclesia, non eradicabitur, nec cedit quibuslibet tentationibus, donec veniat hujus sæculi finis.* Cæterum etiam misericordia Divina, instar vastissimi maris, inter humanæ malitiæ ardores nec minimum deficit.

380. Animum, divitiis, studiis, aut virtutibus nunquam exaturandum, è maris Emblemate dignoscere licet; addito Aresii lemmate. **NON DICIT, SUFFICIT,** vel è D. Caroli Rancati sententiâ, **NEC SATIATUR AQUIS.** Ad verbum Ovidius.

*Utque fretum recipit de totâ flumina terrâ,
Nec satiatur aquis, peregrinosque ebibat amnes.*

Nativus hic avaritiæ color est, de quâ S. Nilus. *Nec multitudine fluminum mare, nec divitiarum copia avari animus expletur.*

381. Mare tranquillum suavibus undarum crispis sese ad littoris arenas insinuat, easque placidè lambit; cum dicto. **OSCU LATUR LIMITES.** De Religioso id intellexeris, qui regularis claustrum aut cellæ angustias lætis ac suavissimis brachiis amplectitur; ad id argumentis minimè vulgaribus hortatur meus Thomas Kempensis. *Si vis cordetenis compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, sicut scriptum est, In cubilibus vestris compungimini; in cellâ invenies, quod desoris sæpe amittis. Cella continuata dulcescit, & malè custodita radium generat. Si in principio conversionis tuæ benè eam incolueris & custodieris, erit tibi postea dilecta amica & gratissimum solatium.*

382. Si Philosophis quibusdam habeatur fides, tota maris faldedo ab uno solis æstu & ardore generatur. Unde Abbas Ferrus mari, infra solem depicto, inscripsit. **AD OGNI SUO CALOR, CRESCE L' AMARO.** Id est, **AB ÆSTU AMARITIE S.** Hanc maris indolem in sceleratis videas, qui in nequitia suis tantò gravius amarificantur, quò majorem charitatis ac beneficentiæ ardorem Deus in eos accumulât. Eodem Emblemate etiam amor carnalis ac profanus representatur; enimverò sicuti Divinus amor totus tranquillus ac melleus est, ita vicissim ille, quò firmiores in corde humano radices egerit, tantò plus amaritiei, turbarum, ac fluctuum generat. Divinè profus S. P. Augustinus, *Amor tuus, inquit, suavis & quietus est. Nam pectora, quæ possides, dulcedine & suavitate, & tranquillitate replet. At contra amor sæculi & carnis anxius est, & perturbatus, animas certè, quas ingreditur, quietas esse non patitur.*

383. Mare tranquillum sub stellato ac sereno cœlo epigraphen tenet. **COELI REFERT IMAGINEM.** Hinc subditi discant, quantum Dominis suis conformes se exhibeant, eorumque mentem & agendi rationem in se, veluti in speculo, representent. Porro Religio aut alia quavis communitas, dum sanctâ pace perfruitur, verissimam refert cœli imaginem; haud secus atque mare tranquillum per radios reflexos totam stellati cœli venustatem. *Tantum enim, Magno Augustino teste, est pacis bonum, ut etiam in rebus terrenis nihil gratius solcat audiri, nihil desiderabilius concupisci, nihil postremò possit melius inveniri; Unde hic dicimur beati; quando pacem habemus, quantumlacunquæ hic haberi potest in vitâ bonâ.*

Ærarium
inexhaustum.
S. Ecclesia.
S. Aug. in
Psal. 60.
Misericordia Dei.

Animus
infatiabilis.
Ovid. l. 8.
Metam.

Avaritia.

S. Nil. Orat. 3.
de Avarit.

Religiosus
pacificus.

De lms. l. 1.
c. 20.

Ingrati.

Amor carnalis.

S. Aug. lib.
Medit. c. 35.

Conformitas.

Pax.

S. Aug. l. 19.
de Civit. c. 11.

Ibidem c. 10.

Sperare.

S. Aug. in Psal. 138.

Tibull. l. 2. Eleg.

384. Mari, fluctibus undique jactato, subscripsi. MITESCENT. Quos fortunæ adversantis tempestas exagitat, spem concipiant indubitam, procellas illas olim ad exoptatam serenitatem iri compositum. Pulchrè S. Augustinus. Nec felicitas hujus sæculi facit nos beatos, nec adversitas miseros. Opus est justitiam tenere, fidem diligere, sperare in Deo, diligere Deum & proximum. Post istos labores habebimus diem sine occasu. Tibullus.

*Lam mala finissem letho, sed credula vitam
Spes fovet, & melius cras fore semper erit.*

Victor modestus.

Prosperitas. S. Aug. in Psal. 138.

Plautus in Truculento

385. Lucarinus Victorem quemdam modestum Oceani Emblemate insignivit; is quippe, tametsi innumeris ac ingentibus fluviis assiduò locupletatus, nunquam ultra consuetos suos limites intumescit. Epigraphen addidit. NEC AUCTIONEM REDUNDAT. Idipsum quivis homo inter prosperitatem affluentiam observet velim. Nam, Magno Augustino teste, Homo fidelis indifferenter utitur mundo isto: nec extollitur, quando res prosperæ accedunt, nec frangitur, quando res adversæ adsunt. Plautus hæc maris iconem infatigabilem meretricis libidinem depingit.

*Meretricem ego item esse reor, mare ut est, quod
das devorat, NEC UNQUAM
ABUNDAT &c.*

Princeps justus & benignus.

Psal. 74. 8. Psal. 100. 1.

Luc. 1. 52.

Fran. Mend. in lib. Reg. Tom. 1. An. not. 2. l. n. 32.

386. Idem Lucarinus Ministro cuidam Regio, è Cajetanorum familiâ oriundo, mare fluctuans, quale in illustrissimâ illius Domûs insignibus gestari solet, Emblematis loco depinxit; addito lemmate. DEIJCIT, ET EXTOLLIT. significabat nimirum, Magnatem illum integerrimum & sceleratos deprefisse, & virtuosos pro meritis exaltasse. Iisdem Encomiis Regius Vates Deum afficiens, ait, Hunc humiliat, & hinc exultat. Item, Misericordiam & judicium cantabo tibi Domine. Dilucidè Beatissima Virgo. Deposuit potentes de sede, & exaltavit humiles. De se ipso id testabatur David, inter duas auxiliares copias incendere solitus; quarum unam vocabat *Cerebis*, & alteram *Phelæti*. E quibus, interprete P. Francisco Mendozâ, *Cerebis* interfectores, *Phelæti* liberatores interpretantur; ut illi pro justitiâ, hi pro misericordiâ pugnare viderentur. Illis enim ad plectendos sceleratos, his verò ad remunerandos innocentes uti consueverat.

Alciatus

Embl. 177. Mundus perfidus. S. Aug. serm. 13. de verb. Dom.

Ingratitudo.

387. Mare tempestuosum, ceto in littus ejecto, illam Alciati epigraphen subjunctam habet. PROPRIIS NEC PARCIT ALUMNIS. Morè hunc indies perfido mundo proprium experimur, qui suos procos & fidissimos amicos tandem gravibus arumnis affligere consuevit. Optimè S. Augustinus, Attendite sæculum quasi mare. Amas sæculum? absorbebit te. Amatores suos vorare novit, non portare. At, quid orbem universum incuso? in ipsâ quoque patriâ hanc malevolentiam non rarò experimur; dum cives, optimè de patriâ meriti, crudelibus ac injustis decretis proscribuntur. Tyrannidis hujus argumentum dedere Athenæ in Aristide, Themistocle, & Pericle; Roma in Coriolano, Camillo, Cicerone, aliisque igni & aquâ iniquissimè interdictis.

Parentes crudeles aut scandalosi.

388. Eidem Emblematis subscribes. QUEM GENUIT, PERDIT. Execrandum hoc parentum quorundam scelus est, dum suâ vel incuriâ vel injuriâ, proprios liberos in mortem præcipitant. Hujus criminis antesignanum se exhibuit illud naturæ probrû Herodes Ascalonites, qui filiorum suorum triadè Antipatrum, Aristobulum, & Alexandrum nefandâ manu jugulavit. Hoc nihil inferior Medea, proprios filios immatura morte interfecit. Cæterum eodem Emblemate nefarii illi parentes comprehenduntur,

qui suis liberis vel per mala consilia, vel per vitiosa exempla interitum accersunt. De Protoparentibus nostris ait S. Augustinus. Duo parentes nos genuerunt ad mortem, duo parentes nos genuerunt ad vitam. Parentes qui nos genuerunt ad mortem, Adam & Eva: Parentes qui nos genuerunt ad vitam, Christus est & Ecclesia.

S. Aug. serm. 109. de temp.

389. Hujus mundi calamitates indubitam & opportunissimam esse mentis nostræ vel ad terrenam dignitatem, vel certè ad Deum sublevandæ occasionem, ex Oceani aquâ non obscurè conijcies; quæ ventis jactata, epigraphen refert; COMMOTA GRANDIOR. seu, ut alius de undis loquitur, EXTOLLUNTUR PROCELLIS; vel ut ego aquæ, adversus scopulum allisæ, inscripsi. ELEVATUR ALLISA. S. Gregorius Nazianzenus, Volo te, inquit, morbum nihil aliud esse ducere, quam utilitatem quamdam disciplinam; huc videlicet tendentem, ut & corpora omnia, & quidquid fluxum ac turbulentum est, interitumque obnoxium contemnas, ac pro nihilo putans, totum te cœlesti parti addicas.

Miseriæ extollunt.

S. Greg. Naz. Orat. 20.

390. Verus pœnitens, interno animi dolore tactus, mari se non absimilem probat, quod AGITATIONE PURGATUR. Dum verò coram sacerdote delicta sua recenset, eorumque se inculcat, instar maris SORDIDA PELLIT. Unde ab hoc sensu nihil aberravit, qui mari fluctuanti inscripsit. PROCUL HINC FOECES. Imaginis hujus sensum innuens Petrus Berchorius, Mare Pœnitentiæ, inquit, est sui ipsius purgatorium per contritionem: mortuorum, scilicet peccatorum ejectivum, per confessionem; & est fluxus fontium causativum, per lachrymarum redundationem. Quanta sit pœnitentiæ virtus, prolixè explicat Sanctus Augustinus. Cum audis, inquit, hominem pœnitere peccatorum suorum, jam revixit. Cum audis hominem confitendo proferre conscientiam, jam de sepulchro eductus est &c. Cæterum mari turbato etiam non incongruè subscribes. SORDIDA VOMIT. Hominis iracundi hæc idea est, qui cæcis affectibus agitatus, calumnias adversus proximum, aliaque sexcentas vitiorum sordes evomere consuevit. Sancti Augustini monitum audi. Surgit ira, noli dare iræ linguam ad maledicendum; noli dare iræ manum aut pedem ad feriendum. Non surgat ira ista irrationabilis, nisi peccatum esset in membris. Sed tolle illi regnum, non habeat arma, unde contra te pugnet, discet etiam non surgere, cum arma ceperis non invenire.

Calamitas purgat. pœnitens.

Pet. Berchor. Reduct. l. 8. c. 11. n. 9.

S. Aug. in Psal. 101. Conc. 2.

Iracundus.

S. Aug. serm. 41. in Iona.

391. Quantum mortis memoria in nobis possit, haud obscurè è lemmate illo conijcies, quod mari turbato ac furibundo ex Sancto Petro Chryfologo indidi. FRÆNANT ARENÆ. In rem præsentem Sanctus Petrus Damianus. Superbia spiritus inflat? sepulchrum ad mentem redeat, necessario illic rigida cervicis tumorem premimus, ubi cinerem nos procul dubio, pulveremque pensamus. Sancta Maria Magdalena de Pazzi ex hæc arenæ proprietate insipientem doctrinam est mutuata, quando dixit, amorem proprium, instar minutæ ac vilissimæ arenæ, immenso gratiæ Divinæ Oceano remoras inijectere, eumque, nefese intra animas nostras effundere deposit, repellere. In eadem arenâ S. Gregorius Papa piscatores Galilæos, aliosque justos dignoscendos proponit, qui, tametsi in orbis conspectu loco omnium postremo ac vilissimo degerent, Deus tamen illorum operâ tumescentem mundû edomuit ac subjugavit. Arenam quippe Dominus, inquit ille, mari terminum imposuit, quia ad frangendam mundi gloriam abjectos & pauperes elegit.

Mortis memoria. S. Pet. Chryf. serm. 101. S. Pet. Dam. Opusc. 15. cap. 23.

Amor proprius.

Mundi factus ab A-postolis subjugatus. S. Greg. Papa l. 8. moral. c. 5.

Judex justus.

392. Judicem, nullo sinistro affectu corrupti solitum

solitum, mare repræsentat, quod diversis fluminibus intra sinum suum receptis, epigraphen tenet. **MA NON PERO MENSALSO.** Id est. **NIL DE SALSEDINE LINQUIT.** Justus Lipsius id suggerens, *Sicut amnes, inquit, mare qui insuunt, falsuque eius non mutant; sic in jurisconsultis quicunque affectus non diluant iustitiam severitatem.*

393. Mens verè philosophica, & inter omnes fluctuantis mundi tempestates semper erecta, maris symbolo describitur, cujus falsedinem innumera fluminum ac pluviarum affluentium copia nec minimum debilitat. Lemma. **NECSAPOREM IMMUTANT.** Religiosissime Seneca. *Quemadmodum tot amnes, tantum supernè dejectorum imbrum, tanta mediterraneorum fontium vis non mutat saporem maris, neque remittit quidem; ita adversarum impetus rerum viri fortis non vertit animum.*

394. Mare continuis auræ ventorumque conflictibus jactatur. Quin immò, his etiam conquiescentibus, illius undæ nativâ æstuatione indies bis intumescunt, & ad littora affluunt, refluentque reciproco motu. Unde lemma. **NEC REQUIES ULLA.** Hanc maris inquietem, fluctusque nunquam componendos in perverso hominis corde reperire est. Dilucidè Isaias. *Impii quasi mare fervens, quod quiescere non potest.* Et Variablis, *Impii autem instar Euripi fremunt, qui NESCIT QUIESCERE* &c. Sanctus Augustinus, *Cubile nostrum cor nostrum est, ibi tumultum patimur mala conscientia; & ibi requiescimus, quando bona conscientia est.* Horatius.

*Non enim gaze, neque consularis
Submovet licet miseris tumultus
Mentis, & curas, laqueata circum
Tecta volantes.*

395. Mare, assiduâ fluctuum vicissitudine crescere ac decrecere, fluere & restuere solitum, epigraphen tenet. **MEAT REMEATQUE SUBINDE.** Effigiem hanc habeas animi, è Prothei colluvie geniti, inquieti, inconstantis, & in omnes horas mutabilis; qui modò volita damnat, suisque propositis nunquam firmus inhæret. In hunc sensum S. Gregorius Nazianzenus.

*Tempore quis varioque fidem retinebit eandem,
Stabit & hand firmus firmus in imperiis.
Nec veluti Euripi unda MEANS REMEANS-
QUE subinde
Verget in hanc partem, verget in hancque levis?*

396. Omnes aquæ è mari, ceu fluminum parente, natales suos trahunt: unde copiosæ undarum divitiæ, ab his in illud exonerari solitæ, non quidem muneris gratuiti loco, sed ex justitiæ rigore ac veluti tributum, penduntur. Eam ob rem Raulinus compluribus fluviis, intra Oceanum confluentibus, subscripsit. **NON MUNERA, SED TRIBUTUM.** Si Deus mare sit infinitum, à quo bona omnia profluunt; sanè munera à nobis oblata non quidem è liberali voluntate proficisci possunt, sed jure summo eidem sunt vectigalia. Hanc debiti rationem probè edoctus David, opulentissimos illos thesauros quos pro templo extruendo paraverat, è solâ Dei manu acceptos, eique jure omni debitos dixit. *Quis ego & quis populus meus, inquit, ut possimus hæc tibi universa promittere? Tua sunt omnia, & quæ de manu tuâ accepimus, dedimus tibi.* Idque etiam in Missæ canone innuitur, *Offerimus præclaræ Majestatis tuæ de tuis donis ac datis hostiam puram &c.* Quod de bonis Mundi symbol. Picinelli & Ang. Erash. Tom. I.

temporalibus, id jure multò ampliore de spiritualibus censendum docet S. Augustinus. *Quisquis tibi Domine enumerat merita sua, quid tibi enumerat, nisi munera tua?*

397. Oculi nostri, dum postremos maris terminos intuentur, omninò persuasum habent, illud à cælo non nisi unicâ lineâ distare, eique penitus esse confine. Unde Carolus Rancatus hominem, cælestibus negotiis assiduò affixum, Oceani imagine repræsentavit; addito lemmate. **DE L'ONDA IL CIEL, DEL CIEL L'ONDA E' CONFINE.** Id est. **COELO CONFINIS INHÆRET.** Talem se probaverat ille, qui dicere potuit, *Nostra conversatio in cælis est.* Nam Magno Augustino teste, *Qui diligit Deum, in cælo habitat cum Deo; qui diligit mundum, in mundo cum principe habitat mundi.* Cæterum Eblematis author mentem suam hoc Italico Tasfi poemate explicat.

*Più non si mostra homai trà gli altri flutti
La fertil Gade, e l'altre due vicine,
Fuggite son le terre, e i lidi tutti,
De l'onda il Ciel: del Ciel l'onda è confine.*

398. Mare tempestuosum, spumante & effreni furore præfixos littoris terminos transiliens, epigraphen tenet. **IRAS NON CAPIT,** Argumento è Causini Tragici desumpto.

IRAS NON CAPIT cordis salum.

Quisquis enim insanis iræ fluctibus agitur, non potest non modestiæ limites transilire, simulque jurgia & contumelias in alios evomere. In hanc rem meus Concanonicus D. Salvator Carducius.

*Non capit Oceanus spumantes fluctibus æstus,
Non secus irato corde procella furit.*

Pulchrè rem totam explicas S. Augustinus; *Gradus, S. Aug. de inquit, sunt tres in istis peccatis; ut primò quisque irascatur, & eum motum retineat corde conceptum. Iam si extorserit vocem indignantis, ipsa commotio plus est vitæ, quam si surgens ira silentio premeretur; si verò non solum vox indignantis audiatur, sed etiam verbum, quod jam certam ejus vituperationem, in quem proferatur, designet & notet, quis dubiet amplius, hoc esse, quam si solus indignationis sonus ederetur?*

399. Saronensis Templi majestas, illam gratiæ ac beneficiæ abyssum, à Divinâ Matre in inferum Beneficentiam orbem effusè derivatam, repræsentatur; Oceania M. V. num exhibet, qui plurimis transmittentibus navigiis, & diverforum fluminum effluxu spectabilis, epigraphen tenet. **OMNIBUS ET SIBI.** S. Anselmus S. Anselm. l. inquit, *plena & superplena, de cuius plenitudinis redundantiâ respersa sic revirescit omnis creatura.* Et S. Bernardus, *Non timeo dicere, quod in omnium gratiarum effluxu quandam jurisdictionem habuerit hæc Virgo, de cuius utero, quasi de quodam Divinitatis Oceano, rivus & flumina emanabant omnium gratiarum.*

400. In eodem Templo Mariæ alio Maris symbolo expressa cernitur, quod innumeram fluminum copiâ è sinu suo effundens, epigraphen sustinet. **DAT ET REDUNDAT.** Enimverò num Divinam Matrem gratiis receptis, an verò dispensandis liberalior rem dixeris, haud facillè dijudices. Richardus à S. Laurentio, *Benedicta es, inquit, gratiâ plena, & in tantum plena, ut ex tuo redundante totus hauriat mundus.*

401. Maris beneficio Naves in remotissimas terras

Homo spiritualis.

Philip. 3. 20.
S. Aug. serm. 49. de Temp. c. 4.

Tass. Gerusal. liber. Cant. 15 st. 24.

Causin in Tragœd. Felicitas Act. 1.

Iracundus.

S. Anselm. l. inquit, plena & superplena, de cuius plenitudinis redundantiâ respersa sic revirescit omnis creatura.

S. Bernardus, Non timeo dicere, quod in omnium gratiarum effluxu quandam jurisdictionem habuerit hæc Virgo, de cuius utero, quasi de quodam Divinitatis Oceano, rivus & flumina emanabant omnium gratiarum.

Rich. de S. Laur. l. 1. c. 4. de Laud. Virg.

Lips. Centur. 1. ad Belg. epist. 56.

Animus immutabilis.

Seneca l. de Drui. Pro v.

Peccator.

Isa. 57. 20.

S. Aug. in Psal. 35.

Horat. Carm. Ode 16.

Instabilitas

S. Grg. Naz. Carm. de se ipso post reditum &c.

Oblationes nostræ sunt Deo debitæ.

1. Paralip. 29. 14.

Canon Missæ.

ras velocissimè feruntur. Unde idem Saronense Templum navim, plenis carbasis in mari volentem exhibet; addito lemmate. DISSOCIATA SOCIAT. Nam Mariæ Virginis interventu peccatores Deo conciliantur, & terrarum incolæ ad cælos transmittuntur. Sanctus Bernardus eam misericordiæ Reginam cognominari asserit, *quod Divina pietatis abyssum, cui vult, & quando vult, & quomodo vult, creditur aperire, ut quisvis enormis peccator non pereat, cui sancta sanctorum patrociniis suis suffragia prestat.*

402. Mariæ Virginis beneficentiam significaturi, mare tranquillum depinxere, cum lemmate. HIC REQUIES, HIC PORTUS UBIQUE. *Maria quippe, teste S. Amedeo, presentis sæculi navigantes, seque plena fide invocantes, ab impetu procellæ & ventorum rabie eruit, eosque secum orantes ad litus felicissimæ patriæ perducit.* Cui subscribens S. Ephraim, *Tu noster es portus, inquit, Virgo intemerata.* Huic Emblematis analogum est illud, quod supra Oceani portum hanc epigraphen legendam offert. HIC OPTATA QUIES. D. Emmanuel Thefaurus in suo Tubo Optico has Emblematis voces è Claudiano est mutuatus.

Hic cunctis optata quies &c.

Volebat nimirum Personam illam repræsentare, quæ è mundi procellis eluctata, intra Cænobii portum se receperat.

403. Mare, intra finum suum diversas herbas & arbuscula fovens, illam sacræ Paginæ gnomam lematis loco præfert, GERMINANS DE PROFUNDO. Ita sanè Maria Virgo humanas mentes, ceu totidem plantulas, inter calamitatum procellas euetur, easque singulari studio fovet. Ut ad eò à S. Bonaventurâ verissimè cognominetur, *Tutissimum afflictorum omnium refugium;* & à B. Alberto Magno, *Quies laborantium, & solatium afflictorum.*

404. Magni Augustini scitum est, maledicti Divini fulmen sub mundi exordium adversus terram duntaxat, non verò adversus aquas vibratū esse. Unde quidam Deiparæ cliens, mari inscripsit. NUNQUAM MALEDICTUM. Illam enim, labis ac maculæ omnis expertem, Deus ab universali imprecatione præservavit. Eruditè Fulbertus Carnotensis. *Hoc igitur imprimis adstruere fas est, quod anima ipsius & caro, in quâ elegit sibi habitaculum sapientia Dei Patris, ab omni malitiâ & immunditia purissima fuerint &c.*

405. Infelicitatis terrenæ sinu horridas enutriti tempestates, Abbas Certanus è maris malaciâ dignoscendum proponit; dum phaselus, carbasis ob ventorum penuriam flaccescentibus, epigraphen tenet. SUB TRANQUILLO TEMPESTAS. *Nolite credere, exclamat providè S. Hieronymus, nolite esse securi, licet in modum stagni fuscum equor arrideas: licet vix summa jacentis elementi spiritu, terga crispentur, magros hic campus habet montes, intus inclusum est periculum, intus est hostis. Expedite rudentes, vela suspendite, crux antennæ signatur in frontibus, TRANQUILLITAS ista TEMPESTAS EST.* Cæsius Arelatenfis eadem icone illorum versutiam depingit, qui exteriorem hominem modestiâ, tranquillitate, pace, aliisque justorum coloribus insignem effingunt, interiore tempestatibus, cunctisque vitiorum sordibus squalente. *Quid prodest, inquit, si in habitatione silentium sit, & in habitatoribus vitiorum sit tumultus, & colluctatio passionum; si exteriora nostra serenitas teneat, & interiora tempestas? Cæterum lascivus amor, ceu mare torpescens, ibi demùm periculosissimam molitur ruinam, dum summam tranquillitatem simulat. Unde*

Protectio M. V.

S. Bern. serm. 1. super Sabve Regina.

Protectio M. V.

S. Amed. hom. 8. de laud. Virg. S. Ephraim Syrus serm. de laud. Virg.

Claud. de laud. Ailicon.

Claustrium religiosū.

Sap. 19. 7.

Protectio M. V.

S. Bonavent. Opusc. 25. Alb. Mag. super Missus est.

S. Aug. lib. de Mirab. S. Scriptura.

Maria V. sine Originali peccato.

Fulb. Carnot. serm. de Nativ. V.

Prosperitas nocet.

S. Hieron. ep. ad Heliod.

Cæsius Arel. serm. 2.

Pietas simulata.

Amor profanus.

in rem præsentem quieto mari subscripsere. SUB PACÈ PERICULA CLAUDIT. Subdolum hunc amoris profani morem sequenti poemate describit Vates.

Improbe, inermis amor, quid risse fallis amantes, Sepositis armis, non tamen insidiis? Nam sub flore dolos, sub pace pericula claudis, Allicis ut perdas, improbe, naufragio.

406. Hominem, levissimâ quavis occasione ad iram concitandum, P. Certanus mari non absimilem dicit, quod ad omnem auræ afflantis motum fulcos ducit, undaque rugis exasperat; lemma addidit. AURA CRISPATUR TENUI. Hæc de re S. P. Augustinus. *Ira est, quando inest opinio turbulenti appetitus inferendi ea, qua facilitatem actionis impediunt; idcirco plerumque non hominibus tantum, sed calamo irascimur inscribendo, eumque collidimus, atque frangimus: & allatores tesseri, & pictores penicillo, & cuicumque instrumento quilibet ex quo difficultatem se pati arbitratur: ac etiam assiduè irascendi fel crescere etiam medici affirmant; cimento autem felis rursus & facile & prope nullis causis existentibus irascimur.* Talia erant Lydiae improperia adversus Horatium.

Tu levior cortice, & improbo Iracundior Adriâ.

407. Qui justo zelo exandescens, rationis limites non transcendit, vivum ectypon in mari commoto habet, quod, ne agros vicinos submergat, littoris sui confinia nunquam egreditur. Epigraphen P. Certanus addidit. NEC FINES PRÆTERIT. vel. MINACCIA SI; MA NON SOMMERGE I CAMPI. Id est, TERRET, NON OBRUIT ARVA. Forfan illam Psalmi parænesin innuere volebat. *Irascimini & nolite peccare. In hunc locum S. Basilus. Iram siquidem non tollit; est enim utilis. Neque animi commotionem excindit; nam usus est contra eos, qui injustè agunt: sed injustam iram, & irrationalem animi commotionem amputat.* Si verò in iis undarum motibus terrenas calamitates, aut certè demonum tentationes significari censeas, non abs re hanc epigraphen mari subjunges. NON FINES, seu, NON LIMITES PRÆTERIT. Enimverò calamitatum aut tentationum vehementia non ultra limites, à Deo præfixos, intumescere potest. Præclare, ut solet, S. Augustinus. *Nec servæ structus possunt, nisi usque ad litus, ubi ipse terminum posuit. Nulla ergo tentatio, nisi acceperis mensuram, à Domino est.*

408. Mare exastuans, adversus seopulos allisum, undas non sine fragore turbatas, & copiosâ spumâ indignabundas ostentat; saxis interea penitus immotis, illiusque furorem ac decumanos fluctus ridentibus. Unde mari, in scopulos alliso, inscriptum. ALLISUM NON LEDIT. Ita nimirum frequens adversus Augustissimâ Domû Austriacâ excitata tempestas nihil ipsi naufragii, alteriusve cladis unquam afferre potuit. Eodem symbolo hominè justum aut sapientem exornare licet, qui, tametsi in quilibet exterioris calamitatis acerrimè impetitus, animum tamen innocuum, nullisque viribus deiciendum objectat. Seneca. *Sapienti non nocetur à pauperibus, non à dolore, non ab aliis tempestatibus vita; tunc maximus, cum illi fortuna se opposuit.* Alibi in libro, cui titulum præfixit, quod in sapientem non cadat injuria; ait, *Tutus est sapiens, nec illum afficere injuria aut contumelia potest.* Eodem loco dubitatis, & mox se resolvens, *Quid ergo? inquit, Nemo erit, qui*

Poeta apud Ioan. Tinn. super Emblem. 107. Allicis

Iracundus

S. Aug. in ep. ad Nebr.

Horat. l. 5. Carm. Odyss.

Iracundior rata.

Psalm. 115. S. Basil. M. in loc. cit.

Calamitates à Deo mensurantur.

S. Aug. in 94.

Fortitudo invincibilis Sapiens non patitur offensam. Seneca ep. 81.

idem c. 2.

lib. 6. 3.

qui laceſſat, qui tentet? Nihil in rerum natura tam ſacrum eſt, quod ſacrilegium nox inveniat. Sed non ideo Divina minus in ſublimes ſunt, quia exiſtunt, qui magnitudinem multum ultra ſe poſitam non ſciri petant. Invulnerabile eſt, non quod non feritur, ſed quod non leditur. Itaque non refert, quam multa in illum conſiciantur tela, cum ſit nulli penetrabilis.

Seditio.

409. Civitas vel Reſpublica, ſeditioſorum turbis excitata, opportuno maris Emblemate repræſentari poteſt, quod impetuoſo ac vehementi vento jactatum, epigraphen reddit. AFFLANTE PERTURBOR. Velli mavelis. CESSANTE QUIESCAM. Apprimè Tullius, Ut mare, quod ſua natura tranquillum eſt, ventorum vi agitari videmus, ac turbari; ſic populus ſua ſponte pacatus, hominum ſeditioſorum vocibus, & violentiſſimis tempeſtatibus agitari ſolet.

Cicero pro Cluentio.

Vita mortal.

410. Omnes, curſu ſive lento ſive celeri, in amarum ac profundum mortis pelagus delabimur. Haud fecus, atque omnis torrentum, fluminum & rivorum congeries in unum maris ſinum confluit, Unde lemma. PROPERAMUS AD UNUM. Ad verbum Ovidius.

Ovid. 10. Metam.

Paulumque morati
Serius aut citius ſedem properamus ad unam,
Tendimus huc omnes, hac eſt domus ultima &c.

Propert. 1.2. ad Iovem. pro Amica.

Cui non abſimilis Propertius.

Nec forma æternæ; haud cuiquam eſt fortuna perennis:
Longius aut propius, mors ſua quemque manet.

Lipſ. Cent. 3. ad Belg. ep. 3. Idiora de Contempl. mortis c. 13.

Justus Lipſius, Omnes, inquit, in eadem viâ currimus, & ad eundem ſinem. Et ideo doctiſſimus meus Idiota, Ut omnia flumina inſtant in mare; ſic quoque in hanc fluctuoſam vitam, qui veniunt, mare id eſt amaritudinem mortis neceſſario ſubintrant. Mors enim eſt omnium pœna, omnium tributum, omnium carcer, omnium domina, omnium receptaculum.

Animus quietus.

411. Solis imago, in mari tranquillo reflexa, epigraphen tenet. FIRMUS IN PLACIDO. Exinde diſces, ſcientiæ ac gratiæ Divinæ lumina intra animum quietum, nullique ſollicitudinis terrenæ, aut vitiorum turbis agitatam clariffimè ſplendere. Unde, interprete Cornelio à Lapide, illa Eccleſiaſtici cohortatio, *Disciplinam in pace conſervate filii*, ad litteram intellecta, diſcipulos concernit; ut mentem tranquillam, veluti ſapientiæ capiendæ unicè neceſſariam, ſervare ſtudeant. Nec præceptio iſta perſpicacem Ariſtotelis Ethicam fugit, qui in id unum maximè incumberebat, ut diſcipuli animum compositum & tranquillum afferrent. Ipli ſuſmet Cornelii à Lapide verba ita accipe. *Sensus eſt*, inquit, *o filii, o diſcipuli; ſi vultis capere meam diſciplinam, afferite animum quietum, humilem, pacificum: illo enim mea ducta capietis, intelligetis, & conſervabitis. Idipſum de gratiâ ac donis cœleſtibus pronuntians S. Auguſtinus, Si volumus, inquit, velociter à Deo exaudiri, & grate munera noſtra ab eo accipi, debemus utique in pace conſervari.*

Eccle. 47. 17.

Corn. à Lap. in hunc loc.

S. Aug. ſerm. 166. de temp.

Senec. 1.4. Queſt. Nat. c. 26.

412. De marinis aquis teſtatur Seneca, eas perpetuo ſeſe purgandi ſtudio occupatas eſſe. *Mare*, inquit, *cadavera ſtramenta que, & naufragorum reliquis ſimilia ex intimo trahit, nec tantum tempeſtate fluctuq; ſed tranquillum quoque placidumque curatur.* Unde lemma. SEMPER, QUOD PURGET REPERIT. Qui cor ſuum in huius mundi Oceano tanquam mare conſiderat, inveniet ſemper quod purget non ibitantum, quando rebellium paſſionum tem-

Purgari ſemper debet cor.

Mundi ſymbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

peſtas ingruit, ſed etiam tranquillo mari, ſudo cœlo, & dum videntur compositi fluctus, coërcita paſſio, motuſque ſenſuum pervicacium penitus ſopitus. Diligenter id obſervatum habuit perſpicaciſſimus vita ſpiritualis magiſter S. Bernardus. *Quis*, inquit, *ita ad unguem omnia à ſe ſuperflua reſecavit, ut nihil ſe habere putet putatione dignum? Credite mihi, & putata repullulant, & fugata redeunt, & renaſcuntur extincta, & ſopita denuò excitantur. Parum eſt ergo ſemel putaſſe, ſapè putandum eſt, immò ſi fieri poſſit, ſemper: quia ſemper quod putari oporteat, ſi non diſſimulas, invenis. Quantumlibet in hoc corpore manens profeceris, erras, ſi vitia putas emortua, & non magis ſuppreſſa.*

S. Bern. ſerm. 58. in Cant.

413. In mari rubro oleæ virentesque fructus naſcuntur. Lemma. IN RUBRO VIRENT. Ita patientis Chriſti ſanguis fructus dulciſſimos, noſtramque ſalutem, jam penè emortuam, priſtino virori reſtituit. Unde Sanctus Auguſtinus. *Omnis ſpes, & totius fiducia certitudo mihi eſt in pretioſo ſanguine ejus, qui effuſus eſt propter nos, & propter noſtram ſalutem.*

Sanguis Chriſti.

S. Aug. lib. Medis. c. 14.

414. Mare per ripas exundans, epigraphen tenet. ME COPIA RIPIS EXTULIT. Ita divitiarum affluentia plurimis occaſionem præbet, ſeſe extra præſcriptos legis Divinæ terminos efferendi, alioſque ſuperbè aſpernandi. Sanctus Auguſtinus. *Nihil eſt, quod ſic generet divitiæ, quomodo ſuperbiam. Omne pomum, omne granum, omne lignum habet vermem ſuum: vermis divitiarum ſuperbia. Unde diviti exprobans, ait, Antequam haberes divitiæ, humilis eras: habere ceppiſti, & pauperes contempſiſti.*

Divitiæ ſuperbos faciunt. S. Aug. de Verb. Dom. ſerm. 5. c. 9. Idem ſerm. de Divers. c. 15.

415. Margarita, è mari ſublata, epigraphen reddit. DANT MARIA GEMMAS. Ita Maria V. ceu ampliſſimum gratiæ Divinæ mare, gemma pretioſiſſimam, Chriſtum, mundo genuit; à deo verè à S. Epiphano cognominetur *Mare ſpirituale, habens gemmam cœleſtem Chriſtum.* Velli malueris, congruè ad Emblematis mentem dices, M. V. ceu gemmam puriſſimam, in impuro huius mundi Oceano natam eſſe. Emblematis author, P. Jacobus Maſenius mentem ſuam ſequenti epigrammate explicat.

Maria mater Dei. S. Epiph. Ora. de Deip. Maria V. nativitas.

*Impuro rutilam quis ſperet ab aquore gemmam?
Sunt tamen aquoreo munera ſuſa ſalo.
Prodit ab impuris virgo majoribus inſons.
Nonne iterum gemmam fundere credis aquas?*

416. Rota, cum ſtulis ſupra mare ſuſpenſa, epigraphen tenet. HAURIT INEXHAUSTUM. Deo hæc imago comprimis convenit, qui tamenſi plurima in nos profundat beneficia, alia tamen infinita ſemper habet reſidua; id quod proportionè ſervatâ etiam de Maria Virgine dicere licebit; quæ proinde à S. Chryſoſtomo vocatur: *Mare ſpatioſum miſericordiarum.* à S. Damasceno, *Pelagus gratiarum;* & alibi, *Pelagus gaudiî inexhauſtum.* Pulchrè in rem præſentem P. Jacobus Maſenius.

Deus inexhaustus. Maria inexhausta.

*Vaſtum haurire licet, non exhaurire profundum:
Sufficit æterno gurgite Pontus aquas.
Plurima quantumvis profundat munera Virgo:
Plura tenet. Vaſtum eſt ſola Maria mare.*

S. Io. Chryſ. in hor. S. Io. Damasc. Ora. 1. de Nat. Idem Ora. 2. de Aſſumpt.

FLUMEN. TORRENS. Cap. XXIV.

417. PRudentiæ, divitiarum, aut virtutum profectus è flumine dignoſci poteſt, quod ACQUIRIT, ſeu CRESCIT EUNDO. Profectus noſter, inquit S. Bernardus, *in eo conſiſtit, ut nunquam arbitremur nos apprehendiſſe; ſed extendamur ad anteriora, inceſſanter conemur in melius.* Aliis eidem flumini inſcribere placuit. SEMPER

S. B. rn. ſerm. de purif. B. V.

PER ABUNTANTIUS. Hinc difces, in virtutum acquiratarum cumulo nunquam quiescendum, sed ampliore semper progrediendi occasionem investigandam esse. Seneca, *Multa egerunt, qui ante nos fuerunt, sed non peregerunt. Multum adhuc restat operis, multumque restabit: nec ulli nato post mille secula praecludetur occasio aliquid adhuc adijciendi.*

Seneca.

Constantia.

Vita humana.

De Imit. Christi li. 1. c. 19.

Ovid. li. 3. de Arte.

418. Fuit, qui fluente inscriberet. NUNQUAM RETRORSUM. Sic est proposito semel concepto nunquam dimovearis, oportet. Eam insuper humanae vitae ideam dixeris, quae, est naturae praescripto, instar fluminis decurrens, nunquam amplius ad pristinos annos revertitur. De primo Emblematis sensu religiosissimus meus Thomas Kempensis, *Omni die*, inquit, *renovare debemus propositum nostrum, & ad fervorem nos excitare, quasi hodie primum ad conversionem venissemus, atque dicere: Adjuva me Domine Deus in bono proposito. &c.* De posteriore Ovidius.

*Eunt anni more fluentis aqua,
Nec qua praterit rursum revocabitur unda,
Nec qua praterit horare redire potest.*

Seneca in Hercule Furente Act 1.

Et Seneca Tragædus.

*Dura peragunt pensa sorores
NEC sua RETRO fila REVOLVUNT.*

Generositas.

Thucid. l. 2.

Prudentia.

S. Aug. serm. 28. ex addit. à Sirm.

Prudentia & misericordia Dei. Concionator.

S. Chrysostr. Con. 1. de Lazaro.

419. Animus quidam generosus, ut demonstraret, se post plurimas tam est lascivo amore, quam in bello est gravissimis, hostibus reportatas victorias, semper adhuc adversus quaeque discrimina accinctum stare, nec quidquam de pristina sua magnanimitate remittere; se ipsum fluminis Emblemate significavit, cujus aqua supra obstaculum transversum decurrens, epigraphen tenet. ALTIOR, NON SEGNIOR. Thucidides, *Praestantissima virtus est*, inquit, *privatum & publice in rebus adversis nec dolori succumbere animo, & factis ipsis fortiter contra niti.*

420. Flumen, trajecto obstante impedimento, à Joanne Ferro epigraphen recepit. EVICIT GURGITE MOLEM. Innuebat videlicet, Urbanum VIII. in superandis difficultatibus prudentiam prorsus singulari valuisse. Miram quoque cum hac imagine analogiam praesefereunt Eminentissimi Cardinales Armandus de Richilieu, & Julius Mazzarinus, qui gravissimas turbas, iteratis vicibus in Galliam adversus ipsos concitatas, heroico animo triumpharunt. His longè superiores S. Augustinus & Hieronymus copiosis ac obstupescendis sapientiae suae fluentis omnem superbiam haereticæ machinam subjugarunt, ac funditus everterunt. Porro etiam Carolus V. horrendas ac spumantes Germaniae, Galliae, & Solimani, supremi Turcarum tyranni, phalanges felicissime perripit, stravitque. Denique S. Theresia, renitente penè universo orbe, prima complurium Cœnobiorum fundamenta jecit. Taceo innumeros Martyres, generosissimos tot carnificum ac suppliciorum victores Unde hortatur Magnus Augustinus. *Tu vir es, ostende; quoniam vir à virtute, & virtus à viro. Habes ergo virtutem, vince libidinem.*

421. Misericordiam ac Providentiam Divinam est fluminis Emblemate dignoscere licet, cui, ob scaturiginem nunquam defecturam, subscripsere. ASSIDUO MANAT. Hanc indolem Concionatoribus propriam voluit S. P. Joannes Chrysostr. *Aquarum vena*, inquit, *etiamsi nullus veniat aquatum, manant tamen; & fontes, quamvis hauriat nemo, tamen scatebras emittunt; & amnes, etiamsi bibat nemo, nihilominus fluunt; sic oportet & illum, qui concionatur,*

quamvis nullus auscultet, tamen prestare, quidquid in ipso situm est.

422. Flumen, ruptis cataractis campos inundans, à P. Juglari illas Ovidii voces lemmatis loco accepit. AB OBICE SÆVIOR. Innuebat nimirum, Victorium Amedeum, Sabaudiae Ducem, tantò evasisse terribiliorem, quantò adversam partem experiebatur contumaciore. Id ipsum auctore Gilberto Abbate, virtus affolet, quae inter contrarios calamitatum affultus magis invalescit. *Magni obices*, inquit ille, *sed major impetus: si coneris compestere, plus crescit, & per rumpit obstantia: repulsus (fluvius) exurgit in cumulum, & impedimento lucra conquirens, se diffundit uberius. Puro amori etiam obices cooperantur in bonum, & incrementa capit vexata virtus injuriis.* Otho Venenius eandem vim etiam in amoris vehementiam deprehendens, canit.

*Quando unruscel corrente inciampo trona,
L'acqua, che dolce gina, divien fiera:
Se fortuna al amante opposti altiera,
Dicor superarla con più fa prona.*

423. Flumen praecipiti ac furibundo impetu per declivè terram, delapsum, tandem quieto ac placido gressu in subjectam planitiem exspatiatur. Lemma. TANDEM LENITER. Fluente non ablimiles sunt è Magnatibus plurimi, qui juvenili aetate inter superbiam ac minarum vortices non sine impetu traducti, benignum postea ac placidum adultioris vitae cursum demonstrant. Inter hos minime postremus Saulus, *Spirans minarum & cadis*; postmodum *vas electionis* evasit, & quod mireris, charissimae matris ac suavissimae nutricis viscera indutus, dicere solebat, *Filii mei, quos iterum parturio.* De hoc S. Augustinus, *Dum Saulus querit minuere numerum Christianorum, etiam ipse accessit ad numerum Confessorum. Et dum infert aliis necem, suscepit ipse pro Christo necem; dum intrat lupus rapax stabula pecudis, subito & ipse factus est ovis.* Sauli vestigiis inhæsere Guillelmus Aquitaniae Dux, S. Ignatius Loyola, alique complures, qui vitae exordio inter Bellonae furores exacto, tandem senectutis suae tranquillum religiosae & Apostolicae quietis epilogum subjunxerunt.

424. Qui celeri manu omnes adversitatum vires, hostiumque affultus infringit; fluvium imitatur, per scopulos & saxa decurrentem; cum dicto. RUMPIT MORAS. Ita Julius Caesar vires suas omnium maxime exerere consueverat, quando graviora pericula obversabantur; unde, Plutarcho teste, *Magna facinora facienda aiebat, non deliberanda.* Hujus verò paramiae suae experimentum ipsi finem dedit, dum, post Pharnacis copias primae acie ad internecionem deletas, de se ipso scripsit. *Veni, Vidi, Vici.*

425. Solicitum ac indefessum ministrum D. Carolus Rancatus fluminis currentis Emblemate significat; addito lemmate. NEC MORA, NEC REQUIES. Verbis tum è Virgilio mutuatis, ubi equos in catadromo agitados describit; tum è Lucretio, qui in rem praesentem opportunè canit,

Nec mora, nec requies inter datur ulla fluendi.

Caducam exinde ac transitoriam hominis vitam dignoscere licet, quae, instar fluminis, perdius ac pernox labitur, fugit, & veluti per nilos effusa, in mortis oceanum praecipitatur. S. Gregorius in illud Jobi. *Qui sublati sunt ante tempus, & fluvius subvertit fundamentum eorum, ait, verbis istis ad vivum representari quotidianum temporis lapsum & praesentis vitae mortalitatem.* Enimvero Thecuidide in Regum fastis testante, *Omnes morimur, & quasi aqua dilabimur.* Simulquenobiscum.

Generositas.

Gilbert. Abb. serm. 37. Cant.

Amor inter adversitates roboratur. Otho Ven. Embl. Amor. fol. 224.

Ferocia placata.

Act. 9. 1. ibid. 9. 15.

Galat. 4. 19.

S. Aug. serm. 35. de abscort.

Celeritas.

Plutarch. in Apoph. Miles Promptus.

Minister sollicitus.

Virg. lib. 3. Georg. v. 110. Lucretius l. 4.

Vita humana. S. Gregor. in Job. 42. 16.

2. Reg. 14. 14.

Omnia

Omnia praetereunt, more fluentis aqua.

426. Flumen, scaturigine deficiente, mox arefcit & vadofum evadit. Unde Caroli Rancati lemma. **SUPPRESSIS FONTIBUS ARET.** Verbis ex Ovidii Parnasside haultis.

*Nec non scianias volvens Amasenus arenas
Non fluit, interdum suppressis fontibus aret.*

Eorum hæc imago est, qui pristina favorum affluentia excidere. Certè anima, gratiæ Divinæ affluxu destituta, miserrimè arefcit, & in calamitates nunquam satis deplorandas precipitatur. Unde S. Augustinus. *Nisi gratiâ meâ plenus esses, nonne ante Baal etiam ipse genu flecteres? Gratiâ autem meâ plenus es, quia nihil de tuâ virtute, sed totum de meâ gratiâ presumpsisti.* Meus D. Salvator Carducius primam Emblematis mentem hoc disticho explicat.

*Dives aquis fluvius suppressis fontibus aret,
Aulicus extincto Regis amore perit.
Secundam verò sequenti pentametro.
Claude Poli fontes, arida corda manent.*

427. Complures fluvii, in mare delapsi, sat diu non solum nativum suum colorem, sed etiam propriam suam dulcedinem in mediâ pelagi amaritie illibatam conservant. Emblematis subscripsit P. Raulinus. **IN AMARO DULCIS.** Principis clementis hæc idea est, qui suppliciorum amarorem mirâ gratiæ ac favoris sui suavitate temperare novit. Basilii Imperatoris dictum erat, *Natura humana vulde ad labendum est proclivis, & ad cadendum prona. Esto ergo errantibus lenis, & justitia admisce humanitatem.* Ad hanc normam Optimus Deus suam agendi rationem componit; nam, Origene teste, *semper talis est Deus noster; excruciat nocentes, sed quasi pius pater tormentis clementiam faciat.*

428. Virgilius de Hermo, Lydiæ flumine, canit, eum auri copiâ fuisse turbatum.

— Auro turbidus Hermus.

Eò etiam alludit Statius

— Flavio Hermus transcurrere ripis.

Et Martialis,
*Non illi satis est, turbato sordidus auro
Hermus.*

Fluvio proinde subscripsit Raulinus. **AURO SORDIDUS.** Ita avari animus, assiduâ divitiarum mole sordescens, afflictas ac turbulentas sub aurato jugo curas volvit. S. Augustinus. *Evexeramus cor ad aurum, ad argentum, & cetera pretiosa: noli talia querere, ista premunt, non levant.* Et meus Canoniceus D. Salvator Carducius.

*Ut fluit undanti Pactolus turbidus auro,
Auriferâ dives sordet avaritie.*

429. Misera humana vita, assiduo decursu ad tumultum properans, fluminis Emblematis adumbrari potest; addito lemmate. **SEMPER AD IMA.** Ad verbum S. Gregorius Nazianzenus.

*Ipsam quod vivo veluti rapidissimus amnis
Qui sursum exoriens SEMPER AD IMA
fluit.*

Seneca, *Quotidie, inquit, morimur; quotidie enim demitur aliqua pars vitæ; & tunc quoque cum crescimus, vita decrescit: hunc ipsum, quem agimus, diem cum morte dividimus &c.*

430. Fluvius, intumescente aquâ extra suos alveos ad inundandam vicinam planitiem effusus, e-pigraphen reddit. **AMPLIORA QUERENS.** Eorum hoc Emblematis est, qui assiduo studio novos identidem famæ rumores, aut ampliores divitias sectantur: vel qui exteras regiones occupaturi, patriæ suæ fines egrediuntur. Ita Francones, cum olim inter Bojariam & Saxoniam, Rheno finitimi, habitarent, magnoque suorum numero excreverent; tandem angustos terræ suæ limites armatâ manu ac ingentibus copiis egressi, Galliam, Romanis hæcenus subditam, occuparunt; uti prolixè testatur Catharinus Davila. Gothi quoque, Ostrogothi, Vandali, Longobardi, alii que populi, relictis suis regionibus, nobiles ac felices Italiæ Provincias subegerunt. Hæc nimirum est a vititiæ esuries, nec toto quidem mundo exaturanda. Pulchrè S. Augustinus. *Concupiscis satiare avaritiam? O votivania, & facta nequissima! Expectas ergo satiare avaritiam? illate serm. 21. c. 3. potest premere, tu illam non potes satiare.*

431. Quidam nobilis, quanto longius è patriæ finibus distabat, tantò prolixius divitiarum ac honoris incrementum capere est solitus; id quod Carolus Rancatus fluminis Emblematis significavit; addito lemmate. **SEMPER EGLI E PIU', QUANT' E PIU' LONGE AL FONTE.** Id est. **DITESCIT EUNDO.** Verbis è Tasso mutuatis.

*Così scendendo dal natio suo monte
Non empie humil il Pò l'angusta sponda,
Mà sempre è più, quant' è più longe al fonte.*

Porrò sicut fluvius, quanto à scaturigine suâ longius recedit, tantò evadit amplior; ita Religiosus in virtutibus tantò magis proficit, quò affectum à parentibus & consanguineis remotiorem servare nititur. *Sede itaque solitarius,* concludit Doctor Mellifluus, *sicut turritur, nihil tibi & turbis, nihil cum multitudine ceterorum, etiam ipsum obliviscere populum tuum, & domum patris tui, & concupiscet Rex decorem tuum.* Ad quæ postrema Psalmi verba S. Hieronymus, *Grande premium est,* inquit, *parentis oblivisci, quia concupiscet Rex decorem tuum.*

432. Flumen, propugnaculi cujusdam muros subterfluens, non tantum ad purgandas fordes, sed etiam ad majorem loci securitatem deservit. Unde lemma. **MUNDAT, ET MUNIT.** Vel, **UT MUNDET, ET MUNIAT.** Iisdem planè verbis Sancta Ecclesia insignem Eucharistiæ virtutem explicat, *Mundet & muniat nos Divini Sacramenti munus oblatum.* Hæc enim mundandis nostris cordibus cum primis est utilis ac necessaria. Arnobius id asserens super illud Psalmi, *Sicut aqua effusus sum, ait, Bene posuit aquam, quia nihil novit corpus Christi, nisi peccata lavare.* Porrò sacratissimum illud Christi corpus etiam propugnaculi loco esse, Hugo Cardinalis dilucidè testatur, dum ad illa Salomonis verba reflectens, *Misit ancillas, ut vocarent ad arcem, subjungit, id est ad Sacramentum Corporis Christi, quod est contra inimicos munimen.*

433. Princeps generosus, uti & homo charitatis studiosus, qui ad afflictam egenorum sortem sublevandam complures divitias ac favores erogant, fluminis Emblematis à Carolo Rancato representantur, quò agrorum segetes ac plantas ad uberiora incrementa capienda affatim irrigat; cum lemmate,

K 4 RIGAT,

Ovid. l. 3. de Arca.

Ovid. l. 5. Metam.

Dependentia.

Gratia Dei. S. Aug. de Verb. Dom. l. 7. c. 2.

Clementia

Basil. Imp.

Deus.

Origen. Hom. 1. in Ezech.

Virgil. l. 2. Georg. v. 137

Stat. 1. Sylv.

Martial. l. 6. Epigr. 77.

Avarus.

S. August. in Psal. 64.

Vita humana.

S. Greg. Naz. Carm. de Hominis vit.

Seneca. Epist. 24.

Augmentum.

Cath. Davil. in Bell. Civil. Francial. 1.

S. Aug. de Verb. Apost. serm. 21. c. 3.

à Patria retinere, utile.

Tass. Gerus. Liber Cant. 9. Stan. 46.

Religiosus parentes fugiat.

S. Bernard. ser. 40. in Cant. Psal. 44. S. Hieron. in Reg. Mon.

Eucharistia.

Arnob. super Psal. 21. 15.

Proverb. 9. 3. Hugo Card. in Psal. 22.

Benefactor.

RIGAT, UT ERIGAT. Eruditè meus D. Saluator Carducius.

Ut erigat vireta, rivus irrigat.
Sic erogatum pauperes aurum lavat.

Prælatus. Porro Prælati, ut suos ad virtutum germina proferenda erigant, crebris eos adhortationibus, ceu totidem fluminibus, rigant. Unde S. Augustinus, *Non Episcopi propter nos sumus, sed propter eos, quibus Verbum & Sacramentum Dominicum ministramus.*

Ascensio Christi. 434. Christum, ad cælos ascendentem, fluvii Emblemata repræsentat, qui in mare reversus, epigraphen tenet. REVERSUS UNDE VENERAT. Verbis è S. Ecclesiæ hymno desumptis.

Jam Christus astra ascenderat
Reversus unde venerat.

Vita humana. 435. Eadem Epigraphæ, vasi famio jamjam fatiscenti ac comminuto, indita, absolutam corporis humani ideam refert; de quo sacræ Litteræ. *Donec revertaris in terram, de qua sumptus es.* S. Augustinus, *In terram ibis, inquit, & in hoc ibis amissa vitæ, quod eras antequam sumeres vitam, id est, hoc eris exanimis, quod eras antequam esses animatus. Factus est homo in animam vivam, tanquam diceret, Terra es animata, quod non eras; terra eris exanimis, sicut eras.*

Concordia. 436. Trium, quatuorvè tenuium fluminum commissio epigraphen sustinet UNITA FORTIORA. Hinc discas, quantum virtutis è multorum concordia promanet. Verissimam etiamnum experimur veterem paræmiam, *Nec Hercules contra duos; &c. Virtus unita fortior.* Unde Cælum non nisi in unum collectis & unitis ingredi licebit. Pulchrè S. Augustinus. *Amultis curre ad unum, dispersa collige in unum, mane apud unum, nolite in multa, ibi est beatitudo.*

Peccatum veniale. 437. Eidem Emblemata subscripsere. MAXIMA DE MINIMIS. Experientia Magistrâ constat, minutias accumulatas altum excrecere. Ovidius.

Flumina magna vides parvis de fontibus orta,
Plurima collectis multiplicantur aquis.

S. Basil. Hom. de legendis libris gentil. Et S. Basilus. *Studiosè ex singulis utilia coacervantur, velut magnis fluviiis multum undique accrescit incrementum. Parvum enim supra parvum imponere, juxta Hesiodi sententiam, non magis ad argenti augmentum, quam ad quamcunque scientiam facere credendum est.*

Gratitudo. 438. Magister, discipulorum obsequiis ac reverentiâ tantundem exornatus, quantum doctrinæ ipse in illos diffuderat, sese gracili fluviò non absimilem dixit, qui aliquot arbusculorum radices interluens, epigraphen tenebat. UMBRA REPENDITUR HUMOR. vel, CON BEL CAMBIO TRA LOR, D' HUMORE, E D' OMBRA. Id est, interprete Reverendissimo D. Picinello. UNDAM MUTUANTUR, ET UMBRAM. Ita bonus Princeps, si Agapito habeatur fides, diffuso in subditos sincero benevolentia affectu, plurimum fidelissimi obsequii ab iis eblanditur. *Si honore, inquit, qui ab omnibus proficitur, perfrui vis, præstate communem omnium benefactorem: nihil enim adeo atrahit ad benevolentiam, ut beneficii gratia, quæ datur egentibus.*

Princeps benignus amatur. 439. Fluvius, tamen in varias ambages contortus, nunquam tamen è tramite suo deflectit. Lemina. OBLIQUUS, NON DEVIUS. Con-

cionatorem hoc elogio insigniveris, qui in diversam materiem digressus, captum sermonis sui finem minime egreditur. Ita porro plurimi, licet arduis negotiis indies distenti, à consuetâ tamen pietatis aut studiorum ratione sese penitus avelli, haud unquam patiuntur. S. Gregorius Papa, *Fluvius, inquit, dum per alveum defluit, si valles concavas ex latere contingit in eas protinus sui impetus cursum divertit, cumq; illas sufficienter expleverit, repente se in alveum refundit. sic Divini Verbi tractator esse debet, ut, cum de re aliqua differit, si fortasse juxta positam occasionem congrua adificationis invenerit, quasi ad vicinam vallem lingua undas intorqueant, & subjecta instructionis campum sufficienter fuderit, ad sermonis propositi alveum decurrit.*

439. Qui religionem ingressus, mores vitamq; corrigit, flumini se non absimilem probat, quod in mare decurrens, mox pristina sua omnia immutat. Lemma: PER OMNIA MUTATUR. Justus Lipsi⁹ hoc symbolo bonos, malis commixtos, infici, eorumque amaritie temerari commonstrat. *Ut flumina per se dulcia, cum in mare venerint, salefcunt, sic homines haud mali, ex agris in urbem reducti, tactu inquinantur & mixtione.*

440. Flumini, nunquam extra alveum suum deflectenti, subscripsit Abbas Ferrus. FLUIT, NON EFFLUIT. Animum moderatum hæc imago repræsentat, qui tametsi copiosa benignioris fortunæ fluentia trahens, nunquam extra modestiæ limites vagatur. Et certè, inquiebat Q. Curtius, *Continentia & moderatio in altissimâ quaque fortunâ, eminentia bona.* Authore meo Richardo de S. Victore, anima, charitati Divinæ dedita, in proximi emolumentum effunditur quidem, seu, si mavelis, fluit, se ipsâ tamen nunquam penitus adulescentem fundum exhaustâ; sicque non effluit. *Emollicium cor, inquit, dilatatur in charitate, & à dextris, & à sinistris usquequaque diffunditur: subveniens pariter hostibus & amicis; atque grato quodam & spontaneo cursu omnibus occurrit. FLUIT igitur, NON EFFLUIT: quia sic se derivat ad alios, ut à se aliquatenus non recedat.*

441. Fluvius, in mare effusus, epigraphen à D. Aresio recepit. TU ABSCONDITE, EGO PALAM. Quasi diceret fluvius; undas, per abstrusos & arcanos canales mihi è mari communicatas, perspicuâ & apertâ gratificatione restituo. Eidem Emblemata etiam inscripsit, UNDE EXIIT; aut, verbis è Senecâ mutuatis. PALAM VENIT, SECRETO REVERTITUR. Hinc methodû discas, debitas Mecænatibus tuis referendi grates. Aristotelis præceptio est, *Oportet regratiari, vel famulari ei, qui gratiam facit.*

442. Qui benefactori gratum se exhibet, ad novas gratias dispensandas eum sibi devincit. In hunc sensum D. Aresius flumini, in mare delapso, subscripsit. UT ITERUM FLUAT. Id ipsum etiam sequentia lemmata dicunt. REDDITURO REDDO. &, INGREDITUR, ET EGREDIETUR. vel, REVERTITUR, ET REVERTETUR. Animus Religiosus, ac pietati devotus, si quidquam ubertatis è gratiâ Divinâ emendicare velit, assiduo se Deo gratum sistere, neque exhibiti favoris unquam iniremorem exhibere debet. *Quod si copia aquarum, inquit Doctor Mellifluus, secretis subterraneisque recurribus incessanter æquora repetunt, ut inde rursus ad visus ususq; nostros, jugi & insatigabili erumpant obsequio; cur non etiam spirituales viri, ut arva mentium rigare non desinant, proprio fonti sine fraude, & sine intermissione reddant.*

Prædicator digressus.

S. Greg. in Præfat. supra Moral. 100.

Mutatio.

Societas.

Lips. Centur. Epist. 8.

Moderatio.

Q. Cur. lib. 6.

Richard. de S. Vict. de gradibus Charitatis cap. 4.

Gratitudo.

Senec. Nat. Quæst. 1. 3. 6. 7.

Arist. lib. 1. Ethic.

Gratitudo.

S. Bernard. serm. 13 in Cant.

redduntur: ad locum unde exeunt revertantur flumina gratiarum, ut iterum fluant. Tandem in hoc concilium concludit. Remittatur in suum principium caeleste profluviuum, quo uberius terra rejundatur.

443. Hortensius Pallavicinus, è Societate Jesu, eum observatum haberet, flumina, quò longius à capite suo progrediuntur, eò latiore aquarum alveo explicari; in Maximiliani I. Imperatoris elogio scripsit. Regia flumina, quò longius discurrunt, eò excurrunt latius, amplificata aquarum veluti majestate ex popularibus minorum fluviorum tributis. Unde hanc suam mentem in Emblematis formam cogens, flumini subscripsit, QUO LONGIUS, EO LATIUS, Augustissimam Domum Austriacam significans, quæ lineâ rectâ à Pharamundo I. Francorum in Germaniâ Rege, usque ad Sigebertum Austriae, Alfatiae, aliarumque Provinciarum Rege ortum suum trahit; ex his porrò Sigebertus I. Habspurgi Comes genitus, per novendecim succedentium generationum gradus Rudolphum I. Imperatorem in lucem auspiciatissimam edidit: in hac verò augustissimâ Pronepotum serie Imperii Majestas eò excrevit, ut à Maximiliani I. & postea à Caroli V. & Philippi II. Austriacorum tempore ad pristinas Imperii ditiones accesserint Flandria, Burgundia, Bohemia, Hungaria, Hispania, Sicilia, Sardinia, Neapolis, Lusitania, & vastissima Indiae Orientalis & Occidentalis regna. Ut adeò sub Augustissimæ Domûs Austriacæ patrociniis dimidius penè orbis hodie conquiescat. Cæterum quò longius à mundo recedimus, eò ampliora amoris Divini incrementa facimus. Pulchrè S.P. Augustinus. Fit plerumque, ut qui corpore longè peregrinatur à te, conjunctus sit tibi; quia hoc amat quod tu: & fit plerumque, ut stans juxta te, ex eo quia diligit mundum, eum tu diligas Deum, longè sit à te.

444. Emblematis loco flumen depinxere, quod intumescèntibus aquis in subjectam cataraactam ruebat; eaque effractâ, circumfusos campos inundabat; cum lemmate. TUA EVERSIO, NOSTRA DISPERSIO. Gentensis Populi hæc suspiria ac lamenta erant, cum fata Eminentissimum Cardinalem Horatium Spinolam, conterraneum & Archiepiscopum suum optimum, rapuissent. Porrò sicut ruptis cataraectis sparsim effluunt aquæ, ita patiente & jamjam morituro Christo Apostoli omnes in fugam acti & dispersi sunt; juxta illud Christi vaticinium. Omnes vos scandalum patiemini in me in istâ nocte; scriptum est enim, percutiam pastorem & dispergentur oves gregis. Et, quod mireris, non corpore tantum, sed ipsâ etiam fide pastorem suum reliquerunt: Non enim, inquit S. Augustinus, quando comprehensus est, tantummodo carne suâ ejus carnem, verum etiam mente reliquerunt fidem. Ecce! quomodo eum reliquerant deserendo etiam ipsam fidem, quâ in eum ante crediderant.

445. Fluminis aquæ, à cataraectis intra alveum cohibitæ, epigraphen tenent. OPPORTUNE DEFLUENT. D. Thomam Aquinatem hoc Emblemate insigniveris, qui sapientiæ suæ aquas, sub taciturnitatis vallo aliquamdiu retentas, tandem opportunissimè non sine totius Ecclesiæ emolumento effudit. Porrò sacrarum adhortationum aquæ ad irriganda humana pectora tempestivè ac opportunè effundenda sunt; secus enim, exoptato carebunt fructu. Unde Apostolus primam opportunè, postea verò contumaces etiâ importunè admonendos voluit; Prædica verbû, in sta opportunè, importunè &c. Pulchrè id explicans S. Greg. Papa. Dicitur, inquit, importunè, præmissit opportunè; quia scilicet

cet apud auditoris mentem ipsâ suâ utilitate se destruit, si habere importunitas opportunitatem nescit.

446. Homines mundani, per illecebras ac vanitates terrenas passim volutati, innumeris vitiorum fordibus inquinantur; Hos P. Joannes Rhò flumini non absimiles dixit, quod extra suas margines in vicinos campos evagatum, lutum ac colluviem omnem in se colligit. Lemma. LUTUM COLLIGET. Appositè S. Leo. Dum per varias actiones mundi hujus sollicitudo distenditur, necesse est de mundano pulvere etiam religiosa corda sordescere. S. Ambrosius fluvium, qui è suis alveis exundans, canum contrahit, solutioris linguæ homini comparat; hic enim, laxatis verborum repagulis, instar torrentis, totos sordium, culparum, ac defectuum acervos congregat. Alliga sermonem tuum, ne luxuriet, ne lasciviat, & multiloquio peccata sibi colligat. Sit restrictior, & ripis coerceatur, citò LUTUM COLLIGIT amnis exundans.

447. Flumen exundans res quasvis obvias secum abripit. Lemma. OBVIA QUÆCUNQUE TRAHIT. E. S. Basiliensis sententiâ, viva hæc Magistratûs illius imago est, qui tyrannidis suæ vehementiam adversus subditos alioque inferiores passim exercet. Veluti flumina, inquit, ex parvis initiis exeuntia, deinde paulatim incrementum intolerabile in processu accipientia, impetu demum violento, quidquid objicitur, secum trahunt; sic & hi, qui in magnam provehuntur potestatem, ex eo quod jam aliquos opprèsserunt, ad majora continuo facinora, majoresque injurias progrediuntur. His nihilo inferior mortis crudelitas, Obvia quæque rapit. Ovidius id deplorans, canit.

Tempus edax rerum, tuq; invidiosa vetustas,
Omnia destruitis, vitiasque dentibus ævi
Paulatim lentâ consumitis omnia morte.

Et rursus.

Scilicet omne sacrum mors importuna profanât,
Omnibus obscuras injicit illa manus.

448. Flumini inscripsere. FUGIENS ABIBIT. Cum humanæ vitæ, tum omnis fortunæ ac opulentæ terrenæ idæam absolutissimam hæc imago refert. Scitè Seneca.

— — Properat cursu
Vita citato, volucrique die,
Rota præcipiti vertitur anni.

Et Horatius.

Dum loquimur, fugerit invida
Ætas; carpe diem, quam minimum credula
postero.

Prolixè in rem præsentem S. P. N. Augustinus. Sicut torrens pluvialibus aquis colligitur, redundat, perstrepat, currit, & currendo decurrit: sic est omnis iste cursus mortalitatis: nascuntur homines, moriuntur, & alii morientibus, alii nascuntur: succedunt, accedunt, decedunt, non manebunt. Quid hic tenetur? quid non decurrit? quid non, quasi de pluvia collectum, in abyssum? Tales cum primis divitias dixeris; nam, Agapito asserente, terrenarum opum instabiles divitiæ, fluvialium undarum imitantur cursum: modicum enim affluunt his qui habere se eas arbitrantur, mox verò resistentes, ad alios accedunt. S. Gregorius Nazianzenus.

Quæ veniunt, abeunt, rebus si niteris, amni,
Qui non consistat, fidis, amice, levi.

Omnia hujus mundi bona simul complexus Justus Lipsius, Ut flumina, inquit, ad mare feruntur perpeti

Mundo dediti.

S. Leo Papa serm. 4. de Quadr.

Loquaces.

S. Ambros. l. 1. offic. c. 3.

Magistratus indiscretus.

S. Basil. Hom. in Divit. Avaros.

Mors. Ovid. 13. Metam.

Idem lib. 3. Amor. Eleg. 8.

Vita humana.

Senec. Hercule Furere. Act. 2.

Horat. l. 1. Carm. Od. 11.

S. Aug. in Psal. 109.

Divitiæ. Agapit. Epist. Parenet.

S. Greg. Naz.

Bona terrena.

Lips. l. 1. de Clem. cap. 15.

& præter

edica- digref.
reg. in fat. supra al. 10.
ratio.
victas.
Centar.
2. s.
dera.
Amor Dei.
S. Aug. in Psal. 55.
In morte.
Apostolorum fuga. Mat. 26. 31.
S. Aug. Tract. 103. in Joan.
S. Thomas Aquinas.
Prædicator.
2. Tim. 4. 2.
S. Greg. p. 2. Pastor. c. 4.

Et prono cursu : sic res omnes humana per cladium canalem labuntur ad suam metam.

Discordia.

449. Veluti fluvius, in plures rivus divisus, superatu evadit facilis; ita discordia, inter hostes disseminata, plurimum commodi affert, facilemque militantibus victoriam conciliat. Emblematis subscript D. Didacus Saavedra. DISJUNCTIS VIRIBUS. Prudentia Ducis est, inquit Vegetius, inter hostes discordia causas ferere. Et Titus Livius. Discordia et seditio omnia facit opportuniora insidiantibus. Denique Cornelius Tacitus. Urgentibus Imperii fatis, nihil jam prestare majus fortuna potest, quam hostium discordiam.

Vegetius. Livius. C. Tacit. de moribus Germanorum.

Calamitas afflicta.

450. Afflicti cujusdam calamitates, nullo unquam termino componendae, sed assiduus fluctibus jactandae; fluminis undas imitantur, quarum una trudit alteram, & CUM DEFLUUNT, AFFLUUNT. Serieca.

Senec. in Agamem. Act. 1.

Alia ex alia cura fatigat, Vexatque animos nova tempestas.

Tho Kemp. de Imi. l. 3. c. 20. n. 3.

Hanc hominis miseriam non sine gemitu prosequitur meus Concanonicus Thomas Kempensis in Divino suo, de Christo imitando, libello; Hen, exclamat, qualis est haec vita, ubi non desunt tribulationes et miserie: nam una tribulatione seu tentatione recedente, alia accedit: sed et priore adhuc durante confictu, alii plures superveniunt, et in sperate.

Dolor occultus.

451. Flumini tumescenti, & cataraetis retento, inscripti. QUANTO PIU SI RITJEN, VIE PIU S'INGROSSA. Id est. AB OBICE CRESCIT. Opportune in rem praesentem de dolore occulto canit Ovidius.

Ovid l. 5. Trist. Eleg. 2.

Strangulat inclusus dolor, atque cor aestuat intus, Cogitur et vires multiplicare suas.

Iustin. l. 8.

Et Justinus. Crescit dissimulatione ipsa dolor, hoc alius demissus, quo minus profiteri licet. Haud aliter Ira Divina, quod longius dilata, eo evadit vehementior, graviorque. Deus, teste S. Hieronymo, qui lanceos habet pedes, sed ferreas manus, tarditatem vindictae supplicii gravitate compensat.

Ira Dei.

S. Hieronym.

452. Insignem Personam, morte abreptam, fluminis Emblemate repraesentabis; quod in campos excurrans, epigraphen a me recepit. OPTIMA QUAEQUE PARIT. Compertum enim habemus, mortem, instar impetuosi fluminis, in eos potissimum grassari, quos mundus Athlantum loco adoravit. Nec incongrue Emblematis hujus mentem de violentia militari interpretari licet, quae, e

Mors.

Milites.

Corn. Tacit.

Q. Curt. l. 3.

Tyrannus.

Plin. in Panegy.

Avarus.

S. Basil. Hom. 7. in divit. Avar.

Ovid. 1. Fast.

Cornelii Taciti sententia, Omnia tanquam externa aut urbes hostium urere, vastare, rapere solet. Q. Curtius milites vocat Populatores terra, quam a populationibus vindicare debebant. Denique e rapaci illo flumine Tyrannorum vim, in omnia subditorum bona saevire solitam, conjicies. Diserte Plinius. Est Tyranni, quidquid habet quisque subditus amplius, egregium, pulchrum, sive in rebus mobilibus, sive in rebus soli, occupare et sibi detinere.

453. Avarus, quanto amplioribus onustus divitiis, tanto pluribus coacervandis inhiat; haud secus atque fluvius fit INCREMENTO RAPACIOR. Inter Scriptores Sacros id observans S. Basilus, ait, Qui repente ditatus est, plura possidens, plura concupiscit. Inter profanos Ovidius:

Creverunt et opes, et opum furiosa cupido. Et cum possideant plurima, plura petunt.

Quarere, ut absument, absumpta requirere certant. Atque ipsa vitii sunt alimenta vices.

454. Qui Deo vel Principi a servitiis sunt, quod ampliore gratiae cumulum ab iis receperint, eo promptiorem obsequendi animum ostendunt. Fluvius id demonstrat, hoc lemmate signatus. INCREMENTO VELOCIOR. Ea enim fluvii est indoles, ut copiosiore aqua locupletatus, gressum acceleret, aciter destinatum velocius percurrat. Porro homo viam mandatorum Dei tanto expeditius percurreret, quanto majore charitatis aut gratiae Divinae augmento cumulatus fuerit. Certè David, quando cor suum Divino amore affluere ac dilatari sensit, jam non amplius vulgari gressu viam illam incedere, sed alacriter currere cepit; Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum. In hunc locum S. Augustinus. Cucurri, inquit, non per proprium, et quasi nullius tuae opis indigum arbitrium meum, sed cum dilatasti cor meum. Cordis dilatatio, justitiae delectatio. Hoc munus est Dei, ut in praecipis ejus non timore poena angustemur, sed dilectione dilatemur, et delectatione justitiae delectemur. Non currerem, nisi dilatasses cor meum.

Minister sollicitus.

Charitas.

Psal. 118. 34.

S. Aug. in hunc locum.

455. Flumen, quanto longius progreditur, eo majorum undarum copiam colligit. Unde lemma. DEFLUENS AFFLUIT. Sic virtus cum aetate augetur. Testatus id S. Hieronymus. Senectus eorum, inquit, qui adolescentiam suam honestis artibus instruxerunt, et in lege Domini meditati sunt die ac nocte, aetate fit doctior, usu tritor, processu temporis sapientior etc.

Profectus.

S. Hieron. Epist. 2. a Neporian.

456. Amœnum flumen, placidis ac silentibus decurrens undis, epigraphen tenet. MUTUM, SED ALTUM. D. Thomae Aquinatis haec imago est, qui, aetate etiamnum adolescente, verborum quidem extitit parcissimus; plurima tamen in totius Ecclesiae utilitatem specularus, bovis muti cognomen accepit; nititurque Emblematis hujus argumentum veteri illa Q. Curtii paræmiâ, Altissima quaeque flumina minimo sono labi. Ita illos in penetrandis sacris mysteriis profundissimos experimur, qui silentio et contemplationi sunt dediti. Verissimè meus Thomas Kempensis. In silentio et quiete proficit anima devota, et discit abscondita scripturarum etc. Tandem cum flumina, exteriori quidem vultu quæta ac placida, plerumque; sunt voraginosa et omnium periculosissima; idcirco Cato in homines mortuos ac taciturnos fluminibus illis non absimiles dicit, qui tanto plus damni creare solent, quod verbis sunt parciore.

S. Thomas Aqu.

Q. Curt. l. 7.

Silentium.

de Imi. l. 3. c. 20. n. 6.

Taciturnitas noxia.

Cato.

Demissos animo, actacitos vitare memento: Quæ flumen placidum est, forsitan latet altius unda.

457. Qui profectum suum potius a bonitate ac providentiâ Divinâ, quam ab humanâ industriâ recipit, se ipsum non abs re fluvio similem dixerit, qui pluviarum beneficio augetur, epigraphen teneat. IMBRIBUS AUCTUIS. Talem te testatus est Apostolus, quando dixit; Gratia Dei sum id, quod sum: Homo enim, nisi affluente Divinâ gratiâ, penitus arefcit, & in nihilo suo perseverare cogitur. Opportune in rem praesentem Magnus Augustinus super illud Psalmi, Pluviam voluntariam segregabis Deus hereditati tuae; ait, Pluviam voluntariam non nisi gratiam vult intelligi, non meritis redditam: sed gratis datâ; unde et gratia nominatur: dedit enim eam, non quia digni eramus, sed quia voluit. Ita etiam non raro e persecutionum imbre incrementum honoris aut gloriae non exiguum capimus.

Auxilium Dei.

1. Cor. 15. 10.

Psal. 67. 10.

S. August. de Trinit. l. 4. cap. 1.

Persecutio utilis.

458. Carolus Rancarus flumini, ingentes ac super-

superbas trahenti undas, subscriptis; FONTE CADIT MODICO, Lucano hanc epigraphen suggerente.

Fonte cadit modico, parvisque impellitur undis Punicens Rubicon.

Eos in hoc flumine depictos cernere licet, quos benignior fortuna è tenuissimis ac pauperrimis natalibus ad amplissimas dignitates permovit. Valerius Maximus. *Incunabula Tullii Hostilii agreste iugurium cepit: eiusdem adolescentia in pecore pascendo fuit occupata: validior ætas Imperium Romanorum rexii, & duplicavit: senectus excellentissimis ornamentis decorata in altissimo Majestatis fastigio fulsit.* Huic è vestigio Tarquinium, Servium Tullium, Varronem, Porcium Catonem, aliosque, ex obscurâ ac humili sorte ad summa Imperia sublevatos, subjungit.

459. Ascanius Pignatellus, hostium vehementiâ acerrimè circumventus, symboli sui loco spumantes fluminis aquas depinxit, quæ, tametsi cataractam superent, obruantq; non tamen effringunt. Lemma addidit, OBRUUNT, NON DIRIMUNT. Veluti diceret, se quidem, instar cataractæ, ab adversâ hostium, ceu totidem undarum vehementiâ, aliquantulum esse affligendum, nunquam tamen ex invictâ suâ constantiâ dimovendû aut frangendum. Egregiè S. Augustinus. *Duplicem mundus aciem producit contra milites Christi; blanditur ut decipiat, terret ut frangat. Non nos terreat voluptas propria; non nos terreat crudelitas aliena, & victus est mundus. Ad nosque aditus occurrit Christus, & non vincitur Christianus.*

460. Felicitatis terrenæ fugam è copiosâ fluminis aquâ discere licet; cui inscriptum. CUM AFLUIT, EFFLUIT. Ovidius.

— — Nihil est, rogo, quod perstet, in orbe, Cuncta fluunt: omnisque vagans formatur imago. Ipsa quoque assiduo labuntur tempora motu, Non secus ac flumen: neque enim consistere flumen Nec levis hora potest: sed ut unda impellitur undâ Urgeturque prior veniente urgetque priorem, Tempora sic fugiunt pariter, pariterque sequuntur.

Et Agapytus. *Divitiæ fluviorum undarum imitantur cursum: modicum enim affluunt his, qui habere se eas arbitrantur, mox verò restuentes, ad alios accedunt, solus autem beneficentiæ Thesaurus stabilis est possidentibus eum.*

461. Animus grandis & generosus, omnem malevolorum adversitatem superare solitus, flumini se non ab similem probat, quod effractis & quassatis obturamentis, epigraphen refert. OBSTANTIA STERNIT. Eisdem affectus in doctrinâ Evangelicâ deprehendimus, quæ, instar impetuosi fluminis, omnia insanæ gentilitatis, aut hæreticæ perfidiæ objectamenta convellit ac diffringit. Hinc Rabanus in illud Siracidis commentatus, *Ego quasi fluvius Dyorix, & sicut aquaductus exivi de Paradiso, ait, Sapientia se comparat fluvio rapidissimo, & aqua egredienti de Paradiso: quia doctrinâ Salvatoris, de cœlesti prodiens thesauro, omnia obstacula errorum, atque persecutionum suâ velocitate atq; fortitudine disrumpit, ac frangit &c.* Cæterum Comes Emanuel Thesaurus eidem Emblematis subscripsit. DIRUIT, DUM RUIT. Genuinam hominis illius hanc iconem dixeris, qui desperationis furore actus, in hostem ruit.

462. Flumen obturamentis; quibus cohibetur, effractis, majore vehementiâ prorumpit. Lemma. POTENTIUS ERUMPIT. D. Archangelus Juventus effrenis. *Conter hoc symbolo adolescentem delineat, tantò vehementius in omnem vitæ licentiam præcipitatum, quantò severiore educatione ab illâ cohibebatur. Ea quoque peccatorum quorundam est contumacia, ut nunquam majore impetu agere videantur, quàm ubi plures Dei ac Principum leges obstant. Cæterum etiam vindicta Divina, quò diuturniore tolerantia retinetur, tantò acerbiorè impetu tandem adversus secleratos erumpit. Valerius Maximus. Lento gradu ad vindictam sui Divina procedit ira: tarditatemque supplicii gravitate compensat.*

463. D. Hercules Salarolus, Can. Regularium Abbas, Emblematis loco flumen depinxit, quod cataractis tandem disruptis, rapidè effluebat; cum lemme, ERUMPENS OTIA PENSAT. Ita verus pœnitens nobilissimum merendi tempus, inter otia ac peccata deperditum, bonorum operum adminiculo redimere conatur. S. Petrus Damianus, *Novimus, inquit, utriusque sexus homines, post abominabiles voluptatis illecebras, ad tantam religiose vitæ pervenisse munditiem, ut non modo castos, atque pudicos quoslibet in sanctitate præcederent, sed & non commendanda multarum virginum merita superarent.*

464. Lethæo inferorum fluvio talem vim & efficaciam affingunt Poëtæ, quòd ejus epoti latices rerum præteritarum memoriam penitus oblitterent, ac perpetuam omnium oblivionem bibenti homini inducant. Fabula hæc, uti plæraque alia Poëtarum involucra, non parvum ad moralia momentum habent. Unde meus Concanonicus D. Alexander Luzon de Millares Emblematis hanc Apostoli gnomam lemmatis loco subjunxit. QUÆ RETRO SUNT, OBLIVISCENS. Innuebat videlicet, illa omnia oblivioni fructuosè mandari, quorum reminiscencia virtutis negotium turbat, & vitiorum fomenta accendit; frequenter enim noxarum præteritarum memoria animo nostro in perfectionis curriculo remoras injicit, æque periculosas ac molestas. Has rerum mundanarum turbas glomeratim expertus est etiam in vastissimâ eremo S. Hieronymus. *Ille inquit ego, inquit, qui ob gehenna metum talime carcere ipse damnaveram, scorpionum tantum socius & ferarum, sæpè choris intereram puellarum. Pallebant ora jejuniis, & mens desideris aestuabat in frigido corpore, & ante homines suâ jam carne præmortuum, sola libidinum incendia bulliebant. Unde ardentes Magni Augustini ad Deum preces sunt. Quis mihi dabit, ut venias in cor meum, & inebries illud, ut obliviscar mala mea: Cæterum optandus hodie etiamnum esset ille Lethes fluvius, quo Religiosi rerum omnium præteritarum, & totius mundi oblivisci discerent.*

465. Alpheus fluvius, in Elidè Peloponnesi Oceanum Siculum occultis meatibus subterlabens, sine ullâ undarum mixtione tandem in Arethusam Siciliae fontem illabitur, ejusque in amplexus ruit; uticum Pausaniâ testatur Virgilius.

— — Alpheum fama est huc Elidis amnem Occultas egisse vias subter mare: qui nunc Ore, Arethusa, tuo Siculis confunditur undis.

Atque adeò maris medium petransit, suis undis, colore, ac piscibus integerrimus. Promde Lemmatis loco subscribes. ILLÆSUS TRANSIT. Paucorum hæc felicitas est, ut per sæculivinitates delati, iis non misceantur, neque ullam ex hoc mundi pelago

Juventus effrenis.

Peccator contumax.

Ira Dei.

Val. Max. l. 1. c. 1.

Pœnitens.

S. Pet. Dam. Epist. 4. de Dei Omnip. cap. 3.

Oblivio peccatorum præteritorum utilis.

S. Hieronym. Epist. ad Euseb. Boch.

S. Aug. l. 1. Conf. cap. 19.

Religiosus.

Pausan. lib. 5. Virgil. l. 3. Aeneid.

Societas bona inter malos.

S. Aug. serm. 13. de Verb. Dom. c. 17.

pelago falluginem contrahant. Pulchrè S. P. Augustinus. *Attendite saculum quasi mare, ventus validus, & magna tempestas. Unicuique sua cupiditas, tempestas est. Amas Deum, ambulat super mare, sub pedibus suis est timor sæculi. Amas saculum, absorbebit te. Amatores suos vorare novit, non portare.* Et rursus. *Implevit Deus amaritudinibus mundum, & inde voluptatem capis. Quid si dulcis esset, quomodo amaretur? Offendunt te ista, elige aliam viam. Ama Deum, contemne ista.*

Idem serm. 115. de divers. cap. 17.

M. V. patrociniū.

Rich. d. S. Lau. l. 9. p. 516.

Bur. hym. 92. p. 137.

466. Flumen, ingenti affluentium aquarum numero locuples, securum navigantibus iter præbet. Lemma. **QUO MAJUS; MINUS HOC PERICLI EST.** Maria Virgo, gratiæ Divinæ aquis plenissima, fluctuantem animæ nostræ navim sine ullo discrimine ad cœlestem portum provehit; ut adeò verissimè illam cognominet Richardus à S. Laurentio, *Flumen Dei, repletum aquis gratiæ.* Et Buteo. *Flumen multifluum gratiarum.* Emblematis mentem sequenti epigrammate explicat P. Jacobus Masenius.

*Que minor in dubiis fuit unda celerrima resquis,
Hanc vites; plenis certior illa vadis.
Credimus? an plenis Virgo bene convenit undis?
Non mergit: placidè provehit illa ratim.*

T O R R E N S.

Indoctus loquax.

Murmurans. Miles.

Livius Dec. l. lib. 5.

467. Torrens, aquarum inops, frigidulum inter faxea offendicula murmur excitat. Unde lemma. **STREPIT, CUM DEFICIT UNDA.** Ita apud indoctos plerumque multum garrulitatis, sapientiæ verò parum aut nihil videas. Subditi quoque ad quamvis levissimæ indigentia occasionem Superioribus non rarè obmurmurant. Omnium tamen aptissimè militibus hæc imago convenit, qui stipendiis aliquantulum deficientibus, mox turbas excitant, ac dissolvuntur. Titus Livius. *Dissolvendi exercitus, & magnarum in eo rixarum causa, vel una hæc est, si militibus æra aut stipendia non persolvantur.*

Bellidux prædo.

Lit. s. l. 5. Dialog. 1. de militia.

Hæresis.

S. Aug. in Ps. 57.

Iracundus implacabilis.

Proprii mali author.

S. Nil. Instit. ad Monach.

468. Torrens, in amœnos ac cultos agros exundans, horrendum eos devastat. lemma. **IN DESERTA MUTABIT.** Belliducem, rapinis assuetum, hæc imago adumbrat, cujus tyrannide optimas ac fertilissimas Provincias excindi, solumque sterile æquare, non sine luctu videmus. Justus Lipsius. *Ferus Mars non animata solum vitæ devolvit, sed evertit, quidquid stetit.*

469. Hæresis, ubi è scaturigine suâ excurrere capit, immani quidem fragore passim grassatur; ac brevi temporis intervallo iterum detumescit, ac penitus exsiccatur. Eam proinde torrentis Emblemate describere licet; additâ inscriptione. **STREPIT, ET EFFLUIT.** Hanc Emblematis mentem S. P. Augustinus suggerens, *Non vos terreat, inquit, Fratres, quidam fluvius, qui dicuntur torrentes, hyemalibus aquis implentur, nocte timere, post paululum transit, decurrit aqua, ad tempus per strepitum, mox cessabit. Dum stare non possunt: multa hæses jam mortua sunt.* In eos etiam hoc Emblemata convenit, qui facili operâ in iram ac minas concitari soliti, haud difficulter iterum conquiescunt.

470. Torrens, per rupem delapsus, suimet præcipiti ac ruinæ authorem agit. Unde lemma. **DAT SEMET IN PRÆCEPS.** Sic anima scelerata propriam sibi perniciem fabricatur. S. Nilus Abbas. *Quemadmodum torrens sibi ipse per præceps aditum patet facit; sic & peccator sibi ipse per scelera ruens, parat interitum.*

471. Aridi torrentis alveus, plerumque pedore ac illuvie conspurcatus, ab interveniente aquarum co-

piâ sedulo extergitur. Unde epigraphen subjunxi. **SORDES ELIMINAT.** Divinus Vates Lachrymas torrenti non absimiles dicit, *De-duc quasi torrentem lachrymas per diem & noctem;* quippe quòd illarum beneficio omnes cordis humani sordes studiosissimè eluantur. Dilucidè S. Petrus Damianus. *Sicut spumosi torrentis cumulus superveniens, cunctis alveum sordibus purgat; sic lachrymarum profluentium cursus ex mente stentis, & diabolica versutia semina & omnes SOR- DENTES vitorum pestes EIMINAT.*

472. Torrens non sine fragore per rupium præcipitia delabitur, quasi finitimis populis præviam fugiendi, sui que conservandi tesseram caturus. Epigraphen addidi. **CUM SONITU RUIT.** Vel, ut aliis placuit. **NON SINE SONITU.** Verbis è Silio mutuatis.

*Ut torrens celsi præceps è vertice Pindi
CUM SONITU RUIT in campos: ma-
gnoque fragore.
Spumea saxosis clamat convallibus unda.*

Torrenti non absimilem se exhibet ferox ac intumescens Bellidux, in Provincias non sine strepitu ac civium terrore grassari solitus. Porrò Deus vindictæ suæ vehementiam nunquam sine præviis comminationibus in mundum effundere solet. S. Basilus in illa Isaïæ verba, *ostendam vobis quid ego faciam vinea mea: auferam sepem eius &c. non clam aut silenter, ait, ingerit supplicia, sed intendens comminationes, ea prædicit affore, per hoc peccatores invitans ad poenitentiam.*

473. Princeps, propriis quidem viribus imbecillis, alieno tamen amicorum robore ad propulsandam hostium potentiam satis instructus, Torrentem imitatur, qui è pluvialibus aquis, resolutis nivibus, aliorumve aquarum colluvie corrivatus, tandem in vastam molem excrefcit. Illum proinde Gambertus hoc Lucani lemmate notavit. **AC-CEPTO ROBORE MAJOR.** Providè Polybius. *Optimè sibi consulunt Respublica tenuiores, à potentioribus bello lacescunt, quæ prudentes, & propositâ periculi magnitudine, & vicinitate pellicunt alias Respublicas vel regna potentissima in suam societatem &c.*

474. Torrens hyeme aquis abundat, æstate deficit. Lemma. **ÆSTATE MINOR.** S. Laur. Justiniano teste humilitatis hæc idea est, quæ inter adversitates incrementum capere solita, rebus secundis minuitur. Opportunè in rem præsentem Religiosissimus nreus Thomas Kempensis, posteaquam plurimas calamitates, homini sufferendas, reulisset, tandem concludit. *Propter hoc natura aliquando contristabitur, & magnum certamen sustinebit; sed magnum bonum inde consequeris, si silens portaveris.* Idiplum etiam de Patientiæ virtute pronuntiat S. P. Augustinus. *Si per patientiam expectas, adhuc gemis; non enim opus est patientiâ, ubi nil mali perpetieris. Tolerantia, quæ dicitur; sustinentia quæ dicitur, longanimitas quæ dicitur, non est nisi in malis. Ubi premeris, ibi angustia est.*

475. Torrens, stringente frigore, congelascit; nec nisi sub calidiore vento relolvi ac fluere solet. Unde torrenti congelato subscribes. **SUB CALIDO FLUET.** Ita pectora nostra, peccatorum rigore penitus obdurata, non nisi charitate aut gratiâ Divinâ afflante progrediuntur. S. Augustinus, illud Psalmi interpretatus, *Convertite Domine captivitatem nostram, sicut torrens in Austro;* ait, Cap-

Lachryme

Thren. 3. 18.

S. Pet. Dam. Opusc. 13. c. 13.

Silii l. 4.

Deus ante quam puni- nit, munitur. S. Basil. in Is. 5. 5.

Unio prodest.

Lucan. l. 4. Pharsal. Polyb. lib. 2.

Humilitas

Th. Kemp. l. 1. cap. 54.

Patientia S. August. in Ps. 31.

Charitas gratia Dei. S. Aug. Epist. 120. c. 22.

virtutem scilicet, quâ sub Diabolo, tanquam Aquilone tenebantur, ubi abundante iniquitate frigerant, & quodammodo congelaverant. At vero flante Austro, glacies resolvitur & torrentes flunt, id est, peccatis remissis, populi ad Christum charitate concurrent; hinc scriptum est, sicut glacies in sereno, ita solventur peccata tua.

NILUS FLUVIUS.

Caput. XXV.

476. Cæteris fluminibus consuetum est, sub castatis ardore aquas comprimere, earumque penuriam pati. Nilus contra, naturæ privilegio, die magis sudo, & acrius urente Syrio, majorem, quam aliâs, undarum copiam trahit; adeo quidem, ut tunc temporis exundans, omnes Ægypti campos uberrimè riget. Philonem habeto testem. Fluvius astate adultâ, quando alius fertur decrescere, perenne aque ac torrentes crescens ac diffusus, arva inundat, aquis stagnantibus. Unde Raulinus Nilum hoclemmate insigniit. AUXIT FLAGRANTIOR ÆSTUS. vel ut brevius Carolus Rancatus. AUCTION IN ÆSTU. Ut autem Nilus in Emblemate ab aliis fluminibus discerni posset, eidem vicinos statuere Pyramidem & Crocodilum. Hominem, charitatis studiosum, hâc icone adumbrabis, qui suas gratias ac beneficia, ceteris idem Nili aquas, nunquam uberius in egenos effundit, quam dum amoris Divini æstu omnium maximè ardet. Ut adeo meritò exclamet S. Augustinus. O quam felix & beata est anima, que charitatem in se habere meretur! charitas sienti potus est, esurienti cibus, in amaritudine positus dulcedo, in tristitia constitutus vera & grata consolatio. suctuantibus portus, errantium via, peregrinantibus patria.

477. Lucanus admodum concinnè de Nilo canit.

Arcanum natura caput non prodidit ulli,
Nec licuit populis parvum te Nile videre;
Amovit que sinus; & gentes maluit ortus
Mirari, quam nosse tuos.

Inde Carolus Rancatus complurium Emblematum occasionem mutuans, Nilo inscripsit. CAPUT NON PRODIDIT ULLI. Nam, è plurimorum sententiâ, Nili scaturigo nullius ingenio aut labore hætenus deprehendi potuit. Hoc Nili elogio eos afficies, qui vel sublimes suas cogitationes ac negotia; vel consilia aulica coram aliis ascendere nõdunt. Id ipsum multò maximè de gratiâ Divinâ, totâque prædestinationis serie; uti etiam de Naturâ Divinâ, aliisque fidei arcanis, pronuntiare licet, quæ nulli umquam ingenio humano erunt pervia. S. Augustinus. Cur Deus illum adjuvet, illum non adjuvet, penes ipsum est æquitatis tam secreta ratio.

478. Idem Rancatus Nilo subscripsit. NON LICUIT VIDERE PARVUM. Verbis è Lucani poemate, paulò ante adducto, desumptis.

Nec licuit populis parvum te Nile videre.

S. Magnus, Mediolanensium Archipiscopus, hæc imago repræsentabat, qui etiamnum infans cum sacro lustrali fonte esset expiatus, magnum seu grandem se exhibuit, nec toto reliquo vitæ decursu quidquam in eo parvum aut ignobile deprehendi poterat. Hoc Encomio dignos se probavêre S. Maxi-

Mundi symbol. Picinelli & Ang. Erast. Tom. I.

mus, Episcopus Turonensis; Maximilianus Imperator Austriacus, alique magni nominis heroes. Id ipsum jure longè æquiore de SS. Joanne Baptistâ, Nicolao Nolano, aliisque dicere licet, quos, jam in materno utero sanctificatos, mundus nunquam parvos vidit. Cum primis tamen Mariæ Virginis hæc imago est propria, quæ non tantum ab omni originariâ labe semper fuit immunis, sed insuper tot gratis tam naturalibus quam Divinis ab ipsâ suâ infantiâ instructa, ut omnium hominum sapientiam ac virtutem longissimè superârit. Unde exclamat S. Gregorius Nicomedienfis. O puram & clarissimam animam! qua in florenti corpore ostendit dotes, quæ naturam superant.

479. Politicus, in agendo minimè præceptus, sed gravis, prudens, ac circumspectus, Nilum imitatur, qui tardo ac tranquillo gressu incedens, vastam Ægypti regnum uberrimis beneficiis locupletat. Epigraphen Rancatus addidit. LENE, SED UTILE. Verbis è Claudiano mutuatis.

Lene fuit Nilus, sed cunctis omnibus extat
Utilior.

Eandem virtutem in benigno clementiæ affectu, facundo fructuum optimorum parente, cernere licet. Claudianus id testatur.

Peragat tranquilla potestas,
Quod violenta nequit; mandataque formis in æge
Imperiosa quies.

Porrò Correctionis modus tum demum erit utilis, quando lenis; unde Apostolus peccatores in spiritum lenitatis, & in omni patientiâ ad frugem revocandos præcipit: Opportunè S. Prosper. Argue coæquales, observa seniores, increpa juniores; sed propterea addit, in omni patientiâ; quia leniter castigatus exhibet reverentiâ castiganti; asperitate autem nimia & increpatione offensus, neque increpationem recipit, neque salutem.

480. Verbum Incarnatum, referente S. Joanne, Spiritum Sanctum flumini consimilem dixit; Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, flumina de ventre ejus fluent aqua viva. Hoc autem dixit de Spiritu, quem accepturi erant credentes in eum. Ad hæc cum Spiritus Sanctus septem præcipuè donis mundum fecundet; idcirco Carolus Rancatus eum cum Nilo comparat, qui uberrimas suas aquas in septem divortia discriminare solitus, epigraphen tenet. SEPTEM DISCURRIT IN ORA. Ad verbum Virgilius.

Nam quæ Pellæ gens fortunata Canopi
Attulit effuso stagnantem flumine Nilum,
Et viridem Ægyptum nigrâ fecundat arena,
Et diversa ruens septem discurret in ora.

Septem illa Spiritus Sancti dona enumerans Magnus Augustinus, Spiritu Sancto in regnum cælorum ducimur, & hereditatem capimus, & consolamur, & pascimur, & misericordiam consequimur, & mundamur, & pacificamur: atque ita perfecti, omnes extrinsecus illatas molestias pro veritate & justitiâ sustinemus. Et alibi. Est Spiritus Sanctus donum, & super omne donum, & quod nulli debetur donum, & quod gratis tribuitur donum.

481. Sole ad Leonem divertente, Nilus, aridos achiantes Ægypti campos rigaturus, undique exundat, eosque opportuno refrigerio uberrimè fecundat. Philo id testatur. Stagnantæ agros inundatio-

L nibus

S. Jo. Bapt.

Maria V.

S. Greg. Nicom. Orat. de Oblas. Deipara.

Tarditas utilis.

Claud. de Consul. Manlii.

Clementia.

Claud. loc. cit.

Correctio lenis.

Galat. 6. 1. 2. Tim. 4. 2. S. Prosper. l. 2. de Vita Cons. simpl. cap. 5.

Joan. 7. 38.

Spiritus S.

Virgil. lib. 4. Georg.

S. Aug. de ser. Dom. in Monte lib. 5. c. 4. Idem serm. 29. ex inodis.

Philo lib. de Abraham.

Ecclesiast. 3. 17.

Philol. l. 1. de Vita Moysis.

Charitativus.

S. Aug. serm. 42. de Temp.

Lucan. l. 10.

Secretum.

Prædestinatio & fides arcana.

S. Aug. de Peccat. merit. l. 2. c. 5.

Lucan. loc. cit.

S. Magnus.

Providentia Dei.
Psalms. 144.
15.
S. Aug. in
Psalms. 144.

nibus debito tempore. epigraphen nonnemo subjunxit. OPPORTUNE FOECUNDAT. Genuina Providentiæ ac Bonitatis Divinæ hæc idea est, de qua Psaltes. *Oculi omnium in te sperant Domine, & tu das illis escam in tempore opportuno.* Præclare, ut solet, in hunc locum S. Augustinus, *Prorsus, inquit, tanquam resciciens agrotum in opportunitate, quando debet accipere, tunc das; & quod debet, hoc das. Itaque aliquando desideratur ab illo, & non dat, novit horam dandi qui curat. Si forte non fuerit exauditus, non minuatur animo, non deficiat; expectent oculi ejus ad escam, quam ille dat in opportunitate. Quando non dat, ideo non dat, ne obsit quod dat. Discite ergo non murmurare adversus Deum, & quando non exaudimini.*

Resistentia.

482. Nilus, cursu suo ob arenarum acervos præcluso, retrorsum graditur; cum lemmate. **DO-NEC AUFERATUR OBEX.** Bartholomæus Rossus hoc symbolo Christum demonstrat, quod Nazaræorum infidelitate à miraculis patrandis fuerit impeditus; argumenti occasione è D. Matthæo sumptâ, *Et non fecit ibi virtutes multas, propter incredulitatem illorum.* Ita quoque gratia Divina vires suas in eos non exercet, qui animum contumaciâ ac peccatis obfirmatum habent. S. Isidorus Hispanensis Præsul, *Qui male agere, inquit, non desinunt, vanâ spe, indulgentiam de Dei pietate requirunt; quam rectè quærent, si ab actione prava cessarent.*

Gratia Dei.

S. Isid. l. 2.
Serm. c. 4.
n. 1.

483. Cardinalis Maffæus Barberinus favorum ac gratiæ suæ fluenta ubique locorum amplissimè diffudit; id quod Joannes Ferrus Emblemate demonstraturus, Nilum depinxit; addito lemmate. **INUNDATIONE FERAX.** Julianus Apostata nonnemini doctrinam Nilo non abfimilem dixit; Nilus, inquit, *per regionem fluens, opum divitiarumque vim affert; tu verò linguam locutionemque tuam in animas juvenum immittens, ad scientiæ divitiâ deducis.* In S. Patris Nili honorem concinnè cecinit Poëta.

Prædicator fructuosus.

*Arva rigat Nilus fluvius, sed pectora sermo,
Ex Monachi Nili qui fuit ore, rigat.*

Lucan. l. 10.
Senec. lib. 6.
Nat. Quæst.
6. 5.

484. Plurimi olim in Nili originem penetrandam omni incubuere studio; Sefostris quippe & Philadelphus Ægypti Reges, Cambyfes Persarum Imperator, & Alexander Macedo in ultimam Æthiopiam Legatos miserunt, qui Nili fontes investigarent; Julius quoque Cæsar apud Lucanum, & Nero Imperator, referens Senecâ, omnem movere lapidè, ut fluminis hujus scaturiginem facerent orbi manifestam; conatu tamen semper irrito. Quasi nimirum optima Natura rem adeò imperviam soli huic sæculo nostro cognoscendam referre voluisset. Nostrâ enim hæc ætate Anno 1618. P. Petrus Pays è Societate Jesu, spectante Æthiopiæ Imperatore, veram ac genuinam Nili originem in Abassini Imperatoris Regno Goyam oculis suis lustravit; uti prolixè refert P. Gaspar Schottus. Unde epigraphen Nilo subjunxi, **TANDEM SE PRODIDIT.** E diametro Lucanus.

P. Gasp.
Schott. lib. 6.
in Anasom.
flum.
Lucan. l. 10

*Arcanum natura caput non prodidit ullis,
Nec licuit populis parum te Nile videre.*

Mysteriū revelatum.

Tempori illi hanc imaginem accommodaveris, in quo aliquod fidei mysterium, sive è Divinâ revelatione, sive è Pontificis Maximi oraculo nobis innotescit. Sic Deiparam Virginem, sine labe originariâ conceptam, hoc nostro ævo ita Theologorum

suffragiis perceptam accepimus, ut definitioni sit proxima, & pauci de illâ dubitent. Eodem Emblemate significatur, res quasvis abditissimas tandem fieri quærentibus ac laborantibus pervias. S. P. Augustinus illa D. Matthæi verba explicans, *Qui quærit, invenit, subjungit, Ergo perseverantia opus est, ut accipiamus quod petimus, & inveniamus quod quærimus, & quod pulsamus aperiatur.*

Perseverantia.

Matth. 7. 8.
S. Aug. de serm.
Dom. lib. 2.
cap. 21.

F O N S.

Cap. XXVII.

485. Scriptor è diuturno labore doctior evadit; Shaud secus atque fons, à vase vicino haustus, fit **HAUSTU CLARIOR.** Princeps quoque, uti & Eleemosynarii, tantò plus gloriæ congregant, quò liberaliores existunt. Cassiodorus. *Regnantis facultas tunc fit ditior, cum remittit, & acquirit, nobiles thesauros fame, neglectâ vilitate pecunia.*

Scriptor.

Eleemosynarii.
Princeps liberalis.
Cassiod. l. 1.
Ep. 16.

486. Lybiæ fons, cui à Sole cognomen, mediâ nocte fervescit, interdiu verò, sidere illo circa meridiem æstuante, friget. Unde lemma. **ARDO IN ABSENZA, E IN SUA PRESENZA AGGIACCIO.** Id est, *Frigeo si præsens fio; si longius uror.* Hoc nimirum lascivus amor, cæteræque voluptates terrenæ omnes habent, quò absentes avidè concupiscantur, præsentem verò fastidium ac dolorem generent. Verissimè Thomas Kempensis. *Homines sæculi hujus ex eadem re, unde sibi delectationem concipiunt, inde doloris poenam frequenter recipiunt. Justo illis fit, ut, quia inordinatè delectationes quærunt & sequuntur, non sine confusione & amaritudine eas expleant.* Appositè in rem præsentem Joannes O-
vvenus.

Mundi mor.

De Imi.
Christi l. 3.

Io. Ovvon
Epigr.

*Uror amore miser, tantoque potentius uror,
Quantiò, qui me urit, longius ignis abest.*

Hieronymus Præti de casto & occulto suo amore canit.

*Dentro son tuito foco, è fuori un ghiaccio,
Vorrei parlar, ma taccio.
Perch' io non so ben dir quel ch' io vorrei,
Quand' io son longi ardisco: appresso i tremo. &c.*

487. Aquæ rivulus, è rupe per canalem præcipitatus, sublimi saltu in aëra erumpit. Abbas Certanus epigraphen addidit. **QUO MAGIS, EO MAGIS.** vel, **QUO MAGIS IMA PETIT,** vel, **DEFLUENS ELEVOR.** vel, **SUBLIMIUS, QUO SUBMISSIVUS.** Eidem quoque non incongruè illa S. Pauli verba subjunges. **DESCENDENS ASCENDIT.** Ita virtus, quò magis depressâ, eò evadit sublimior. Animus etiam hominis demissus, ad omne honoris fastigium aptissimus redditur. *Quod autem ascendit, inquit de Servatore Apostolus, quid est, nisi qui & descendit primum in inferiores partes terra: qui descendit, ipse est & qui ascendit.* S. Bernardus. *Christus, inquit, cum per naturam Divinitatis non haberet, quò cresceret, vel ascenderet, quia ultra Deum nihil est, per descensum quomodo cresceret invenit, veniens incarnari, pati, mori, propter quò Deus exaltavit illum, quia resurrexit, ascendit &c.* Et S. Joannes Chrysoströmus. *Quantiò se ipsum quis magis humiliaverit, tantò magis exaltabitur. Quem admodum enim in aquâ sit, que tanto altius ascendit,*

Virtus depressâ, exaltatur.
Humilitas exaltatur.
Ephes. 4. 9.

S. Bernardus.
ser. 2. de
Ascensu.

S. Jo. Chrysostr.
Hom. 11. ad
Ephes.

ascendit, quanto illam quispiam ad iura deduxerit: ita habet animi humilitas.

Preceps illa manus stuvios superabat Iberos, Aurea dona vomens.

Eleemosynarius.

S. Ista Pelus. l. 1. ep. 466.

S. Basil. hom. 3. in divites avaros.

S. Ambros. in hunc loc.

488. Scipio Bargalius supra vivas fontis aquas scripsit. CRESCERE, QUANTO N' ESCE. Id est DUM FLUIT, CRESCIT. Tales sunt divitiarum, prompto ac liberali animo in egenos distributae. S. Iidorus Pelusiota. Quemadmodum fontium gurgites, cum hauriuntur, uberius scaturiunt, aliusque quam prius, exiliunt. Eodem modo divitiae, cum hauriuntur, decrementum minime patiuntur. Et S. Basilus. Qui dando Divinae gratia confidunt, puteos imitantur, qui continue exhausti, minime deficiunt, sed duplo copiosiores evadunt. Hoc loco mihi praetereundum cenfeo S. Ambrosium, qui de Christo, panem in famelicis turbas dispensante, ait, Vidisses incomprehensibili quodam rigatu inter dividendum manus, quas non fregerant, fructificare particulas, & intacta frangentium digitis sponte sua fragmenta subrepere: quemadmodum videmus liquidis fontibus continuos fluere successus, & quidquid de illis auferas, usurario quodam reparari meatu.

Iis porro hoc symbolum convenit, qui charitatis, aut eleemosynae distribuendae studiosi, omnia sua bona in pauperum utilitatem erogant. Talem se probavit Apostolus, quando dixit. Ego autem libentissime impendam & superimpendam ipse pro animabus vestris, licet plus vos diligens, minus diligar. Charitas enim, Magno Augustino teste, sic intelligitur, quia communia propriis, non propria communibus antepone. Ad hoc propositum canit Paulus Franciscus Perronius.

Eleemosynarius charitativus. 2. Cor. 12. 15.

S. Aug. in Reg.

Diffluit e gelido fontalis marmore lymphae, Multiplici assiduas ore profundit aquas. Fons pietatis erit miserans, argenteus undis, Omnia opum miseris, NIL SIBI dona fluunt.

Ceterum apprimè illud de Christo patiente interpretatur idem Perronius.

Passio Christi.

NIL SIBI, Christicolis pretiosas sanguinis undas Plagarum Christus quinque per ora degit.

489. Fontis in Manduriae oppido illud est prodigium, quod nec ab affusis aquis crescat, nec decrescat ab effusis. Lemma. NEC AUCTU NEC HAUSTU. Plinius id testatur. Neque exhaustis aquis minuitur, neque infusis augetur. En! genuinum bonitatis Divinae ecypon! quippe cuius infinitam opulentiam nec beneficia in nos effusa extenuant, nec obsequianastra locupletant. Exquirit in rem praesentem S. Augustinus. Non verbum proficit aut crescit accedente cognitore, sed integrum manet, si manseris; integrum si recesseris; integrum, si redieris; manens in se, & renovans omnia.

493. Qui e sceleratorum contubernio nihil malignae huius contrahunt, fontem limpidissimum, compluribus serpentibus habitatum, imitantur; cum lemmate. NEC TAMEN INFICIUNT. S. Agatha Virgo & Martyr hac praerogativa insignis extitit, quando ad lascivam Aphrodisiae, infamis lupae, domum incolendam damnata, nec minimam labem e consuetudine adeo oblectana retulit. Breviarii Romani de ea testimonium est; Aphrodisia consuetudine, cum de constantia colenda Christiana fidei, & servanda virginitatis removeri non posset: nuntiatur illa Quinciano, se in Agatha operam perdere. Id ipsum etiam de S. Bibiana Virgine & Martyre refertur, quae, iubente Aproniano, Rufinae mulieri vaserrima, seducenda raderetur; sed tamen nobilis ac tenera Virgo, ab incunabilis edocta Christianas leges, & illibatam servare virginitatis florem, se fortior, femina superavit insidias, & Praetoris astus delusit. Vere adeo S. P. Augustinus. Malis malus misceri potest, bonus autem nullo modo; quamvis cum eis in una congregatione versetur.

Societas.

Brev. Rom. 5. Febr.

Brev. Rom. 2. Decemb.

S. Aug. contra epist. Parmen. l. 3. c. 1.

Studiosus.

490. Fontes cernere est, eo artificio collocatos, ut aquas, versus caelum sparsas, rursus intra proprium sinu excipiant. Lemma. RIPRENDE QUANTO VERSA. Id est, QUOD VERSAT RECIPIT. Ita quidquid Dei causa e liberalis Eleemosynarii manu in egenos funditur, id omne ad illam not sine fenore revertitur. Oleum pietatis, inquit ebat Cassiodorus, & miserationum unguentum, quanto copiosius in fraternas necessitates effunditur, tanto donis potioribus augmentatur. Et Agapitus. Inexhausta sunt beneficentiae opes, nam LARGIENDO acquiruntur, & dispensando COLLIGUNTUR. Concinne Martialis.

Extra fortunam est, quidquid donatur amicis: Quas dederis, solas semper habebis opes.

494. Ut D. Aresius palam faceret, sibi e libris communibus doctrinam minime communem aut vulgarem accessisse, fontem depinxit, qui e flumine in hortum derivatus, omnium commodis erat expositus; addito lemmate. EX COMMUNIBUS NON COMMUNE. Justus Lipsius. Ut e fonte, quod haurimus, nostrum est; quisque tamen suo vase: sic quod e communibus scriptoribus, sed quisque pro iudicii sui modo. Ita quoque communem omnes habemus fidem, baptismum, aut praedicationem; gratiam tamen exinde referimus disparem ac minime communem, S. Augustinus. Omnibus in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti baptizatis COMMUNE est lavacrum regenerationis; sed ipsa gratia, cuius ipsa sunt sacramenta, qua membra corporis Christi cum suo capite regenerata sunt, NON COMMUNIS est omnibus. Nam & heretici habent eundem baptismum, & falsi fratres in communionem Catholicorum nominis.

Lips. lib. de Cruce.

Baptismus. Fides. S. Aug. in Ps. 77.

491. Fons, e paria columna in craterem marmoreum saliens, a D. Raphaeli Appiano, Canonico Regulari, epigraphen recepit. NATURA ET ARTE. Ita natura & ingenia, quamlibet bona, penitus rudia manent, nisi crebra arte ac industria excolantur. De scientiis spiritualibus id affirmat S. P. Augustinus. Nisi bono ingenio pietas & pax quaedam mentis accedat, de rebus Divinis nihil prorsus intelligi potest. De profanis vero, cum primis de Poeti, Horatius.

Ego quid studium sine divite venâ, Nec rude quid possit video ingenium: alterius sic Altera poscit operam res, & conjurat amice.

495. Bonus Princeps cum primis cordi habeat epigraphen, fonti illi praefixam; qui in medio horto suas aquas altum dispergens, omnes quodquod versum flores recreabat. ELEVOR, UT ELEVEM. Quae enim, obsecro, dignior sit Principe operatio, nisi ut, a Deo supra omnes elevatus, omnium quoque subditorum mentes

Princeps beneficus.

492. Fons, ad vicinam planitiem fecundandam, in multos rivulos effusus, ab Emmanuele Thesatro Abbate epigraphen recepit. NIHIL SIBI. Nimirum generosum ac liberalem Philippi III. Hispaniarum Regis animum significabat, qui vix alia re, nisi dispensandis inexhaustae beneficentiae suae gratiis, delectari videbatur. Illud Claudiani de Philippo dictum putasset.

Alundi symbol. Picinelli & Aug. Eragh. Tom. I.

Eleemosynarius.

S. Ista Pelus. l. 1. ep. 466.

S. Basil. hom. 3. in divites avaros.

S. Ambros. in hunc loc.

Deus.

S. Aug. de verb. Dom. serm. 38. c. 2.

Eleemosynarius.

Agapit. epist. Parane. n. 44.

Martial. l. 5.

Industria.

S. Aug. de Vil. Cred. cap. 18.

Poësis. Horat. in arte

Liberalitas

Claudianus.

mentes elevare studeat? Quid enim tam regium, inquit Cassiodorus, quam fecisse felicem? Et eodumque prestare, quod se erectus stupeat attingisse. Et Latinus Pacatus. Nullam majorem crediderim esse Principum felicitatem, quam fecisse felicem, itaque Imperatori, propriam majestatem aestimanti, non tam aliud suum videri debet quod abstulit, quam quod dedit.

496. Dei Beneficentia, in omnes sine discrimine profundi solita, è fonte dignosci potest, qui in horti medio collocatus, humida sua nutrimenta in omnes flores ex æquo dispensat; cum lemmate. FUNDIT IN OMNES, vel, OMNIBUS AFFLUENTER. Verbis è D. Jacobo mutuatis. Qui dat omnibus affluenter. Unde Philo. Benignus cum sit Deus, largitur bona omnibus etiam non perfectis, invitans eos ut amulatores virtutis, atque participes fiant, ostentansque immensas divitias suas, quod sufficiant etiam his, qui non magnam utilitatem inde capiunt; quoties enim pluit in mare, fontes producit in locis desertissimis, tenuem et asperam, sterilemque terram rigat, inundans fluminibus, quid aliud exhibet, quam nimietatem divitiarum benignitatis sue?

497. Bartholomæus Rossus misericordiam Divinam, nullo unquam ævo defecturam, fontis Emblemate depinxit; additâ gnomâ. JUGITER E-MANANS. Hanc imaginem S. Joannes Chryostomus iis concolorem dicit, qui elemosynas erogandis dant operam. Neque verò, inquit, se semel ac iterum dederimus, existimemus nos totum beneficentiam munus expleisse; sed perpetuò id facere oportet. Neque enim satis est semel cum laudem gerere, sed perpetuò. Eodem Chryostomo authore, Concionatorum vita ad fontis ideam reformari potest; Concionator, inquit, debet imitari fontes, qui semper emanant aquas, etiamsi nemo sit, qui eas hauriat; sic enim oportet illum, qui concionatur, quamvis nullus auscultet, tamen doctrinam suam semper effundere.

498. Qui omnes boni Principis aut Judicis partes explere cupit; instar fontis, omnium solatio & utilitati expositus sit, oportet. Lemma. OMNIBUS IDÈM. Hanc prerogativam, veluti justitiæ humanæ normam, in Summo Deo observatam habet S. Hieronymus. Fons bonitatis, inquit, omnibus patet: servus & liber, plebeus & Rex, dives & pauper, ex eo similiter bibunt. Lucerna, cum aver-sa fuerit, in domo omnibus lucet equaliter. Universaliter hanc beneficentiam etiam in Beatissimâ Virgine compertam habuere Sancti Patres. Unde in illud Geneleos, Fluvius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum paradisum, seu S. Ambrosio traduce, Fons autem procedit &c. Commentatus S. Bernardinus Senensis, ait, Figurata fuit Virgo Maria in fonte illo, qui de terra ascendens, irrigabat universam superficiem terræ & iterum: Fluminis impetus latificat crustatem Dei, id est Ecclesiam militantem.

499. Parthenii Romani, summam Cardinalis Scipionis Burghesii æquitatē commonstraturi, fontem depinxere, in plures rivulos circumfutum; addito lemmate, SUUM CUIQUE. Quâ imagine illam Justitiæ definitionem haud obscure insinuant; Est perpetua & constans voluntas, jus suum unicuique tribuendi. Plinius, nonnemini encomia recensens, ad hoc propositum ait, Egregium imprimis est, ut foris, ita domi; ut in magnis, ita in parvis suis agitare justitiam.

500. Fons Dodonæus id habet peculiare, quod faces extinctas accendat. Unde Abbas Ferrus extinctam faciem, fonti illi immerfam, depinxit; cum lemmate, ADMOTA ACCENDITUR. Ita occa-

sioni minus castæ propinquans, facile lascivam flammam concipies. S. Augustinus, Ab omnibus Christianis, inquit, precipue tamen Clericis sive Monachis, indigna & inhonesta familiaritas fugienda est; quia sine ulla dubitatione, qui familiaritatem non vult vitare suspectum, cito delabitur in ruinam. Hanc præceptionem probè edoctus erat ille, qui jamjam acturus animam, mulierem, consolandi gratiâ propinquantem, mox recedere jussit, quod adhuc igniculus esset, uti refert S. Gregorius Papa.

501. Tarda extincta, intra fontem Dodonæum meria, flammam concipit; cum dicto, ETIAM E FLUMINE FLAMMAM. Eorum hæc imago est, qui mulierum lachrymis fasciantur. Ad hoc propositum Poëta.

Equore frigidior mulier, tamen urit amantem. Torquatus Tassus de Armidâ plagentè canit, Uchiaro humor, che di si spesso stille Le belle gote, el seno adorno rende, Opra effetto di foco, il qual in mille Pettiserpe celato, e vis' apprende. Omiracol' Amor, che le faville Tragge dal pianto, i cor ne l'acqua accende &c.

Verum sensu longè nobiliore S. P. Augustinus, congruè ad Emblematis hujus mentem ait, Ubi fuerint lachryma, ubi spiritalis ignis accenditur, qui secreta mentis illuminat.

502. Animam è sacrâ solitudine ad sublimem castimoniam aliarumque virtutum apicem promoveri, haud obscure è fonte discis, cujus aquæ, ex angusto siphone in altum spatia, epigraphen tenent, ANGUSTIIS ELEVATUR, vel, FORTIOR È LATEBRIS. Opportunè S. Petrus Damianus Cardinalis; Tu igitur, inquit, si vis animam tuam in sua virginitatis integritate persistere, secretum appetere, recessum singularitatis inquire, cunctis domus tua foribus, cunctis videhæc sensibus censorie discipline repagula, ne quis ingrediatur, appone: FONIS enim, QUI circumquaque, ne effundatur, OCCLUDITUR, undis ad alta profusentibus, ELEVATUR.

503. Fons Castalius, ad Parnassi radices collocatus, solem respicit, è montis vertice splendentem; addito Martini Capellæ lemmate, PHÆBO GAUDET PARNASSIA RUPES. Joan. Horozcus hæc icone significabat, se in elucubrandis suis Emblematis potissimum charitati studuisse. Porro hæc Phæbi præsentia non Parnassus tantum gaudet, sed etiam Mons Sion, omnis scilicet homo justus; qui sapientiæ radiis ab æterno Sole illustrari unice desiderat. Certè David, Sionis incola, postquam dixerat, Os meum loquetur sapientiam, & meditatio cordis mei prudentiam; mox subjungit, Inclina bo in parabolam aurem meam; quasi diceret, interprete Theodoro, se nihil loqui proprii, sed Divinæ gratiæ instrumentum esse, à qua omnis doctrinæ splendor in illum redundet. S. Augustinus, Anima est iusta & innocens, non per se, sed per illustrantem & illuminantem Deum.

504. D. Didacus Saavedra Emblematis loco fontem statuit, cujus aqua, è siphone in altum eruptura, ab obturante manu sistitur; cum lemmate, VIRES ALIT. Significabat nimirum, è quiete, negotiis interponi solitâ, viribus nostris plurimum incrementi accrescere. E Platonis judicio, Recreationes sanitatis profunt, robustum reddunt corpus, ad militaria negotia præparant, membrorum agilitatem pariunt. Unde Poëta.

VIREB

Cassiod. Var. lib. 3. Epist. 12
Lat. Pacat. in Panegy. Theodosii.

Jacob. 1. 5. Philol. 1. leg. allegor.

Misericordia Dei.

Eleemosynarius. S. Jo. Chryso-stom. 1. in Ep. Philipp.

Concionator. S. Chryso-stom. Hom. 1. de Lazar.

Judex.

S. Hieron. in Ep. ad Galas. cap. 6.

Beneficentia B. Virginis. Genes. 2. 10.

S. Bern. Sen. Tom. 4.

Æquitas.

Plin. 1. 7. Epist.

Occasio.

S. Aug. serm. 250 de Temp. cap. 1.

Lachrymis mulieris.

Tass. Gerol. Liber. 4. lib. 76.

Lachrymis S. Aug. de serm. 11. cap. 20.

Solitudo.

S. Pet. Dam. Opuscul. 11. cap. 20.

Author clarus.

Sapientia Dei.

Psalm. 48.

Theodor. in hunc loc. S. Aug. in Psalm. 7.

Recreatio.

Plato 1. 7. de Leg.

VIREs instillat, ALITque
Tempestativa quies: major post otia virtus.

lomonis Proverbium est, Deriventur fontes tui foras, & in plateis aquas tuas divide; seu interprete Rabano, Cum ipse servaveris, tunc & aliis predicat, & in magna auditorum multitudine Divina eloquia juxta uniuscujusque qualitatem dispensat. Quod Rabanus de scientia; id ipsum etiam de divitiis monet Seneca. Sic demus, quomodo vellemus accipere. Ante omnia libenter, citò, sine ulla dubitatione &c.

509. D. Octavius Boldonus fonti, per montis vortices deorsum præcipitato, subscripsit. PERPETUO SONITU. Nempe in salebrose ac miseræ hujus vitæ decursu, orationis nostræ voces nunquam non versus Deum personent. Providè hortatur Apostolus. Sine intermissione orate. Pulchrè S. Ephræm, post enumeratas plurimas Orationis utilitates, tandem subjungit. Oratio Jonæ Propheta balanam pro domo concessit, & Ezechiam ex portis mortis ad vitam reduxit, ipsisque tribus pueris in Babylone flammam ignis in statum rovis convertit. Ideoque concludit, Nulla est alia in totâ vitâ humanâ pretiosior oratione possessio. Potrò eodem Emblemate significatur, famam virtutis esse comitem individuum, ac nunquam intermorituram. Claudianus in laudem Probinii Consulis canit,

Vixit adhuc, completque vagis sermonibus aures
Gloria fusa Probi: quam nec ventura silebunt
Lustra, nec ignotâ rapiet sub nube vetustas.

510. Inter cætera Berlingerii Gessi Senatoris Emblemata nobilem fontem videre est, qui, aquis mirâ varietate in diversas partes diffusis, epigraphen legendam offert; L'ARTE, CHE TUTTO FA, NULLA SI SCOPRE. Id est. ARTE RECONDITA. Ad verbum Torquatus Tassus.

Poiche lasciar gli avvilupati calli,
In lieto aspetto il bel giardin s'aperse.
Acque stagnanti, mobili cristalli,
Fior vari, e varie piante, herbe diverse,
Apriche collinete, ombrose valli,
Selve, e spelonche in una vista offerite,
E quel che l' bello, e l' caro accresce all' opre,
L' arte, che tutto fa, nulla si scopre.

Prudens Orator facundiæ suæ artem non ostentat, sed quantum licet, reconditam tenet; præceptionis Aristotelicæ memor. Oportet artem ita obscurare, ut non ex nullo apparatu, sed omninò naturaliter dicere videamur.

511. Ex Aristotelis sententiâ perpetui fontes reperuntur, aëre nimirum novam semper aquarum materiem suppeditante. Eò reflectens Franciscus Raulinus, copioso fonti inscripsit. ARCANUS DUM SUPPETET AER. Magnatem quendam hæc imago repræsentat, quem amici cujusdam mors dolore tam arcto compresserat, ut eundem, dum sibi vitæ aër spirabit, assiduo lachrymarum fluxu sit profecuturus. Eodem emblemate gratitudinem, nūquam defecturâ, significare licet. Cæterum SS. Apostolos huic fonti non absimiles dixerim, qui arcano Spiritûs Sancti aëre repleti, mox orbem universum ad ipsum usque vitæ suæ finem saluberrimis S. Evangelii aquis assiduo irrigarunt. Repleti sunt omnes Spiritu Sancto, & coperunt loqui &c. In hunc locum S. Augustinus. Flatus ille, inquit, à carnali paleâ corda mundabat; ignis ille fœnum veteris concupiscentiæ consumebat, lingua illa, quibus loquebantur à Spiritu Sancto impleti,

Proteccio Principis.

Redeptione humana.

Ioan. 3. 16.

Io. Silveira. lib. 4. cap. 3. num. 234. S. Aug. de Verb. Apost. serm. 8. cap. 2.

Bonitas Dei.

S. Basil. Hom. 12. in Ioan.

Sacra Scriptura.

S. Ioan. Chrysof.

Magister Prædicator.

Jacob. Bill. lib. 2.

S. Bernard. ser. 18. Cant.

S. Ioan. Chrysof. Hom. 15. in Matth.

Liberalitas. Docere.

505. Fons, salientium aquarum vehementiâ globulum æneum in aëre sustentans, epigraphen tenet. EXTULIT, ET SUSTINET. Magnatum favores hinc describuntur, qui clientes, olim à se sublevatos, assiduo patricinio tuentur. Certè optimus Deus hominem, non sine sapientiæ prodigio è luto productum, ad vultus Divini imaginem repræsentandam sublevavit; eundemque, ne præceps dilaberetur, copiosâ sanguinis sui virtute ab interitu vindicavit. D. Joanne teste, sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret. Causa hujus tanta dilectionis Divina, inquit Joannes Silveira, fuit vehemens desiderium, ac studium nostra salutis, ut hominem, quem crearat, non desereret, sed omnibus modis adjuvaret. Unde S. Augustinus. Melius te potest servare, qui te potuit, antequam esses, creare.

506. Bonitatem ac beneficentiam Divinam haud incongruè è fonte metieris, qui vicinos canales locuplete aquâ imbuens, epigraphen tenet. SEMPRE VERSA, E NON SCEMA. Id est, EFFUNDIT, NEC DEFICIT. S. Basilus de Deo differens, Fons est, inquit, & bonorum omnium radix, non in se ipso bonorum continens divitias, sed in universos diffundens, & plenus tamen permanens. Potrò Sacra Biblia perennis fontis sunt æmula, ut quæ recentes identidem conceptuum liquores, citra diminutionem, suppeditant. Unde S. Joannes Chrysostomus. Ex quo Paulus dixit, quingenti jam elapsi sunt anni, totoque hoc tempore, multi, tum Commentatores, tum Doctores ac Interpretes, multa sæpè inde hausserunt, nec tamen repositas inibi divitias exinanire valuerunt. Non est sensibilis hic thesaurus, & idcirco non consumitur à multis effodiendum manibus, sed augetur & multiplicatur &c.

507. Quisquis alios docere cupis, omnium primò te ipsum virtutibus instituas, necesse est. Abbas Certanus illud, non sine ingenio, è fontis conchâ demonstrat, quæ aquis repleta, epigraphen tenet. PLENA REFUNDIT. Erudite Jacobus Billius.

Concha prius sese liquidis ingurgitat undis,
Tumque superfluas plena refundit aquas;
At contra exiguos latuces simul atque canalis,
Cepit, quam cepit, mox quoque reddit aquam.
Cernimus, heu, multos hæc tempestate canales,
Penè etenim vacuo pectore quisque docet.
At vix invenias multis è millibus unum,
Qui concha similem se prius esse ferat.

S. Bernardus. Quod tuum est, inquit, spargis & perdis, si prius quam infundaris totus, semiplenus festines effundere. Si sapias, concham te exhibebis, & non canalem. Hic penè simul & recepit, & refundit. Illa donec impleatur, expectat, & sic quod superabundat, sine damno communicat. Imò affirmatè dico, animam, virtutum liquore instar fontis repletam, non posse non in aliorum utilitatem exundare. Autoritatem suam interponit S. Joannes Chrysostomus. Nam qui mansuetus est, ac modestus, & misericors, & justus, non intra se tantummodò hæc rectè facta concludit; verum in aliorum quoque utilitatem præclaros hos faciet effluere fontes.

508. Idem Certanus aquis, è fontis siphone sparsis, inscripsit. RECIPIT, ET REFUNDIT. Hinc discas velim, tam doctinam, quam divitias æquo ac liberali animo in alios esse erogandas. Sa-

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

Prov. 5. 16.

Raban. in hunc loc. Senec. lib. 2. Benef. c. 1.

Oratio. 1. Thessal. 5. 17. S. Ephram. Tract. de Oratione.

Virtus immortalis. Claud. de Probin. Consulat.

Tass. Gerus. Liber. Cant. 16. st. 9.

Orator. Aristot. l. 2. Rhetoric.

Aristot. l. 1. Meteor. c. 13.

Gratitudo.

Apostoli.

Act. 2. 4. S. Aug. serm. 187. de Temp.

per omnium gentium linguas futuram Ecclesiam designabant.

Amicus discretus. **512.** Fons, marmore coopertus, aquas suas non nisi referato obice dispenfat. Unde D. Joannis Baptistæ Mazzoleni lemma. **NEC NEGAT, NEC PRODIGIT.** Amicum suum, Fontanam cognomine, hoc symbolo exornabat, cui ea erat ingenii moderatio, ut res suas nec prodigè in alios effundere, nec cum avaritiæ notâ retinere sit solitus. Scitè in rem præsentem Sanctus Gregorius Nazianzenus; ad illud sacri Epithalamii alludens, *Hortus conclusus, fons signatus*, ait, *Amicus fidelis hortus conclusus, fons obfignatus, qui opportune aperitur, & communicatur amicis.*

Felicitas inconstans. **513.** Aqua, è fonte in altum sparsa, mox recidit; addito ejusdem Mazzoleni lemme. **IN ALTO NULLA QUIES.** vel, **NON QUIESCIT IN ALTO.** Denuò Fontanam, amicum suum, hoc symbolo compellabat, qui humili suâ forte contentus vixerat; probè gnarus, terrena fastigia nullis non præcipitiis ac calamitatibus esse pervia. Exquisite Seneca. *Amicum tuum hortare, ut istos magno animo contemnat, qui illum objurgant, quod umbra & otium perierit, quod dignitatem suam destruxerit, & cum plus consequi posset, præulerit quietem omnibus. Quam utiliter negotium suum gesserit, quotidie illis ostendet. Hi, quibus invidetur, non desinent transire. Alii elidentur, alii cadent. Res est inquieta, felicitas &c.*

Libertas jucunda. **514.** Aquæ, intra fontis angustias coactæ, mox ubi minima evadendi rimula alluxerit, læto impetu profiliunt, ac versus cælum erumpunt. Emblematis subscripsit Mazzolenus, **DAT EXULTARE LIBERTAS.** Talem is Fontanam, amicum suum extitisse testatur, dum negotiis, quibus arte detinebatur, aliquantulum exolutus, suavissima alacritate obambulare consueverat. Huic Emblematis non absimilem se offert claudus ille, cujus Apostolorum monumenta meminere; is enim vix pedum suorum vinculis solutus, mox exiliens stetit, & ambulabat: & intravit cum illis in templum ambulans, & exiliens, & laudans Deum. Magno Augustino teste, *magnum est munus libertatis.* Quisquis tamen genuinâ libertate gaudere desideras, terrenarum voluptatum angustias quantocius expediatis, necesse est. *Quem deletat libertas,* inquit idem Doctorum Phœbus, *ab amore mutabilium rerum liber esse appetat.*

Intentio. **515.** Aquam, è fonte sparsam, rectâ lineâ versus cælum contendere deprehendes, modò siphunculus, per quem funditur, perpendicularis fuerit. Unde ejusdem Mazzoleni lemma. **RECTA A RECTO.** Ita ubi interior homo fuerit integer ac rectus; nullus dubites, etiam verba, aliaque externa ipsius operam Dei ac hominum conspectu fore rectissima & innocua. Symbolo coronidem positurus Sanctus Lucas, posteaquam de Joannis Baptistæ parentibus idelogii commemorarat, *Erant justissimi ante Deum,* mox huic interioris animi ornamento insignem operationem externam subjungit, *incedentes in omnibus mandatis & justificationibus Domini sine querelâ.* In hunc locum Sanctus Ambrosius. *Nulla enim querela est,* inquit, *ubi & mentis bonitas concordat & facti.* Cæterum intentio, si recta fuerit, operationes nostras omnes, instar canalibus, bonas & ad Deum directas efficit, contra verò mala cunctas illas obtorquet, & ad vitia inflectit. S. P. Augustinus. *Intentio est, quâ facimus, quidquid facimus. Quasi si munda fuerit & recta, & illud aspiciens, quod aspiciendum est, omnia opera nostra, quæ secundum eam operamur, necesse est bona sint.*

516. Meus Concanonicus D. Alexander Luzon de Millares author est, in Aulæ Bruxellensis labyrintho circulum ex homunculis æneis spectari, qui salientis aquæ impetu assiduo in orbem actus, vulgò chorea rustica dicitur. Tripudiarum enim videntur; sed videntur tantum: tripudiantium quippe gestus, non motus repræsentant; miroque spectantium ludibrio, sese præcedere ac mutuo propellere videntur. Unde fontem, cui illa hominum simulachra insunt, hæc D. Pauli gnomâ instar lemmatis insignivit, **PRÆTERIT FIGURA HUIUS MUNDI.** Genuinus hic rerum humanarum typus est; quocumque enim te verteris, reperies, mundana omnia & singula nihil esse præter externum apparatus & scenæ imaginem continuo evanescentem. Conabatur Apostolus humana desideria ab hujus vitæ vanitatibus retrahere; ideò dicebat, *Qui utuntur hoc mundo, tanquam non utantur, præterit enim figura hujus mundi.* Difertè monet S. Anselmus. *Nolite constanter mundum diligere, quando ipse, quem diligitis, non potest constare; incassum cor quasi manenter figitis, dum fugit ipse, quem amatis.*

517. Fons Maræ aquas fundebat amaras, quæ tamen injecto à Mose ligno dulcescebant. Lemma. **E LIGNO DULCESCUNT.** sanctam Servatoris nostri Crucem hæc imago designat. *Moses,* inquit Sanctus Joannes Chrysostomus, *demisso ligno in Maræ, amaras aquas dulces reddidit, in figuram Crucis Christi, qui mundum ex diaboli amarore dulcem fecit.* Porro ex assidua sanctæ Crucis meditatione hominibus justis omnis labor dulcescit, omnisque animi nostri amarulentia lenitur. *Venena,* inquit S. Cyprianus, *fellis evome, discordiarum virus excludit: purgetur mens, quam serpentinus lixor infecerat; amaritudo omnis, quæ intus insederat, Christi dulcedine leniatur, si de sacramento Crucis cibum & potum sumis &c.*

518. Fons, è terrâ incultâ, locis sylvestribus scaturiens, epigraphen præfixam habet. **PURUS AB IMPURO.** Ita Maria Virgo è maculatis parentibus prodiit immaculata, omnique labe originariâ immunis. Ut adeò verè à Sophronio cognominetur, *Fons signatus, totius sigillum Trinitatis, ex quo vita fons manat; & à Theostictò, Fons incorruptionis.* Emblematis explicando sequens Jacobi Mafeni poëma habeto.

*Sepè paludosâ fons limpidus exiit algâ,
Nativisque nihil sordibus unda trahit.
Scilicet infectis Virgo majoribus orta;
Pura nihil scelerum, quo vitetur, habet.*

519. In Insulâ, cui Loguca nomen, fons laudatur perennis & nobilissimus, cujus aquâ epotâ, senes, jam mortuis vicini, rejuvenescere dicuntur: Refertur de sene quodam decrepito, quod amore vitæ producendæ eò se contulerit, & aquâ illâ fontanâ per aliquot dies lotus & potus, resumpserit robur virile, florens ac vegetus domum redierit, uxorem iterum duxerit, filiosque genuerit: atque hunc senem testatur se vidisse Petrus Martyr, citatus à P. Eusebio Nieremberg. Unde fonti illi inscribes. **RENOVABERE LOTUS.** Ita omninò Christus, ceu verus fons vitæ; Item Baptismus & Pœnitentia, inveteratos hominum mores abstergunt, eosque pristino virtutum vigori restituunt, S. P. Augustinus. *Fons vitæ Christus, inquit, venit ad te in carne: ut irrigaret fauces tuas sitientes; satiabit sperantem, qui irrigavit sitientem.*

De

De se ipso testatur Christus. *Aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aqua salientis in vitam eternam.*

520. Fons Dodonæus faces extinctas, si eidem immergantur, accendit; & accensas extinguit. Lemma. ACCENDIT, ET EXTINGUIT. Passio Christi, tribulatio, potissimum verò Sacra Synaxis impuram libidinis flammam extinguit; extinctos verò amoris Divini ignes in humano pectore accendit; hæc enim carnis sedat effrænes motus, peccati fomitem extinguit, & ut loquitur S. Cyrillus, *ardorem, appetitumque sensualem, sicut ignis aquam, restinguit.* Atque eò Sanctus Hieronymus, Thomas Aquinas, alique verba illa Prophetica referunt, *Fruentum electorum, & vinum germinans virgines*; singularemque hanc *Virgines germinandi* vim & energiam divinisimo huic Sacramento tribuunt. S. Damascenus hoc Sacramentum ignito calculo comparans, quo Seraphinus labia Prophetæ mundavit, omnesque ejus imperfectiones sustulit, ait, *hunc cibum celestem, Divinitate plenum, instar flammæ, vitiorum nostrorum rubiginem excoquere, virtutesque substituere, ac mundum spiritualem.*

521. Plinius author est, in Andro Insulâ, fontem Nonis Januarii (ipso scilicet Epiphaniæ pervigilio) semper vini sapore fluere. Lemma. IN VINUM VERTITUR UNDA. Appositè nimirum, nam ipso annuo Epiphaniæ die Christus in nuptiis Chananæis aquam in vinum convertit. Porro cum eodem die Christus à Joanne in Jordane ablutus, baptismum instituerit, haud incongruè dixeris, aquas in suavissimum vini saporem esse mutatas, cum vinum, è S. Bernardi sententiâ, sit symbolum gratiæ, charitatis, fervoris, & fortitudinis. Denique imaginem illam etiam Sanctis tribus Regibus propriam dices, qui ipso sacro Epiphaniæ festo ex infidelitate ad sanctam fidem, veluti ex insipidâ aquâ in vinum, sunt conversi; id quod S. Augustinus de quovis homine affirmans, *Et nos, inquit, aqua eramus, & vinum nos fecit, sapientes nos fecit. Sapimus enim fidem ipsius, qui prius insipientes eramus.* Et alibi. *Operante Christo in Canâ Galilææ vinum defecit, & vinum fit; id est umbræ remouetur, & veritas presentatur. Recedit lex, gratia succedit, carnalia spiritualibus commutantur.*

522. Mela tradit, in Fortunatis Insulis duos esse fontes, ex quorum altero qui bibit, risu in mortem solvitur; ex altero verò remedium haurit. Lemma. MORTEM, VITAMQUE PROPINANT. Ita voluptatum affluentia certam homini mortem affert; nec nisi è saluberrimo pœnitentium lachrymarum fonte reviviscere licet. Unde Magnus Augustinus. *Ardes forte conscientia delicti, lachrymis extingue flammam peccati.* Lazarus mortuus, è SS. Patrum sententiâ, peccatorum inveteratem significat; unde Christus, illum jam fatentem in vitam revocaturus, *Lachrimatus est.* S. Bernardus, *Lachrymæ Christi, inquit, mihi & pudorem pariunt & dolorem &c. Compatitur filius Dei, & plorat; homo patitur, & ridebit*

bata est in sermone ejus. In quem locum appositè Richardus à S. Laurentio. *Maria, inquit, est piscina probatica joannis, in quam Angelus Domini secundum tempus descendebat, & movebatur aqua, & sanabatur unus.* Tempore enim incarnationis descendit Angelus magni consilii in Mariam, & mota est aqua, quando ad novam salutationem turbata est Maria, & sanatus est unus, id est, quotquot crediderunt Deum Trinum & Unum. Eodem Emblemate demonstratur, Timorem Dei esse verissimam omnis felicitatis ac salutis nostræ piscinam. Tertullianus. *Timor fundamentum est salutis, timendo cavebimus, cavendo salvi erimus, qui sollicitus est, is verè poterit esse securus.*

524. Quando pecuaria hæc piscina ægros pristinae salutis restituerebat, illa nequaquam operatio erat aquis congenita, sed virtus quædam gratuita, à solo Deo in eas diffusa. Unde lemma. NUMEN, NON UNDA MEDETUR. vel, ut meo Carducio placeat. NUMINE SANAT AQUA. Haud secus sacra Baptisnatis aqua, non veluti merum elementum, sed assistente Divino spiritu, nostram animam ob originariâ labe expiat, eamque æternæ beatitudinis capacem efficit. S. Joannes Chryostomus. *Non simpliciter sanabat aquarum natura: semper enim hoc fieret, sed Angeli descensione, sic enim & in baptismate non simpliciter aqua operatur, sed cum spiritu sancti acceperit gratiam, tunc omnia solvit peccata.*

525. Eorum duntaxat incolumitati piscina proderat, qui intra illius aquas mergebantur. *Et qui prior descendisset in piscinam post motionem aquæ, sanus fiebat.* Unde lemma. DEMERSO SALUS. Mosen, etiamnum infantem, hæc imago cum primis representat, qui è Nilo, cui immerfus fuerat, omnis felicitatis ac nominis sui exordium sumpsit. Naaman Syrus, septimâ vice Jordani immerfus, lepram absterfit. Jonas Propheta, fluctibus haustus ad Deum, ceu unicum suum asylum, confugit, & inde salutem recepit. Denique, ut compendio dicam, totus Christianus orbis intra baptismatis fontem; uti & intra transfixi lateris Divini aquas mersus, incolumis evasit. S. P. Augustinus. *Per fidem renascimur in baptismate, & salutem æternam impetramus. Hæc porta est vitæ hæc janua regni. &c.*

526. Uni tantum infirmo, intra piscinam illam submerso, salus obtigerat; ut ad eam aquis illis opportunè subscribas. UNI SOLAMEN. S. Cyrillus Alexandrinus hoc symbolo legem Mosaicam significari affirmat, cujus vires ad unam tantum Judæorum gentem, non verò instar gratiosæ aquæ Evangelicæ, in orbem universum diffundebantur. *Hæc curationis virtus, inquit, in uno terminabatur homine, quod signum erat, utilitatem legis in solo judæorum genere terminatam, nec ad alios unquam transgressam fuisse.* S. Augustinus eo Emblemate unitatem significari asserit, cujus tanta apud Deum est æstimatio, ut, quisquis extra unitatem fuerit, salutem æternam consequi nequeat. *Ibi, inquit, sanabatur unus, significans unitatem. Postea quisquis veniret, non sanabatur, quia quisquis præter unitatem fuerit, sanari non poterit.*

527. Solus ille infirmus è piscinâ sanus revertebatur, qui conspecto undarum motu, reliquorum celeritatem antevergens, in miraculoso illo balneo omnium primus abluabatur. Evangelistæ verba sunt. *Et qui prior descendisset in piscinam &c. sanus fiebat.* Unde epigraphen subjunxit D. Salvator Carducius. PRIOR INDE SALUTEM. vel, IMPIGRO SALUS ÆGROTO. Innuebat videlicet, oblati gratiæ Divinæ favoribus nullâ interposita morâ esse respondendum; cum tota nostra salus ab opportunâ occasione, velociter ac maturè captandâ, pendeat. Deus, Michæ ore, dilacide id fatetur. *Indicabo tibi,*

Richard. à S. Laurentio. Maria, inquit, est piscina probatica joannis, in quam Angelus Domini secundum tempus descendebat, & movebatur aqua, & sanabatur unus.

Timor Dei. Tertull. l. de cultu semis. c. 2.

Baptismus.

S. Io. Chryf. in Catena D. Tho. in Io. 5.

Ioan. 5. 4.

Calamitas utilis. Exod. 2. 4. Reg 5. 14.

Ion. 2. 2.

Baptismus.

S. Aug. serm. 17. de temp.

Lex Mosaica. S. Cyrill. Alex. l. 2. in Io. c. 12. 5.

Unitas. S. August. tract. 17. in Ioan.

Ioan. 5. 4.

Celeritas in cooperando gratiæ. Mich. 6. 8.

PISCINA.

Cap. XXVII.

523. Bethsaidæ Piscina (quam à Græco *βηθαίσα*, probaticam, seu ovinam cognominant) quina porticu amplè erat intecta, in cujus dimidio aquarum congeries asservabatur: de hæc refert S. Joannes. *Movebatur aqua, & sanabatur unus.* Inde Emblematis occasionem non nemo mutuatus, epigraphen subdidit. TURBATA SALUTEM. B. Virgo Maria, ab Angelo salutata, referente S. Lucâ, *ur-*

Passio Christi. Tribulatio. Eucharistia. S. Cyrillus l. 3. in Ioan. c. 37. Zach. 9. S. Tho. Opusc. 58. c. 26.

S. Damasc. apud Rodrig. p. 1. tract. 8. cap. 3.

Plin. l. 2. cap. 103.

Epiphania. Baptismus.

S. Bernard. apud Corn. à Lap. in Ioan. 2. 11. Magorum conversio.

S. Aug. tract. 8. in Ioan.

Idem serm. 10. ex inedit.

Voluptas. Lachrymæ.

S. Aug. in Psal. 94.

Ioan. 11. 35. S. Bernard. serm. 3. in die Nativ.

Annuntiatio M. V. Luc. 1. 29.

bi ò homo, quid sit bonum, & quid Dominus querat à te. Utique facere iudicium, & diligere misericordiam, & sollicitum ambulare cum Deo tuo. S. Hieronymus singulari curâ ad hanc agendi promptitudinem hortatus, jubetur nobis, inquit, ut preparati simus ambulare cum Domino Deo nostro: nullâ horâ dormire, nullo tempore securi esse debemus: sed semper expectare Patrem familias venientem &c.

S. Hieron. in hunc loc.

528. Constat, Angelo in piscinam ad aquas commovendas, & salutiferâ virtute imbuendas, descensuro, nullum fuisse certum præfixum tempus. Unde evenit, ut circumfusa ægrotum turba indeterminatum illum, sibi que penitus ignotum Angeli, ceu Archiatri cœlestis, adventum attentissimis oculis, summisque Divinæ gratiæ, ac salutis recipiendæ suspiriis opperiretur. Unde Piscinam illam hoc lemmate distingues. INCERTO TEMPORE MANAT. vel, DUBIO SORS FAUSTA MOMENTO. Meus Concanonicus D. Salvator Carducius hoc lemmate docuit, omninò oportere, mentē nostram promptam semper, & ad excipiendas gratiæ Divinæ aquas celerem existere, cum tam Angelus, quàm spiritus Dei non solum ubi vult, sed & quando vult spirat: haud certè aliter: atque infirmi sub piscinæ porticu sparsim decumbentes, semper spectant (verba sunt Nonni apud Cornelium à Lapide) saltum excitatæ & motæ aquæ, ut sine mora piscinam ingressi, in aquâ omnia sanante dissiparent molestum morbum. Salomon refert, Hebræos ad manna colligendum primò statim galli cantu è papilionibus debuisse egredi, ut notum omnibus esset, quoniam oportet prævenire solem ad benedictionem tuam. Servator quoque iteratis vicibus est hortatus. Vigilate ergò, nescitis enim, quando Dominus veniat. Et, Videte, vigilate & orate, nescitis enim quando tempus sit. Unde S. Augustinus. Quomodo terra de cœlo expectat pluviam & lucem, sic homo de Deo debet expectare misericordiam & veritatem.

Io. 3. 8. Gratia occultè fluit.

Nonnus apud Corn. à Lap. in Ioan. loc. cit.

Sap. 16. 28.

Mat. 24. 42.

Mat. 13. 33. S. Aug. in 1. Jal. 46.

Somnus corporis & animæ. Jul. Casar Scal. 3. Ep.

Hieron. 12. 11.

S. Clem. Alex. 2. Prædag. cap. 9.

Prælati negligens.

Apoc. 1. 11.

529. Meus Concanonicus, D. Alexander Luzon de Millares symboli loco stagnum, ramis plenum figuravit; addito lemmate. FOETOR, ET HORROR. Aqua enim illa, quia stagnans est, lentem palustrem, muscum, limum, aliasque sordes congregat, & horridâ fœtidâ que scatet ranarum ingluvie. Immodicum sive corporis, sive animæ somnum hæc imago adumbrat; utriusque enim gravæ dine optima & nobilissima mentis serenæ portio obruitur. Somnus enim, Julio Cæsare teste, est adulator, atræ mortis affecla, osor iners negotiorum, fur temporis, vitiorum incentivum, occasio, ut in hominis agro filix & lolium luxuriet, habitus vitiosi pullulent, plurimorum malorum incrementum. Ex animæ somno Hieremias Propheta fatalem orbi stragem est vaticinat. Desolatione desolata est omnis terra, quia nullus est, qui recogitet corde. Porro è nimio corporis somno obtupefcit mens, silvescit ingenium, rigescit virtus, totusque homo in fœtens & horridum stagnum transmutatur; ut adeò illum S. Clemens Alexandrinus rectè publicano, ac diro bonorum nostrorum exactori similè dicat, Somnus, inquit, non secus ac publicanus, dimidium vitæ tempus nobiscum dividit. Periculofus denique ac noxius somnus, interprete S. Augustino, est incuria quædam Prælatorum in custodiendo suo grege; hic enim, veluti draco magnus & rufus, (quem Joannes Apocalypticus tertiam stellarum partem caudâ suâ trahentem vidit) immanè spiritualium bonorum trahit ruinam; in eoque censetur altissima Divinæ Providentiæ ratio subditorum scelera punire, quod patiatur Præsules ac Principes muneri suo indormiscere, otio torpere, officii sui obligationè perfunctoriè attendere, levibusque passibus debito-

rum suorum momenta transire. Nahum Propheta author est, Niniven, civitatem magnam, populo æq; ac vitiis frequentè, non ob aliam causam esse à Chaldæis dirutam, ac incendio vastatam, nisi propter incuriam & negligentiam Pastorum. Custodes tui quasi locusta, dormitaverunt Pastores, sepelientur Principes tui.

Nahum. 3. 11. Senec. lib. 1. Quæst. Nat. c. 2.

530. De piscinâ testatur Seneca. Lapillus in piscinam aut lacum missus, circulos facit innumerabiles, & hoc idem in flumine non facit; rationem subdit, quia omnem figuram fugiens aqua disturbat. Emblematici subscribes. FORMANDIS ORBIBUS APERTA. Ita mens quieta sanctis cogitationibus & piis desideriiis, veluti totidem cœlestibus orbibus, in ipsâ efformandis aptissimam se offert, cum contrâ animus, terrenis negotiis turbatus, omnem virtutum figuram respuat. Verissimè Origenes. Quamdiu quis permistus est turbis, & in multitudie fluctuantium volutatur, non vacat soli Deo, nec segregatus est à vulgo, nec potest esse sanctus.

Quies religiofa.

Origenes Hom. 18. super Levitii.

P U T E U S.

Cap. XXVIII.

531. Quid plus aqua è puteo trahitur, eò evadit salubrior. Unde lemma. HAURIENDO SALUBRIOR. Ita iis, qui elemosynis erogandis dant operam, multò plus salutis ac commodi è bonis effulus, quàm è reconditis accrescit. S. Ambrosius. Tibi proficit, inquit, quidquid inopi contuleris. Tibi crescit, quidquid in pauperes erogaveris. Philo Hebræus eadem metaphorâ significavit, viros eruditos è docendi munere prolixiorē sapientiam conquirere. Sicuti fontes salientes, inquit, si multum aqua auferatur, non tantum non diminuuntur, sed dulciores etiam multò redduntur; ita scientia non decrefcit docendi officio, sed magis etiam magisque fit dulcor: nonnunquam etiam augetur, si in discipulos & familiares transferatur.

Elemosyna.

S. Ambrosius de Nabuch. c. 12. Docere.

Philo. 1. de Somnis & gigant.

532. Alii subscripsère puteo. FIT PURIOR HAUSTU. vel, MOTU CLARIOR. Ita assidua exercitatio conservandæ corporis & animæ sanitati longè melius consulit, quàm si membra inertio otio diffluent. S. Clemens Alexandrinus. Putei, qui hauriuntur, emittunt aquam magis perspicuam; corrumpuntur autem hi, quorum nullus est particeps. Sic exercitatio salubrem habitum ingenerat, & spiritibus & corporibus.

Exercitatio.

S. Clem. Alex. 1. 1. Strom.

533. S. Basilius in illud Lucæ, Destruam horrea mea &c. ait, Sicut putei continuo exhausti, & copiosiore, & pulchriore fiunt aqua, dimissi verò & quieti facile putent; sic & opes reconditæ inutiles sunt, translata in pauperes fructum pariunt. Hæc auctoritate nixus, puteo inscripsi. COPIOSIOR HAUSTU. Enimverò res nostra domestica tantò plus incrementi sortitur, quantò majore charitate aliorum egestati succurrimus. Vide sis Pædagogiam S. Clementis Alexandrini, ad hoc propositum opportunissimam.

S. Basil. hom. in Luc. 12.

Elemosyna.

S. Clem. Alex. 1. 3. Pædagog.

534. Nonnemo, charitatis & elemosynæ erogandæ studiosus, se ipsum putei Emblemate repræsenta- vit; addito lemmate. HAURIAR, NON EXHAURIAR. Securus enim vixerat, futurum, ut divitiæ, copiosâ manu in Deum ac pauperes effusæ, nunquam deficiant, majorique semper affluentia crescant. S. Basilius, ubi avaros divites acri invecivâ perstrinxerat, subjungit. Qui dando Divina gratia confidunt, puteos imitantur, qui continuo exhausti, minime deficiunt, sed duplo copiosiores evadunt.

Elemosynarius.

S. Basil. hom. 3. in Divit. avaros.

535. Aqua putealis, urente Sirio, antiperistafis beneficio, frigescit; contra verò, rigente hyeme, incalescit. Unde lemma. ALGET, CUM CÆTERA CALENT, vel, FRIGET IN ÆSTU. Et vicissim, CALET, CUM CÆTERA FRIGENT, vel, HYEME CALET. Eadem eff. cta, si moraliter spectentur, etiam in hominibus perfectis videre est. *Iusti*, Bercorio telte, *in hyeme tribulationis fervescunt, qui in estate prosperitatis tepescunt.* Lemma, *friget in æstu*, invidis est proprium, qui è benigniore aliorum fortunâ immensum tristitiæ frigus concipiunt: alterum econtra, *calet cum cætera frigent*, charitatem Divinam exprimit, tantò amplius in hominum amorem succendi solitam, quanto magis in cœlestibus ipsius obsequiis obtriguere. P. Aloysius Novarinus Dei servus, ingenti erga ipsū ardore ac reverentiâ inflammatis, id consilii suggerit. *Sicuti putei, quanto extrâ vehementius frigus omnia adurit, & glacies urit, tantò à frigore sunt alieniores: ita & qui Dei servi, cum mundus Divini amoris æstu viduus, noxio gelu obsidetur, in Dei amorem ardentius feruntur: & cum tribulationis glacie obsequuntur, in Dei obsequium & cultum magis estuant.*

536. Sapientia thelauros admodum esse profundos, & è vulgi oculis penitus absconditos, Puteus demonstrat; quem hoc lemmate insignivi. IN ABDITIS HUMOR. Verissimè Siracides. *Sapientia enim doctrina secundum nomen est ejus, & non est multis manifesta.* Unde, quod acutè observat P. Joannes Pineda, *Sophia à zopha, id est à caligine dicitur, quasi in caligine, & ignoratione delitescens.* Ad mentem nostram Philo, *Mihi videtur*, inquit, *hic puteus significare scientiam, quæ suapte naturâ in profundo sita est, nò in superficie, nec in propatulo solet esse, sed in abdito* &c. Et Sanctus Ambrosius. *Quid enim est puteus aquæ vivæ, nisi profunda altitudo scientiæ?*

537. Sapientia & scientia, instar putealium aquarum,

sui acquirendi copiam nonnisi difficillimè exhibent. Unde lemma puteo præfixum. CUM LABORE EXTRAHITUR. Emblematis firmando sufficeret equidem S. Clementis Alexandrini auctoritas, *Sudor ante virtutem positus est*; placuit tamen etiam P. Joannis Pinedæ mentem subnectere, qui in illud Jobi, *Trahitur autem sapientia de occultis*, non sine ingenio ait, *Trahitur, proprie attrahitur vel extrahitur, nescio quàm prolongationem, aut longanimitatem in attrahendo & operando videtur hoc verbum indicare: quasi dicat; protrahitur sapientia de occultis, vel prolongatur ejus attractio, aut longanimitè laboratur in ejus attractione.* Cæterum, Bercorio authore, avaros quosdam divites non incongruè puteos animatos cognominaveris; quippe è quorum sinu vix ulla eleemosynæ guttula etiam ingenti conatu ingenorum levamen extrahi potest. *Multi divites*, inquit, *in tantum sunt avari, quod, more putei, vix, & cum maximo labore potest aqua eleemosynarum inde extrahi, & haberi.*

538. Puteus aquarum viventium, tametsi è mari scaturiens, totus tamen dulcis est Lemma. DULCIS; TAMEN A MARI EST. Mariam Virginem, sine labe originariâ conceptam, hæc imago demonstrat; ad quam etiam, ceu aquam suavisissimam, inter omnes mundi amatores confugere licet; Unde à Richardo de S. Laurentio cognominatur, *Puteus semper viventis aqua.* Et à S. Damascenò, *Fons universo orbi medicinam offerens.* Emblematis explicando sequens epigramma è P. Jacobo Manfenio habeto.

*Ille Samarais puteus dulcissimus undis
Hauferat ex salso stumina pura mari.
Si tibi desipiant falsi nimis equora mundi;
Fons procul impuro pura Maria mari est.*

Sapientia cum labore acquiritur.

S. Clem. Alex. lib. 4. Io. Pineda in Job. 28. 18.

Eleemosyna.

Bercor. Reduct. lib. 3. n. 2.

Maria V. immaculata & auxiliatrix.

Rich. 2. S. Laur. l. 9. p. 914. S. Damas. Orat. de Ass.

Calamitates utiles. Bercor. Reduct. mor. l. 8. num. 4. Invidus.

Charitas Dei.

Servus Dei P. Novarin. Aqu. Nuptial. n. 1138.

Sapientia.

Eccles. 6. 23.

Io. Pineda in Job. c. 28. 18. n. 6.

Philo l. de somniis.

S. Ambros. l. de Isaac cap. 2.

T E R R A.

Terra.
Campus.
Mons. Vallis. Specus.
Æthna. Vesuvius. Abanus.

Olympus mons.
Insula.
Isthmus.
Scopulus.

T E R R A.

CAPUT. XXIX.

539. Torquatus Tassus independentem & absolutam Principis Monarchiam delineaturus, sphaeram terrestrem aere circumfusam, expressit; cum lemmate. PONDERIBUS LIBRATA SUIS, vel, ut placet, SUO SE PONDERE FIRMAT. Me judice subscribes. NULO FULCIMINE NIXA. Verbis ex Ovidio mutuatis.

Terra pile similis, nullo fulcimine nixa,

Dei hæc imago est propria, qui sua immensitate nexus, nullâ alterius ope indiget. S. Augustinus. *Ut boni simus, inquit, Deo indigemus; ut bonus sit, Deus nobis non indiget.* Et alibi. *Deus, in quibus est, tam-*

quam indigentia continet; non ab eis tanquam indigent continetur.

541. Academici Accomodati Tarvisienses Emblematis loco globum terrestrem præferunt; addito Ovidii lemmate. STABILISQUE MANENS DAT CUNCTA MOVERI. Principis hæc idea est, qui in Regni metropoli residens, omnes illius fines suâ virtute coerct, commovetque. Justus Lipsius. *Ut gubernator in magnâ navi, fleclit & regit omnia parvo motu; imò ut ipse mundi ille Rector Deus machinam hanc quatit, & movet, ipse inconcussus; ita sedatus Princeps regit Rempublicam.*

541. Academici immobiles Alexandrini Terræ globo subscripsere. IMMOTA, NEC INERS. Vel certè, NEC INERS. Talis omnino est vita con-

Principis imperium.

Lips. Praef. de milit. Rom.

Vita contemplativa con-

Princeps independens.

Ovid. l. 6. Fast.

Deus independens.

S. Aug. in Ps. 70. Idem in Psal. 113. Con. 1.

Recreatio.

contemplativa ; uti etiam otium , animi causâ à magnæ virtutis personâ assumi solitum ; tamen enim , solâ consideratâ exteriori formâ, nihil laboris præferant, revera tamen plurimum negotiivolunt. De vitâ solitariâ differens Sanctus Bernardus, *Otiosum, inquit, non est, vacare Deo, immo negotium negotiorum omnium.* Et Seneca. *Mihi crede, qui nihil agere videntur, majora agunt; humana, Divinaque simul tractant.* Certè Scipio Africanus, cum à bellorum inquiete abstractus, litterarum otio vacaret, dicere consueverat, *se nunquam minus esse otiosum, quam quum esset in otio.* Innuebat videlicet, eo tempore se plura consilia pro patriæ emolumento, quam aliàs unquam, agitare.

S. Bernard. de vita solitaria.

Seneca ep. 8.

Plutarch. in Apoph.

Gratitudo

542. Terra, cœu optima grati animi magistra, exhibitis beneficiis omni officiorum significatione respondendum esse, docet; quippe quæ copioso germine exulta, hanc D. Octavii Boldoni epigraphen legendam offert. **REDDIT FIDELITER.** S. Ambrosius. *Imitanda nobis est natura terrarum, qua susceptum semen multiplicatori solet numero reddere, quam acceperit &c.*

S. Ambros. l. 1. offic. c. 31.

543. Terra informis & squalida, quia inculta, epigraphen tenet. **EXCULTA VIRESCET.** Ita plurima ingenia, horrido vitiorum lolio luxuriantia, solâ bonæ educationis culturâ mirificè efflorescunt. Hoc argumento S. Joannes Chryostomus parentibus juventutem benè educandam persuasurus, ait, *Ut fundus sit optimus, cuncta molimur, & agros nem & mulionem inquirimus; ceterum quod nobis omnium charissimum est, omninò negligimus: major nobis possessionum cura est, quam filiorum, quorum gratiâ illa comparantur.* Id ipsum observat S. Petrus Damianus, de S. Donato differens. *Sulcabat terram suam vomere disciplina, ut uber segetum proventus erumperet, ut illucescente gratiæ cœlestis radio fertilis germinaret.* S. Nilus verum illum in legis Divinæ studio profectum censet, quando cordis hamani terra, spinis ac egerminantibus virgultis undique formidanda, illius beneficio exercetur, & in res magnas excolitur. *Ut ager incultus atque sylvestris agricultura diligentia mansuescit, sic animus, peccatorum sensibus horridus, Divina legis studio purgatur, atque excolitur.*

Educatio. S. Io. Chryst. hom. 9 in 1. Tim.

S. Pet. Dam. serm. de S. Donato.

Lex Divina.

S. Nil. Instit. ad Monach.

S. Ecclesiæ persecutores.

S. Hieron in vita Malchi. Theodoret. l. 9. de Leg.

Martial. l. 1. ad Lucium Epigr. 130. S. Leo Papa serm. 4. de jejuniis Pent.

Greg. Com. man. sonetto. 8.

544. Terra, vomeris duritie subacta, inscriptionem refert. **VULNERE VIRESCIT. Vel, SAUCIATA FERACIOR.** Ita S. Ecclesia, persecutionum tyrannide acerrimè laniata, in amplissimas SS. Martyrum palmas excrevit. *Persecutionibus crevit, martyriis coronata est,* inquit S. Hieronymus; cui assentiens Theodoretus, *Cruor ille casorum corporum, inquit, irrigatio quedam erat novis in Ecclesiâ emergentibus plantis.* Cæterum eidem Emblematis non abs re inscripserim. **SAUCIATA FELICIUS.** Verissimum adeò Martialis effatû est.

Pingue solum lassat, sed juvat esse labor.

Nam, teste Leone, *Terra carnis nostra, nisi assiduis fuerit sauciata culturis, cito de segni otio spinas tribulosque producit, & partu degeneri dabit fructum non horreis inferendum, sed ignibus concremandum.* Unde meus D. Gregorius Comaninus canit.

*Deh rallenta il rigore, e n te profonda
Lascia omai, che s' imprima, eterna piaga:
Che in lei Dio sparge di sua gratia il seme.
Tal campestre bisolco il terren preme,
E lento lento con l' aratro il piaga,
Perche ricco al fin sia messe bionda.*

Educatio mala.

545. Juventus, nullis imbuta præceptionibus, intra vitiorum senticeta luxuriatur; haud secus, atque Terra **INCULTA SYLVESCIT.** Vel ut meo Patri Gallinæ placet. **DAT INARATA VEPRES.** Verbis è Paranaffide Urbani VIII. mutuatis.

Germinat tellus inarata vepres.

Apprimè S. Joannes Chryostomus. *Quemadmodum ager, diu non proficissus, sylvescit, ac passim innumeros vepres producit: ita juvenus neglecta. S. Clemens Papa populi Christiani agros, ob prædicatorum inopiam rarò peratatos, vepribus ac vitiorum tribulis confitum iri censet. Sicut terra, à cultore neglecta, spinas & tribulos necessario producit: ita & sensus vester longi temporis incuriâ multas & noxias opiniones rerum, & intelligentias falsæ scientiæ germinavit. Opus est nunc multâ diligentia ad excolendum rus mentis vestræ, ut id sermo veritatis, qui est verus & diligens colonus, assiduis excolat disciplinis.*

S. Ioan. Chryst. hom. 5. in Mart. S. Clem. Papa l. 8. Recogit.

546. Globus terræ, perfectè sphericus, & in æris umbilico sustentatus, eandem cum globo cœlesti epigraphen meretur. **ANGULIUS OMNIS ABEST,** Ad verbum Ovidius.

*Terra, pile similis, nullo fulcimine nixa,
Aere subjecto iam grave pendet onus.
Ipsa volubilitas libravit sustinet orbem:*

Quique premat partes ANGULUS OMNIS ABEST.

Ovid lib. 6. Fast.

Germani ac sinceri pectoris hominem, ab omnibus linguæ fucata pigmentis prorsus alienum, hæc idea repræsentat. Talis, ipsomet Servatore teste, extitit Nathanaël; *Vidit Jesus Nathanael venientem ad se, & dicit de eo, Ecce verè Israëlita, in quo dolus non est.* Hunc locum interpretatus Magnus Augustinus, ait, *Quomodo dolus in illo non erat? si peccator est, fatetur se peccatorem. Si enim peccator est, & justum se dicit, dolus est in ore ipsius. Ergo in Nathanaele confessionem peccati laudavit, non iudicavit non esse peccatorem. Multi autem Pharisei, qui abundant peccatis, justos se dicebant, & dolum afferbant. Opportunè in rem præsentem canit meus D. Salvator Carducius.*

Mens in cera.

Ioan. 1. 48.

S. Augustinus 7. in Ioan.

*Angulus omnis abest, nitidus dum voluitur orbis,
Sic retinet nullas candida mens latebras.*

547. Culturæ beneficio, terra omnis generis fruge exornatur; nam vomeris dente effractâ, miram ubertatem inducit, & postea, flavescente mellè, multicolore ac ridente undique vultum ostentat. Epigraphen è Virgilio Gambertus subdidit. **MOLLITA COLENDO.**

Virgil. 2. Georg. v. 25.

*Quare agite ô proprios generatim discite cultus
Agricola, fructusque feros MOLLITE COLENDO.*

Cui non dissimilis Lucretius.

*Fructusque feros mansuesceret terra,
Cernebant indulgendo, blandeque colendo.*

Lucret. lib. 1.

Haud aliter agreste & horridum mentis humanæ virgultum in filiis etiamnum tenellis penitus extirpatur, & in amplissimum virtutis ac gloriæ ornamentum excrevit, si sedulâ curâ perarentur, colanturque. Unde Matrem compellans S. Augustinus. *Tibi, inquit, sunt filii: nec laudanda es, quia eos habes, sed quia pie nutrire atque educare studes. Ut enim tibi nascerentur, fecunditatis; ut urvant, felicitatis est; ut autem sic instituantur, voluntatis est & potestatis. In illis tibi homines gratulantur, in hoc te imitentur.*

Educatio.

S. Aug. de Bono Viduit. cap. 14.

548. Hominis improbi & ingrati symbolum è terrâ sylvestri ac falsâ desumere licet, quæ, tamen omni studio exulta aut stercorata, fruges tamen desideratas nunquam profert. Unde Caroli Rancati lemma, è Virgilio desumptum. **NON MANSUESCIT ARANDO.**

Ingratus.

Virgil. 2. Georg. v. 28.

*Salsa autem tellus, & qua perhibetur amara
Frugibus infelix, ea nec mansuescit arando.*

Ita cor humanum inter voluptatum terrenarum luxuriam adeò tandem amaricatur, ut nullâ Verbi aut Gratia Divinæ culturâ amplius mansuescere que-

Voluptates.

S. Aug. Prae-
fat. Psal. 124.
queat. S. P. Augustinus. *Non debemus intendere in
homines, qui prosperantur in hoc seculo felicitate falsâ,
ubi cor eorum congelascit adversus Deum, & sic durum
adversus imbrem gratia ipsius, ne fructum ferat.*

594. Metus Concanonicus D. Alexander Luzon
de Millares symboli loco agrum, locuplete tritico
gravidum, depinxit; qui nocturno tempore zizaniis
ac infelici lolio resperfus, hanc D. Matthai gnomam
instar lemmatis referebat. **INIMICUS HOMO
HOC FECIT.** Animæ somnus ac otii torpor hâc i-
magine representatur; ut enim vitiorum lolia in pe-
ctore nostro spargat, opportunum tempus arripit sty-
gius veterator adultam noctem, dum profundus otii
sopor mortales incautos reddit. *Insidiator enim, S.
Chryologo teste, in noctibus latitat, in diebus vigilan-
tes fugit, appetit dormientes.* Cæterum idem gentis hu-
mana hostis in medio tritici, nempe in medio iusto-
rum, zizania omni conatu spargit, socios nimirum
malos ac reprobos, qui electum ac nobile virtutum
femen suffocent. Octo duntaxat animas, tanquã ger-
men nobile, ex quo posteritas propagetur, eduxit
ex arcâ secundus orbis parens, Noëmus; sed inter il-
las fuit unus Cham, veluti lolium in medio tritici,
maledictus videlicet, & servus fervorû fratribus suis.
Id ipsum experti fuere Abrahamus in Isaac & Isma-
hele; Isaacus in Jacobo & Esau; Jacobus in Josepho &
cæteris filiis; David in Ammone, Absalone, & aliis.
Quid? quod ipsamet Divina sapientia duodecim disci-
pulos omni sollicitudine, tanquam solers agricola, exco-
luerit, & tamen inter illos perfidus extiterit Judas?
Probè callida hæc hostis Tartarei stratagemata per-
specta habuit S. Chrylogus. *Inter sanctos, inquit,
peccatum; inter pacificos lites, inter simplices dolos, inter
innocentes nequitia serere consuevit, non ut acquirat zi-
zania, sed ut triticum perdat, nec ut reos capiat, sed ut
adimac innocentes, illudque potissimum malignis suis
suggestionibus perficit.*

595. E S. Bonaventuræ sententiâ, *Tera fertilis, si
diu inculta fuerit, sive scit, si nimis cogitur fructificare,
fit macra; si modicum teneas, fertilis perseverat.* Unde
lemma. **ET INCULTA STERILESCIT, ET
GRAVATA.** Philo Hebræus agricolas increpans,
*Pas, inquit, cum ex eodem fundo colligatis vere horde-
um & triticum, in astate fructus, arborem duplici cum
tributo gravatam opprimitis, fieri non potest, quin ex-
haustus deficiat.* Ita prorsus, si Principes populû mul-
tiplici tributo onerent, fieri non potest, quin exhau-
stus deficiat. Moderationem, in hoc negotio adhiben-
dam, sapienter prævit Theodoricus Rex Italiæ his
omnino verbis. *Cum omnes Republicæ partes equabi-
liter desideremus augeri, clementiam fiscaliû tribu-
torum iustissimo sunt pensanda iudicio, quia servientium
imminutio est, huius illationis accessio, quantumque pars
illa proficit, tantum se ab equâ firmitate subducit.* Eam
ipsam prudentiam in corrigendis aliorû vitis obser-
vati voluit Magnus Ethices Divinæ Magister Augu-
stinus. *In correctione, inquit, tenendus est modus aptus
humanitati, congruus charitati, ut nec totum, quod po-
testatis est, exeratur; & in eo, quod exeratur, mansuetu-
do monstratur.* Id quod etiam in castigando proprio
corpore, & in educandis liberis observatum velim.

596. Dum adhuc aureis mundus floreret faculis,
terra, quantumvis inculta, messe ac vitibus erat gravi-
da. Epigraphen addidit P. Jacobus Masenius. **TEL-
LUS INARATA FEREBAT:** Aurea redeirint
facula, necesse est; quando M. Virgo, nulli unquam
marito cognita, frugem felicissimam, Christum,
protulit. Ut adeò Virgo hæc intemerata à S. Joanne
Damasceno verè cognominatur, *Terra inarabilis cæ-
lestis panis.* Et à Joanne Geometra, *Terra sui semper si-
milis, referta Divinis alimentis, arationis experta & sa-*

tionis. In rem præsentem canit Emblematis author.
*Aurea cum primo florent secula mundo
Seminis ignarus fruge scatebat ager.
Aurea jam tandem redeirunt secula, quando
Magna parit nullis cognita Virgo viris.*

552. Ager, rarâ spectandus messe, epigraphen red-
dit. **ET JUVAT, ET FALLIT.** Eadem fortuna
& laboris nostri est indoles, quos nonnunquam in
rem nostram copiosos ac munificos, interdum verò
steriles durosq; affiduâ vicissitudine, experimur. Un-
de sapienter hortatur Magnus Augustinus. *Gaudes
ad tempus, noli tibi confidere, tristis es ad tempus, noli de-
sperare,* Pulchrè Ovidius.
*Credita non semper sulci cum sænore reddunt,
Nec semper dubias adjuvat aura rates.*

553. Terra, seu ager, multo tempore nullis pluvii-
is rigatus, æstuhiat, cœloque supplicat, Lemma.
PLUVIIS ORBATUS ARESKIT. Ita viri qui-
que sanctissimi nonnunquã subtractam cœlestis fo-
latii affluentiam, mentis ariditatem, & animi evaga-
tionem sunt passi. Sanctissimus Rex David se ipsum
lugens, *Anima mea, inquit, sicut terra sine aquâ tibi.*
Eandem de seipso habuit querelam S. Bernardus. *Exaruit cor meum,
coagularum est sicut lac, factum est
sicut terra sine aquâ, nec compungi ad lachrymas queo,
tanta est duritia cordis. Non sapit psalmus, non legere li-
ber, non orare delectat, meditationes solitas non invenio.*

554. Terra, ex quo maledictioni subiecta est, spi-
nas tribulosque aculeatissimos germinare nunquam
cessat. Lemma. **MALEDICTA HIS FRUGIBUS
HORRET.** Ita tentationum, bellorumque omni-
um seminarium caro nostra est, quam è Protoparentum
peccato refractariam accepimus. *Unde bella &
lites in vobis? quærit Canonica scriptor Jacobus Apo-
stolus; nonne hinc ex concupiscentiis vestris, quæ mili-
tant in membris vestris? Eximius Scripturæ Interpres
Hieronymus super illo Ecclesiastæ; Tempus belli, &
tempus pacis. Quamdiu, inquit, in præsentis sæculo sum-
mus, tempus est belli, cum autem migraverimus de hoc
sæculo, pacis tempus adveniet. Nemo ergo se nunc pu-
ter esse securum in tempore belli, ubi certandum est, &
Apostolica arma tractanda, ut victores quondam requi-
escamus in pace.* Divus quoque Augustinus illud Pauli
interpretans. *Non enim quod volo bonum, hoc facio. Re-
colite, inquit, vitam iusti in isto corpore bellum esse, non-
dum triumphum.*

555. Quantumcunque fertilis sit terra, certè non
subacta, opportuniisque pluvii non irrigata, paulatim
sterilescet, nec nisi spinas, urticas, aliasque herbas aut
inutiles, aut etiam noxias, proferet. Lemma. **IN-
CULTA STERILESCIT.** Talis est & Religiosi
sine culturâ & mortificatione animus, quâ profectò
opus unusquisque habet tam imperfectus, ut virtutè
comparet; quam perfectus, ut illam conferret. Illu-
stria prorsus sanctæ necessariaq; mortificationis hu-
jus monumenta nobis passim reliquere sancti Patres.
S. Franciscus Borgia dicere est solitus, *Unum illum
diem futurum sibi fuisse sine dubitatione nullâ amarissi-
mum, quem sine aliquâ corporis afflictatione meminisset
exactum.* Sententiæ illi à Servatore pronuntiatae, *si
quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat
crucem suam, Lucas Evangelista subjungit, quotidie;
Non vult Christus vel diem prætermitti, quo volun-
tatem tuam non mortifices, adeòque omnem omni-
nò vetat intercessionem. Quare talem diem negat Cli-
macus in reliquorum dierum numero reponendum, sed
pro perduto habendum.*

556. Segullum est terræ genus in sommo solo, ex
quo metallarii cognoscunt subesse venam auri; quare
viso illo, terram perfodiunt, latentque metallum e-
ruunt. Lemma. **AURI DAT SIGNA LATEN-
TIS.**

Matth. 13.

Somnus.
Orium.

S. Pet. Chry-
sol. serm. 97.

Socius ma-
lus.

S. Chrysol.
serm. 96.

S. Bonav. de
Processu reli-
gion.

Tributa.

Cassiod. l. 4.
ep. 38.

Correctio.

S. Aug. l. 3.
con. Crescon.
c. 51.

Educatio.

Maria V.
intemera-
ta.

S. Id. Damas.
Orat. 1. de
Dorm. Desp.

Jo. Geom. ad
c. 1. Luc.

Fortuna.
Labor.

S. August. in
Psal. 93.

Ovid. l. 2. de
Arte.

Solatia
cœlestia
interdum
auferun-
tur.

Psal. 142. 6.
S. Bernard.
serm. 54. in
Cant.

Tentatio.

Incob. 4.
Ecel. 3.

S. Hieron. in
hunc loc.

S. August. ||
serm. 45. de
Temp.

Mortifica-
tio.

S. Borgia
dicta & fa-
cta.
Luc. 9.

Climac. c. 4.

Pueritia.

TIS. Pari ratione pueritia in ipsis adhuc vitæ suæ primordiis dat specimina minime obscura futuræ probitatis vel improbitatis. Ovidius canit.

Ingenium cœleste suis velocius annis
Surgit, & ingrata fert mala damna moræ.

Mores externi.

S. Aug. in Psal. 125.

Porro ab exterioribus hominis moribus internam illius bonitatem aut malitiam conijcere licet. Unde S. August. Illis, quibus interiora immunda sunt, exteriora munda esse non possunt. Si volueris ut exteriora munda sint, interiora mundato.

557. Terram, hinc vitibus, illic frumentis, oleis alibi, aliisque frugibus pro locorum varietate spectandam, hoc lemma insignierunt. NON OMNIA POSSUMUS OMNES. Pulchrè Ovidius.

Ovid. l. 1. de arte.

Nec tellus eadem parit omnia: vitibus illa
Convenit, hæc oleis, hæc bene sarra vident.

Gratia Dei variè divisa.

1. Cor. 12. 4.

Id ipsum de hominibus testatur Apostolus, qui Divinas gratias ita inter se distributas accepere, ut nullus illis omnibus gaudeat, unusque semper indigeat alterius ope. Divisiones gratiarum sunt, alii quidem per spiritum datur sermo sapientiæ, alii autem sermo scientiæ secundum eundem spiritum; alii fides in eodem spiritu, alii gratia sanctorum in uno spiritu; alii operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum. Et paulò post.

ibid. n. 29.

Nunquid omnes Doctores? nunquid omnes virtutes? nunquid omnes gratiam habent curationum? &c. Id quod in ipsis etiam sanctis Indies experimur, dum non omnes omnibus medentur morbis, sed unus hujus, alius velò alterius mali est thymaturgus; ut S. Apollonia doloris dentium; S. Antonius pestis; S. Augustinus articuli mortis &c. Nec latuit id perspicacissimè Magni Augustini intellectum, quando dixit. Ita nec in omnibus memoriis sanctorum Deus miracula fieri voluit, qui dividit unicuique prout vult.

Sancti Thymaturgi.

S. Aug. ep. 173

CAMPVS. Cap. XXX.

558. Campus incultus, vepribus undique constitutus, peneque sterilis, aratro non procul jacente, epigraphen tenet. NON SEMPER INUTILIS. Innuit videlicet, homines, quantumvis vitiosos, si sedulò excolantur, tandem in fruges uberrimas adolefcere. Eruditè Lactantius Firmianus. Sic in sentes ager, qui est naturà fecundus, exuberat: sic animus incultus, vitiiis suis sponte invalescentibus, velut spinis obducitur. Sed cum verus cultor accesserit, statim cedentibus vitiiis, fruges virtutis oriuntur. Et Cicero. Ut ager, quamvis fertilis, sine culturà fructuosus esse non potest; sic sine doctrinà animus.

Educatio multum prodest. Lact. Firm. l. 6. c. 15. de vero cultu.

Cicer. 2. Tuscul.

559. Ignis, intra campum accensus, supervacaneam uliginem extergit, & luxuriantes spinas absumit. Unde lemma campo inditum. EXSUDAT INUTILIS HUMOR. Vel, ut nonnemo ad explicandam ignis virtutem è Virgilio subscripsit. EXCOQUITUR VITIUM. Vel, UT NOXIA PERDAT. Spiritus sancti operatio vivis his coloribus expressa cernitur, qui in flammis igneas conversus, orbè omnium vitiorum libidine expurgare voluit. S. Petrus Chrysologus. Diu oppressa dumis nationum cupiens novalia purgare, ignem mittit primum maximus magister in terram, ut quidquid naturalis squalificerat luxus, quidquid arefecerat brumalis rigor, artifici depurgat, & consumit incendio. Porro expiatoriæ inferorum flammæ vitiorum redundantiam in animabus cremant, abstinentque. Lactantius, justos, inquit, cum judicaverit Dominus, etiam igne examinabit: tum quorum peccata vel pondere vel numero prævulerint, igne perstringentur, atque amburentur: quos autem plena justitia & maturitas virtutis incoxerit, ignem illum non sentient.

Virg. 1. Georg. v. 88.

Spiritus S.

S. Pet. Chrys. sol. serm. 164.

Purgatorium.

Lactant. l. 7. Instit. c. 71.

560. P. Vincentius Glibertus campum, frumento confitum, sub cœlo, nimbos ac turbines minitante,

depinxit; addito Virgili lemme. NON TALI AUXILIO. Campo enim non quidem impetuosa ventorum injuriâ, sed suavibus pluviis & temperato solis calore est opus. Ita juvenus, virescenti campo non absimilis, methodo prudenti accifcretâ, non verò violentâ aut crudeli, educatur, oportet. Plutarcho id credas velim. Dico, inquit, ad liberalia studia adducendos esse pueros verbis adhortationibus, non, mehercule, verberibus, aut contumeliosâ tractatione. Torpent, & abhorrent sic tractati à laboribus, partim ob dolores plagarum, partim ob contumelias &c.

Virg. l. 2. v. 521.

Educatio suavis. Plus de liberâ educam.

561. Campus, æstivo ardore exsuccus, hiansque, opem undique E NUBIBUS, ET E MONTIBUS flagitat. Ita planè Christianorum virtus tum demum proficiet, quando & propriam operandi assiduitatem, & cœleste auxilium, simul jungere conati fuerint. S. P. Augustinus. Non idè de hæc solis vovis agendum est, ut non subinferatur ad bene vivendum nostra efficacia voluntatis. Adjutor enim Deus dicitur, nec adjuvari potest, nisi qui sponte aliquid conatur. Virgilius certè, ad fruges è terrâ recipiendas, non tantum impigros agricolæ labores, sed insuper etiam pluvias, precibus è cœlo extortas, necessarias esse docet.

Gratia cooperatio.

S. Aug. de l. 2. de Persecutorum mortibus cap. 5. Virg. l. 1. Georg. v. 155.

Quod nisi & assiduis terram insectabere rastris,
Et sonitu terrebis aves, & ruris opaci
Falce premes umbras, votisque vocaveris imbrem,
Hæc magnum alterius frustra spectabis acerbum,
Conclusaque famem in sylvis solabere quercu.

S. Machab. hom. 2. 6.

Verissimum S. Macharii effatum est, Requirit Deus ab homine laborem, fatigationem, ac operationem; nisi tamen desursum apparuerit nubes cœlestis, & pluvia gratia, nihil jure labori coloni.

Independentiâ.

562. Homo litteratus Principum favores ac patrociniâ parvi æstimat, propriæque virtutis suæ ubertate nititur; haud secus atque campus, copiosis interluentibus rivulis irrigatus, NULLOS POSTULAT IMBRES. Epigraphen hanc è Tullio mutam sumpsit Carolus Rancatus.

Te propter NULLOS tellus tua POSTULAT IMBRES,

Arida nec pluvio supplicat herba Jovi.
Et meus Carducius.

Dives ager rivis nullos sibi postulat imbres,
Asterius nec opes mens opulenta petit.

Justus.

Cæterum homo justus Divinis favoribus ac delitiis adeò copiosè fruitur, ut omnes terrenarum voluptatum blanditias contemnere audeat. Unde Dei ore Magnus Aug. Ego sum divitiarum tuae, inquit, nolis attendere quod mundus promittit sed quod promittit conditor mundi. Et alibi. Voluptatem incorruptam concupisce; & promittentem dona ista temporalia, & totum mundum deridebis.

S. Aug. in Psal. 64. idem in Psal. 63.

563. Secundiores mundi eventus assiduis calamitatum turbis esse permixtos, haud obscure è campo difces, qui felici germinum copiâ instructus, exitiosas ac fatales cœli nubili minas nunquam non experitur. Lemma. LÆTA DIRIS. Unde S. P. Augustin. Deus miscet tribulationes gaudiis terrenis, ut tribulationem sentientes & amaritudinem, discamus aternam desiderare dulcedinem. Ovidius.

Felicitas mundana.

S. Aug. in Psal. 137.

Ovid. l. 4. de Pont. Eleg. 3.

Tu quoque fac timeas, & quæ tibi læta videntur,
Dum loqueris, fieri tristitia posse putæ.

Senec. in Thieste.

Concinne Seneca Tragædus.

Nemo confidat nimium secundis,
Nemo desperet meliora lapsus,
Miscet hæc illis, prohibetque Clotæ
Stare fortunam, rotat orane fatum.

Persecutio Ecclesiæ. S. Cyrian. de laud. Martyr.

564. Campus seu ager, igne crematus, epigraphen à me recepit. DENSIORE FLOREBIT ARISTA. Sanctam Ecclesiam, inter persecutionum ardores immensum augefcntem, hæc imago designat. S. Cyprianus. Flammæ plerumque agris jubet immittere, quo calore

calore vagantis incendiæ caeca terra spiramenta laxentur; iubet stipulas crepuiti igne torreri, ut se in altius gravida seges tolleret; & parturientibus culmis densior arista floreret. Igitur talis & martyrii primò casus, postmodum fructus est, qui morte vitam condemnat, ut morte vitam custodiat.

565. Campus, dum semente respergitur, epigraphen legendam offert DITOR, UT DITEM. Ita opulentus amplissimas divitias eâ conditione à Deo accipit, ut illas liberali manu in egenos effundat. Sapiens quoque compluribus scientiis ad aliorum infirmitatem juvandam à Deo exornatur. S. Bernardus acutè animadvertit, non dixisse Apostolum, alii datur sapientia, sed datur sermo sapientia, aitque, Apostolus cum de distributione bonorum loqueretur, non ait simpliciter, alii datur sapientia, alii scientia, sed addit dicens, sermo scientia, sermo sapientia, ut ostenderet, quod huiusmodi dona propter alios dantur, scilicet ut alii edificentur.

566. Alcibiades Lucarinus, extremum mundi diem commemoraturus, stipulas in campo accensas depinxit; addito lemmate. POST MESSEM INCENDIUM. Qui in orbe hoc depravato, libidines, ufuras, homicidia, aliorumque scelerum farraginem colligunt, se ipsos aptissimam aeternæ flammæ materiem olim objicient. Providè hortatur S. Nilus. *Mala ne femina: messis enim prope est, & ignis excipiet spinarum agricolam.* Et Isaias. *Concipietis ardorem, parietis stipulam; spiritus vester ut ignis vorabit vos. Et erunt populi quasi de incendio cinis, spina congregata igni comburentur.*

567. Academicus, inter Errantes Brixienfes Accensus, symboli loco ignem præfert, qui in campi germina grassatus, epigraphen tenet. PER FECONDARIUM. Vel, UT FÆCUNDETUR. Certè calamitatum flamma, in corde sterili ac spinoso excitata, plurimum spiritualis incrementi parit. Præclare Lipsius. *Ipsa clementia est, in extremè ac desperatè malos non esse clementem.* Ab hac imagine non multum abluit P. Carolus Bovius, quando campo, lappis ac vepribus obfite, inscripsit. INCENDERE PRODÉRIT. Inauebat videlicet, apostolici fervoris beneficio omnia vitiorum lola è radice iri extirpatum, absumptumque. Ita quoque vindicantis iustitiæ ardor Provincias ab omni malorum vepreto expurgat.

568. Campus, ut terrea ac lutea sua viscera ab hominum aspectu subducat, exteriore germinum ac florum veste integitur. Lemma, florenti campo inditum. UT PLACEAT, TEGITUR. Id ipsum etiam de humano corpore, ad alliciendos aliorum oculos lascivè vestito, dixeris. Eodem Emblemate significatur, quemadmodum campus se ipso parum prodesset, nisi externo illo germinum vestitu amicaretur; ita corporis humani vestes necessitati potius, quam ornamento esse debere. Disertè S. Augustinus. *Quia infirmus es, ideo sunt tibi multa necessaria. Opus est multum vestiaris, quia frigus pati non potes &c. Ista fulcimenta sunt infirmitatis, non ornamenta potestatis.*

MONS. VALLIS. SPECUS. CAPUT XXXI.

569. **L**aurus & palma, in montis fastigio radicata, epigraphen legendam offerunt. ARDUA VIRTUTEM. Verbis è Silio desumptis.

Ardua virtutem præfert via, scandite primi.

Enimverò virtutis præmium ac gloria non nisi multo labore comparantur. Unde è Poëtis non nemo canit.

Virtutem posuere Dii sudore parandam.

S. Augustinus. *Pecora campi congruentissime accipiuntur homines in carnis voluptate gaudentes, ubi nihil arduum, nihil laboriosum ascendunt.*

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. 1.

570. Principis cuiusdam virtutem & animi maiestatem Montis Emblemate expresserunt, cuius culmen supra nubes erectum, epigraphen tenet, EMINENT. De Maria Virgine ait S. Bernardus super illud Apocalypsis. *Mulier amicta sole; Defectus omnis sub ea, & quidquid fragilitatis seu corruptionis est, excellentissima quadam sublimitate præ ceteris omnibus excedit, & supergreditur creaturis.*

571. D. Joannes Baptista Mazzolenus symboli loco Montem depinxit, cuius culmen nive respersum, epigraphen monstrabat. CANESCIT IN ALTIS. Magnatis cuiusdam hæc imago erat, qui in sublimi dignitatis fastigio collocatus, ob assiduas curas, etiamnum juvenis, totus incanuit. Dignitates enim terrenæ, quò sublimiores, tantò plus periculi, sollicitudinis, ac laboris pariunt. Experto id credes Augustino, quando ait, *Ubi me terret quod vobis sum, ibi me consolatur quod vobiscum sum. Vobis enim sum Episcopus, vobiscum sum Christianus. Illud est nomen suscepti officii, hoc gratia; illud periculi est, hoc salutis.* Emblematis explicando eruditum hoc distichon subjungit meus D. Carducius.

*Quò magis assurgit, mage mons canescit in altis,
Hoc magè canus eris, quò magis altus eris.*

572. Mons epigraphen tenet; DE COELO EXPECTANS PLUVIAM. Vel certè pluviis cœlestibus iam irrigatus. NON ALIUNDE. Personam spiritualem, ac cœlestibus considerationibus unice deditam, hæc imago repræsentat; quippe quæ levandis suis necessitatibus nullas alias, nisi Divinas superpetias expetit. David, tamen mille calamitatibus obrutus, id tamen unum identidem ingeminabat, *Auxilium meum à Domino. Non à qualicumque,* inquit in hunc locum S. Augustinus, *quia dicuntur Domini multi, mortales, miseri; sed à Domino Dominorum, ab illo videlicet, qui fecit cœlum & terram.* Prorsus Christianè, ac è Theologiæ penetralibus Ovidius.

*Quamvis est igitur meritis indebita nostris,
Magna tamen spes est in bonitate Dei.*

573. Meritorum celsitudo in hominibus sanctis è maiore humilitate metienda est. Id quod è Montis Emblemate discere licet, qui sole in occasum vergente, epigraphen tenet. EX UMBRA MAGNITUDO. *Nihil est enim, Doctore S. Hieronymo, quod ita Deo grati faciat & hominibus, quàm si vita merito non magni, sed humilitate infimi videamur.* In hanc rem apprimè facit Magni Augustini sententia. *Mensura humilitatis cuique ex mensura ipsius magnitudinis data est.*

574. Montem, maris littori vicinum, & assiduis fluctibus quassatum, hoc lemmate notarunt. NEC FRANGITUR, NEC IRRIGATUR. Ita animus generosus nec adversorum casuum violentiâ dejectur, nec blandientis fortunæ lenociniis emollitur. S. Joannem Baptistam hoc encomio insignem deprædicat S. Petrus Damianus Cardinalis; *Quippe quem vel ventosa felicitas, cum summis Sacerdotis & Principis Palæstini filius esset; vel adversitas turbida, dum nimirum fatali Herodiadis odio exagitatus, extremo carcere affligebatur; vel cuiuslibet peccati aura tenuior non inflexit.*

575. Charitas Divina tantò copiosius exardescit, quò pluribus mundi adversitatibus excruciatum; Chimææ, Lyciæ monti non abinulis; qui pluviis, quamlibet cumulatis, inundatus, assiduas tamen, easque semper ardentiores flammæ evomit. Lemma. QUO COPIOSIUS, EO ARDENTIUS. P. Jacobus Certanus avarum hæc imagine adumbrat, cuius desiderium erga divitias tantò majori ardore flagrat, quò cumulatiores auri pluvias affuderis. De Charitate testatur Sanctus Augustinus. *Genes exringuerent si possent, nomen ubiq; Christianum, sed quomodo timerentur, cum, tanquam oleo sanguine Martyr in Chri-*

Eminens meritum.

Maria V. S. Bernard. serm super Apocal. 12. 1.

Dignitates.

S. Aug. serm. 39 ex addit. à Sirmonde.

Vita contemplativa

Spem in Deo ponere.

Psal 120. 2. S. Aug in hunc loc.

Ovid. l. 1. de Ponto Eleg. 7.

Humilitas est mensura meritorum.

S. Hieron. in cap. 19 Mat. S. Aug lib. de sancta virginit.

Animus generosus. S. Jo. Baptistilla. S. Per. Damianus.

Charitas Dei.

Avarus.

S. Aug. in Psal. 3.

Dives & sapiens.

1. Cor. 12. 8. S. Bernard. serm. 53. ex parvis

Mundi finis.

S. Nilus Pavanese n. 212. Isa. 33. 11.

Calamitates profunt

Lips. lib. de una Relig.

Sacerdotum fervor.

Vestes non luxuri, sed necessitati serviant.

S. Aug. serm. 45. de Diversis cap. 16.

Sapientia.

Meritum. Præmium.

S. Aug in Psal. 9.

Boet. l. 2. de
Consol.
Met. 7.

in Christo ardor charitatis inflammaretur. De Avaro
Boëtius.

--- --- *senior ignibus Aethna
Fervens amor ardet habendi.*

Liberalitas

576. D. Didacus Saavedra montem, nubibus plu-
viis inumbratum, depinxit, eiq; complures aquarum
rivulos in subjectam planitiem versanti, subscripsit.
QUAE TRIBUUNT, TRIBUIT. Ad hanc ideam,
seu trutinam, Principis liberalitas examinanda est, qui
facultates, è cœli munificentia acceptas, largâ ac ge-
nerosâ manu in subditos dispenset. Theodoricus, vir-
tutis hujus prototypum, referente Cassiodoro, dicere
solebat. *Optimus cunctum diem plenum beneficiis no-
stris excurrere.* Iisdem coloribus bonam politiâ expri-
mit Salomon. *Multi colunt personam potentis, & amici
sunt donatibuscis.* Et rursus. *victoriâ & honorè acquirere,
qui dat munera; animum autem auferet accipientium.*

Princeps
beneficus.

Cassiod. l. 3.
Epist. 11.

Prov. 19. 6.

Prov. 22. 9.

Favor

Principum
periculo-
sus.

Horat. l. 2.
Carm. Od. 10

577. Aulicus, quò Principi familiarior, eò gratiâ
perdendâ existit vicinior. Saavedra hanc aulæ vicissi-
tudinem penicillo adumbrans, montem exprimit a-
dèdò sublimem, ut vertice cœlum penetrâsse videatur;
qui tamen crebro fulmine è cœlo impetitus, epigra-
phen præfert. JOVI ET FULMINI. In eandem
sententiam concedit Horatius,

*Sapiens ventis agitatur ingens
Pinus, & celsæ graviore casu
Decidunt turres, feriuntque summos
Fulgura montes.*

Senec. in Hyp-
polite. Act. 4.

Et Seneca Tragædus.

--- --- Cœlo

Jupiter alto vicina petit.

Et paulò post.

Circa Regna tonat.

Sines. de Re-
gno.

Sinesius post adductam veterem illam parcemiam,
Procul à Jove, procul à fulmine, subjungit, *quod eorum
causa qui cum familiaribus suis (de Tyrannis loquitur)
insidiosè versantur, multo ratiorem esse docet otio-
sam cum securitate vitam, quam ea omnia pericula, quæ
in illustri vita statu reperiuntur. Simul enim atque ob
tyranni gratiam beatus aliquis predicari cœpit, mox in
eiusdem offensionem incurrere miseracione dignus existi-
matur.* Peccatores quoque, dum felicitatis apicè jam-
jam ambabus manibus videntur complexi, iræ Divi-
næ fulmine subito præcipitantur. Davidem audi,
testem oculatum. *Vidi impium superexaltatum & ele-
vatum sicut cedros Libani, & transivi, & ecce non erat.*
Unde S. Nilus. *Luge peccatorem felicem; gladius e-
nim justitiæ imminet.*

Peccatores
felicis.

Psal. 36. 35.

S. Nil. Paran.
n. 94.

Paupertas
secunda.

Senec. in Hip-
pol. Act. 3.
Ibid. Act. 4.

578. Mons, fulmine percussus, epigraphen tenet.
HUMILIORA MINUS. Hoc sensu Seneca.

Minus in parvis fortuna ferit. Et alibi.

--- --- *Humida vallis
Raros patitur fulminis ictus;
Tremuit telo Jovis horridi
Caucasus ingens, Phrigiumque nemus
Matris Cybeles metuens, cœlo
Jupiter alta vicina petit;
Non capit unquam magnos motus
Humiles tecti plebeia domus.*

Invidia.

Invidia, instar fulminis, solos Magnates sibi metam
destinat; pauperibus impunè dimissis. S. Cyprianus.
*Acrius divitibus quam pauperibus invidetur, & non
inopes, sed locupletes inquietat infestatio seva latronum.
Plus Duces & Principes, quam milites ab hostibus appe-
tuntur in pugna: & violentius propulsantur ventis &
turbibus culmina quæcumque sunt altiora &c.*

S. Cyprian. de
sing. Cler.

Claud. l. 1. de
Rapt. Proserp.

579. Mons horridus & saxeus omnes nubium,
coruscationum, fulminum, cæterarumque imminen-
tium tempestatum minas contemnit. Unde Domini-
ci Gamberti lemma. HAS DESPICIT IRAS.
Haud multum aliter Claudianus.

Despicit Ionias protentis rupibus iras.

Militis magnanimi hoc ectypon dixeris, qui effe-
ratas atque exæstantes Bellonæ iras provocare
audet. Porrò peccatoris cor, instar saxi obstinatum, i-
rato cœlo temerè & fastuosè oblectatur, veluti à
supplicii Divini fulmine penitus securum. Denique
justus calamitates ac minas illas omnes, quas vel mun-
dus vel dæmon adversus ipsum moliantur, genero-
sè spernit, soloque Deo, ceu basi suâ inconcusâ,
nititur. Prototypi loco Davidem considerato. *Do-
minus protector vitæ meæ, inquit, à quo trepidabo? si
consistant adversum me castra, non timebit cor meum.*
In hunc locum S. Augustinus. *Adversum me si contra-
dicentium conspirans multitudo consistat, non timebit cor
meum, ut in eorum partes transfugiam. Si exurgat in
me persecutio hujus sæculi, in hac, quam cogito, petitione
figam spem meam.*

Animus
generosus

Peccator
obstinatus

Justus.

Ps. 76. 1. 6.

S. August. in
hunc loc.

580. Montes nonnullos, veluti Libanum, mon-
tem S. Bernardi, alioque complures adèdò sublimes
reperire est, ut nives ac glaciem nec inter æstivos ar-
dores amittant. Horum aliquis, à radiis solaribus iu-
tra æstiva signa percussus, illam mei Patris Gallinæ in-
scriptionem è Poëta quodam Italo sustinet. VESTE
AD ONTA DEL SOL MANTO DI GELO.
Id est. VEL SUB SYRIO RIGET. Judæ Isca-
riotis, alteriusve cujuslibet obstinati peccatoris du-
rities hoc symbolo significatur, qui, licet liberalissi-
mâ Solis Divini luce instructi, nunquam tamen com-
moventur, sed magis semper congelascunt. Eruditè
meus Carducius.

Peccator
obstinatus

Flammante Phœbi incendio regnat gelu:

Cœli astuante Amore cor Jovis riget.

Cæterum mens humana, superbiæ, aliorumque vi-
tiorum tumore elata, frigus suum nunquam, etiam
inter ipsos Divinæ præsentia, Sanctissimæ Euchari-
stia, aut sanctæ societatis ardore deponet. Gratia e-
nim Divina non nisi in humilia & simplicia hominum
corda vim suam exercet. Unde de SS. Eucharistia ait
meus Concanonicus Thomas Kempensis. *Domine in
simplicitate cordis mei, in bona firma fide, & in tua jus-
tione, ad te cum spe ac reverentia accedo. Unde tuam
precor clementiam, & specialem ad hoc imploro mihi
donari gratiam, ut totus in te liquefiam, & amore peref-
fluam, atque de nulla aliena consolatione amplius me in-
tromittam. Est enim hoc altissimum & dignissimum sa-
cramentum salutis animæ & corporis, medicina omnis spi-
ritualis languoris; in quo vitia mea curantur, passiones
frenantur, tentationes vincuntur aut minuuntur; gra-
tia major infunditur &c.*

SS. Eucha-
ristia.

Tho. Kempen-
sis. in
imit. l. 4.
cap. 4.

581. Phycis observatum est, Montes, auro præ-
gnantes, exteriorem formam arboribus, omnique a-
lio virore spoliata habere. Unde Franciscus Raulinus
montem, aspectu sterilem & infecundum, hoc
lemmate insignivit. SINU PRETIOSA RECON-
DIT. Eorum hæc idea est, qui in hominum conspe-
ctu pauperes, infelices, omnique ope destituti, domi-
sua immensum virtutis thesaurum habuere recondi-
tum. Tales fuere Diogenes, Socrates, S. Franciscus, S.
Alexius, alique. In rem præsentem Magnus Augusti-
nus. *Arca exinanita est auro, cor plenum est fide. Foris
pauper es, sed intus dives es.* Et alibi. *Omnes divites boni
fideles. Nemo se contemnat, pauper in cella, dives in con-
scientia.* Meus D. Salvator Carducius canit:

Pauper
virtuosus

Sub vili mons ecce sinu pretiosa recondit;

Pauperes & opes religiosa regit.

582. E complurium auctorum, veluti Diodori,
Lucretii, Mariana, aliorumque, sententia firmatum est,
igne intra montium quorundam sylvas excitato,
mox auri argentique venas liquefieri, & instar
rivulorum palam discurrere. Unde Raulinus, ar-
boribus in monte succensis inscripsit. EFFLUET
AURUM.

S. Aug. in
Psall. 66.
Idem Jeron.
2. 12.

Diod. l. 6.
Lucret. l. 5.
Mariana de
rebus illustribus
lib. 1. cap. 19.

Amor liberaliter facit.
S. Aug. Psal. 36. Cantic. 2.

AURUM. Eadem planè ratione, ubi amoris flamma ardet, ibi aurum in pauperes liberaliter effluit. S. P. Augustinus. *Iustus, qui non habet extrinsecus facultatem, habet intrinsecus charitatem. De charitate, quanta erogat, & non finitur? Etenim si habet foris facultatem, dat ipsa charitas ex eo quod habet. Si autem non invenit foris quod det, dat benevolentiam. praeferat consilium si potest, praestat auxilium si potest. Habet semper unde det, cui plenum pectus est charitate. Porro grassante persecutionum incendio, nobilissimi cum mentis generosa, tum divitiarum thesauri in alios dispensantur. Experimentum habeto in S. Laurentio, qui flammis à Tyranno infestatus, Thesauros Ecclesia dispersit pauperibus.*

S. Laurentius.

Maria V. gravida.

583. Mons Atlas, cui cœlum impendet, epigraphen à Patre Jacobo Masenio subjunctam habet. **QUOD NON CAPIT, ACCIPIT.** Ita **MARIA** Virgo Deum, nullis unquam circumscribendum terminis, angusto suo sacratissimo utero complexa est. Unde à S. Joanne Damasceno vocatur *Mons, qui collem omnem ac montem, id est Angelorum & hominum sublimitatem exsuperat.* Et à S. Petro Chrysologo, *Virgo, Major cœlo, fortior terrâ, orbe latior: quæ Deum, quem mundus non capit solâ cepit.* Emblematis mentem sequenti epigrammate explicat P. Masenius.

S. Io. Dam. Grat. 3. de Nat. B. V.

S. Pet. Chryss. serm. 143.

*Cernis Atlantiaco libratum vertice cœlum,
Pendet ut immensus monte minore polus.
Augustâ dum Virgo Deum complecteris alvo,
Tu locus es molis, quæ fuit absque loco.*

Humilitas.

584. Mons excelsus, in profundam vallem declivis, epigraphen tenet. **NON EST SINE VALLE.** Ita nullum unquam in virtutum progressu sublimè videbis, qui humilitatis valle careat; imò tantò quisque e-

rit humilior, tantò sublimior. S. Augustini consiliū est. *Altus vis esse, ut habitet in te Deus, humilis esto & tremens verba ejus.* Certè Christus, eodem Augustino teste, fuit *humilimus inter manus inimicorum, altissimus super verticem laudantium Angelorum.* Beatissima Virgo, sicuti fuit inter homines altissima, ita & humillima. Unde sicuti à S. Ruperto cognominatur *Mons montium, Virgo Virginum;* ita & à S. Bonaventura, *Vallis vallium.* Pulchrè in rem præsentem canit P. Jacobus Masenius.

S. Aug. in Psal. 92.
Idem in Psal. 62.

Christus humilis.
Maria V. humilis.
S. Rupert l. 9. in Cant inf.
S. Bonav in specul. B. V.

*Quò major sublatus humo mons surgit ad astra,
Hoc hiat in valles, deprimitur quæ magis.
Virgo parens summi, licet exaltata, Tonantis,
Quò major superis, hoc sibi visa minor.*

585. Sol exoriens omnium primò in montibus refulget. Unde Mons, nascenti soli expositus, epigraphen tenet. **HOS LUX PRIMA FERIT.** De SS. Apostolis ait Magnus Augustinus. *Quando oritur sol, prius luce montes illustrat, & inde lux ad humillima terrarum descendit. Sic quando venit Dominus noster Jesus Christus, prius radiavit in altitudinem Apostolorum, prius illustravit montes, & sic descendit lux ejus in convallem terrarum.* Porro Deus, ceu sol æternus, suos favores ac divitias potissimùm in Principes spargit, ut ipsi postea aliis beneficos se exhibeant. Emblematis author, P. Jacobus Masenius in encomium Illustrissimi D. Fabii Chiffi, postea Alexandri VII. Pontificis Maximi, canit.

SS. Apostoli.
S. Aug. in Psal. 35.

Princeps beneficus.

*Quæ sensim radius illustrat vigilantibus orbem,
Lux prior in vastis montibus orta micat.
Et quæ fusa polus illustrat gratia vulgus,
Hæc prior in vastis montibus orta micat.
Quæ te Magne Fabi secrevit gratia vulgo,
Hæc gratum vulgo te magis esse facit.*

Humilitas.

586. **G**enius, per montem enitens, epigraphen legendam offert. **AD SUMMA PER IMA.** Mundi Symbol. Picenelli & Aug. Erath. Tom. I.

Nimirum quisquis sublimiorem sive dignitatū, sive virtutum apicem conscendere desideras, ab infimo humilita-

humilitatis gradu exordiaris, necesse est. De Christo testatur Magnus Augustinus. *Alnus ad humilia descendit, ut humilis ad alta ascenderet.* Rursus de Illustrissimo Fabio Chifio canit P. Masenius.

S. Aug. serm. 1. de Sanctis cap. 1.

*Scande, sed in primos gradiens enitere colles,
Qui stetit in summo vertice, trivit humam.
Et sensu sensim venies ad summa per ima:
Unus erit virtus gressus, & alter honor.
Hoc opus, hic labor est, quo te meruisse putamus.
Ut decus, ut veniat parva labore quies.*

Dan. 2.

Auxilium Dei.

S. Aug. de spir. & lit. cap. 2.

Idem de verb. Dom. serm. 7. cap. 3.

Princeps.

587. Lapis, de monte abscissus, idolum cadendo obruit; uti vaticinatus est Propheta Daniel. Unde Emblemati subscribes. VIS OMNIS AB ALTO EST. Nimirum quidquid virtutis habemus, id omne à solo Deo proficitur; five enim hæresim, five dæmonem, aut mundum, ceu propria hominum flagitiosorum idola superamus, victoriam illam nemini alteri, nisi auxilio Divino debemus. Unde S. Augustinus. *Illis resistendum est, qui putant sine auxilio Dei, per se ipsam vim voluntatis humane, vel iustitiam posse perficere, vel ad eam tendendo proficere.* Et alibi. *Omne crimen quod facimus, vel peccatum, nostra est negligentia, & omnis virtus & sanctitas Dei est indulgentia;* P. Jacobus Masenius hoc symbolo demonstrat, Fabii Chifii virtute ac potentiâ omnem flagitiosorum aut hæresim malitiam obrutum iri. Ipsummet canentem audi.

*Novimus, antiquis celebrata insomnia fastis,
Ficta licet, veri promeruisse fidem.
Idoli lapis est visus confringere vires,
Hæresis idolum, tu lapis esse potes.
De petra suspensus adhuc mimare ruinam.
O utinam pereat viribus iccta tuis!*

S. Ecclesia.

Matth. 16. 18

S. Jo. Chry. serm. To 5. in Orat. de non contem. Eccl.

Constans.

588. Mons, ventis quaquaversum impetitus, epigraphen tenet. NON MOVEBITUR. Genuina hæc sanctæ Ecclesiæ est effigies, quæ nullis unquam persecutionibus est commovenda; imò, ipsomet testante Christo, *Portæ inferi non prevalebunt adversus eam.* S. Joannes Chrysostomus. *Quid Ecclesiæ Dei potentius esse potest: Mania Barbari destruuunt, Ecclesiæ verò ne demones quidem superant. Cum oppugnatur vincit; cum appetitur insidiis, superat.* Eodem lemmate etiam constantem viri animum describere licet; Unde in laudem Fabii Chifii canit P. Jacobus Masenius.

*Cum fuerit oppositus Eurisque Aquilòq, procellis,
Sæpe cadunt silvæ, culmina sæpe ruunt.
Unus ad insanas ridet mons integer iras:
Viribus hic tantum frangitur aura suis.
Improba vesano Fabium petat Hæresis æstu,
Cuncta ruunt: nunquam sede movendus erit.*

589. P. Jacobus Masenius symboli loco sex gentilios Chifiorum montes depinxit; addito lemmate, SEPTIMUS HIS DEEST. Vel, SEPTIMUS ACCEDET. Nimirum ad septem urbis Romanæ colles alludebat, simulque vaticinio minimè vano significabat, Fabium Chifium Senensem, post tot labores tandem, Montis septimi loco, aut Summitum Pontificatum, aut certè æternæ beatitudinis Olympum esse accepturum. Emblemati explicando sequens epigramma subjunxit.

*Quod senos tantum numerent insignia Montes,
Fortè tuis debet annumerare Senis.*

*Sed tamen Ausonios postquam colles inclyte, Montes;
Quid modo septenos te numerare vetat?
Quod si Roma neget; Decus hoc tibi fata parabunt:
Septimus ad senos junctus olympus erit.*

S. Augustinus montium nomine heroicos virtutum actus intelligit, quibus olim Olympus, æterna nimirum beatitudo accedet. *Altitudo charitatis, inquit idem Augustinus, est in superiorum expectatione præmiorum; propter quam altitudinem tibi dicitur, ut sursum cor habeas.*

Beatitudo.

S. August. in Psal. 97. non fin.

Idem serm. 14. ex addit. à Paris. 14.

VALLIS SPECUS.

590. Franciscus Raulinus, gratum Principis animum representaturus, vallem depinxit, rupibus & cavernis refertam. addito lemmate. VOCEM CUM FOENORE REDDIT. Illa enim Principis sit indoles, ut beneficia, ab aliis collata, liberaliter compenset. Ad hoc propositum S. Ambrosius. *Imitanda nobis est in hoc quoq, natura terrarum, qua susceptum semen multiplicatori solet numero reddere, quam accepit.* Et Theodoricus Rex, apud Cassiodorum. *Majoranos decet tribuere, quam videamur à servientibus accepisse.* Hæsiodi sententia est, *in referenda gratia debemus imitari agros fertiles, qui plus multo adferunt, quam acceperunt.*

591. Cavernosæ specui inscripti. TANTO E PIU AMPIA, QUANTO PIU S' INTERNA. Id est, interprete Reverendissimo D. Picinello, *Grandis eò magis est, quanto plus tendit ut intra.* Ad verbum Tassus.

*--- ma quell' oscura grotta
Tanto è più ampia, quanto più s' interna.*

Antro non absimilis mala consuetudo, indies evadit enormior, donec tandem in horrendam ac monstruosam vastitatem excrescat. S. Antiochus de furto disrens, ait, abominandum ac infame hoc monstrum, primum quidem à vilibus & exiguis rebus auspiciam sumit sue atatis; atque temporis progressu ad magnam sensim provehitur, ac tandem in difficillima quoq, desinit. *Eorum enim, quæ fiunt, unumquodque à minimo suum capit exordium &c. Ubi autem ea res sumptâ paulatim alimonia adoleverit, grandescet jam quotidianâ accessione &c.*

592. Est propè Puteolos horribilis specus; in eam si animantia ingrediantur, aut moriuntur, aut humi dejecta mori creduntur: quæ tamen, si extracta, aquis perfundantur, mox fugitivam animam recipiunt, & è violenta morte reviviscunt. Unde animal, intra specum illam exanime, inscriptionem præfert. VI-TAM REPARABIT IN UNDIS. Immensum peccato est antrum: quisquis hoc subit, pedem non referet vivus, nisi baptismi aquis, aut pœnitentiæ lachrymis perfusus. S. P. Augustinus. *Novam vitam, inquit, inchoare non potest, quem veteris non pœnitet.* Et rursus. *Hominem, si post baptismum lapsus fuerit, primò per reconciliationem, deinde per pœnitentiam credimus salvari posse.*

593. Ut aquæ suâ sponte in valles defluunt (qui emittit fontes in convallibus) ita Deus gratiarum suarum imbrem depluit in humiles; & sicut valles ob aquarum copiam sunt admodum fertiles (valles abundabunt frumento.) ita humiles corde, & in propriis oculis

Gratitudo.

S. Ambros. 1. offic. 6. 311.

Cassiod. l. 1. Epist. 36.

Hæsiod. 1. off.

Tass nella Geruz Congi. l. 11. B. 44.

Consuetudo.

S. Antioch. Hom. 41.

Baptismus.

Pœnitentia.

S. Aug. lib. de Pœnit.

Idem serm. 191. de Temp.

Psal. 103.

Psal. 64.

Humilitas.

2. Pet. 3.
Iacob. 4.
Iac. 1.

S. Aug. serm.
de Ascens.

S. August. de
verb. Apost.
serm. 9. cap. 3.

Idem ibid.
serm. 2. c. 3.

oculis tenues, propter donorum cœlestium affluen-
tiam plurimum fructum afferunt. Unde lemma
Valliinditum. FOECUNDOR AB ALTO. Di-
fertè in rem præsentem SS. Petrus & Jacobus, *Deus
superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.* Nec
dedignatur acclamare ipsa Angelorum Regina. De-
posuit potentes de sede, & exaltavit humiles: esurien-
tes implevit bonis, & divites dimisit inanes. Contem-
plare, si lubet, cum S. Augustino in humilitate rem
admiratione dignissimam. *Altus est Deus; humilia-
te, & descendit ad te; erigis te, & fugit à te. Quare?
quoniam excelsus est, & humilia respicit, & alta a lon-
gè cognoscit.* Verbis penè ipsissimis huic Emblemati
subscribens idem Doctorum Phœbus, *Humiles, in-
quit, valles sunt. Si venerit aqua super altitudinem:
decurrit, & destitit; si venerit aqua ad concavum &
humilem locum, & capitur & stat.* Et alibi. *Gratia
pluvia est, depressa implentur, alta siccantur. Vallem
facite, imbrem suscipite.*

MONS ÆTNA. VESUVIUS.
ABANUS.

CAPUT XXXII.

SS. Mar-
tyres.

2. Cor. 11. 27.

Rom. 8. 38.

S. Io. Chryso-
stom. 3. hom. 2.

S. Ignatius
Loyola.

P. Io. And.
Alb. Eleg. 34.

594. ÆTna, Siciliæ mons, tamen externâ facie
nivibus, glacie, aliâque hyemis inele-
mentâ obrutus, viscera tamen perenni incendio ex-
stantia habet. Unde lemma. TUTTO DENTRO
DI FOCO, E FUOR DI GHIACCIO. Id est,
ALGET, ET ARDET. Sanctos Martyres, alio-
que viros Apostolicos, hæc imago concernit, qui
persecutionum tyrannide acerrimè afflicti, à nativo
charitatis Divinæ ardore nihil remittunt. S. Paulus
Apostolus, tamen frigore & nuditate aliisque æ-
rumnis penè oppressus, tantâ tamen charitate ergâ
Deum flagrabat, ut incendium illud nullis hominum
viribus extingui potuisset. *Certus sum, inquebat,
quia neque mors, neque vita &c. poterit nos separare
à charitate Dei.* Inter cætera D. Pauli encomia S.
Joannes Chrysostronus, *Paulus, ait, præ devotionis
abundantia dolores pro virtute susceptos quodammodo
non sensit; quotidie celsior, quotidie assurgebat arden-
tior, ovens in omni impugnatione reserebat victoriam,
verberibus & injuriis affectus triumphabat &c.* Por-
rò etiam S. Ignatium Loyolam hoc Emblemata specta-
bat, cum Parisiis, juvenem quemdam ab inveterata
libidine revocaturus, sese intra congelatas aquas ab-
jecisset. In eo enim extremæ charitatis articulo om-
nes sanctioris Ætne prerogativas assecutus, exte-
riores corporis partes glacie constrictas, viscera ve-
rò amoris incendio immensum accensâ gestabat.
Concinne de illo P. Joannes Andreas Albertus. *In
stagnis riget Ignatius. Vides charitatis incendia, etiam
cum frigescit, &c.*

595. Idem mons, glacie & nive coopertus, è vis-
ceribus tamen flammis fumumque spargit. Lemma-
tis loco hunc Tassii versum substitui. GELIDO
TUTTO FUOR, MA DENTRO EI BOL-
LE. Id est, EXTRA FRIGET, SED VIS-
CERA FLAGRANT. Nimirum Hominem
castum hæc imago repræsentat, cujus pectus amo-
re Divino succensum, exteriora carnis desideria peni-
tens frigida ac sopita habet. Opportunè Sanctus
Augustinus. *Ardentibus spiritualibus desideriis, car-
nalibus desideria frigescent.* Eadem etiam amantis idea
est, qui quidem alterius amore totus flagrat, aliorum
tamen intuitu etiamnum timet, suasque flammis ex-
teriore vultu dissimulare cogitur. Hieronymus Pre-
di de seipso in hæc verba canit.

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. 1.

*Pur nel silenzio imiei pensieri ascondo,
Vivo pexando, e n' lagrimar mi faccio,
Emoro a le speranze, al duol rimasco,
Sol di pensieri, e di sospir mi pasco:
E serbando il mio duol chiuso, e profondo,
Dentro son tutto foco, e fuori un ghiaccio &c.*

596. Eidem Monti apprimè inscripserim. ARDE,
E GELA IN UN PUNTO. Id est. ESTUAT
ALGENS. Ita homo castus inter medios libidinis
ignes persistit innocuus, animumque tot impuris af-
fultibus semper opponit frigentem. S. P. Augusti-
nus. *Surrexit libido damnabilis, suggestit, non audia-
tur. Ardet, non se compefcit, & velles, ut non arde-
ret. Noli dare membra, ardeat sine causa, & consumat
se.* Caterum etiam amantem, zelotypiæ stimulis
agitatum, hoc Emblemata concernit. Torquatus
Tassius, de Æthiopum Rege, Chlorindæ patre,
canit.

N° ARDE il marito, e de l'amore al foco
Ben de la gelosia s' ugualia il GELO.

597. Huic monti non incongruè verficulum il-
lum subjunges, quem in honorem cujusdam Cano-
nicæ Regularis vir quidam eruditissimus composuit.
SOTTO IL MANTO DI NEVE, HA IL
COR DI FOCO. Id est. NIVEO SUB TE-
GMINE FLAMMAM. Nimirum ad lineam Can-
onici Ordinis nostri vestem alludebat, significabat-
que, Virginem illam, non minus veste, quàm puri-
tate candidam, Divino amore penitus fuisse succen-
sam; dignam videlicet ac genuinam Magni Augu-
stini filiam, de quo memoriæ proditum est, quod
vulneraverat Charitas Christi cor ejus. De V. Eu-
phrosina Vicentina, Canonicâ Regulari, refert do-
ctissimus D. Joannes Georgius Grueber, ad S. Cru-
cem Augustæ Decanus dignissimus, quod Virgo illa,
ad omnem pietatem impigra, in virtutum ardore ni-
hil unquam remiserit, sed indes magna amoris Di-
vini incrementa fecerit. Id quod eadem ratione de
S. Mechtilde, Magnâ Canonicæ Diestensis Thaumaturgâ;
& de innumeris aliis antiquissimi Ordinis
nostri luminibus intelligas velim. De Alano, Cano-
nico Regulari & Episcopo Cadurcensi, refert D. Do-
minicus Bisselius, *Iste erga Deum amor solus & uni-
cus in ejus corde regnabat, illudque ita possidebat, ut
amari mundi nullus illie pateret aditus.* Caterum il-
lius etiam hæc imago est, qui ætate jam canescens,
infignem animi devoti flammam in corde alit. In rem
præsentem S. Bernardus. *Vincit annos animus, & fri-
gente jam corpore, fervet sanctum in corpore deside-
rium, artibusque fatiscens, durat tamen incolumis
propositi vigor &c.* D. Cyrus di Pers eodem Emble-
mate mulierem, anhis quidem decrepitam, sed tamen
libidini addictam, repræsentat.

*Canuta amante à Vaneggiar ti scerno
Fait arid' esca di lascivi ardori;
Un' algente Gennar mostri al di fuori
Ed un fervido Luglio hac nel inferno.
Semper è fanciullo Amor semper è Contano
Da la canicie; e se Di neu è carco:
Etna focoso è mostro orrido è stranno.*

598. D. Aresius magnanimam personam Ætne
non absimilem dicit; cujus virtus, tolerantia, ac for-
titudine inter persecutionum umbras omnium maxi-
mè resplendet. Epigraphen è D. Joanne subjungit.
IN TENEBRIS LUCET. De hac montis illius
propriate testatur Torquatus Tassius.

*Il giorno fuma,
Epoi la notte il Ciel di fiamme alluna.*

M 3

Adversa

Castus.

S. August. in
Psalm. 118.
Gene. 20.

Amans ti-
midus.

Libido.

S. Aug. de
verb. Dom.
Jer. 43. c. 15.

Canonici
Regulares.

D. Io. Georg.
Grueber in
vita cap. 3.

S. Mecht-
ildis Die-
stensis An-
tistita.

In vita l. 3.
c. 19.

Senex de-
votus.

S. Bernad.
Ep. 253 ad
Guarin.

Vetula
lasciva.

Patientia.

Tom. 1. 4.

Virtus in-
ter calami-
tates splen-
det.

Epist. ad Ap-
pianum l. 1.
c. 24.
Simpl. in c. 13.
Enchir.

Adversa res sunt, inquiebat Epictetus, quibus decla-
rantur Viri. Et Simplicius. Neque Hercules, aut The-
sens, aut Diogenes, aut Socrates in tales Viros evasissent;
nec humana virtutis magnitudo, quousque progredi pos-
set, eluxisset, nisi illos cum bestiis immanioribus, & sceler-
ratis hominibus Deus commississet.

bis compellare sit ausus. Nec te securum faciat mea-
rum magna series annorum, & tremulum corpus. Si
neceffe sit aliquid offerri pro Domino, vividis videbis
annis tolerantiam pueri, fortitudinem juvenis, & totius
gaudium voluntatis.

Ioseph lib. de
Machab.

Misericor-
dia Dei.

599. Si præcedentis symboli epigraphen, *Intene-
bris lucet*, cum ista permutaveris, **IN TENEBRIS
CLARIUS**, misericordie Divinae effigiem habe-
bis; quæ claritatis suæ thesaurum tantò copiosius
diffundit, quantò majoribus vitiorum tenebris pe-
ctus nostrum caligaverit. S. Augustinus. *Tenebra
sunt stulta mentes hominum, pravà cupiditate, atque
infidelitate cæcata. Has ut curaret atque sanaret,
Verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Illu-
minatio quippe nostra participatio Verbi Dei est, il-
lius scilicet vitæ, quæ lux est hominum.* Prudentia

602. Aresius immanes inferorum pœnas è mon-
te Ætna dignoscendas proponit; addito lemmate.
ÆSTU, ET GELU. Dilucidè Jobus. *Ad nimium
calorem transeat ab aquis nivium;* id explicans S.
Gregorius Papa, *Ibi, inquit, erit frigus intolerabile,
ignis inextinguibilis, vermis immortalis, factor intolerabi-
lis &c.*

Damnati
Iob. 24. 19.
S. Greg. l. 9.
Moral. c. 25.

S. Aug. l. 4.
de Trinit. c. 2.

Prudentia.

quoque clarius inter calamitatum umbras, quàm sub
Divinâ benignioris fortunæ luce fulgurat. Virtus
deniq; ut superiori symbolo meminimus, Ætnæ non
dissimilis, viriumque suarum flammis non nisi ærum-
nis favientibus demonstrat. Meus D. Gregorius
Comaninus, ut D. Antonio de Valle persuaderet, pro-
speritatem virtuti plurimum detrimenti, adversitatè
verò plurimum utilitatis afferre, hoc discursu uteba-
tur.

603. Ætna, suis flammis undique resplendens, a-
pigraphen tenet. **PROPRIA LUCÈ REFUL-
GET.** Mens Emblematis erat, D. Cæsarem Monti
Cardinalem proprio splendore, ac prærogativis mi-
nimè emendicatis, fuisse gloriosum. Porrò veritas
nativo suo lumine gaudet, nec sibi aliquid alieni
splendoris affingi patitur. S. Augustinus. *Lumen,
unde anima tanquam lucerna accenduntur, non alieno,
sed proprio splendore nitet, quod est ipsa veritas.*

Proprius
valor.
Veritas.
S. Aug. in
Psalm. 7.

Greg. Com p.
3. Sonetto 43.

Virtus in-
ter dolores
splendet.

604. Tametsi incendia, è Montis illius faucibus
sparsa, vicinas habeant copiosas nives, hæc tamen
nihil exinde detrimenti patiuntur. Claudianum habe-
to testem.

Claud. l. 1. de
rapta.

*Etna, del Cielo alta colonna, è Valle,
Quand' il polo, e la terra è bruna tutta,
Lucidi fiumi, d' ardor chiare erutta.
Frà l' gel de le nevese, orride spalle.
Illà quand' il sol dal suo stellante calle
Saetta il mondo, e l'ombra hà in lui distrutta,
D' atro foco e fumante e i tinge, e brutta
L' aurea luce diurna, e ingiuria falle.*

*Sed quamvis nimio fervens exuberet æstu,
Scit nivibus servare fidem, pariterque pruinis.*

Postea metaphoram applicans subjungit.

*e l' huom nel giorno
Prospero di virtù dà fiamma oscura:
Che più liquida (ò sia lucida) poscia ei scuepre intorno
Ne le notti de quai, Di Vezzi ignude,
Qual tu, chè mente hai trà l' penar si pura.*

Proinde Ætna, navibus propinqua, hanc à præ-
claro quodam ingenio epigraphen recepit. **INNO-
XIUS ARDET.** Innuebat videlicet, Eminentissi-
mi Cardinalis Monti pectus in pascendis suis ovibus
zelo ac charitate adeò temperatà exarsisse, ut nihil
unquàm incommodi, sed contrà plurimum semper
splendoris in eas diffuderit. *Sit itaque rigor,* inquie-
bat S. Gregorius, *sed non exasperans; sit zelus, sed
non immoderatè sevens.* Zelus enim, subjungit San-
ctus Joannes Chrysostomus, *veniam negans, potius
furor est, quam zelus, & admonitio misericordiæ carens,
vortura quadam est.* Unde etiam hortatur Regius
Vates. *Ira scimini & nolite peccare.*

Zelus.
S. Greg.
Papa.
S. Jo. Chryso-
stom. ser. de hab.
cura proxim.
Ira justa.
Psalm. 4. 5.

Mariæ V.
fœcundi-
tas.

600. Idem mons, è latere candidissimam nivem,
ad radicem verò uberrimos fructus, germinumque
virorem amœnissimum ostentans, Aresio authore e-
pigraphen tenet. **VIRESCIT, ET ALBESCIT.**
Marian gemino prodigio, simul & purissimam Vir-
ginem, & fœcundam Matrem, hæc imago repræsen-
tat. Verbis, Cedro dignissimis, in rem præsentem ex-
clamat S. Ildephonsus. *Ecce insolito modo, insolito usu,
insolito Ordine in una persona, in uno corpore alternat
honor Matris & Virginis; alternat pudor Virginis &
Matris; alternat in generante virginitas; alternat
in Virgine generandi facultas; & neutrum cedit ulli,
& utrumque in alterutrum derivatur: & neutrum im-
peditur ab invicem, & ambo properant sibi. &c.*

605. Eidem Emblemati Carolus Rancatus illud
Claudiani hemistichium lemmatis loco subjunxit.
SCIT NIVIBUS SERVARE FIDEM. Vel ut
alius. **INNOXIA FLAMMA.** Verbis ex eodem
Poëta desumptis:

Claud. l. 1. de

S. Ildeph de
Virginit.
Mar. c. 2.

Senex cha-
ritativus.

nive uberrimos virtutum fructus protulisse, D. Octa-
vius Boldonus in Ætnæ symbolo dignoscendum exhi-
buit; addito lemmate. **IN HYEME ÆSTAS.**
Verissimè id ipsum de S. Paulino, Episcopo Nolano,
pronunties, qui, licet ad extremâ egestatem redactus,
eâ tamen charitate adversus proximum semper exar-
sit, ut se ipsum ultrò captivum vendiderit, pecuniis
liberalissimè in pauperem quendam, è vinculis libe-
randum expensis. Huic non multùm absimilis Elea-
zarus, è Machabæorum numero Martyr generosissi-
mus; qui in extremæ senectutis suæ canitie vigorem
adeò generosum ac juvenilem demonstravit, ut, refe-
rente Iosepho Hebræo, Tyrannum his omnino vit-

--- fumoque fideli
Lambit contiguas innoxia flamma pruinas.

Innoxiam flammam dixeris iram illam, de qua Di-
vinus Psaltes, superiore numero adductus, canit, *I-
ra scimini & nolite pescare.* S. P. Augustinus. *Volo vos
irasci, inquit, sed non ut peccetis; ut autem non peccetis,
quibus habetis irasci, nisi vobis? Quid est enim ho-
mo pœnitens, nisi homo irascens sibi? Ut acci-
piat veniam, de se ipso exigit pœnam.* Porrò castus,
feu, ut vocant, Platonicus amor hæc imagine expri-
mitur, cujus ardor innocuo alterius pudori nihil
detrimenti affert. Hoc sensu D. Fr. Cyrus di Pers, po-
stequam amariæ formam magnâ parte imminutam
descripserat, subjungit.

Ira justa.
Psalm. 4. 5.
S. Aug. de
Verb. Dom.
serm. 35. c. 2.

*Scema in te la bellezza, e forse ancora
Di par ne gli altrui cor manca il desio,
Mentre manca quel bel, che gl' innamorà.
Ma non scema pero l' affetto mio,
Ch' oggetto frat non ama, e solo adora
Un raggio in te de la belta di Dio.*

Amor ca-
stus.

Amor.
Anima
damnata.

606. Mens in amando constans; uti etiam anima ad aternos ignes damnata, à Carolo Rancato Ætnæ non absimiles dicuntur, quæ, assidua volvens incendia, epigraphen præferat. IGNEA SEMPER ERIT. Huic lemmati è diametro oppositus Ovidius, ganit.

*Nec quæ sulphureis ardet fornacibus Ætna,
IGNEA SEMPER ERIT, nec enim fuit ignea semper.*

Ovid. *Metamorph.* l. 15.

Rom. 8. 39.

S. Aug. l. 1. de moribus Eccles. c. 11.

Apostolus, perenni illo amoris Divini igne succensus, exclamavit, *Quis nos separabit à charitate Dei? Nemo,* subinfert Magnus Augustinus, *nos separat à charitate Domini, minando mortem; id ipsum enim quod diligimus Deum, mori non potest, cum mors ipsa sit, non diligere Deum: Nemo ab eâ separat pollicendo vitam; nemo enim ab ipso fonte separat, pollicendo aquam; &c. Postremo quis me locus ab ejus charitate divellet, qui non ubique totus esset, si nullo contineretur loco?*

S. Andreas Avellinus.

607. B. Andreæ Avellini cadaver igneo erat splendore visendum, simulque odorem suavissimum exhalabat; unde in ejus honorem symboli loco, Ætna statuebatur, cujus fastigium illustribus flammulis coronatum, amænissimis floribus è latere erat confitutum; cum lemmate. OLET, ET, ARDET. quam epigraphen etiam suffitui, intra thuribulum accenso, subscribere licet. Oratio, quæ ex ardenti hominis justo pectore proficiscitur, suavissimum Deo odorem conciliat. S. P. Augustinus. *Oratio, purè directâ de corde fidelis, tanquam de arâ sanctâ surgit incensum.*

Oratio.

S. August. in Psalm. 140.

Amor abscondi non potest.

608. Ætna, quod supra diximus, interdum fumos, noctu verò flammam evomit. Unde fumiganti huic monti inscribes, ARCANOS EXPRIMIT ÆSTUS; seu Italicè ipsius montis ore, DI FUOR SI LEGGE, subintellige, *com' io dentro au vampo.* Veri amoris hæc idea est, qui non nisi ægerrimè se abscondi patitur.

Ovidius.

Guarin. P. F. Atto 1 scena. 2.

*— Quis enim celaverit ignem,
Lumine qui semper proditur ipse suo?*

E Guarini scenâ id firmatum accipe.

*Gia non deviti si longamente
Celarmi la cagion della tua fiamma,
Se la fiamma celar non mi potevi.
Quante volte l' sio detto, arde mirtillo,
Ma in ehiso fuoco, e si consuma, e tace.*

Prover. 16. 27.

S. August. in Psalm. 57.

Colophonem jungit Salomon. *Nunquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non ardeant?* Unde S. Augustinus de amore lascivo dissertens, ait, *Concupiscentia mala quasi ardor est ignis. Ignis consumit vestem, libido adulterii non consumit animam? gestas in sinu prunas, perforatur tunica; gestas in corde adulterium, & integra est anima?*

Proprio labore agere.

Concupiscentia.

Jacob. 4. 1.

S. August. de Verb. Dom. serm. 43. c. 9.

609. Ætna incendii sui fomenta non nisi è proprio sinu accipit. Unde lemma. SIBI ALIMENTA MINISTRAT. Ætnam symboli loco sibi vendicant, qui operationum suarum momenta non alieno aut emendicato labore, sed propriâ industriâ perficiunt. Porro assidua corporis adversus spiritum in homine gliscunt incendia, fomentum ministrante ipsamet congenitâ cuiusvis concupiscentiâ. Dilucidè Apostolus. *Unde bella & lites in vobis? nonne hinc? ex concupiscentiis vestris, quæ militant in membris vestris?* S. Augustinus. *Volumus, inquit, ut nulla sint concupiscentiæ, sed non possumus. Velimus, nolimus, habemus illas, velimus, nolimus, titillant, blandiuntur stimulant, infestant, surgere volunt. Premuntur, nondum extinguuntur quamdiu caro concupiscit adversus spiritum.*

610. Imaginem suppliciorum infernalium minime obscuram in hoc Monte cernere licet, cujus ignis, nullo unquam ævo defecturus, novis semper & occultis fomentis servatur. Lemma. FLAGRAT, NEC ABSUMITUR. Opportunè Minutius Felix, *Sicut ignes Ætnæ & Vesuvii montium, & ardentium ubique terrarum, flagrant, nec erogantur: ita penale illud incendium, non damnis ardentium pascitur, sed inexesa corporum laceratione nutritur.* Ad hoc propositum Prudentius,

Ignis infernalis.

Minut. Felix in Octavio.

Prudentius Hamarten.

*— Carpant tormenta, ferventque
Materiam sine fine datam, mors deserit ipsa
Æternos gemitus, & flentes vivere cogit.*

Cassiodorus, *Absumet, inquit, ut servet; servabit, ut cruciet; dabiturque miseris vita immortalis, & poena servatrix.* Hugo Cardinalis supra Inferni portam hunc versiculum affigendum censet.

Cassiod. in Psalm.

Hug. Card.

Hic quæ vita? mori: quæ spes? superesse dolori.

611. Eidem Emblemati, monti nimirum Ætnæ, flammam & saxa vomenti, subscribes. DUM EROGAT, REPARAT. Appositè Tertullianus, de aternis inferorum flammis differens, *Profani, inquit, & qui non integri ad Deum, in poenâ æque jugis ignis (erunt) habentis ex ipsâ natura ejus Divinam scilicet subministrationem incorruptibilitatis. Non enim absunt, quod exurit; sed dum erogat, reparat.*

Tertull. in Apologet. cap. 48.

Infernus.

Invidus.

612. Hunc Montem nonnemo genuinam hominis invidi ideam statuit; cum dicto, SUA VISCE-RA VORAT. Eleganter S. Joannes Chrysostomus. *Sicut vermis de ligno nascens, ipsum prius absumis, sic est invidia, illam prius, quæ se peperit, animam corrumpit.* Et S. Bernardus. *Invidia, inquit, sensum comedit, peccatus urit, mentem afficit, & quasi quædam pestis depascit, & cuncta bona ardore pestifero devorat.*

S. Jo. Chrysost. Hom. 45. ad Pop.

S. Bernard.

Cholericus.

613. Ætna fumigans, ac nive cooperta, epigraphen, ex Ovidio mutuatam, sustinet. ÆSTUM INTUS. Odium necdum plenè sopitum; vel certè amorem occultum hæc imago representat. Eidem Emblemati non incongruè subscribes, IN GELU ÆSTUAT. Senis decrepiti hæc imago est, qui sub cano ac frigente corpore exastuantes libidinis flammam, non sine aliorum offendiculo, fovet. Id quod in lascivis illis Vetulis videre erat, qui, comitante effron- te juvenum catervâ, *vallaverunt domum sancti Loth,*

Genes. 19. 4.

S. Ambr. l. de Abrab. c. 6.

ut fœdis suis ardoribus indulgere possent. Unde S. Ambrosius, *Nulla atas, inquit, erat culpe immunis, idèo nullus immunis exitu fuit. Et qui possibilitatem perpetrandi criminis non habuit, habuit affectum. Effata vires senum, sed mens plena libidinis.* Probrum istud etiam infames illi Judices incurserunt, qui criminibus quidem candidi, at mente teterrimi, simul & nivem in capite, & horrendas libidinis flammam in pectore nutrierunt. *Videbant senes quotidie castam Susannam ingredientem & deambulantem in hor- ti viridario, & exarserunt in concupiscentiam ejus.*

Dan. 13. 8.

Damnati.

614. Ætnæ, damnatorum symbolo, inscripsi. ARDEBIT ÆTERNUM. Opportunè id suggerens S. Isidorus, *Constat, inquit, ignis Ætnæ ad exemplum gehennæ, cujus ignes perpetua incendia spirant, ad puniendum peccatores, qui cruciabantur in secula seculorum. Nam sicut isti montes in tantâ temporis diuturnitate, usque nunc, flammis æstuantibus perseve- rant, ita ut nunquam extinguantur: sic ignis ille aternus ad cruciandum corpora damnatorum finem nunquam est habiturus.* In Apocalypsi dereprobis testatur S. Joannes. *Cruciabuntur igne, & sulphure, & fumus tormentorum eorum ascendet in secula seculorum.*

S. Isidor. l. de Mundo c. 46.

Apoc. 14. 11.

615. Academicus, inter Philopponos Pistorien-
ses constans, symboli loco montem illum præfert, qui
è supremo cacumine flammam ejaculatus, undique
denis nigribus tegitur; cum lemnate. ETIAM AD-
VERSANTE NATURA. Innuebat, nî fallor,
se diversis calamitatibus provocatum, semper clarif-
simas virtutum ac gloriæ flammam diffudisse. Ita ho-
mo, tamen si reluctante carne, in virtutibus ac Divi-
nis obsequiis nunquam frigeat, sed novas identidem
sancti amoris flammam emittere studeat. S. P. Augu-
stinus. *Quid est secundum carnem ambulare? carnali-
bus concupiscentiis consentire. Quid est secundum spiri-
tum ambulare? adjuvari spiritu in mente, & concupis-
centiis carnis non obedire.*

Magnani-
mitas.

Carni resi-
stere.

S. Aug. serm.
6 de Verb.
Apost. cap 9.

VE S U V I U S.

616. S. Philippus Neri tam vastum amoris Di-
vini incendium intra viscera sua alebat, ut aliquot
costæ, tanto ardori ferendo impares, è statione suâ
sint dimotæ, & sublimes extra reliquam corporis
compagem protuberârunt. Huic proinde D. Carolus
Rancatus symboli loco Vesuvium expressit, qui, præ-
dominante incendio, saxa versûs cælum ejaculatus,
epigraphen monstrabat. NE PUO TUI TO CA-
PIR DENTRO A SE SIESSO. Id est, NON
SE CAPIT INTUS. Tassius, gnomam illam Itali-
cam suppedians, canit.

S. Philippus.
Nerus.

Tass. nella
Gerus. Liber.
Cant. 12.
St. 43.

*Lor s' infumma gli spiriti, e il cor ne belle,
Ne può tutto capir dentro se stesso.*

Iracundus. Caterum etiam hominem blasphemum aut iracun-
dum hæc imago adumbrat, qui ipsum quoque cælum
calumniis provocare non veretur. S. Augustinus
de superbiâ, invidiâ, & irâ differens, *Simul omnia, in-
quit, blasphemant Dominum; superbia quippe dicit
Deum non bonum esse; invidia & ira dicunt, Deum non
bene fecisse; illa, quia alii malum contulit; ista quia sibi
intulit. Sic tria hæc vitia specialiter ad injuriam Dei spe-
ctare videntur &c.*

S. Aug. Tract.
de septem vi-
tiis. Tom. 1.

Charitas.

S. Aug. serm.
118. de Divers.

Idem Psalm.
33 Conc. 2.

617. Ardenti Vesuvio inscripsit Petrus Franciscus
Ferrariensis Cardinalis. EGO SEMPER, subintelle-
ge, ardeo. Montem mens humana agit, qui versûs
Creatorem suum nunquam non ardeat, & calentes
amoris flammam in ipsum ejaculetur. In rem præsen-
tem Magnus Augustinus. *Amor sempiternus erit, quia
insatiabilis Dei pulchritudo erit; noli timere, ne non pos-
sis semper laudare, quem semper poteris amare.* Et alibi.
Charitas est, qua semper redditur, & semper debetur.

S. Laurentius
Martyr.

Claud. Epigr.
de Aponis
Bainis.

618. S. Laurentii Martyris virtus ac vitæ sancti-
monia etiam intra fatalis incendii flammam nihil è na-
tivo suo virore deperdidit. Unde in ejus encomium
Carolus Rancatus Montem Abanum, non procul
Patavio distitum, depinxit; qui, tamen si Ætnæ per-
similis, copiosas undique flammam evomat, simul ta-
men non sine amano oculorum aspectu semper viret.
Epigraphen addidit. CONTEMPTIS VIRET
IGNIBUS. Vel, VIRET IN IGNE. Vel, IN-
TER INCENDIA VIRET. Vel, CONTEM-
NIT INCENDIA VIRENS. Argumenti ratio-
ne è Claudiano desumptâ.

*Quis sterilem non credat humum? sumantia vernâ
Pasqua, luxuriat gramine cocta filix.
Et cum sic rigida cautes fervore liquecant,
Contemptis audax ignibus herba viret.*

In eos hoc symbolum convenit, qui inter lascivas im-
puri Cupidinis flammam perstitere illæsi: quales fuê-
re Josephus Ægypti Prorex, Thomas Aquinas, Ca-
rolus Borromæus, & alii. Caterum quisquis hostibus
ignoscere, & pro illorum salute Deum deprecari no-
vit, is inter flammam manet integer, oculisque cœle-
stibus suavissimum virorem exhibet. Præclare, ut cæ-
tera omnia, Magnus Augustinus. *Tusi viride lignum
fueris, id est, si succo spirituali virens & virens, flammis
inimiciorum restiteris, orando pro illa, qui te persequi-
tur, illo ardet, tu manus integer; & iniustitia illius illi
nocet, tibi nihil nocet.*

Castus. in-
ter lascivos

Inimicis
ignoscere.

S. Augustin
Psalm. 96.

OLYMPUS MONS.

C A P U T XXXIII.

619. Olympus, inter Græciæ Montes facile
Princeps, sese supra mediam aëris regio-
nem ita attollit, ut verticem nubibus involutum, &
ab hominum oculis penitus remotum habeat. Unde,
nubibus infra illius umbilicum circumfluentibus, epi-
graphen sustinet. NUBES EXCEDIT. Vel, Æ-
THERA TRANAT. Virtutem quandam subli-
mem hæc imago repræsentat; eam cum primis, quam
in Mariâ Virgine deprehendit S. Gregorius Papa. *Po-
test, inquit, montis nomine Beatissima semper Virgo
Maria Dei genitrix designari: Mons quippe fuit, qua
omnem electa creatura altitudinem electionis sue digni-
tate transcendit.*

Excellen-
tia.

Maria V.

S. Greg. Papæ
l. 1. cap. 1. in
lib. 1. Regum.

620. Olympus, à compluribus aliis minoribus
montibus, veluti humili quâdam coronâ, cinctus,
epigraphen tenet. ULTRA OMNES. Rursus hoc
symbolum Mariam Virginem, longissimis intervallis
supra omnes creaturas evectam, repræsentat. Bene
de illâ vaticinatus Isaias, *Et erit, inquit, in novissimis
diebus preparatus mons Domus Domini in vertice mon-
tium, & elevabitur super colles.* Hujus interpretes S.
Gregorius Papa, ait, *An non mons sublimis Maria,
qua ut ad conceptionem Verbi aterni pertingeret, meri-
torum verticem supra omnes Angelorum choros, usque
ad solum Deitatis erexit? Hujus enim montis præcellen-
tissimam dignitatem Isaias vaticinans, ait, & erit in no-
vissimis diebus preparatus mons Domini in vertice mon-
tium: Mons quippe in vertice montium fuit, quia altitu-
do Mariæ supra omnes sanctos effulsit.*

Mariæ V.
sublimitas.

Isa. 2. 2.

S. Greg. in
1. Reg. lib. 1.
cap. 1.

621. Mons Olympus, ad umbilicum horrendâ nu-
bium ac fulminum tempestate infestatus, verticem
supra illa penitus liberum ac immunem attollit. Lem-
ma. SUPERIORA ILLÆSA. Sancti Martyres,
corpore tenus plurimâ hostium tyrannide excruciat,
superiorem hominem, animum inquam, penitus fere-
num, omnique injuria liberum servârunt. Christi
præceptio erat, *Nolite timere eos, qui occidunt corpus,
animam autem non possunt occidere;* quasi diceret, in-
terprete S. Hilario, *Non timentes eos, quibus cum sit
licentia in corpora, tamen in animam jus nullum est.* Haud
aliter Princeps inter omnem adversantis fortunæ in-
juriam cor semper tranquillum, omnique tempestate
superius habeat. Lipsii hæc ad Principes est paræne-
sis, *Sicut suprema mundi pars ventis, fulminibus, plu-
viis non turbatur, non item debent Principes.* Ab hoc
argumento nihil recessit ille, qui Augustissimam Do-
mum Austriacam sub Olympi schemate spectandam
proposuit; velut enim iste, mediâ aëris regione longè
superior, omnes illius tempestates ac fulminum mi-
nas illæsus suspicit; ita suprema Austriæ Majestas
cunctos bellorum tumultus, & hostium molimina
immunis intuetur, eosque tranquilla suis pedibus sub-
sternit. Lemmatis loco illud Virgilio hemistichion ad-
didit. TOTO VERTICE SUPRA EST.

SS. Marty-
res.

Matth. 10.

S. Hilari in
hunc loc.
Animus
generosus.

Lips. in mont.
Polit. l. 2. c. 16.

Virtus co-
munitatis

Virgil lib. 7.
Æneid.

Justus in-
tet ærum-
nas.

622. Justi, tametsi corpore tenus immāni perfe-
ctionum tempestate jactati, cor tamen semper tran-
quillum, ac versus Deum sublevatum conservant;
nempe Olympum imitantur, cujus dorsum, plurimo
fulgurum nubiumque agmine pulsatum, vertice sem-
per placido ac intentato persistit. Emblematis è Luca-
no subscripsit Gambertus. PACEM SUMMA
TENENT. Vel ut aliis placet. SUMMA QUI-
ESCUNT. Quisquis enim mentem Deo affixam ha-
bet, non est, quod ullas hominum turbas metuat. S.
Augustinus. *Martyres Sancti timendo non timuerunt;*
quia Deum timendo, homines contempserunt. Quid
enim ab hominibus homini metuendum est? Et quid est
unde alterum terreat? homo hominem terret, & dicit,
occido te, & non timet, ne, cum minatur, prius moria-
tur? securus minetur mortem, qui non timet mortem, &c.
Non sine ingenio meus Carducius.

S. Aug. serm.
13. ex addit.
à Parisiens.

Ima quatit turbo: montis sed summa quiescunt:
Corpore sic virtus nubila mente nitet.

623. Montis illius tanta est altitudo, ut nubibus
superior, terrenos hominum oculos penitus effugiat.
Unde Patres Carmelitæ ad S. Joannem in Concha
Mediolani, Olympi fastigio, intra nubes abscondito,
subscripsere, SUA CULMINA CELAT. Insi-
gnem Sancti Andreae Corsini modestiam hæc imagi-
ne repræsentarunt, qui, cum primam Deo hostiam
laturus, superbos ac magnificos nobilium parentum
apparatus cerneret, iis non sine admirandâ animi de-
missione recusatis, Divinum illud negotium, clam a-
liis, in sacello duntaxat domestico perëgit. Nempe,
Magno Augustino teste, *Superba anima in conspectu*
hominum vult placere, humilis anima in occulto, ubi
Deus videt, vult placere. In rem præsentem meus D.
Carducius.

Modestia.

S. August. in
Psalm. 18.

Astra licet serias, sua culmina celat Olympus,
Magnanimo & virtus pectore summa tegit.

Virtus in-
vidiam su-
perat.

S. Aug. de Ve-
râ Relig. c. 47

Sil. Ital. l. 15.

624. Olympo subscripsere. EXTRA NUBES.
Innuebant videlicet, virtutem, naturâ suâ excellam,
nullis invidia nubilis offuscari posse. Porro, quisquis
genuinâ charitate Deo jungitur, nullas in posterum
tempestates aut ærumnas metuat. S. Augustinus. *Ille*
invictus homo est, qui coheret Deo; non ut ab eo aliquid
boni extra mereatur, sed cui nihil aliud, quàm ipsum ha-
veret Deo bonum est. Appositè Silius Italicus.

Magnanima invidia virtus caret.

M. V.

Côceptio.

M. V. Sci-
entia.

S. Aug. serm.
& de Temp.

B. Alb. M. lib.
de B. V. c. 96.

lo. Geomet.
Hymn. 2.

625. Mons ille ob prodigiosam altitudinem assi-
duo solis splendore gaudet, ac plus cæteris montibus
omnibus illustratur; ut adeo pro meritis epigraphen
præfixam habeat. CALIGINIS EXPERTS. Mariam
Virginem hæc imago spectat, tum quod omnibus
culpæ originariæ umbris fuerit immunis; tum quod
scientiarum radios adeo copiosos à Deo acceperit, ut
in nullâ re intelligendâ caligaret. Pulchrè de Magnâ
Dei parente ait Magnus Augustinus. *Recole, O Ma-*
ria, prophetica lectioem, neque enim te scientia potest
Divinorum præterisse librorum, quæ ipsam plenitudinem
paritura es veritatis. Et B. Albertus Magnus, *Beata*
Virgo, inquit, simul cum habitu fidei habuit actum,
quo perfectius quàm Adam in sopore, & quàm Ioannes
super pectus Domini, & quàm Paulus in raptu cognovit
mysteria supernaturalia. De eadem canit Joannes
Geometra.

Salve ter radians polus, & circum æthera pandens
Immensum, & nitidum, nec capiens tenebras.

626. Cum ventis ultra limites, à naturâ præfixos,

tumultuari non liceat, idcirco Olympus verticem
suum ab eorum furore penitus immunem ac tran-
quillum servat. Unde lemma. ULTRA BELLA.
Beatorum effigiem hanc putes, qui loco adeo sublimi
degunt, *ubi mors ultra non erit, neque luctus, neque*
clamor, sed nec ullus dolor. Porro mens generosa ac
philosophica inter omnes alternantis fortunæ casus
tranquilla persistit. Seneca. *Pars superior mundi, &*
propinqua sideribus, nec in nubem cogitur, nec in tempe-
state impellitur, nec versatur in turbamem, omni tumultu
caret, inferiora fulminant. Eodem modo sublimis ani-
mus quietus semper, & in statione tranquilla collocatus,
intra se premens quibus ira contrahitur, modestus, & ve-
nerabilis est.

Beati.
Apoc. 21. 4.
Animus
generosus.
Senec. lib. 3. de
ira. cap. 6.

627. Generosam mentem, quam Serenissimus
Cardinalis Ferdinandus, Hispaniarum Infans, percep-
to iniquo illo adversus Domum Austriacam sancito
scedere, demonstravit; D. Ascanius Ordeus Cañ.
Reg. Later. Abbas Olympi Emblematis spectandam
exhibuit, cujus cacumen copioso solis radio illustra-
tum, inferiores partes, nubibus, ac tonitruis formi-
dandas, contemnit. addito lemme. TONITRUA
CALCAT. Verbis è Claudiano mutuatis.

Magnani-
mitas.

Claudianus. j

ut altus Olympi
Vertex, qui spatio ventos, hyemesque relinquit
Perpetuo nullum temeratus nube serenum,
Celsior exurgit pluvius, auditque ruentes
Sub pedibus nimbos, & rauca tonitrua calcat.
Sic patiens animus &c.

Idipsum de Beatis dixerim, qui è mundi hujus tem-
pestate ad cælos sublevati, nullas jam calamitates aut
miserias formidant. S. Augustinus. *Ubi sunt sancti*
putamus? ibi ubi bene est. Quid queris amplius? Ubi-
cunque sunt, cum Deo sunt: Justorum anima in manu
Dei sunt, & non tangit illos tormentum. Sed ad locum
sine tormento, per tormenta transferunt; ad locum lati-
tudinis, per angustias pervenerunt. Cæterum Emble-
matis auctor mentem suam hoc poemate vernaculo
explicat.

Beati.
S. Aug. ser. 41.
de Divers. c. 3.
Sap. 3. 1.

Fatta da i vai del sol tutta lucente
Sempre tranquilla, e sempre lieta a pieno
Del purissimo sol gode il sereno
L'alta cima d' Olympo ogn' hor ridente.
Sotto i piedi dode i nembis, e fremer sente
Il vento, e lampeggiar mirà il baleno,
Calca de l'atre nubi il fosco seno,
Ond' esce il tuono, e l'fulmine stridente.
Gode d' ostro lucente il gran Fernando
Sereno il Cielo, à vai del sole Ibero,
E caccia i nembis, e le tempeste in bando.
Calca l'alma real degna d' Impero
Con l' Austriaco piè, quasi scherzando
Gl'rauco tuon d' ogni nemico fero.

628. Monti Olympo subscripsit P. Jacobus Ma-
fenius. NUBIBUS ALTIOR EXTAT. Nempe
Mariam Virginem significabat, quæ virtutibus ac
dignitate omnem humanam excellentiam superat, so-
lumque Deum superiorem habet. S. Joannes Damascenus.
Virgo, inquit, est mons ille, qui collem omnem ac
montem, id est, Angelorum omnium, & hominum sub-
limitatem exuperat: Mons in quo beneplacitum est Deo,
habitare in eo. Emblematis explicando subjungit Ma-
fenius.

Mariæ al-
titudo.
S. Io. Damasc.
Orat. 1. de
Nativ.

Cede minor, quamvis mons nubibus altior extes,
Virgo Deum tangit, tangis Olympæ polos.

Porro Religiosus, omnibus mundi calamitatibus al-
tior,

Religiosus.

S. Greg. 1. 1. Regist. Ep. 5.

tior, mentem semper tranquillam & in Deo fixam servat. S. Gregorius Papa de se ipso, cum adhuc Religiosus esset, testatur. *Nihil in hoc mundo appetens vel pertimescens, videbar mihi in quodam rerum vertice stare, ita ut in me penè impletum crederem, quod pollicente Domino, ex prophetâ didicissem, sustollam te super altitudines terræ.*

INSULA.

CAPUT XXXIV.

Constantia. S. Ecclesia. S. August. in Psalm. 95.

629. Terram, quam aqua undique circumluit, Insulam dicunt. Unde lemma. IMMOBILIS IN MOBILI. Constantiam, inter omnes aduersitatum undas immotam, hæc imago significat. Eâ virtute Magnus Augustinus S. Ecclesiam, persecutionum procellis quidem circumdatam, semper tamen inconcussam deprædicat. *Quomodo Insula, inquit, undique circumstrepentibus fluctibus undi potest, frangi non potest; magisque ipsa frangit fluctus venientes, quam frangatur ab eis: sic & Ecclesia Dei pullulantes per totum orbem terrarum passa sunt persecutiones undique frementium infidelium: & ecce stant insula, & jam placatum est mare.*

S. Ecclesia. S. Hieron. in Psalm. 96.

630. Abbas Certanus inuictum ac imperterritum hominis animum ex Insulæ symbolo dignoscendum proponit; ut quam fluctus CIRCUMSTANT, NON MERGUNT. Eodem argumento D. Hieronymus S. Ecclesiam, inter tyrannorum assultus penitus immotam, significat. *Ista Insula, inquit, tunduntur quotidie, sed non subruuntur; in mari quidem sunt, sed habent fundamentum Christum, qui moveri non potest.*

Miseria mundi.

631. Mundum undique calamitatibus, ærumnis, ac planctibus impelli, haud obscure ex Insulæ symbolo conijcere licet; cui P. Certanus subscripsit. CIRCUMSTANT UNDIQUE FLUCTUS. Verisimè S. Laurentius Justinianus. *Quis est in carne degens, qui non temptationibus agitur, atteratur infirmitatibus, & doloribus fatigetur? Pressuris repleta, fraudibus, periculis, & variis poenarum generibus exaggerata præsens hæc vita esse comprobatur.*

S. Laur. Inst. de Triumph. Christi agon. cap. 27.

632. D. Alexander Luzon de Millares, Can. Reg. in absolutissimo suo Ideæ Politicæ opere, symboli loco duas Insulas Pituisas statuit, quæ, tamen in mari mediterraneo sibi invicem contiguæ jaceant, adeo tamen inter se diversæ sunt, ut una, quæ vocatur Ophiusa, passim ingenti serpentum numero scatet; altera verò, Yvica nomine, mirâ gaudeat ubertate foli, nullumque animal venenatum toleret. Epigraphen addidit. COLUBRIS HÆC SCATET, ILLA CARET. Ita omnino tanta quorundam est felicitas; ut ex hominum perverforum societate nequidquam vitii contrahant, sed intemerati perseverent: omnium enim calculo firmatum est, neminem ab alio posse lædi, aut ad peccatum trahi, nisi qui se ipsum lædere, aut trahenti assensum præbere velit. *Nemo enim, Chrysofostomo teste, læditur, nisi à semetipso. S. Augustinus, Peccata aliorum, inquit, bonorum societatem maculare non possunt. Neque enim boni communicant peccatis alienis, quibus utique faciendis non consentiunt.*

Societas mala.

S. Chrysof. Hom. 29. S. Aug. 1. 4. Cont. Crescon. cap. 26.

633. Insula Yvica, quorumvis animalium venenatorum penitus impatiens, epigraphen tenet. NEC MINIMO TEMERANDA VENENO. Tanta est vitiorum connexio, ut, nisi minimis quibusvis aditum præcluseris, proximam virtuti perniciem struas. Omnia igitur peccata vitanda sunt ut singula, & singula ut omnia. Peccatum ab Ethicis negationi perfimile dicitur, quæ malignantis adeo naturæ est, ut,

Virtutum nexus.

quidquid post se invenerit, destruat. Pereleganter à Cicerone in paradoxis est dictum, vitam justî debere esse instar carminis, cui si vel syllaba desit, aut exeret, exsibilaris. E Sancti Jacobi sententiâ, qui deliquerit in uno factus est omnium reus. Nam, interprete S. Augustino, Qui unam virtutem habet, omnes habet; & qui unam non habet, nullam habet. Certè illud solidissimæ virtutis prodigium, S. Athanasius, veritatis amantior quàm quietis, ne virtus sua à perfectionis tramite vel minimum deflecteret, sedem ac dignitatem mutare, quàm syllabam maluit. Cæterum S. Ecclesia, instar Yvice felicissimæ, nullo unquam hæresum veneno temeranda est.

Cicer. in Parad.

Jacob. 2. S. Aug. Epist. 29. Tom. 2.

S. Ecclesia.

ISTHMUS.

Caput XXXV.

634. Isthmum, seu terram, inter duo maria mediam, D. Saavedra hoc lemmate notavit. NEUTRI ADHÆRENDUM. Principis hæc idea esto, qui neutram Principum vicinorum partem sequi, omnemque cum alterutro societatem, nunquam non periculosa, subterfugere studeat; siquidem, Lipsio teste, infirma & incerta sunt omnia humana. Alphonfus Aragonius, Francisco Sforziâ & Nicolao Picinino universam penè Italiam armorum fragore concutientibus, in neutrius partem sese unquam inclinari est passus: fortè verò à quodam Legato interrogatus, Nicolaonè, an Francisco adherendum esset? respondit, Utrisque tanquam amicos habendos esse, sed ab utrisque tanquam inimicis abstinendum. Porro homo inter avaritiam & prodigalitatis, clementiæ & severitatis, aliorumque vitiorum extrema ita incedat mediis, ut nec carnis blanditiis, nec etiam propriæ voluntati, sed uni semper Deo, seu petreæ solidissimæ, adhærescat. S. Augustinus. Dicebat Epicureus, mihi frui carne bonum est; dicebat Stoicus, mihi frui meâ mente bonum est; Dicebat Apostolus, mihi adhærere Deo bonum est.

Princeps neutralis.

Lips. 1. 3. Ad mirand. c. 14.

Panorm. li. 6. 7.

Medium temendum.

S. August. de Verb. Apost. serm. 13. c. 7.

635. Isthmus geminum Oceanum, tranquillum unum, & alterum turbatum, interfecans, epigraphen sustinet. DISCRIMEN UTRIMQUE. Mens Emblematis est, è prosperæ fortunæ blanditiis non minus periculi, atque ex inimicæ calamitatibus nobis imminere. Utrique ferè invigilandum docet Perianther Corinthius.

Pericula ubique.

Si fortuna juvat, caveto rolli, Si fortuna tonat, caveto mergi.

Et S. P. Augustinus in illud Psalmi, Transivimus per ignem & aquam, ait, Ignis urit, aqua corrumpit, utrumque metuendum in hac vita; & istio tribulationis, & corruptio voluptatis.

S. August. in Psalm. 65. 14.

636. In encomium Victorii Amedei, Sabaudie Ducis, cum controversias, inter Mariam Medicæam Gallie Reginam, & hujus filium Ludovicum XIII. acerrimè agitas, suâ interpositione conciliasset; P. Aloysius Juglaris Symboli loco Isthmum depinxit, qui duo Maria ita opportunè interfecat, ut neutrum alterius tempestate offendi, aut mutuis fluctibus collidi queat. Epigraphen addidit. PROHIBETQUE COIRE PROCELLAS. Laudem hanc Abrahamo tribuit Moses; vix enim illi innotuerat, inter suos & Lothi pastores aliquid dissidii esse natû, mox ad Nepotem conversus, Ne queso; inquebat, sit iurgium inter me & te, & inter pastores tuos & pastores meos: fratres enim sumus &c. S. Ambrosius. Dixit, inquit, ante nos vir ex Philosophia perfectus disciplinâ, quatuor hac bono viro inesse: ut elaboret primum, ut omnes ami-

Lites componere.

Gen. 13. 8.

S. Ambros. lib. 3. de Abraham. 4. 6.

cos fa-

cos faciat: secundum, ut si non potest amicos facere, certe nec inimicos. Tertium, ut, si nec istud suppetit, ex sententiâ discedat: quartum, si quis cedentem persequitur, vindicet se ut potest.

SCOPVLVS.

CAPUT XXXVI.

lus Abbas, *Ut saxum in mari, quamvis fluctibus urgeatur, non tamen frangitur, sed firmum, atque immobile manet; sic animus virtutibus excultus & confirmatus, licet diaboli prematur insidiis, non opprimitur, nec de constantia proposito dimovetur.*

S. Nil. Abb. Insiur ad Monach.

640. Constantia inter omnes adversitates imperturbata; vel certe temeritas, nullis hostium minis dimovenda, rupi est persimilis, quam ab undis & fulminibus quassatam, Carolus Rancatus hoc lemmate loquentem ficit. **NIL ME FATALIA TERRARENT.** Turnus, formidandas Troiâ minas, omnesque Deorum suppetias contemnere ausus, Virgilio auctore, in hæc verba erupit. Porro Sancti Martyres, solo Deo, ceu petrâ solidissimâ nixi, omnem tyrannorum supellectilem, ipsamque adeo mortem contempserunt. S. Augustinus. *Quisquis futura vitæ cor preparaverit, totam istam contemnit; contemptâ istâ securum facit expectare diem, de quo expectando Dominus terruit.*

Constantia temeritas.

Virgil. l. 9. Æneid. v. 133
SS. Martyres.

S. August. in Psalm. 147.

641. Heroem, quibusvis adversitatibus generose resistere solitum, Scopuli symbolo dignoscet, qui ab undis incurtatus, epigraphen tenet. **QUO MAGIS, EO MINUS.** S. Ambrosius veram magnanimitatem suis coloribus depingens, ait, *Perfecti est viri, non succumbere eis, quæ plerisque terribilia & formidolosa videntur, sed quasi fortem militem gravissimum casuum sustinere incurtus: & quasi providum gubernatorem navem in tempestate regere, atque occurrente insurgentibus fluctibus, magis vitare naufragium fugando undas, quam declinando &c.*

Magnanimus.

S. Ambros. l. 1. de Iacob. c. 8.

642. Scipio Bargalius Scopulo inscripsit. **PER LO SUO PROPRIO FONDO IMMOBIL RESTA.** Id est. **SUA SEDE FIRMATUR.** Nempe pectoris magnanimi est sese proprio Marte, sine aliorum adminiculo, adversus quosvis iniquioris fortunæ assultus tueri; hoc enim, Paulo Silentario teste, nativum virtutis insigne est. *Tota, inquit, mobilibus vita impugnatur ventis, huc atque illuc subinde in diversas agitata partes. Caterum virtus res est stabilis, & immutabilis, quâ salâ fretus, procellas audacter penetret hujus vitæ.* Eidem Emblemati hanc Ovidii gnomam lemmatis loco subungere licet. **SUO PONDERE TUTA.**

Proprius valor.

Paul. Silent. apud Strobacherm. 1.

Ovid. 9. Met.

Haud secus ac moles, quam magno murmure fluctus oppugnant, manet illa; suoque est pondere tuta.

643. Genuina virtus violentos malevolorum assultus non solum patitur, sustinetque; sed etiam retundit, ac quassat; scopulo persimilis, qui adversos fluctus **IMMOTUS FRANGIT.** Vel ut aliis placet. **CONANTIA FRANGERE FRANGIT.** Sanctus Gregorius Nazianzenus hominem justum ac generosum hoc penicillo adumbrans, *Idem semper, inquit, sui que similis permanebat, fixus in rebus minimè fixis, immotus in incertis, & fluctuantibus, non aliter opinor, ac rupes quædam ventorum fluctuumque impetu non modo non concutitur, sed etiam INCURSANTES UNIDAS circa se FRANGIT, ATQUE ABSUMIT.* Et Seneca. *Quemadmodum quorundam lapidum inexpugnabilis ferri duritia est, nec secari adamantas, aut cædi, vel teri potest, sed incurrentia ultrò retundit: quemadmodum projecti in altum scopuli mare frangunt, nec ipsi ulla scivitia vestigiator verberati fluctibus ostentant; ita sapientis animus solidus est, & id roboris colligit, ut tam tutus sit ab injuriâ, quam illa, quæ retuli.*

Resistentia

S. Greg. Naz. Orat. 17.

Senec. l. quod in sapientem non cadat injuria. cap. 3.

644. Lemma, **IMMOTUS FRANGIT,** documentum loco est, malignas detractorum linguas imperterritâ mente ac summâ tranquillitate, citra omne turbati aut indignantis animi vestigium, reprimentes esse. Providè Justus Lipsius. *Ut scopulus insilientis*

Quies animi.

Lips. lib. de unâ Relig.

Mens in-trepida.

637. **A** Nimum generosum, & ad omnes hostium assultus imperterritum, scopulus, seu rupes in mari eminens, representat; cum lemmate. **INCONCUSSA MANET.** Vel, **UNDIQUE FIRMUS.** Vel idiomate Italico. **OGN HOR PIU FERMO.** Id est, **SEMPER IDEM.** Vel unico verbo. **DURABO.** Vel denique, ut meo Concannonico D. Philippo Gallinæ placet. **IMMOTA RESISTIT.** Virgilio id suggerente, ubi Regem Latinum, à militum turmâ invasum, describit.

Ille velut rupes immota resistit.

Eadem metaphorâ Statius, de Hyppomedonte canit.

*--- -- cen fluctibus obvia rupes
Cui neque de Cælo metus, & fracta æquora cedunt:
Stat cunctis immota minis, timet ipse rigentem
Pontus &c.*

Hos insecutus Boiffardus, canit.

*Ut pelagi medius rupes in fluctibus extans,
Æstum commoti fert bene firma sali;
Sic vitæ qui forti animo est, ac mente procellas,
Propositaque etiam morte, pericla feret.*

In eandem sententiâ D. Cyprianus, *Manere debet, inquit, apud nos, frater, fidei robur immobile, & stabilis atque inconcussa virtus contra omnes incurtus, atque impetus oblatrantium fluctuum.*

638. Idem P. Gallina vastam rupem, decumantium procellarum assultu infestatam, hoc Virgilio lemmate insignivit. **SESE MOLE TENET.**

*Ut pelagi rupes magno veniente fragore
Quæ SESE multis circumlatrantibus undis
MOLE TENET.*

Vastam Monarchiam, bellorū tempestate ac hostium furore acerrimè quidem incurtatam, semper tamen pro viribus obluantem, hæc imago representat. Appositè canit meus D. Carducius.

*Dum fluctus scopulum oppugnant, hic mole tenet se.
Robore sic proprio grande stat imperium.*

Caterum homo justus virtutum ac gratiæ Divinæ mole ita firmatur, ut nullis adversantium tentationum fluctibus unquam dimoveri possit. S. Augustinus. *Firmum te facit gratia Christi, & immobilem adversus omnes tentationes inimici.*

639. S. Firmus Martyr, Carnificum tyrannide acerrimè excruciat, scopulum imitabatur, qui marinis fluctibus ac nimbis percussus, auctore Rancato, epigraphen sustinet. **SOSTIEN FERMO IN SE STESSO.** Id est. **FIRMUS SUSTINET.** Ad verbum Torquatus Tassus.

*Ma come a le procelle esposto monte,
Che percosso da flutti al mare s'ovraste,
Sostien fermo in testesso i tuoni, e l'onte
Del Ciel irato, e i venti, l'onde vaste.*

Animum fortem, imperterritum, omniumque adversitatum patientem, hæc imago adumbrat. S. Nil.

Virgil. l. 7. Æneid. v. 586.

Stat. lib. 9. Thebaid.

S. Cyprian. l. 1. Epist. 3.

Virgil. l. 7. Æneid. v. 587.

Monarchia vasta.

Tentatio.

S. August. in Psalm 70.

S. Firmus.

Tass. nella Gerus. Cor. quist lib. 10. p. 30.

Patens.

res undas sine motu ullo suo frangit; sic nos conviciatores, sine acerbitate ulla, aut ira.

Par pari referre.

645. Inscriptio, superiore numero adducta, CONANTIA FRANGERE FRANGIT, animum iusta vindicta commotum significat, qui ignominiam sibi illatam ex aequo in authorem suum retorquet. Ita Saulus, ad Sanctam Christi Ecclesiam evertendam accinctus, a Christo prostratus est, sui que impos jacuit. S. Augustinus, Saulus, inquit, dum grassatur, percutitur; dum Christi sanctos persequitur, violento radio caelestis luminis cecatur; & qui adversus Deum erigebatur, Divina voce terribiliter prosternitur.

S. Aug. serm. 28. de Sanctis.

Calumnia.

646. In homine, genuinae virtutis studioso, voluntatem semper tranquillam ac integerrimam videas; siquidem hostium procellae, adversus illum concitatae, velut undae in scopulos allisae, franguntur percutiendo, & in spumam abeunt. Unde Torquati Tassi lemma. ROMPONS PERCOTENDO, E IN SPUMA VANNO. Id est. FRANGUNTUR ALLISAE. Huic brevius suppositum Academicus inter Errantes Buxienses Immutabilis. RUPTAEQUE RECEDUNT. S. Joannes Chrysostomus. Tanta res est virtus, tam invicta, tam nihil cedens huius vitae varietatibus, sed super malitiae fluctibus volitans, quasi in sublimi specula quaedam sic omnia humana despicit, nihil quod aliis molestum sentit; & sicut is, qui super excessam petram stat, fluctus rider, quos videt ad petram magno impetu DIRUMPI, ac protinus IN SPUMAM solvi; ita & virtuti vacans, in securo constitutus loco, nihil insuave fert auribus turbulentis &c. Ex eodem lemmate, Rupaeque recedunt, omnino persuasum habeas, Magnatum vires nunquam sine gravi damno esse infestandas. Seneca.

S. Io Chry. serm. 23. in Genesin.

Seneca Medea Act. 3.

Nemo potentes aggredi tutus potest.

Furor lenitus.

647. Hostium furor non semper a lacessita potentia reprimitur, sed frequenter sua sponte detumescit ac componitur; haud secus atque procellae, in scopulos allisae, se ipsis franguntur. Haec ratio Gambero persuasit, ut scopulo, a fluctibus percusso, inscriberet; IPSE SE FRANGET FUROR; Seneca id suggerente.

Seneca in Agamemne. Act. 3.

Jam pervagatus ipse se fregit furor.

Propugnaculum.

Id ipsum in propugnaculis videre est, quae conatu irrito impugnata; tandem militum furorem enervem cadere, ac receptui canere cogunt. Nostro aeo exemplis suis id confirmarunt Pavia, Cremona, aliaque monumenta, ab innumero hostium exercitu frustra, nec sine ingenti suo damno, tentata. Caterum quivis tentationum furor, adversus hominem justum sparsus, nunquam non cadit irritus, suoque proprio assultu tamdiu reprimitur, donec tandem totus conquiescere cogatur. S. Augustinus in illud Psalmi, In convertendo inimicum meum retrorsum, de Diabolo ait, Qui tentando se praeponere cupiebat, retro factus est; non decipiendo tentatum, & in eum nihil valendo.

Psalm. 9. 4. S. Aug. in hunc locos.

Patientia.

Philol. quidam omnis probus sit liber.

648. Scopulus est fluctuum impetu triumphum refert, non quidem in eos irruendo, sed fortiter ac tranquille sustinendo. Unde Raulini lemma. VINCIT FERENDO. Homo justus, scopulo perquam similis, gloria ac fortitudinis suae palmam non nisi injuriarum tolerantia obtinet. Sapienter Philo. Spectavi, inquit, aliquando certantes, alterum obtundentem pugnis, totis viribus contendentem ad victoriam, tandem lassum & incoronatum, discedere, alterum tanquam saxum, ferrumve nihil plagis cedere, solaque patientia superare adversarium, & ad extremum adipisci victoriam: huic similem bonum virum censeo, qui valide confirmatus, certo animi proposito efficit, ut adversarius

prius delassetur inferendo injurias, quam ipse quidquam agat praeter animi sui sententiam &c.

649. Maris scopulo epigraphen, meam quidem sententiam, opportunam subjicies. SEMPER, ET UNDIQUE TUNDOR. Idea haec est non modo hominum justorum; sed etiam sceleratorum, qui intra mundi ac libidinis pelagus assidue jactati, nullam unquam tranquillitate perfrui possunt. S. Augustinus, Omnis homo malus, inquit, sabbatum habere non potest, nusquam enim illius conquiescit conscientia, & necesse est, ut in perturbationibus vivat. Cui autem bona est conscientia, tranquillus est, & ipsa tranquillitas sabbatum est cordis; attendit enim promissorem Dominum, & si laborat in presenti, extenditur spe futuri, & serenatur omne nubilum tristitia. In rem praesentem Ovidius.

Pariens. Amans mundantibus.

S. August. in Psalm. 91.

Ovid.

Mihi nulla quies Ut lapis aquoreis undique pulsus aquis.

Et Otho Venius.

Quisquis amat, vario curarum fluctuat aestu, Nec misero noctu pausa, diuque datur, Saxea ceu rupes unde undique tunditur undis, Ventove alpinis nata jugis abies.

Orb. Ven. Embl. Ambr. fol. 226.

650. Quidquid arumnarum homines flagitiosi adversus justos moliantur, illud omne nunquam non irritum conatu recidit; haud secus, atque decumani fluctus incassum adversus scopulum nituntur. Lemma. FRUSTRA NITUNTUR. Vel, ut P. Primo Tatti placet, NON APPONENT NOCERE. In hunc sensum Regius Pfalter. Nihil proficiet inimicus in eo, & filius iniquitatis non apponet nocere ei. In hunc locum S. P. Augustinus. Servit quidem inimicus, inquit, sed non proficiet in eo; volet quidem nocere, sed non nocebit. Quid est ergo, quod affliget? Exercebit, non nocebit. Proderit serviendo; quia in quos servit, coronabuntur vincendo. Generosam Cardinalis Julii Mazzarini constantiam haec imago exacte delineat; unde nonnemo maris scopulum, fluctibus undique spumantem, veluti proprium Mazzarini ectypon, depinxit; addito lemmate. QUAM FRUSTRAM, ET MURMURE QUANTO! Enimvero universae turbae ac seditionum tumultus, in Galliam adversus ipsum concitati, nec minimam perniciem eidem create poterant.

Mali non nocent bonis.

Psalm. 88. 23.

S. August. in hunc locum Conc. 1.

651. Calamitates virtuti non quidem deprimentae, sed examinandae deserviunt. unde lemma scopulo praefixum. PROBANTUR FORTES IMPETU. Vel brevius, PROBANTUR IMPETU. In hanc rem Justus Lipsius. Magnus es vir. Sed unde scio, si tibi fortuna non dat facultatem exhibenda virtutis? Et prior illo Seneca. Proprium est, inquit, magnitudinis verae, non se sentire percussam. Sic immanis fera ad lateratum canum lenta respexit: sic irritus ingenti scopulo fluctus assultat. S. Ambrosius hanc virtutem in Jobo observans, Job, ait, omnem diaboli violentiam, velut torrentis cujusdam adversus se turbinem venientem, immobili corde, & inconcussa mentis irruitate suscipiens, tanto clarior ex tentationibus factus est, quanto difficiliora & periculosiora ei sunt ab inimico intentata certamina.

Calamitatibus probamur.

Lips. in Pa. neg. Plinii.

Seneca l. 3. de Ira c. 25.

S. Ambros. serm. 64.

652. D. Aresius Christum, a morte redivivum, scopuli Emblemate representavit, qui in mari tranquillo piscibus & avibus amane cinctus, epigraphen ferebat. SILUERUNT LUCTUS. quasi diceret, posteaquam immanium tormentorum procellae, amarae contumeliarum undae, ac spumantes Hebraea perfidia fluctus, in Servatorem acerrime jactati, detumescere; illum tandem inter Discipulorum coronas, & Angelorum plausus suavissima tranquillitate perfrui

Resurrectio Christi.

frui capisse. Emblematis mentem hoc poemate vernaculo explicat idem Aresius.

*Già da torbidi flutti, de orgogliose
Onde false, e voraci d'ogn' intorno
Fu combattuto, e quasi vinto ascese
L'alto suo capio con vergogna, e scorno
Invitto scoglio, hor vince, e vergognose
Scorgonfi quelle, & ei di gloria adorno,
E sembro vinto da crudel tempesta
Christo, e hor forge à gloria grande, e festa.*

Beati.

Beatorum etiam hæc imago est, qui, nullis imposte-
rum terrenis calamitatibus infestandi, suavissimis
gaudiis in cælo perfruuntur. Discipulos suos solatus
Christus, Vos, inquit, nunc quidem tristitiam habetis,
Christus, Vos, inquit, nunc quidem tristitiam habetis,
iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum, &
gaudium vestrum nemo tollet à vobis. Nam in Cælo,
Sancto Augustino teste, est quidquid amatis, quidquid
desideratis. Si deleatet pulchritudo, fulgebunt iusti sicut
sol. Si velocitas aut fortitudo, erunt similes Angelis Dei.
Si longa & salubris vita, ibi est sana eternitas & æterna
sanitas; si satietas, satiabuntur cum apparuerit gloria
Domini. Si ebrietas, inebriabuntur ab ubertate domus
Dei. Simelodia, ibi Angelis sine fine concinunt Deo. &c.

Joan. 16. 22.

S. Aug. l. de
Anima &
Spir. cap. 64.

Mors.
Libido.
Avaritia.

653. Charybdis Sicania, periculosissimo scopuli
sui vortice nonnunquam integras naves absorbere so-
lita, à Bartholomæo Rosso morti ab similibus dicitur;
cum lemmate. NUNQUAM SATURA. Effigies
hæc libidini, avaritiæ, cæteræque vitiorum farragini
est propria. Libidinis nunquam exaturandæ prototy-
pon in Messalinâ, Claudii Imperatoris Uxore, cernere
licet, de quâ Satyricus.

*Et lassata viris, NONDUM SATIAT. Are-
cessit.*

Iob. 20. 19.

Eccles. 4. 9.

S. Aug. Ep. 3.
ad Iohannem
Comitem.

Ebrietas.

De avaritiâ præclare Jobus, Confringens, inquit, nu-
davit pauperes; domum rapuit, & non edificavit eam.
NEC EST SATIATUS venter ejus. Et Ecclesiastes. Laborare non cessat, NEC SATIANTUR ocu-
li ejus divitiis. S. Augustinus, avarum cum inferno
comparans, ait, Infernus quantos mortuos devorave-
rit, nunquam dicit satis est. Sic et si omnes thesauri circum-
fluxerim in avarum, NUNQUAM SATIABI-
TUR. De Ebrietate non sine ingenio cecinit nonne-
mo.

*CONTINUO EXORBET quantum nec vasta
charybdis
Haustum, a videque bibit: NESCIT HABE-
RE MODUM.*

654. Nobili Emblemate scopulum depinxere, qui
pretiosas gemmas, è maris tempestate in se accumu-
latas, ostentabat; cum dicto. DIVITEM FECERE
PROCELLÆ. Eorum hæc imago est, quibus inter

immanes ærumnas plurimum benignioris fortunæ
accrevit. Inter hos facile princeps extitit Patriarcha
Joseph, qui fratrum invidiâ venditus, Ægyptiæ adul-
teræ flagitio in carcerem detrusus, aliâque plurimâ
tempestate jactatus, tandem ad totius Ægypti clavum
emerfit. P. Carducius Symboli mentem sequentibus
Jambis Hexametris explicat.

Calamita-
tes divitem
faciunt.

*Diræ procellæ divitem fecere me,
Dum me coronat astuans gemmis salum:
Sic Calicas exag gerat miseris opes
Adversa dum fortuna acervat turbines.*

In hoc argumentum P. Aloysius Novarinus, post re-
censita hæc Athenæi verba, Ajunt, cum sæpè tonat, &
imber largior funditur, cum magis pinnas concipere unio-
nesque plurimos generari, & insignis magnitudinis &c.
subjungit, Utilis, fecundus tribulationum est imber,
quò copiosior decidit, eo pretiosiores virtutum generantur
uniones.

Novarin.
Tom. 1. A-
dag n. 567.

Arbenaus
lib. 3.

655. Innocentius VI. Pontifex Maximus, Symbo-
li loco, Rupem, tiarâ coronatam, ac inter procellas
fluctusque immobilem, sibi præferri voluit; addito
lemmate. IN ÆTERNUM NON COMMOM-
VEBITUR; verbis, è Sacrà paginâ mutuatis. Ro-
manam Hierarchiam, in Christo, ceu rupe, funda-
tam, hæc imago exhibet. Disertè Christus. Tu es Pe-
trus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, &
porta inferi non prævalebunt adversus eam. S. P. Augu-
stinus in illud Psalmi, Ipse super maria fundavit eam,
de S. Ecclesia ait; Ipse firmissimè stabilivit eam super
omnes fluctus sæculi hujus, ut ab eâ superentur, nec noce-
rent ei. Et alibi. Christus Ecclesiæ firmamentum: nuta-
bit Ecclesia, si nutaverit fundamentum.

Prov. 10. 30.

S. Ecclesia.

Matth. 16. 18.

S. August. in
Psalm. 23.

Idem in Psal.
103. Conc. 1.

656. Vox, crede, ad rupem cavernosam allisa,
mox per echonem in repetita ac mutila verba reddi-
tur ede, ede. Emblematis subscripsit P. Jacobus Mafeni-
us. NEC SOLA, NEC INTEGRÆ RED-
DIT. Hæreticos, aliosque perfidos interpretes hæc
imago spectat, qui Sacræ Scripturæ sententias pro ar-
bitrio suo corruptas tortasque imperito populo inge-
minant. De his jam olim vaticinatus David, Sepul-
chrum patens, inquit, est guttur eorum, linguis suis do-
lose agebant. Et S. P. Augustinus. Manichæorum secta
non veritate, sed fraude agit cum imperitis, ut scripturas
totas non totis, novas veteribus præferant, sed sententias
excerpendo, quas velut adversas sibi esse conantur osten-
dere, ut decipiant imperitos. Nulla est autem de ipso novo
testamento vel Apostoli Epistola, vel etiam Liber Evan-
gelii, de quo non possint ista fieri, ut quibusdam sententiis
ipse unus liber videatur esse contrarius; nisi ejus to-
ta contentio diligentissimâ lectoris intentio-
ne tractetur.

Mutilare
S. Scriptu-
ram.
Psalm. 5. 11.

S. Aug. serm.
15. de Divers.

FINIS LIBRI SECUNDI.